



1925

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΚΑΡΡΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 96⁰² • ΤΕΥΧΟΣ 1

αθηναίος

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Η μικρή μου Ελλάδα

Έγινε η πατρίδα μου παιδί.
Πάντα όμως θα γινόταν.
Τέτοια ήταν η ψυχή της.
Και κάπως έτσι,
αν περπατήσεις στους μικρούς
διάπλους φυλλωμένους δρόμους της
θα την δεις στις εικόνες, που σαν μάννα
κρατά γι' αυτές το μικρό σταυρό στα χέρια
και τις φιλά, ελεύθερες,
στις ανοιχτές παλάμες που περιμένουν
Το παιδί γεννήθηκε στα μοναχικά αμπέλια,
Δίπλα στη θάλασσα, τα πεύκα,
τις λέξεις στην άμμο.
Χέρια γυμνά, και πόδια χωρίς παπούτσια

είδαμε από μακριά τη Σίκινο και την Ηρακλεία.
Σε ψαρόβάρκα ξύλινη ανεβήκαμε
και απλώσαμε τα δίχτυα.
Έγινε η πατρίδα παιδί.
Μετρήσαμε τις καμπάνες.
Το χώμα που έγραψαν.
Τη θάλασσα που έβαψαν.
Τόσες πολλές που τις χάσαμε
σα να γλίστρησε νερό μέσα στα δάχτυλα.
Έμοιασε η Ελλάδα μου με παιδί.
Στην θάλασσα πάντα μπαίνει,
περπατώντας, αργά κι αγαπημένα.
Στους βράχους γεννά τις πεταλούδες.
Τα καραβάκια της ακόμα φτάνουν.

Ανδρέας Παπαναστασίου, Γ7



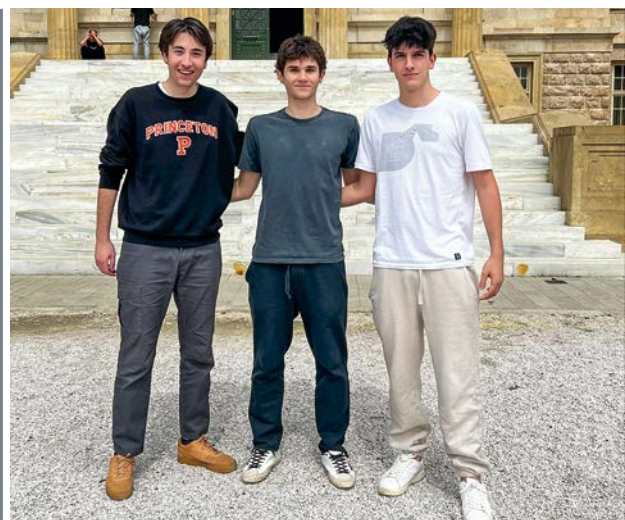
αθηναίος

ΧΡΟΝΟΣ 96^{ος} | ΤΕΥΧΟΣ 1 | ΜΑΪΟΣ 2024

Περιεχόμενα



Οι Αξίες του Κολlegιακού Θυρεού, Αξίες του Ελληνισμού.....	4
Ο Εμβληματικός Θυρεός του Κολlegίου Αθηνών.....	5
■ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: Οι Έλληνες της Πόλης.....	6
Ιωάννης Δεμιρτζόγλου	8
■ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ: Ο Ελληνισμός της Αλεξάνδρειας.....	12
Ανδρέας Βαφειάδης.....	15
Αλέξανδρος Κιτροέφ.....	18
■ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ: Ο Απόδημος Ελληνισμός στη Νότια Αφρική.....	22
Μαρία Διαμαντοπούλου	24
■ ΟΜΑΝ Ηλίας Νικολακόπουλος '87	26
■ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Οι δυνατές ρίζες του Ελληνισμού στο Ν. Ημισφαίριο ..	28
Βασίλης Παπαστεργιάδης.....	30
■ ΚΕΝΤΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: Προγράμματα Ελληνικών	
Σπουδών στα Πανεπιστήμια των ΗΠΑ	38
Παναγιώτης Ροϊλός.....	39
■ ΣΙΚΑΓΟ: Η Ελληνική Κοινότητα του Σικάγο.....	46
Αναστασία Γιαννακίδου.....	48
Δημήτρης Γόντικας '74.....	54
Μαρία Καλιαμπού.....	58
■ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ - ΑΣΤΟΡΙΑ: Ο Ελληνισμός της Νέας Υόρκης.....	62
Εθνικός Κήρυξ: Μια ελληνική εφημερίδα στην Νέα Υόρκη	64
■ ΒΟΣΤΩΝΗ: Ο Ελληνισμός της Βοστώνης.....	65
■ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ: Οι Έλληνες της Καλιφόρνια.....	66
■ ΦΛΟΡΙΝΤΑ: Ο Ελληνισμός της Φλόριντα.....	67
Γιώργος Τοπαλίδης	69
■ ΤΟΡΟΝΤΟ: Ελευθέριος Διαμαντής.....	71
■ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΚΑΙ ΙΡΛΑΝΔΙΑ: Οι Ελληνικές κοινότητες	
στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.....	74
Όλγα Φακατσέλη	76
■ ΠΑΡΙΣΙ: Ο Ελληνισμός του Παρισιού.....	82
Γιώργος Αρχιμανδρίτης	83
■ ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Η Ελληνική Ομογένεια της Γερμανίας.....	85
■ ΕΛΒΕΤΙΑ: Ο Ελληνισμός στην Ελβετία	86
■ ΣΟΥΗΔΙΑ: Ο Ελληνισμός στη Σουηδία.....	88
■ MAGNA GRECIA: Η Μεγάλη Ελλάδα.....	91
■ ΧΕΙΜΑΡΡΑ: Ο Ελληνισμός της Χειμάρρας.....	92
■ ΟΥΚΡΑΝΙΑ: Ο Ελληνισμός στην Ουκρανία.....	94
■ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ: Ο Ελληνισμός της Λατινικής Αμερικής.....	96
■ ΚΙΝΑ: Μία άλλη Ελλάδα στην Κίνα.....	98
■ ΙΣΛΑΝΔΙΑ: Οι Έλληνες της Ισλανδίας.....	99



Η Συντακτική Επιτροπή

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Ανδρέας Παυλόπουλος, Γ7

ΒΟΗΘΟΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗ:

Αχιλλέας-Βασίλειος Κουκάς, Γ4 (αριστερά)
Γεώργιος Σπύρου, Γ10 (δεξιά)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Αικατερίνη-Μαρία Αγοράνου, Β1
Αλέξανδρος Βουρεξάκης, Γ6
Χρυσάνα Γαβριηλίδη, Β2
Καλλιόπη-Σοφία Γκίκα, Α2
Χρήστος-Γεώργιος Καίλας, Γ6
Θεοδώρα-Ιωάννα Κονιδάρη, Α4
Ναταλία Κόντη, Α4
Τζένη Λυκιαρδοπούλου, Γ6
Δήμητρα Μακρή, Γ4
Γεώργιος Νάκας, Γ9
Στυλιανή-Ελένη Πανουργιά, Γ7
Φωτεινή-Καλλιόπη Πάντου, Γ7
Γεώργιος-Εφραίμ Παπαδάκης, Γ10
Ανδρέας Παπαναστασίου, Γ7
Ανδρέας Ράλλης, Β5
Ελευθέριος Ρέβελας, Α7
Άγγελος Τάλπα, Β6
Αιμιλία Τσαγκαλίδη, Γ5
Μιχαήλ Τσαϊτουρίδης, Α9
Άρτεμις Χατζηελευθεριάδου, Β7
Χαρίκλεια Χατζησταμάτιου, Γ5
Μαρία Ψαρράκη, Β7

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Νίκος Καλογεράς

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Μιχάλης Κύρκος



Αγαπητές συμμαθήτριες Αγαπητοί συμμαθητές,



Τρία χρόνια υπέροχων αναμνήσεων, κόπων, φιλίας, γέλιου ολοκληρώνονται φέτος! Η

πορεία μας στο Λύκειο τελειώνει, όπως τελειώνει και η σχολική μας ζωή, καθώς καλούμαστε να αποχαιρετήσουμε τα μαθητικά μας θρανία. Τα θρανία στα οποία γαλουχηθήκαμε με αξίες, αποκτήσαμε γνώσεις και διδαχθήκαμε αρχές, εφόδια που θα μας συνοδεύουν σε όλη την ενήλικη ζωή μας.

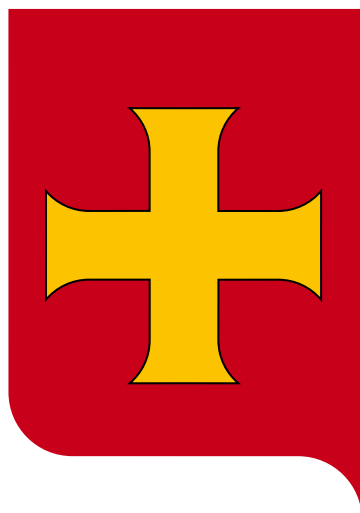
Ήρθαμε στο Κολλέγιο χωρίς να γνωρίζουμε κανέναν και τώρα φεύγουμε από μια Οικογένεια, που είναι οι φίλοι και οι συμμαθητές μας. Μέσα στις αίθουσες του Μπενακείου γνωριστήκαμε, κοινωνικοποιηθήκαμε, δημιουργήσαμε αναμνήσεις, χτίσαμε ισχυρούς δεσμούς. Στις αίθουσες αυτές περάσαμε σημαντικό μέρος της ζωής μας. Μεγαλώσαμε, ωριμάσαμε, ξεπεράσαμε εμπόδια και δυσκολίες, με την καθοδήγηση φίλων και καθηγητών και τώρα ενηλικιώνόμαστε. Τώρα όμως, δυστυχώς, οι δρόμοι μας θα χωρίσουν. Πολλοί θα ξενιτευτούμε και άλλοι θα συνεχίσουμε τις σπουδές μας σε διάφορες πόλεις της χώρας μας. Αυτό, βέβαια, δε σημαίνει πως θα ξεχάσουμε τις στιγμές που περάσαμε μαζί. Δε θα ξεχάσουμε τις «ρίζες» μας.

Αυτό, εξάλλου, είναι και το κύριο χαρακτηριστικό όλων των Απόδημων Ελλήνων, στους οποίους είναι αφιερωμένο το φετινό τεύχος του ΑΘΗΝΑΙΟΥ. Οι Έλληνες πάντα θυμούνται την πατρίδα τους και πάντοτε παραμένουν κοντά της. Σε όποια γωνιά του κόσμου κι αν βρισκόμαστε, η πατρίδα μας, η οικογένειά μας, το Σχολείο μας, το Κολλέγιο Αθηνών, θα αποτελούν πόλους έλξης για εμάς. Σε εμάς, τους αποφοίτους του Κολλεγίου, το Σχολείο μας θα είναι αυτό που θα μας ενώνει και θα μας θυμίζει τα πρώτα μας βήματα στο μεγάλο ταξίδι της ζωής. Αυτός είναι και ο ρόλος της Ελλάδας για τους Απόδημους Έλληνες, ο πόλος έλξης, το σημείο αναφοράς τους. Η πατρίδα μας είναι το «σπίτι» μας και φυσικά ένας φάρος για τον Ελληνισμό όλου του κόσμου. Για αυτόν τον λόγο, το φετινό τεύχος του ΑΘΗΝΑΙΟΥ, που είναι αφιερωμένο στον Απόδημο Ελληνισμό, αναδεικνύει την ενότητα των Ελλήνων, ανεξαρτήτως της απόστασης που τους χωρίζει από την πατρίδα τους.

Στο φετινό τεύχος του ΑΘΗΝΑΙΟΥ, λοιπόν, θα διαβάσετε συνεντεύξεις από διακεκριμένους Έλληνες του εξωτερικού που είναι μέλη των ελληνικών κοινοτήτων είτε διευθύνουν Κέντρα Ελληνικών Σπουδών σε κορυφαία εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η έκδοση του ΑΘΗΝΑΙΟΥ δε θα μπορούσε να είναι εφικτή χωρίς τη συμβολή της Συντακτικής Ομάδας, με τον χρόνο που αφιέρωσε κάθε μέλος της για τη δημιουργία του τεύχους αυτού. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους βοηθούς αρχισυντάκτη -Αχιλλέα Κουκά και Γιώργο Σπύρου- που διευκόλυναν την προσπάθειά μας και φυσικά τον καθηγητή-σύμβουλο για τη σύνταξη του περιοδικού, κ. Νίκο Καλογερά, για την καθοδήγηση και τη σημαντική βοήθεια που μας προσέφερε. Εκ μέρους της Συντακτικής Ομάδας, σας εύχομαι Καλή Ανάγνωση



Ο Αρχισυντάκτης
Ανδρέας Παυλόπουλος, Γ7



Οι Αξίες του Κολλεγιακού Θυρεού, Αξίες του Ελληνισμού

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΑ- ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΟΥΚΑ, Γ4



Οραματιζόμουν Σχολείο που να βγάζει
εις την κοινωνία ανθρώπους πνευματικώς
και σωματικώς καταρτισμένους
για τον αγώνα του βίου

Αυτά ήταν τα λόγια του φωτισμένου «Πατέρα του Κολλεγίου Αθηνών», του Στεφάνου Δέλτα, ο οποίος οικοδόμησε την διαλεκτική θέση του Σχολείου μας με το εξελικτικό μονοπάτι του Ελληνισμού.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ καθίσταται η αρμονική ανάπτυξη των πνευματικών, ηθικών και κοινωνικό-πολιτικών δυνάμεων των Ελληνοπαίδων, η προαγωγή της κοινωνικής αλληλεγγύης, η ενθάρρυνση της επιστημονικής σκέψης και η διάπλαση άξιων πολιτών. Όλες αυτές οι αξίες αντικατοπτρίζονται στην τετραπλή υπόσταση του Κολλεγιακού Θυρεού, του κοινού μας εμβλήματος. Η πορεία του από τον Διπλούν Πέλεκυν, την Γλαύκα, τον Ορθόδοξο Σταυρό και τον Φοίνικα, συμβολίζει την καταγωγή των Ελλήνων από την Κρητο-Μυκηναϊκή περίοδο, δια μέσου της Κλασικής Αρχαιότητας και της Βυζαντινής εποχής, έως την σύγχρονη αναγεννημένη Ελλάδα.

Η ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ δεν σημαίνει προσήλωση σε μία αναλλοίωτη ζωή «με τους οδοδείκτες στραμμένους στο παρελθόν». Ο Κολλεγιακός Θυρεός συμβολίζει την πορεία του Ελληνικού Έθνους μέσα στην διαχρονία της παρουσίας του, μας δείχνει το παρόν και μας εμπνέει για το μέλλον.

Η ΛΑΜΠΡΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ των προγόνων μας μάς εξασφάλισε την περηφάνια, την πίστη και την αυτοπεποίθηση που οφείλουμε να μετατρέψουμε σε αγωνιστικότητα, σε σύμπνοια και σε κοινό όραμα. Ο Θυρεός συμβολίζει την κοινωνική οργάνωση και την πνευματική εξέλιξη στο Κολλέγιο και τονίζει την πίστη μας στα ιδεώδη της ηθικής, της ελευθερίας και του δημοκρατικού πνεύματος. Το μακραίωνο ταξίδι της ανάδειξης, της διατήρησης και της εξέλιξης του Ελληνισμού, που ενυπάρχει μέσα στα τέσσερα σύμβολά του θα αποτελούν την πυξίδα για όλους τους αποφοίτους του, όσο μακριά κι αν τύχει να βρεθούν από την πατρίδα τους.

ΑΥΤΑ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ αντιστοιχούν σε αξίες αδιαπραγμάτευτες, αξίες που συνοδεύουν τους Έλληνες που βρίσκονται τόσο μακριά και ταυτόχρονα τόσο κοντά στην χώρα και στις ρίζες τους, τους Έλληνες που είναι πρεσβευτές της χώρας μας στα πέρατα του κόσμου και έχουν οικοδομήσει τις κοινότητες και τη ζωή τους, κρατώντας ζωντανή την ελληνική γλώσσα, τις παραδόσεις και την κοινοτική οργάνωση που κράτησε ζωντανό και θαλερό τον Ελληνισμό σε όλες τις δύσκολες περιόδους της ιστορίας του.

Ο Εμβληματικός Θυρεός του Κολλεγίου Αθηνών

ΑΠΟ ΤΟΥΣ Α. ΚΟΥΚΑ, Γ4 – Α. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟ, Γ7 – Γ. ΣΠΥΡΟΥ, Γ10

Ο Θυρεός του Κολλεγίου Αθηνών, του Σχολείου μας, καθιερώθηκε το 1934, όταν σχεδιάστηκε από τον Διευθυντή του Οικοτροφείου Γεώργιο Φυλακτόπουλο και τον καθηγητή Robert Shaffer. Αποτελείται από τέσσερα εμβληματικά σύμβολα, που παραπέμπουν σε αξίες και ιδανικά: τον Διπλούν Πέλεκυ, την Γλαύκα, τον Σταυρό και τον Φοίνικα.

Ο διπλούς Πέλεκυς, σύμβολο της Κρητο-Μυκηναϊκής εποχής, αποτελεί μέρος του Θυρεού του Σχολείου μας. Είναι ένα όπλο και ταυτόχρονα ένα εργαλείο, που συμβολίζει την αντίθεση μεταξύ δημιουργίας και καταστροφής, αλλά και τη διαλεκτική σύνθεση ιδεών και γνώσεων. Αντιπροσωπεύει την επίγεια δύναμη, αλλά και τον νόμο δράσης-αντίδρασης που διέπει τη φύση, καθώς και κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Για τον λόγο αυτόν, εξάλλου, υιοθετήθηκε από το Σχολείο μας, ως σύμβολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας που χαρακτηρίζεται από τη συνεχή διαπάλη δράσης-αντίδρασης με τελικό στόχο τη γνώση και τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των μαθητών. Η εκπαίδευση δεν είναι μια απλή ή εύκολη διαδικασία, αλλά αποτελεί το απαύγασμα της κοπιαστικής προσπάθειας όλων των ανθρώπων που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία αυτή, εκπαιδευτικών και μαθητών, γεγονός που αποτυπώνεται από τις δύο κόψεις του Πέλεκυ.

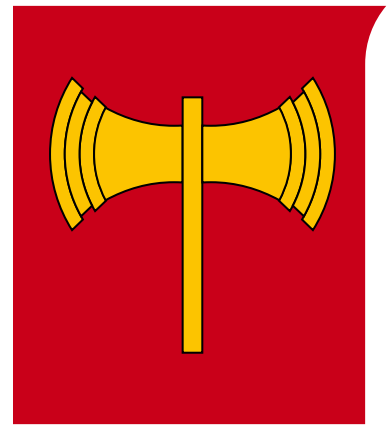
Ο ελληνικός Σταυρός συμβολίζει την Χριστιανική πίστη και τις θρησκευτικές αξίες, καθώς πρόκειται για ένα θρησκευτικό σύμβολο που προβάλλει την Αναγέννηση της σύγχρονης Ελλάδος και την Ορθοδοξία. Ο Σταυρός είναι «Ελληνικός», εφόσον οι τέσσερις βραχίονές του έχουν το ίδιο μήκος, με τη διαφορά ότι είναι λίγο πλατύτεροι στα άκρα. Τέλος, ο Σταυρός υποδηλώνει την θρησκευτική και την πνευματική διάσταση της εκπαίδευσης και ενισχύει τις πνευματικές και ηθικές αξίες, συνδυάζοντας την εκπαίδευση με την θρησκεία και την ηθική.

Η Γλαύκα, το ιερό πουλί της Αθήνας, ως νυχτόβιο πτηνό, έχει εξαιρετική όραση, ακόμα και στο σκοτάδι και κατά συνέπεια έχει την φυσική ιδιότητα να βλέπει την «αθέατη πλευρά των πραγμάτων», εκεί που

άλλοι αδυνατούν να δουν εξαιτίας του σκότους. Συμβολίζει κατ' αυτόν τον τρόπο την «σοφία» που αφορά την μετουσίωση της απλής γνώσης σε βίωμα, και την πνευματικότητα σε στάση ζωής. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μόνο μακριά από το φως της ημέρας, όταν ο άνθρωπος απομονώνεται από το φυσικό περιβάλλον του, προσπαθώντας να ανακαλύψει την συτογνωσία και την πραγματική υπόσταση των πραγμάτων. Έτσι, λοιπόν, υιοθετήθηκε ως έμβλημα του Σχολείου μας, καταδεικνύοντας την διεισδυτικότητα που θα πρέπει να χαρακτηρίζει την παραγωγή αλλά και την αφομοίωση της γνώσης, καθώς και τα δύο συγκροτούν τον θεμέλιο λίθο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ο Φοίνικας, ο οποίος είχε μάλιστα χρησιμοποιηθεί και από την Φιλική Εταιρεία ως σύμβολο της Ανάστασης του Ελληνικού Κράτους, δηλώνει το τέλος μίας μακροχρόνιας υποδούλωσης, η οποία συνοδεύτηκε από την Αναγέννηση του αγωνιστικού φρονήματος και της πολιτιστικής κληρονομιάς! Από την Κρητο-Μυκηναϊκή εποχή, στην κλασική αρχαιότητα και τη Βυζαντινή περίοδο, το «ψηφιδωτό» του Θυρεού του Σχολείου μας περιλαμβάνει αυτό το πανάρχαιο, ένδοξο και μυθικό πλάσμα, τον Φοίνικα, του οποίου το πορφυρό, βαθυκόκκινο και χρυσό χρώμα βυθισμένο μέσα στο κυανό του πλαισίου αναδεικνύει με γλαφυρό τρόπο τον ανερχόμενο ήλιο, την Αναγέννηση και την πνευματική αφύπνιση, την ανάδυση από τις στάχτες και την αρχή μίας νέας ζωής.

Μέσα στο συγκεκριμένο των συμβόλων, αναδύεται ταυτοχρόνως και η τετραπλή αποστολή του Κολλεγίου Αθηνών, η πατριωτική μόρφωση σε συνδυασμό με την ορθή ψυχική καλλιέργεια, την πνευματική ανάπτυξη και την σωματική ανάπτυξη.



Στο εξώφυλλο του περιοδικού ΕΡΜΗΣ των αποφοίτων του Σχολείου μας τ. Νο 85 δημοσιεύτηκε το τελικό προσχέδιο του θυρεού του Σχολείου, όπως πρωτοσχεδιάστηκε το 1934 από τον Γεώργιο Φυλακτόπουλο και τον Robert Shaffer.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΑ - ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΟΥΚΑ, Γ4

➤ Η Κωνσταντινούπολη, χάρη στην θαυμάσια φυσική τοποθεσία της, τη γραφικότητα των παλαιών συνοικιών της, τις μεγάλες ιστορικές αναμνήσεις και τον πλούτο των μνημείων της, διατηρεί μία γοητεία όσο ελάχιστες πόλεις στον κόσμο. Η Πόλη, που λόγω της εξαιρετικής

Μετά την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922, ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας ξεκλήριστηκε σχεδόν ολότελα, ως αποτέλεσμα της βίαιης προέλασης των Νεότουρκων. Το σχέδιο εξόντωσης των Ελλήνων είχε τεθεί σε λειτουργία ήδη από το 1914. Από το 1914 μέχρι το



Τα Σεπτεμβριανά του 1955 είχαν ως στόχο την σταδιακή μείωση του πληθυσμού της Ελληνικής Κοινότητας Κωνσταντινουπόλεως

στρατηγικής της θέσης αναπτύχθηκε στις ακτές του Βοσπόρου και του Κερατίου κόλπου από τους Μεγαρείς αποίκους, υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες και πιο ξακουστές πόλεις της Ευρώπης κατά την βυζαντινή περίοδο. Ληλατήθηκε από τους Σταυροφόρους και εν τέλει αλώθηκε από τους Οθωμανούς το 1453. Ωστόσο, για αιώνες χτυπούσε στην Κωνσταντινούπολη η καρδιά του Ελληνισμού, ακόμα και μετά την Άλωση. Το παρόν άρθρο παρουσιάζει και αναλύει τα χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινότητας που αναπτύχθηκε στην Κωνσταντινούπολη μετά την ίδρυση της Τουρκικής Δημοκρατίας, το 1923.

1919 πολυάριθμοι Έλληνες των δυτικών παραλιών εκτοπίζονται από τη χώρα και καταφεύγουν στα πλησιέστερα Ελληνικά εδάφη ενώ άλλοι απελαύνονται στις ανατολικές Τουρκικές επαρχίες, στα τάγματα εργασίας και αποδεκατίζονται από τις κακουχίες. Παρόλα αυτά, η Ελληνική Κοινότητα της Κωνσταντινούπολης παρέμενε κραταιά και οικονομικά ισχυρή. Από το 1947 μέχρι το 1955 λαμβάνει σταδιακά χώρα η ανασύσταση του Ελληνισμού. Μέσα σε μία οκταετία, η Ελληνική Κοινότητα κατάφερε να ανασυγκροτήσει πολιτιστικούς συλλόγους, νοσοκομεία, σχολεία και φιλανθρωπικά ιδρύματα.

Το βράδυ της 6^{ης} Σεπτεμ-

▼
Η Ελληνική Κοινότητα της Πόλης βίωσε δύο από τις πιο καταστροφικές ημέρες της ιστορίας της. Από τους 100.000 Έλληνες ομογενείς που κατοικούσαν στην Κωνσταντινούπολη, απέμειναν μονάχα 2.000.

βρίου του 1955 η εφημερίδα Istanbul Express γνωστοποιεί με δύο έκτακτες εκδόσεις την επίθεση ανταρτών στο σπίτι του Ατατούρκ στην Θεσσαλονίκη. Ταυτόχρονα, στην πλατεία Ταξίμ της Κωνσταντινούπολης αρχίζουν οι συγγένες λεηλασίες σπιτιών, καταστημάτων και περιουσιών των μη-μουσουλμάνων - ειδικότερα των Ελλήνων. Ακολούθησαν βιαιοπραγίες, οι οποίες φανέρωσαν την προύπαρξη ενός προμελετημένου σχεδίου εξόντωσης και καταστρατήγησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των Ελλήνων της Πόλης. Βιασμοί, σφαγές και λεηλασίες χωρίς κανένα προηγούμενο έλαβαν χώρα έναντι των Ελλήνων της Πόλης. Είναι σαφές ότι τα Σεπτεμβριανά του 1955 είχαν ως στόχο και απόρροια την σταδιακή μείωση του πληθυσμού της Ελληνικής Κοινότητας Κωνσταντινουπόλεως, ενώ την ίδια στιγμή πολλοί ήταν εκείνοι που μετακινήθηκαν από τα περίχωρα της Πόλης προς το κεντρικό στέλεχος της για μεγαλύτερη ασφάλεια.

Παρόλα αυτά, η αιμορραγία της έως τότε ακμάζουσας Ελληνικής Κοινότητας συνεχίστηκε. Οι συνέπειες των διώξεων της 6^{ης} Σεπτεμβρίου του 1955 παρέμειναν ανεξίτηλες. Η απώλεια των Ελληνικών περιουσιών και η αυθαίρετη δέσμευσή τους από το Τουρκικό δημόσιο κλονίζουν την ήδη διαταραγμένη κοινότητα, ενώ παράλληλα η ψήφιση ενός σκληρότατου κανονισμού για την εκλογή στα ευαγή Ελληνικά ιδρύματα (βακουφιών, Μεγάλη του Γένους Σχολή κ.α.) αυξάνει την ένταση ανάμεσα στην Ελληνική μειονότητα και το Τουρκικό κράτος. Οι υλικές ζημιές που προκλήθηκαν από τις εκρήξεις και τις λεηλασίες του τουρκικού όχλου, ανήλθαν, σύμφωνα με την Ελληνική κυβέρνηση στα 500.000.000 δολάρια. Μάλιστα, η αποζημίωση που δόθηκε από την Τουρκική κυβέρνηση

άγγιζε μόλις το 20% της συνολικής αρχικής αξίας των περιουσιών των Ελλήνων. Η Ελληνική Κοινότητα της Πόλης βίωσε δύο από τις πιο καταστροφικές ημέρες της ιστορίας της. Από τους 100.000 Έλληνες ομογενείς που κατοικούσαν στην Κωνσταντινούπολη, απέμειναν μονάχα 2.000. Η συρρίκνωση που επήλθε ήταν πραγματικός όλεθρος. Η άλλοτε δυναμική, ισχυρή και ακμάζουσα κοινότητα δεν υπήρχε πια.

Σήμερα, η Ελληνική Κοινότητα της Κωνσταντινούπολης αριθμεί γύρω στους 2100-2500 κατοίκους, οι περισσότεροι από τους οποίους μετανάστευσαν στην περιοχή δίχως να έχουν οικογενειακούς δεσμούς με την Πόλη, αλλά κυρίως για επαγγελματικές επιδιώξεις και ακαδημαϊκές προεκτάσεις μετά την οικονομική κρίση του 2010-2011. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Φανάρι, κοντά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ζουν σήμερα λιγότεροι από 100 Έλληνες. Η πλειοψηφία είναι κατανεμημένη στα ανατολικά προάστια της Κωνσταντινούπολης, δίπλα στον Βόσπορο. Μπορεί η Ελληνική κοινότητα να διαλύθηκε μετά από τα καταστροφικά γεγονότα του 1955 και τους διωγμούς του 1964-1965, αλλά διατηρεί ακόμα σημαντικό επιχειρηματικό και δυναμικό χαρακτήρα. Πρόσφατα, διαμορφώθηκε η πρώτη Ελληνική Επιχειρηματική Λέσχη, η οποία αποτελεί μεταξύ άλλων μία σημαντική πρωτοβουλία για την ενίσχυση και την προώθηση της Ελληνο-Τουρκικής οικονομικής συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Λέσχη διοργανώνει ημερίδες, συναντήσεις πληροφόρησης, εκδηλώσεις και καινοτόμα εργαστήρια (workshops) οικονομικού και επιχειρησιακού περιεχομένου για την συμμετοχή των ομογενών Ελλήνων της Πόλης, Τούρκων πολιτών και άλλων προσκεκλημένων από τη χώρα μας.

Σπουδαίος είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης στην διατήρηση



Το Οικουμενικό Πατριαρχείο στο Φανάρι

▼
Σπουδαίος είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι Έλληνες Κωνσταντινούπολης στην διατήρηση και την διαιώνιση του Ζωγραφείου Σχολείου. Από 49 σχολεία και 5000 μαθητές το 1964, σήμερα υπάρχουν 7 - μαζί με το σχολείο της Ίμβρου - και 300 μαθητές συνολικά.

και την διαιώνιση του Ζωγραφείου Σχολείου. Από 49 σχολεία και 5000 μαθητές το 1964, σήμερα υπάρχουν 7 - μαζί με το σχολείο της Ίμβρου - και 300 μαθητές συνολικά. Ο κύριος Ι. Δεμιρτζόγλου, διευθυντής του Ζωγραφείου Γυμνασίου-Λυκείου στην Κωνσταντινούπολη, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Στόχος μας είναι να αυξήσουμε κι άλλο τη δύναμη των μαθητών, να βελτιώσουμε το επίπεδο των σπουδών τους και να τους προσφέρουμε περισσότερα εφόδια για το μέλλον τους. Κάθε χρόνος που περνάει, για εμάς είναι μια ακόμη νίκη απέναντι στον χρόνο.» Καθοριστική εκδήλωση για τον Ελληνισμό της Πόλης είναι τα διεθνή μαθητικά συνέδρια λογοτεχνίας που υλοποιούνται κάθε χρόνο σε συνεργασία με τα Εκπαιδευτήρια Μαντουλίδη στην Θεσσαλονίκη. Το Σχολείο μας, το Κολέγιο Αθηνών, έχει την χαρά και

την τιμή να αποτελεί αναπόσπαστο μέλος αυτών των συνεδρίων κάθε χρόνο, με τον αριθμό των μαθητών που συμμετέχουν συνεχώς να αυξάνεται!

Στόχος της σημερινής Ελληνικής Κοινότητας Κωνσταντινουπόλεως είναι η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, της Ρωμιοσύνης και της ελληνικής παιδείας, που συνιστούν τα βασικά στοιχεία για την περαιτέρω θεμελίωση του Ελληνικού πνεύματος στην Πόλη. Οι συμφορές και οι δυσκολίες που έχει αντιμετωπίσει ο Ελληνισμός είναι τεράστιες. Όμως, η δύναμη της ψυχής και η πίστη στην επιδίωξη ενός καλύτερου «αύριου» υπερνικούν τις κακουχίες που έχουν περάσει. Οι δυσκολίες αποτελούν τη βάση για την συνέχιση της πορείας της Ελληνικής Κοινότητας Κωνσταντινούπολης.

Πηγές:

<https://www.mfa.gr/en/issues-of-greek-turkish-relations/relevant-documents/the-greek-minority-and-its-foundations-in-istanbul-gokceada-imvros-and-bozcaada-tenedos.html>
<https://www.icwa.org/istanbul-greek-minority/>
<https://gr.euronews.com/2022/12/22/to-euronews-sta-monopatia-tou-ellinismou-stin-konstantinoupoli>
<https://www.protothema.gr/stories/article/1281359/septemvriana-1955-i-nuhta-ton-krustallon-gia-tous-ellines-tis-polis/>
<https://www.arcadiaportal.gr/news/i-katastrofi-toy-ellinismoy-tis-konstantinoupolis-6-7-septemvrioy-1955>
<https://www.militaire.gr/septemvriana-1955/>
<https://gr.euronews.com/2022/12/22/to-euronews-sta-monopatia-tou-ellinismou-stin-konstantinoupoli>
<https://www.notospress.gr/apopseis/story/95136/ta-septemvriana-kai-o-diogmos-ton-ellinon-stin-konstantinoupoli>
<https://www.kathimerini.gr/society/56180827/zografeio-kathe-chronos-poy-pernaei-einai-mia-akomi-niki/>
<https://www.mfa.gr/zitimata-ellinotourkikon-sheseon/eidikotera-keimena/elleniki-meionotita-kai-idrimata.html?page=1>
Δομή Έγκυκλοπαίδεια 13 (Πογκρόμ, σελίδα 189)
Δομή Έγκυκλοπαίδεια 9 (Κωνσταντινούπολη, σελίδες 206-216)



Ιωάννης Δεμιρτζόγλου

Διευθυντής Ζωγραφείου Γυμνασίου Λυκείου

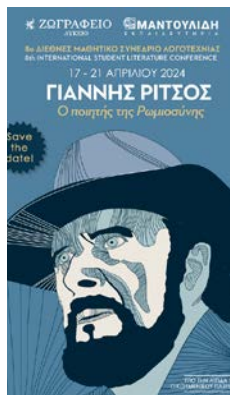
➤ Ο Ιωάννης Δεμιρτζιόγλου (Γιάννης Θ. Δεμιρτζόγλου) γεννήθηκε στο Κουσκουντζούκι του Βοσπόρου το 1960. Φοίτησε στο Ζωγράφειο Γυμνάσιο-Λύκειο. Σπούδασε στο Τμήμα Θετικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Πόλης (Istanbul University) από όπου και αποφοίτησε το 1984. Από το 1989 εργάζεται ως καθηγητής Μαθηματικών στο Ζωγράφειο Γυμνάσιο-Λύκειο και τον Δεκέμβριο του 1994 ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντή. Είναι ο πρώτος διευθυντής που αποφοίτησε από το Ζωγράφειο.

Από την άνοιξη του 2012 συνδιοργανώνει με τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη Θεσσαλονίκης, ένα πρωτότυπο, διεθνές μαθητικό συνέδριο, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Το συνέδριο αφιερώνεται κάθε χρόνο στη ζωή και το έργο ενός μεγάλου Έλληνα δημιουργού, όπως του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη (2012), του Κωνσταντίνου Καβάφη (2013), του Γιώργου Σεφέρη (2014), του Γεωργίου Βιζυηνού (2015), του Οδυσσέα Ελύτη (2016), του Γιώργου Θεοτοκά (2018), του Αντώνη Σαμαράκη (2019) και φέτος του Γιάννη Ρίτσου (2024). Απευθύνεται σε μαθητές λυκείου της Ελλάδας και του εξωτερικού και πραγματοποιείται με τη συμμετοχή κορυφαίων εκπροσώπων των γραμμάτων και των τεχνών.

Το 2015 τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών «για τη συνεχή και πολυσχιδή του δράση, με την οποία κατορθώνει να κρατά ανοικτό και ενεργό το σχολείο, διατηρώντας παράλληλα ζωντανή την ελληνικότητά του, παρά τις αντίξοες συνθήκες της εποχής».

«Γεννήθηκα στο Κουσκουντζούκι του Βοσπόρου, σε μια γειτονιά όπου συναντιούνται τέσσερις θρησκείες, τέσσερις διαφορετικοί πολιτισμοί. Έζησα την ιστορία της Πόλης στις καλές και κακές της στιγμές. Αποχωρίστηκα φίλους, συγγενείς, αγαπημένα πρόσωπα. Όλη μου η ζωή στην Πόλη ένας αποχαιρετισμός...

Ως Διευθυντής του Ζωγραφείου Λυκείου Κωνσταντινουπόλεως υποδέχομαι και αποχαιρετώ κάθε χρόνο χιλιάδες κόσμου που έρχονται να αναζητήσουν τις ρίζες τους, να συναντήσουν την ιστορία, να γνωρίσουν το παρελθόν, να ενημερωθούν για το σήμερα και το αύριο της Ρωμιοσύνης στην Πόλη.



Το μεγαλύτερο μας πρόβλημα είναι η άγνοια. Οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν ότι είμαστε στην Πόλη, ότι συνεχίζουμε να κρατάμε ανοιχτά τα σχολεία, τα ιδρύματα, τους συλλόγους, τις εκκλησίες, τα αγιάσματα. Ανοιχτά και έτοιμα να δεχτούν οποιαδήποτε στιγμή χιλιάδες κόσμου.

Εμείς οι λίγοι αλλά αμέτρητοι Ρωμιοί συνεχίζουμε, όπως μάθαμε από την παράδοσή μας, όπως μας διδάσκει καθημερινά με το φωτεινό του παράδειγμα ο Οικουμενικός Πατριάρχης να διατηρούμε τον τρόπο του βίου του γένους μας, να διαφυλάττουμε όσα μας εμπιστεύτηκαν οι πρόγονοί μας, να σεβόμαστε την πλούσια κληρονομιά μας και να είμαστε περήφανοι για την καταγωγή μας. συνεχίζουμε να δίνουμε το μήνυμα ζωής, ύπαρξης και ελπίδας με την ευχή να αφήσουμε πίσω τις δυσκολίες του παρελθόντος και να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις για ένα καλύτερο αύριο.»

Κύριε Δεμιρτζόγλου, η Κωνσταντινούπολη είναι μια πόλη-σύμβολο για τους Έλληνες και για τον Ελληνισμό. Η ελληνική κοινότητα της Πόλης κατέχει μια ξεχωριστή θέση στην ψυχή των απανταχού Ελλήνων. Αντιστοίχως, τι πιστεύετε ότι σηματοδοτεί ο Ελληνισμός και η Ελλάδα για τους Έλληνες της Πόλης;

Η Ελλάδα είναι ο τόπος όπου ζουν τα αδέρφια μας, οι συγγενείς, οι συμμαθητές, οι φίλοι μας. Οι δεσμοί με την Ελλάδα ήταν, είναι και θα είναι πολύ ισχυροί. Με κάθε ευκαιρία συνδιοργανώνουμε εκδηλώσεις, ανταλλάσσουμε ιδέες και απόψεις, συνεργαζόμαστε στενά με στόχο και τη γεφύρωση σχέσεων και την καλλιέργεια κλίματος φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών.

Με ποιους τρόπους διατηρούν οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης τη σχέση τους με την Ελλάδα;

Με κάθε τρόπο προσπαθούμε να διατηρήσουμε ανοιχτή την επικοινωνία και τη συνεργασία με την Ελλάδα. Οι εκδηλώσεις παίζουν σημαντικό ρόλο και συμβάλλουν στη δημιουργία συνεκτικών δεσμών. Τα σχολεία και οι όμιλοι που μας επισκέπτονται στο πλαίσιο εκδηλώσεων, όπως το Διεθνές Μαθητικό Συνέδριο Λογοτεχνίας ή το Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών και χορωδιών βοηθούν στη διατήρηση αυτής της σχέσης και καλλιεργούν δεσμούς φιλίας και συνεχούς συνεργασίας. Παράλληλα, μας δίνουν την ευκαιρία να παρουσιάσουμε το έργο μας και να δώσουμε ένα μήνυμα ζωής, ύπαρξης και ελπίδας.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινότητα της Κωνσταντινούπολης;

Το μεγαλύτερο πρόβλημά μας παραμένει ο αριθμός. Λέμε ότι είμαστε λίγοι αλλά αμέτρητοι. Δεν φτά-

Συνεχίζουμε να «φυλάμε εδώ στην Πόλη του Κωνσταντίνου, τον τόπο και τον τρόπο του βίου του Γένους... Να κρατάμε ανοικτά τα σεβάσματα της Ρωμιοσύνης, τους ναούς και τα ξωκκλήσια μας, τα αγιάσματα και τα προσκυνήματα, τα ιδρύματα και τα σχολεία μας... Να τιμούμε τη μνήμη, τις θυσίες και τα οράματα των πατέρων μας, διότι ανήκουμε στην Πόλη. Εδώ είναι το μέλλον μας, στον τόπο όπου ήταν το παρελθόν μας και εκτυλίσσεται το παρόν μας»

Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος.

νοουμε όμως πάντα. Είναι πολλές οι υποχρεώσεις και μεγαλύτερες οι ευθύνες μας. Κυρίως απέναντι στο αύριο μας. Αναζητούμε διαρκώς τρόπους, για να διατηρήσουμε το φρόνημά μας υψηλό.

Είναι γεγονός ότι με το σημερινό καθεστώς το αύριο των σχολείων μας είναι αβέβαιο. Το δέντρο της Ρωμιοσύνης έχει όμως βαθιές ρίζες και δεν μπορεί να το νικήσει κανένας άνεμος. Αν δεν το πίστευα αυτό, δεν θα συνέχιζα. Ούτε εγώ ούτε και κανείς Ρωμιός της Πόλης. Εμείς όμως συνεχίζουμε να «φυλάμε εδώ στην Πόλη του Κωνσταντίνου, τον τόπο και τον τρόπο του βίου του Γένους... Να κρατάμε ανοικτά τα σεβάσματα της Ρωμιοσύνης, τους ναούς και τα ξωκκλήσια μας, τα αγιάσματα και τα προσκυνήματα, τα ιδρύματα και τα σχολεία μας... Να τιμούμε τη μνήμη, τις θυσίες και τα οράματα των πατέρων μας, διότι ανήκουμε στην Πόλη. Εδώ είναι το μέλλον μας, στον τόπο όπου ήταν το παρελθόν μας και εκτυλίσσεται το παρόν μας», για να θυμηθούμε και τα λόγια της ΑΘΠ του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου.

Μπορείτε να αναφερθείτε στο έργο της Ελληνικής Κοινότητας της Κωνσταντινούπολης ως προς τη διατήρηση

των δεσμών της με την Ελλάδα;

Η Ελληνική Κοινότητα της Κωνσταντινούπολης προσπαθεί με κάθε τρόπο να διατηρήσει τους δεσμούς της με την Ελλάδα. Ο Σύνδεσμος Υποστηρίξης Ρωμαϊκών Κοινοτήτων (ΣΥΡΚΙ) συμβάλλει τα μέγιστα στην προσπάθεια αυτή, σε συνεργασία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και το Ελληνικό Προξενείο. Αρχικά, με το να διατηρούμε ανοιχτό ό,τι μας άφησαν οι πρόγονοί μας, αντιλαμβάνεστε

ότι συμβάλλουμε στη διατήρηση αυτής της σχέσης και της διαρκούς παρουσίας μας στον τόπο των προγόνων μας. Επιπλέον, για όσους μας επισκέπτονται είμαστε πάντα εδώ, να τους φιλοξενήσουμε και να τους δείξουμε την πλούσια κληρονομιά μας. Είμαστε όμως εδώ και για να τους βοηθήσουμε, να τους στηρίξουμε, σε περίπτωση που αποφασίσουν να μείνουν και να ζήσουν στην Πόλη, όπως συμβαίνει με κάποιους Ελλαδίτες που έχουν επιλέξει να ζήσουν στην Πόλη ή με κάποιους νέους, που επιλέγουν την Πόλη για τις σπουδές τους.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο ευλαβικά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδεδειγμένος κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Πού αποδίδετε αυτό το έντονο ενδιαφέρον;

Η διατήρηση της παράδοσης και η διαφύλαξη της κληρονομιάς διασφαλίζουν τη συνέχειά μας. Στο Ζωγράφειο πιστεύουμε ότι η επαφή με τις ρίζες μας συμβάλλει στη διατήρηση της ταυτότητάς μας και κυρίως στη συνειδητοποίηση της αξίας της. Για τον σκοπό αυτό πρωτοστατούμε στην αναβίωση εθίμων.

Χάρη στους μαθητές και τους φίλους του Ζωγραφείου απα- νταχού γης ακούγονται πάλι κά- θε χρόνο τα κάλαντα την παρα- μονή των Χριστουγέννων στο Πέρα, μια συνήθεια που μετά τα Σεπτεμβριανά ατόνησε και στη συνέχεια εγκαταλείφθηκε. Η Κοινότητα Σταυροδρομίου μοι- ράζει στους έκπληκτους αλλά θερμούς περαστικούς βασιλό- πιτες με τη συνοδεία των εξαίσι- ων μουσικών του ακορντεόν του Διευθυντή του Ζωγραφείου και των μοναδικών ήχων των χρι- στουγεννιάτικων τριγώνων των μαθητών. Μετά το Σισμανόγλειο σειρά έχει το Φανάρι, το Οικου- μενικό μας Πατριαρχείο όπου τα κάλαντα και οι χριστουγεννιάτι- κοί ύμνοι ενώνονται με την ευλο- γία του Παναγιώτατου. Τέλος η παρέα των καλαντιστών φτάνει στο Γηροκομείο Βαλουκλί, για να γιορτάσει με τους ηλικιωμένους και τους ψυχικά άρρωστους και να τους χαρίσει ζεστά χαμόγελα και πολλή αγάπη.

Το Πάσχα πάλι, τη Μ. Παρα- σκευή, το Ζωγράφειο καθιέρωσε το προσκύνημα των 7 Επιταφίων της Ασιατικής πλευράς. Γεμίζουν κόσμο οι εκκλησιές της Χαλκη- δόνας, λουλούδια και συγκίνη- ση οι Επιτάφιοι και οι πιστοί ζουν στιγμές μεγαλείου και βαθιάς κατάνυξης. Το απόγευμα, όλοι δίνουμε το παρών στην Πρίγκη- πο, για να ψάλλουμε τα εγκώμια και να πάρουμε μέρος στην κα- τανυκτική περιφορά στους δρό- μους του νησιού.

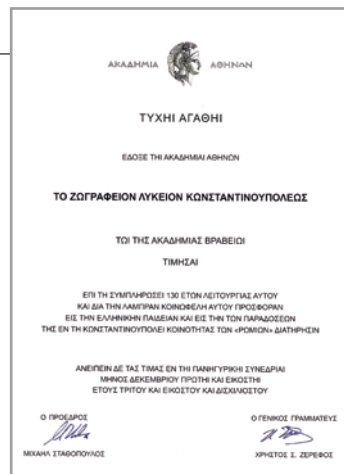
Τέλος, για να τιμήσουμε τη μνήμη του ιδρυτή μας οργανώ- σαμε τον Απρίλιο του 2015 ταξί- δι στη γη του Χρηστάκη Ζωγρά- φου. Γνωρίσαμε το Μέτσοβο, τα Ιωάννινα, αδελφοποιήκαμε με τους αποφοίτους της Ζωσι- μαίας Σχολής, του σχολείου από όπου αποφοίτησε ο Ιδρυτής μας και επισκεφθήκαμε το Αργυρό- καστρο και το Κεστοράτι, τη γε- νέτειρα του μεγάλου εθνικού ευ- εργέτη, όπου βρίσκονται και τα

Ζωγράφεια Διδασκαλεία. Στο τα- ξίδι πήραν μέρος μαθητές, εκ- παιδευτικοί, απόφοιτοι και φίλοι του Ζωγραφείου από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Πρόσφατα η Ακαδημία Αθη- νών βράβευσε το Ζωγράφειο, δηλαδή εσάς, τους ανθρώ- πους που κρατάτε το Ζωγρά- φειο Λύκειο στην Κωνστα- ντινούπολη “ζωντανό” και θαλερό για τα 130 χρόνια προσφοράς του στην παιδεία και στον πολιτισμό. Τι σημα- τοδοτεί για εσάς αυτή η βρά- βευση για το παρελθόν, το πα- ρόν και το μέλλον;

Όταν το 2015 βραβεύτη- κα από την Ακαδημία Αθηνών, ευχήθηκα η τιμή αυτή να δο- θεί στο σχολείο μου. Στο scho- λείο του οποίου υπήρξα μαθη- τής, στη συνέχεια καθηγητής και από το 1994 Διευθυντής, στο σχολείο που υπηρετώ με πάθος και αγάπη πάνω από 40 χρόνια. Η ευχή μου πραγματοποιήθη- κε και η βράβευση ήρθε σα δώ- ρο στα 130 χρόνια του Ζωγρα- φείου. Τα βραβεία και οι έπαινοι αποτελούν βέβαια αναγνώρι- ση και ανταμοιβή. Μεγαλώνουν όμως και την ευθύνη και το χρέ- ος όλων απέναντι στο Ζωγρά- φειο και την Ομογενειακή Παι- δεία, καθώς νιώθω ότι τιμώντας το Ζωγράφειο τιμώνται όλα τα σχολεία της Πόλης και της Ήμ- βρου.

Η αποστολή των σχολείων μας στην προσπάθεια να κρα- τηθούμε ζωντανοί στη σκηνή της Ομογένειας, να συνεχίσου- με να υπάρχουμε στη γη των πατέρων μας, στο κέντρο της Ορθοδοξίας είναι καθοριστική. Τα σχολεία μας είναι οι φάροι της παιδείας και του πολιτισμού μας. Οι μαθητές και οι μαθήτριές μας, αν και λίγοι, αξίζουν και πε- τυχαίνουν πολλά! Συμμετέχουν με επιτυχία σε διεθνή συνέδρια, σε διαγωνισμούς, σε ευρωπαϊ- κά προγράμματα ανταλλαγών, σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.



Ανήκω στους αισιόδοξους Ρωμιούς. Σε αυτούς που πιστεύουν ότι η Ρωμιοσύνη «ανθεί και φέρει κι άλλο». Όταν βλέπω όλα αυτά, τα σχολεία, τους συλλόγους, τις εκκλησιές, ό,τι μας άφησαν οι 250.000 πρόγονοί μας που έζησαν και μεγαλούργησαν στην Πόλη να παραμένουν ανοιχτά κι έτοιμα να υποδεχτούν χιλιάδες κόσμο, παίρνω δύναμη και συνεχίζω την προσπάθειά μου.

Συναναστρέφονται συνομήλικούς τους από την Ελλάδα και τον κόσμο. Επικοι- νωνούν μαζί τους και συνεργάζονται. Διακρίνονται και ει- σπράττουν το πιο τρελό χειροκρότη- μα. Καλλιεργούν την ελληνομάθεια και τη γλωσσομάθεια. Συ- νεχίζουν τις παρα- δόσεις και τα έθιμα. Γεμίζουν τις εκκλη- σίες και τα αναλόγια. Είναι η δύναμή μας. Είναι η συνέχειά μας! Με κάθε θυσία πρέ- πει να διατηρήσουμε άσβεστη την εστία

των σχολείων. Εκεί επωάζεται η ελπίδα».

Σε μία συνέντευξή σας, ανα- φέρατε πως: «Κάθε χρόνος που περνά είναι για την Ομο- γένεια μία ακόμα νίκη!» Για εσάς, τι ακριβώς είναι αυτή η «νίκη» και με τι συνάδει;

Ανήκω στους αισιόδοξους Ρωμιούς. Σε αυτούς που πιστεύ- ουν ότι η Ρωμιοσύνη «ανθεί και φέρει κι άλλο». Όταν βλέπω όλα αυτά, τα σχολεία, τους συλλό- γους, τις εκκλησιές, ό,τι μας άφη- σαν οι 250.000 πρόγονοί μας που έζησαν και μεγαλούργησαν στην Πόλη να παραμένουν ανοι- χτά κι έτοιμα να υποδεχτούν χι- λιάδες κόσμο, παίρνω δύναμη και συνεχίζω την προσπάθειά μου. Κι ένας ή μία να αποφασί- σει να μείνει στην Πόλη είναι μία ακόμη νίκη.

Τα τελευταία 30 χρόνια ο αριθμός των μαθητών κυμαίνε- ται μεταξύ 45 και 60. Θυμίζει το καρδιογράφημα η δύναμη των μαθητών, όπως διαμορφώνεται κάθε χρόνο. Η ζωή συνεχίζεται με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Συνε- χίζουμε να δίνουμε το μήνυμα ζωής, ύπαρξης και ελπίδας. Το γεγονός ότι φέτος ξεπεράσα- με τους 70 αποτελεί ένα αισιό-

δοξο μήνυμα για το μέλλον, μεγάλωνει την ευθύνη μας και εντείνει τις προσπάθειές μας. Κάθε μαθητής στο Ζωγράφειο είναι μοναδικός και του οφείλουμε το καλύτερο. Στόχος μας είναι να αυξήσουμε κι άλλο τη δύναμη των μαθητών, να βελτιώσουμε το επίπεδο των σπουδών τους και να τους προσφέρουμε περισσότερα εφόδια για το μέλλον τους. Να καλλιεργήσουμε κλίσεις, να αναπτύξουν δεξιότητες και να αποκτήσουν τις γνώσεις που τους είναι απαραίτητες για να πετύχουν τους στόχους τους. Στο Ζωγράφειο μαθαίνουν στους μαθητές μας να στοχεύουν ψηλά όπως αξίζει στην παράδοση του σχολείου μας αλλά στο μεγαλείο της Ομογενειακής Εκπαίδευσης.

Υπάρχει κάτι που πιστεύετε ότι θα θέλατε ως Κοινότητα από την Ελληνική Πολιτεία;

Θέλουμε η πολιτεία και οι πολίτες της να μας θυμούνται. Να μας επισκέπτονται, αλλά και να μας σκέπτονται. Ακόμη κι ένα τηλεφώνημα κι ένα μήνυμα είναι κάποιες φορές αρκετό, για να πάρουμε δύναμη και να συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας στον τόπο μας.

Τι ελληνικό κρατούν οι Έλληνες της Πόλης που τους συντροφεύει στη ζωή τους;

Τη γλώσσα κρατούμε ως φυλακτό. Τη γλώσσα των Ευαγγελίων, των παραμυθιών, των θρύλων και των παραδόσεων φροντίζουμε να διατηρήσουμε με κάθε τρόπο μαζί με τα ήθη και τα έθιμά μας. Η γλώσσα και η θρησκεία είναι η ταυτότητά μας. Γνωρίζοντας τη γλώσσα μας, γνωρίζουμε καλύτερα την ιστορία μας, τον πολιτισμό μας, τον εαυτό μας. Κι όπως είπε πρόσφατα και η ΑΘΠ ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος σε μια εκδήλωση που διοργανώθηκε με αφορμή την παγκόσμια ημέρα της ελληνικής γλώσσας «η ελληνική γλώσσα, θα ομιλείται, θα ψάλλεται, θα τραγουδιέται και θα χορεύεται πάντα εις την Πόλιν».

Για την καλλιέργεια της αγάπης για τη γλώσσα καθώς και για την



▼

Η αποστολή των σχολείων μας στην προσπάθεια να κρατηθούμε ζωντανοί στη σκηνή της Ομογένειας, να συνεχίσουμε να υπάρχουμε στη γη των πατέρων μας, στο κέντρο της Ορθοδοξίας είναι καθοριστική. Τα σχολεία μας είναι οι φάροι της παιδείας και του πολιτισμού μας.

ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕ ΩΣ ΦΥΛΑΚΤΟ. Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΑΣ.

ανάδειξη του έργου σημαντικών Ελλήνων δημιουργών πραγματοποιούνται από το 2012 τα Διεθνή Μαθητικά Συνέδρια Λογοτεχνίας και η Διεθνής Μαθητική Συνάντηση Λογοτεχνίας «Η λογοτεχνία αλλιώς», σε συνεργασία με τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδη, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου, όπου συμμετέχει και το σχολείο σας κάθε χρόνο, με τη συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών από 20 σχολεία της Ελλάδας, της Κύπρου, της Αιγύπτου, της Αμερικής και της Πόλης καθώς και εκλεκτών εκπροσώπων των γραμμάτων και των τεχνών αποκτούν χρόνο με τον χρόνο ξεχωριστή αίγλη και αποτελούν ένα μοναδικό γεγονός για τα γράμματα και τις τέχνες. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης, που κηρύττει κάθε χρόνο την έναρξη κάνει λόγο για μια σπουδαία πρωτοβουλία που «φέρει και πάλι στην Πόλη, στην κοιτίδα της παιδείας, ως χελιδόνια κομίζοντα την άνοιξη, μαθητές και μαθήτριες από όλο τον κόσμο». Τα συνέδρια έχουν πολλαπλή αξία. Δίνουν τη δυνα-

τότητα στους μαθητές να γνωρίσουν και να μελετήσουν το έργο μεγάλων Ελλήνων δημιουργών, του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, του Κωνσταντίνου Καβάφη, του Γιώργου Σεφέρη, του Γιώργου Βιζυηνού, του Οδυσσέα Ελύτη, του Γιώργου Θεοτοκά, του Αντώνη Σαμαράκη και φέτος του Γιάννη Ρίτσου, να συνεργαστούν μεταξύ τους αλλά και με σημαντικούς εκπροσώπους της επιστήμης και της τέχνης και τέλος να γνωρίσουν την ιστορία τους. Να κοινωνήσουν στα νάματα της παράδοσής τους, να γευτούν τη ρωμαϊκή φιλοξενία, να αναγνωρίσουν την αξία της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Να επισκεφτούν τις Ρωμαϊκές κοινοότητες, τις Εκκλησίες, τα Σχολεία, τα Βυζαντινά μνημεία και να θαυμάσουν τις ομορφιές της Πόλης των Πόλεων.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Φως, θάλασσα, καλοκαίρι, διακοπές, οι δικοί μου άνθρωποι.

Σας ευχαριστούμε πολύ!



Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΑΤΑΛΙΑ ΚΟΝΤΗ, Α4



Πέντε φυλές, πέντε γλώσσες, μια ντουζίνα θρησκείες, πέντε στόλοι που αυλακώνουν τα νερά... **Και μονάχα η ελληνική δημοτική φαίνεται να τα ξεχωρίζει...**

Λόρενς Ντάρελ, Αλεξανδρινό κουαρτέτο, 1958

➤ Στα βάθη των αιώνων χάνεται η παρουσία του Ελλήνων στην Αλεξάνδρεια. Πρώτος ο Μέγας Αλέξανδρος, δύο και πλέον χιλιετηρίδες πριν, το 331 π.Χ., τοποθέτησε τον θεμέλιο λίθο μιας πόλης που πήρε το όνομά του και που έμελλε να γίνει το πιο λαμπρό οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της ελληνιστικής εποχής. Μεγάλο εμπορικό λιμάνι της Μεσογείου, η Αλεξάνδρεια στέγασε δύο από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου: τον κολοσσιαίο «Φάρο» που δέσποζε στη νήσο Φάρο και την περίφημη «Βιβλιοθήκη» που αριθμούσε γύρω στους 500.000 κυλίνδρους.

Στις αρχές του 19^{ου} αιώνα και κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του Μοχάμεντ Άλι, του μεγάλου αναμορφωτή και ιδρυτή της σύγχρονης Αιγύπτου, ξεκινά ένα συνεχώς αυξανόμενο μεταναστευτικό κύμα Ευρωπαίων και θεμελιώνεται η ευρωπαϊκή περίοδος της πόλης. Οι πρώτοι Έλληνες καταφτάνουν στην Αλεξάνδρεια προσδίδοντάς της έναν κοσμοπολίτικο χαρακτήρα. Σύμφωνα ο Ελληνισμός κερδίζει δεσπόζουσα θέση, υπερβαίνοντας τις 120.000, τελώντας υπό την προστασία του Ελ-

ληνικού Προξενείου της Αλεξάνδρειας με έτος ίδρυσης το 1833. Η πρώτη Ελληνική Κοινότητα (ΕΚΑ) ιδρύθηκε από τον Μετσοβίτη έμπορο και κατόπιν εθνικό ευεργέτη Μιχαήλ Τοσίτσα δέκα έτη αργότερα, το 1843 υπό την ονομασία «Η Ελληνοαιγυπτιακή Κοινότης των Αλεξανδρέων». Το 1888 μετονομάζεται σε «Ελληνική εν Αλεξάνδρεια Κοινότητα». Τα γραφεία της ΕΚΑ στεγάστηκαν σε ιδιόκτητο ακίνητο στην οδό Μοσκέ Ατταρίν.

Αμέσως οι Έλληνες της Αλεξάνδρειας διακρίθηκαν σε πολλούς οικονομικούς τομείς, όπως στην καλλιέργεια, την εφεύρεση των πιο σημαντικών ποικιλιών, την παραγωγή, τη μεταποίηση και το εμπόριο βάμβακος, καπνού και σιτηρών, στη βιομηχανία ποτοποιίας, στον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπως και σε πληθώρα οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων. Τα μέλη της Ελληνικής Κοινότητας διατηρούσαν τα περισσότερα εμπορικά καταστήματα, εστιατόρια, θεατρικές και κινηματογραφικές αίθουσες, νυχτερινά κέντρα, ξενοδοχεία, ενώ ίδρυσαν στην πόλη έναν μεγάλο αριθμό συλλόγων, αθλητικών σωματείων, ομίλων καλλιτε-



Ι.Ν. Ευαγγελισμού



Στις αρχές του εικοστού αιώνα ο αριθμός των Ελλήνων της Αλεξάνδρειας υπερέβαινε τις 120.000.

Η πρώτην «Τοσίτσεια Σχολή» – νυν έδρα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας

χνικών δραστηριοτήτων και λογοτεχνικών εκδόσεων. Ανάμεσά τους και πολλοί ευεργέτες, όπως η οικογένεια Τοσίτσα που κτίζει σε ιδιόκτητο οικόπεδο το πρώτο ελληνικό νοσοκομείο, το αποκαλούμενο «Νοσοκομείο των Γραικών». Το 1854 τα ηνία της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας αναλαμβάνει ο κόμης Στέφανος Ζιζινίας. Στις 25 Μαρτίου του 1856 εγκαινιάζει τον υπέρλαμπρο «Κοινοτικό ναό του Ευαγγελισμού», ο οποίος εξακολουθεί να λειτουργεί μέχρι σήμερα χάρη στις χορηγίες και δωρεές



του Ιδρύματος Αλεξάνδρου Ωνάση.

Συνεχιστής της παράδοσης του ευεργετισμού στην Αλεξάνδρεια και στην ακμάζουσα ΕΚΑ υπήρξε ο Γεώργιος Αβέρωφ, Ηπειρώτης επιχειρηματίας που μεγαλούργησε στην ακμάζουσα ελληνική παροικία. Το 1878 ίδρυσε το περιώνυμο κοινοτικό Γυμνάσιο, που ονομάστηκε «Αβερώνφειο Γυμνάσιο» που εξακολουθεί να λειτουργεί μέχρι σήμερα. Επίσης ανήγειρε το νεοκλασικό «Αβερώνφειο Παρθενάγειο». Το Ίδρυμα λειτούργησε μέχρι το 1963, οπότε λόγω της συρρίκνωσης του ελληνισμού και της έλλειψης μαθητών, παραχωρήθηκε στο ελληνικό κράτος, και σήμερα στεγάζει το «Ελληνικό Εμπορικό Επιμελητήριο» και το «Παράρτημα του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού».



Ο Γεώργιος Αβέρωφ ευεργέτησε εξίσου και την μητέρα πατρίδα, αφού η γενναιοδωρία του υπήρξε τεράστια και ανακηρύχθηκε εθνικός

ευεργέτης. Αποπεράτωσε το «Μετσόβιο Πολυτεχνείο», επιχορήγησε το «Ωδείο Αθηνών», προσέφερε ένα εκατομμύριο δραχμές για την ανακατασκευή του Παναθηναϊκού σταδίου, όπου αναβίωσαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 1896. Με τις δικές του δωρεές αγοράστηκε το θρυλικό καταδρομικό - ναυαρχίδα του ελληνικού στόλου, «ΑΒΕΡΩΦ».

Οι αρχές του 20ου αιώνα βρήκαν τον Ελληνισμό της Αλεξάνδρειας να αριθμεί γύρω στους 150.000 κατοίκους και το επίπεδο της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής τους να είναι κατά πολύ ανώτερο από το αντίστοιχο που επικρατούσε στην Ελλάδα.

Μια ακόμη εμβληματική μορφή της ΕΚΑ υπήρξε ο Εμμανουήλ



Το «Ελληνικό Τετράγωνο» στην Αλεξάνδρεια

▼
Η ιστορική διαδρομή του Ελληνισμού στην Αλεξάνδρεια σηματοδοτείται από την τοποθέτηση του Θεμέλιου λίθου το 331 π.Χ. από τον Μέγα Αλέξανδρο.

Μπενάκης, ο οποίος το 1908 ίδρυσε το «Μπενάκειο Κοινωτικό Συστήσιον» για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των απόρων της κοινότητας. Το 1909 ο Εμμανουήλ Μπενάκης και η γυναίκα του Βιργινία, ίδρυσαν το «Μπενάκειο Ορφανοτροφείο Θηλέων» ανεγείροντας μεγάλο κτήριο, το οποίο βρίσκεται στο ελληνικό τετράγωνο του «Chatby», όπου συναθροίζονταν η ελληνική παροικία. Το ορφανοτροφείο έκλεισε το 1970. Από το 1972 εκεί στεγάζεται το Ελληνικό Γενικό Προξενείο Αλεξάνδρειας. Ο Εμ-

μανουήλ Μπενάκης, από τα πρώτα μέλη του ΔΣ του Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος δωρίζει χρήματα μαζί με τον Στέφανο Δέλτα και αγοράζεται έκταση 150 στρεμμάτων στο Ψυχικό. Το 1927 κτίζεται εκεί το πρώτο από τα κτήρια του Σχολείου μας, το Μπενάκειο. Ο Αντώνης Μπενάκης, γιος του Εμμανουήλ, ίδρυσε το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων και το Σώμα Προσκόπων Αιγύπτου. Αργότερα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου μετά το θάνατο του πατέρα του, δώρισε την οικο-



Το πρώην «Μπενάκειο Ορφανοτροφείο» – νυν Γενικό Προξενείο της Ελλάδας



Συγγενείς και φίλοι στον κήπο του Στέφανου και της Πηνελόπης Δέλτα στην Αλεξάνδρεια, το 1915: Μαν. Αντ. Μπενάκης, Σ. Μαυρίδης, Κωνστ. Μ. Σαλβάγος, Λουλού και Ντόρα Αρκουδάρη, Ιουλία Μ. Σαλβάγου, Σθένης Σαρηγιάννης, Αλεξ. Στ. Δέλτα, Φλώρα Γαβρίλη, Σοφία Στ. Δέλτα, Ιωάννα Ν. Τσάμη, Νότης Μηταράκης, Έλλη Αρκουδάρη, Βιργ. Στ. Δέλτα

γενειακή κατοικία του στο ελληνικό κράτος. Εκεί τώρα στεγάζεται το Μουσείο Μπενάκη. Η Πηνελόπη, κόρη του Εμμανουήλ Μπενάκη και μια από τις διασημότερες συγγραφείς παιδικών και νεανικών βιβλίων παντρεύτηκε τον δημοσιογράφο Στέφανο Δέλτα, επίσης μέγα ευεργέτη του Σχολείου μας.

Η προσφορά των Ελλήνων της Αλεξάνδρειας ήταν σημαντική κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κυρίως μετά την γερμανική κατοχή της Ελλάδας και την μετάβαση της Ελληνι-

κής Κυβέρνησης στην Αίγυπτο. Δύο χιλιάδες ήταν οι ομογενείς που προσήλθαν στις τάξεις του συμμαχικού στρατού, ενώ στη πρώτη νικηφόρα μάχη **του Ελ Αλαμείν** συμμετείχαν δύο ελληνικές ταξιαρχίες μεταξύ των οποίων και πολλοί Έλληνες από την Αλεξάνδρεια και την ευρύτερη περιοχή.

Η ορθοδοξία έπαιξε σημαντικό ρόλο στην άνθηση της ελληνικής παροικίας της Αλεξάνδρειας με το Πατριαρχείο να αποτελεί φάρο του Χριστιανισμού και να καλύπτει



Η «Αγαπημένη Πόλις» του μεγάλου μας ποιητή Κωνσταντίνου Καβάφη, ο χώρος και ο παρελθοντικός ελληνοιστορικός χρόνος από τα ιστορικά ποιήματά του.



πληθώρα αναγκών κοινωνικών, εκπαιδευτικών, υγειονομικών και άλλων. Η πνευματική ζωή των Ελλήνων της Αλεξάνδρειας αντιπροσωπευόταν από εξέχουσες προσωπικότητες, όπως ο Κωνσταντίνος Καβάφης, η Πηνελόπη Δέλτα και ο Κώστας Παρθένης, καθώς και πληθώρα πολιτιστικών και επιστημονικών συλλόγων που διοργάνωναν κάθε είδους **πολιτιστικές και φιλανθρωπικές εκδηλώσεις**.

Μετά την επανάσταση του Νάσσερ το 1952, ο οποίος απαιτούσε την απομάκρυνση των ξένων από την Αίγυπτο και την εθνική και οικονομική ανεξαρτησία τη χώρας, ο Ελληνισμός της Αλεξάνδρειας συρρικνώθηκε σημαντικά και οι περιουσίες των Ελλήνων σταδιακά εθνικοποιούνται. Σήμερα η Ελληνική Κοινότητα της Αλεξάνδρειας αριθμεί μόλις 2.800 μέλη που με τη βοήθεια του Ελληνικού Προξενείου, του Πατριαρχείου, του Ιδρύματος Ωνάση και πληθώρα άλλων φορέων «φυλάει Θερμοπύλες».

Πηγές:

<https://ekalexandria.org/el/>
<http://www.ime.gr/projects/migration/15-19/gr/v2/egypt.html>
<https://www.mfa.gr/missionsabroad/egypt/bilateral-relations/cultural-relations-and-greek-community.html>
 Kitroeff, *The Greeks in Egypt 1919-1937: ethnicity and class*, Ithaca Press, London 1989
<https://classroom.onassis.org/mod/page/view.php?id=1411>
<https://www.panhellenicpost.com/2019/06/05/31->
<https://www.patriarchateofalexandria.com/to-patriarcheio/patriarcheio-istorika-stoicheia/>
<http://www.kathimerini.gr/kath/7days/1993/10/24101993.pdf>
<https://www.lifo.gr/culture/arxaiologia/ellines-stin-aigypto-tis-mpel-epok>

Ο κ. Ανδρέας Βαφειάδης γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια και παραμένει στην γενέτειρά του έως και σήμερα. Αποφοίτησε από το Αβερύφειο Γυμνάσιο – Λύκειο και στη συνέχεια σπούδασε στη Γερμανία. Με την ολοκλήρωση των σπουδών του, δραστηριοποιήθηκε επιχειρηματικά στην Αλεξάνδρεια, ενώ παράλληλα ενεργοποιήθηκε με τα κοινά της Ελληνικής Παροικίας. Στο παρελθόν διετέλεσε Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων της Αβερύφειου Σχολής, αποκομίζοντας ιδιαίτερη γνώση των εκπαιδευτικών ζητημάτων.

Λίγο μετά την εκλογή του στην Προεδρία της ΕΚΑ δήλωσε μεταξύ άλλων, τα εξής:
«Αναλαμβάνω την διοίκηση της ιστορικής Πρεσβυγενούς Κοινότητάς μας, σε μια πανθομολογούμενη, δύσκολη εποχή, παγκόσμιας έκτασης. Μεγάλες ανακατατάξεις, σε εθνικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο, έχουν συντελέσει σε μια διεθνή ανησυχία για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Στην δική μας αγαπημένη Αλεξάνδρεια, η Ελληνική Κοινότητα πασχίζει εδώ και χρόνια να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την όσο το δυνατόν καλύτερη διασφάλιση και εξυπηρέτηση των Μελών της. Αισθάνομαι το «βάρος» αυτής της μεγάλης ευθύνης που αναλαμβάνω σ' αυτή την δύσκολη χρονική συγκυρία και σας διαβεβαιώνω ότι θα υπηρετήσω με όλες μου τις δυνάμεις τις αξίες, τα ήθη και τα ιδανικά με τα οποία μας γαλούχησαν οι παλαιότεροι και τα οποία οφείλουμε να διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού οι νεότεροι. Με πλήρη επίγνωση του σημαντικού ρόλου που αναλαμβάνω στην Ελληνική Κοινότητα Αλεξανδρείας, πιστεύω, ελπίζω και προσδοκώ στην συνεργασία μας για το καλό της Παροικίας μας».



Ανδρέας Βαφειάδης Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Αλεξανδρείας

✓
Αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερός που έχω δύο πατρίδες με ισχυρούς συνδετικούς κρίκους. Και είναι επόμενο να νιώθω υπερήφανος ως Αιγυπτιώτης Έλληνας.

Κύριε Βαφειάδη, τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Η Ελλάδα είναι η πατρίδα μου όπως και η Αίγυπτος. Είναι η προέλευσή μου, η γλώσσα μου, η ιστορία που διδάχθηκα, ο πολιτισμός, η φιλοσοφία, η επιστήμη. Είναι όλα αυτά που αποτέλεσαν τον θεμέλιο λίθο για να προοδεύσει ο κόσμος. Η Ελλάδα για μένα είναι μια γενικότερη έννοια που δεν σχετίζεται με τα σύνορα και τα δεδομένα εκάστης εποχής, αλλά βαραίνουν μέσα μου περισσότερο οι αξίες, οι αρχές, οι παραδόσεις και τα έθιμα που μεταφέρθηκαν από γενιά σε γενιά στο μυαλό και την ψυχή μου. Είναι μαζί με την Αίγυπτο ένα κράμα συναισθημάτων στην καρδιά μου γι' αυτό και αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερός που έχω δύο πατρίδες με ισχυρούς συνδετικούς κρίκους. Και είναι επό-

μενο να νιώθω υπερήφανος ως Αιγυπτιώτης Έλληνας.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα στον σύγχρονο κόσμο;

Ο σεβασμός σε μια κουλτούρα όπως η Ελληνική που ενσωματώνει μέσα της συμπεριφορές, ανατολικές, δυτικές, βαλκανικές αλλά και παγκόσμιες. Η «Ελληνικότητα» ως όρος είναι μια βαθιά έννοια κοσμοπολιτισμού, όπου ο κάθε πολίτης αυτού του κόσμου, ανεξαρτήτως χρώματος, φυλής, θρησκείας ή εθνότητας, μπορεί να υπερηφανεύεται ότι ανήκει στην ευρύτερη οικογένεια του Ελληνισμού αρκεί να πιστεύει στα ιδεώδη του ανθρωπισμού, της ελευθερίας, της διαφορετικότητας, της μόρφωσης και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Είναι όλα αυτά που διαμόρφωσαν τη δική μας



φιλοσοφία αιώνες τώρα και που δεν προέρχονται από την τύχη αλλά από το αξιακό σύστημα των προγόνων μας.

Με ποιους τρόπους διατηρούν οι Έλληνες της Αλεξάνδρειας την σχέση τους με την Ελλάδα;

Η σχέση αυτή είναι εξαιρετικά καλή, στενή και απλώνεται σε όλους τους τομείς της ζωής. Καταρχάς όλοι οι Αιγυπτιώτες συνδεόμαστε με την πατρίδα μέσω της γλώσσας. Η Αλεξάνδρεια αποτέλεσε κάποτε την ισχυρότερη παροικία των Ελλήνων της Διασποράς. Όλοι μας επισκεπτόμαστε την Ελλάδα τακτικά, των περισσότερων μας τα παιδιά ζουν εκεί ή πηγαίνουν εκεί, συνεπώς υπάρχει αυτή η συναισθηματική προσέγγιση. Εκτός αυτού, όπως γνωρίζετε,

η Ομογένεια στην Αλεξάνδρεια πληθυσμιακά έχει μεγάλη πτώση, όμως η επισκεψιμότητα από Έλληνες στην ιστορική μας πόλη είναι υψηλή. Είτε για να επισκεφθούν το Πατριαρχείο, είτε την Ελληνική Κοινότητα, ή τη Βιβλιοθήκη και τα Μουσεία, καθημερινά θα συναντηθούμε με Έλληνες. Άλλωστε τα σχολεία μας είναι ελληνικά και από μόνη της αυτή η σχέση ισχυροποιεί τον γενικότερο δεσμό των Αλεξανδρινών με την Ελλάδα.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες της Αλεξάνδρειας;

Το σπουδαιότερο ζήτημα που βαραίνει την εξέλιξή μας, όπως προανέφερα, είναι η μείωση του πληθυσμού. Θα έλεγα ότι



**Το πρώτο ΑΕΙ εκτός συνόρων
Συνεργασία μεταξύ
Παν. Πατρών και
ελληνικής κοινότητας
Αλεξανδρείας**

το δικό μας δημογραφικό πρόβλημα εδώ στην παροικία μας, είναι πολύ έντονο. Μια πόλη που αριθμούσε κάποτε χιλιάδες κατοίκους σήμερα αγωνίζεται να διατηρήσει εκατοντάδες. Αυτό προσπαθούμε να το αντιμετωπίσουμε σε συνεννόηση και με την Αδελφή Κοινότητα του Καΐρου στηρίζοντας τα σχολεία μας με κάθε τρόπο, ώστε να κρατήσουμε το Ελληνικό μας στοιχείο. Οι εποχές έχουν αλλάξει παγκοσμίως κι εμείς από την πλευρά μας φροντίζουμε να συνεργαστούμε με φορείς που να προσφέρουν μια ώθηση προς την Παροικία μας, όπως είναι τα Πανεπιστήμια, τα Ιδρύματα Πολιτισμού και κάθε τι άλλο που μπορεί να μας προσδώσει επιπλέον δυνατότητες προβολής και εξέλιξης.

Ποιοι είναι οι στόχοι της Κοινότητάς σας; Τι προσφέρει στα μέλη της; Πώς συμβάλλει στη διατήρηση των σχέσεων μεταξύ των Ελλήνων της Αλεξάνδρειας και στη σχέση τους με την Ελλάδα;

Η Κοινότητά μας στοχεύει στη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για τα μέλη της αλλά και για όλη την Παροικία των Αιγυπτίων Ελλήνων της Αλεξάνδρειας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της πανεπιστημιακής αναβάθμισης των σχολείων της και την προώθηση θεμάτων που απασχολούν τους Ομογενείς. Η φροντίδα μας για τα σπουδαία ευεργετήματα που μας άφησαν οι πρόγονοί μας ευεργέτες, αποτελεί πρώτιστη αναγκαιότητα και καθήκον για μας. Αυτή η προσπάθειά μας από μόνη της, ισοδυναμεί με την μεγαλύτερη προσφορά στην διατήρηση του Ελληνισμού, όπου μέσα από αυτή την έννοια απαντάται και το ερώτημά σας.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο ζωής και στον τρόπο σκέψης των Ελλήνων της Αλε-

Η «Ελληνικότητα» ως όρος **είναι μια βαθιά έννοια κοσμοπολιτισμού**, όπου ο κάθε πολίτης μπορεί να υπερηφανεύεται ότι ανήκει στην ευρύτερη οικογένεια του Ελληνισμού αρκεί να πιστεύει στα ιδεώδη του ανθρωπισμού, της ελευθερίας, της διαφορετικότητας, της μόρφωσης και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ξάνδρειας και της Ελλάδας;

Η σκέψη είναι μια συνισταμένη καθαρά προσωπική και διαμορφώνεται στον κάθε άνθρωπο ανάλογα με τις συνιστώσες που τον επηρεάζουν όπως το περιβάλλον, η οικογένεια, η θρησκεία, η κοινωνική και πολιτική κατάσταση, η οικονομία και άλλα πολλά. Υπάρχουν διαφορές υπάρχουν και ομοιότητες, αλλά κατά κύριο λόγο έχουμε μια ταύτιση στον τρόπο αντίληψης και συμπεριφορών.

Υπάρχει κάτι που θα θέλατε ως Κοινότητα από την Ελληνική Πολιτεία;

Αυτό που επιζητούμε χρόνια και το έχουμε προβάλει ως αίτημα σε όλους τους αρμόδιους φορείς και τα υπουργεία. Δηλαδή, τη στήριξη της Κοινότητάς μας με την διαμόρφωση προϋποθέσεων και δυνατοτήτων, για να ορθοποδήσουμε και να πάψει η μείωση του πληθυσμού της Παροικίας μας.

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα αν σας δινόταν η δυνατότητα;

Να μην υπάρχουν οι πολιτικές παλινωδίες, οι υποσχέσεις που δεν τηρούνται και μια καλύτερη διαχείριση των νέων ανθρώπων που αγωνίζονται για ένα καλύτερο μέλλον.

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Είναι αναγκαίο και ανθρώπινο ο κάθε πολίτης σε μια χώρα, είτε μετανάστης, είτε ντόπιος, να ψάχνει να βρει τους ομοεθνείς του, τους ομόγλωσσους, τους ομόθρησκους. Αυτό συμβαίνει με όλους τους λαούς και όλους τους ανθρώπους. Και αυτό οφείλεται στις κοινές μνήμες που έχουν, καθώς και σε όλα όσα τους συνδέουν μέσω της καταγωγής τους.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνι-

▼
Τα παιδιά των Αλεξανδρινών Ελλήνων διδάσκονται ελληνικά και ζουν ελληνικά. Τα σχολεία μας είναι ιστορικά και συνεχίζουν από την πάλη ποτέ ένδοξη εποχή, να λειτουργούν δίχως καμία διακοπή.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ الجمعية اليونانية بالإسكندرية Greek Community of Alexandria



κές παραδόσεις πολλές φορές πιο ευλαβικά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Πού αποδίδετε αυτό το έντονο ενδιαφέρον;

Οι Ομογενείς στερούνται πολλά από εκείνα που απολαμβάνουν οι διαμένοντες στην Ελλάδα. Και αυτό είναι επόμενο γιατί η απόσταση εκ των πραγμάτων δημιουργεί κενά τα οποία προσπαθούν να τα γεμίσουν με τις μνήμες, είτε τις θρησκευτικές, είτε τις ιστορικές. Ο κάθε άνθρωπος θέλει πάντα να συνδέεται με τις ρίζες του με κάποιο τρόπο και ο σπουδαιότερος είναι η διατήρηση όλων εκείνων των εθίμων, των ηθών και των παραδόσεων. Μέσα από αυτές τις καταβολές αισθάνονται πως αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της μητέρας Ελλάδας.

Υπάρχει η δυνατότητα στα παιδιά των Ελλήνων στην Αλεξάνδρεια να λάβουν ελληνική εκπαίδευση, για παράδειγμα να μάθουν Ελληνικά;

Μα και βέβαια! Τα παιδιά των Αλεξανδρινών Ελλήνων διδάσκονται ελληνικά και ζουν ελληνικά. Τα σχολεία μας είναι ιστορικά και συνεχίζουν από την πάλη

ποτέ ένδοξη εποχή, να λειτουργούν δίχως καμία διακοπή. Επί παραδείγματι το Αβερώνκειο Γυμνάσιο - Λύκειο στο οποίο το παρελθόν φοίτησαν φυσιογνώμιες, ισοδυναμούσε σχεδόν με Πανεπιστήμιο. Σήμερα μπορεί τα πράγματα να μην είναι ίδια, αλλά στο ίδιο Σχολείο εξακολουθούν να διδάσκονται οι μαθητές όλα όσα διδάσκεται κι ένας μαθητής στην Ελλάδα.

Τι σας λείπει περισσότερο από την Ελλάδα;

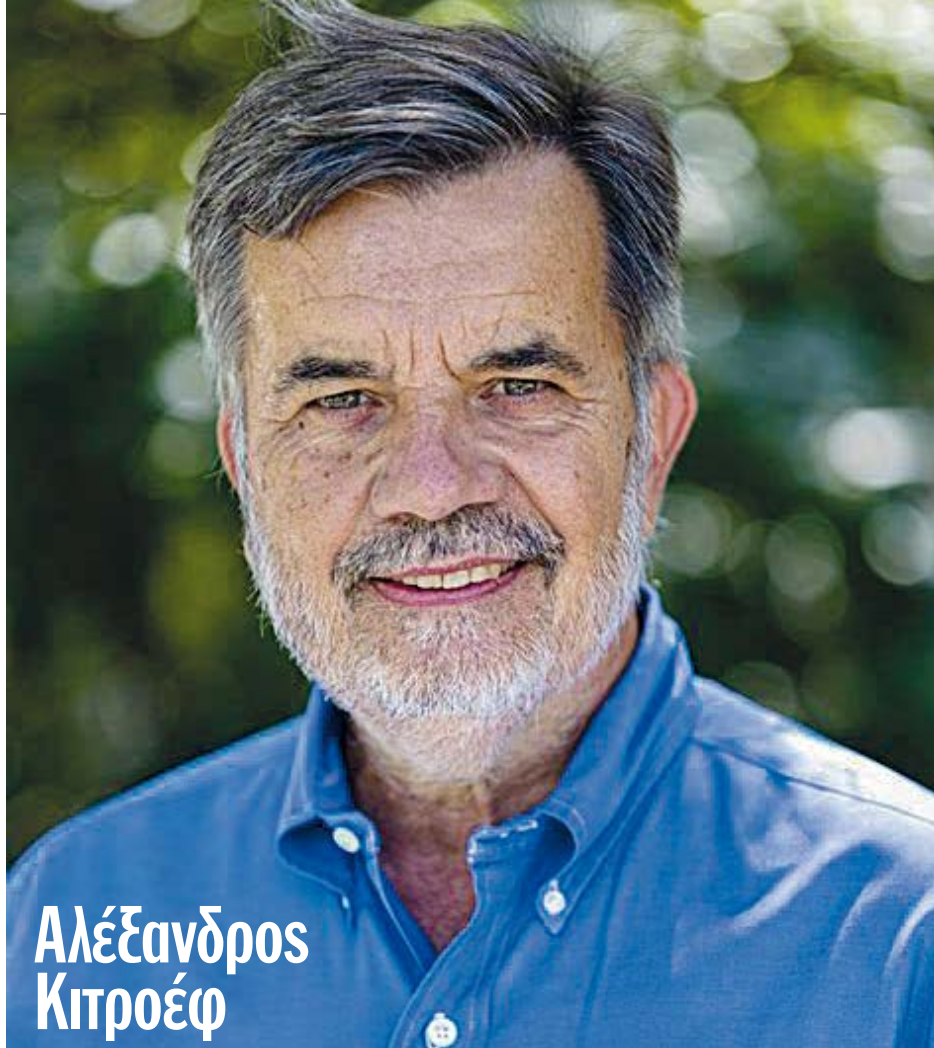
Οι εναλλαγές της, καθώς η εδαφική της έκταση συμπυκνώνει όλες τις ομορφίες της φύσης. Βουνά, ποτάμια, πεδιάδες, νησιά, πόλεις και χωριά, όλα μαζί αποτελούν τον καμβά πάνω στον οποίο ο Θεός ζωγράφισε μια χώρα που δεν της λείπει τίποτε.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην ζωή σας;

Την ελληνική γλώσσα της, μέσω της οποίας εξελίχθηκε και προόδευσε ως άνθρωπος!

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Ελευθερία, Δημοκρατία, Γλώσσα, Φιλοσοφία, Πολιτισμός!
Σας ευχαριστούμε πολύ!
Κι εγώ σας ευχαριστώ.



Αλέξανδρος
Κιτροέφ

Ομότιμος καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Haverford College στη Πενσιλβάνια

➤ Ο κ. Αλέξανδρος Κιτροέφ είναι ομότιμος καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Haverford College στη Πενσιλβάνια των ΗΠΑ. Ειδικεύεται στην ιστορία της ταυτότητας στην Ελλάδα και την διασπορά σε ευρεία κλίμακα, από την πολιτική ως τον αθλητισμό. Έχει διδάξει στο Κέντρο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Μελετών του Queens College στο City University of New York, στο Princeton University, στο Ωνάσειο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης (NYU), στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος και στο College Year in Athens.

Ο κ. Κιτροέφ έχει δημοσιεύσει οκτώ βιβλία: The Greeks in Egypt: Ethnicity & Class 1919-1937 (1989) - Griegos en América (1994) - Wrestling with the Ancients: Modern Greek Identity & the Olympics (2004) - Ελλάς Ευρώπη Παναθηναϊκός: 100 Χρόνια Ελληνική ιστορία (2010) - The Greeks and the Making of Modern Egypt (2019) που έχει εκδοθεί στα αραβικά και τα ελληνικά - The Greek Orthodox Church in America: A Modern History (2020) - A History of ΑΗΕΡΑ 1922-2022 A Century of Service (2022) - Peter Tiboris: A Musical Odyssey (2023). Το επόμενο του βιβλίο έχει θέμα τα ελληνικής ιδιοκτησίας εστιατόρια diners στις ΗΠΑ.

Έχει συνεργασθεί με την σκηνοθέτιδα Μαρία Ηλιού ως ιστορικός σύμβουλος σε έξι ταινίες ντοκιμαντέρ: «Το Ταξίδι: το Ελληνικό Όνειρο στην Αμερική» - «Σμύρνη: η Καταστροφή μιας Κοσμοπολίτικης Πόλης» - «Από τις Δύο Πλευρές του Αιγαίου 1922-1924 Διωγμός και Ανταλλαγή Πληθυσμών» - «Αγαπημένη Θεία Λένα Η Ζωή και το Έργο της Αντιγόνης Μεταξά» - «Η Αθήνα από την Ανατολή στη Δύση 1821-1896» - «Η Αθήνα και η Μεγάλη Ιδέα 1896 – 1922». Συνεργάστηκε επίσης με τη δημοσιογράφο Μάγια Τσόκλη ως ιστορικός σύμβουλος στη σειρά ντοκιμαντέρ της ΕΡΤ για τους Έλληνες της Αμερικής «Στους Δρόμους των Ελλήνων» (σκηνοθεσία Χρόνη Πεχλιβανίδη, 2023).

Κύριε Κιτροέφ, τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Ζώντας στο εξωτερικό σκέφτομαι την Ελλάδα με δύο τρόπους, νοερά και κυριολεκτικά. Νοερά η Ελλάδα είναι μία αλληλουχία από μνήμες από τη παιδική μου ηλικία, πριν φύγω για το εξωτερικό: μαθαίνοντας να κάνω ποδήλατο έξω από το σπίτι, παίζοντας στην αυλή του σχολείου και ανεβαίνοντας τις σκάλες για να πάω στη τάξη μου, κολύμπι και παιχνίδι κάθε καλοκαίρι στο χωριό του παππού μου στη Κεφαλονιά, εκδρομές στα αρχαία μνημεία στην Πελοπόννησο και τους Δελφούς με στάση για σουβλάκια στη Λιβαδειά και οι Κυριακές στο γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

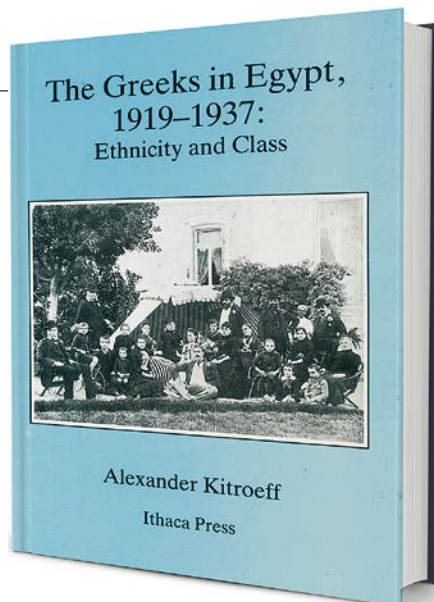
Με την κυριολεκτική, απτή της έννοια, η Ελλάδα για μένα ήταν ένας προορισμός επιστροφής, ο λαμπερός ήλιος πάνω από τον Κορινθιακό και

τον Σαρωνικό και το βαθύ μπλε της θάλασσας και τα καφετί νησιά που έβλεπα όπως το αεροπλάνο έκανε τη τελευταία στροφή για να προσγειωθεί στο αεροδρόμιο. Η απέραντη πόλη με τα κάτασπρα κτίρια το ένα πάνω στο άλλο, η κίνηση στους δρόμους, τα κορναρίσματα και οι μοτοσυκλέτες ανάμεσα στα αυτοκίνητα. Και ο ήλιος και ο γαλάζιος η ο γκρίζος ουρανός. Η αίσθηση πως γύρισα στον τόπο μου.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα στον σύγχρονο κόσμο;

Για μένα η Ελληνικότητα έχει δύο διαφορετικά πρόσωπα. Στην Διασπορά είναι μία νοοτροπία που κρατά βαθιά μέσα της την ελληνική ταυτότητα και θα ψάχνει παντού τους συμπατριώτες, για να συνεργαστούν σε ελληνικό σωματείο ή σε επιχείρηση, να βοηθήσει ο ένας τον άλλον και η μία την άλλη. Θα προσαρμοστεί στο ξένο περιβάλλον αλλά την ίδια στιγμή, έχοντας αντιμετωπίσει την ελληνική πραγματικότητα, θα είναι έτοιμη να βρει ανορθόδοξες λύσεις, να πάρει ρίσκα γιατί αλλιώς το πράμα δε θα προχωρήσει. Είμαστε φτιαγμένοι και φτιαγμένες για τη Διασπορά: εθνική υπερηφάνεια για τη καταγωγή μας, θέληση να ενσωματωθούμε στη ξένη χώρα όσο χρειάζεται, και όταν έρθει η ανάγκη, να γίνουμε πολυμήχανοι σαν τον Οδυσσέα.

Έχετε μελετήσει - και εξ αυτού έχετε μία ιδιαίτερη σχέση με τους Έλληνες της Αιγύπτου. Το βιβλίο σας Οι Έλληνες και η διαμόρφωση της Νεότερης Αιγύπτου κυκλοφόρησε πρόσφατα και στα Ελληνικά. Είστε βαθύς γνώστης της Ελληνικής Κοινότητας της Αλεξάνδρειας. Συγχρόνως, έχετε παράλληλους βίους με τους Έλληνες των Ηνωμένων Πολιτειών, εφόσον ζείτε και διδάσκετε σε πανεπιστήμια των ΗΠΑ και συνεπώς έχετε δημιουργήσει στενούς δεσμούς μαζί τους. Εντοπίζετε διαφορές και ομοιότητες



✓
Είμαστε φτιαγμένοι και φτιαγμένες για τη Διασπορά: εθνική υπερηφάνεια για τη καταγωγή μας, θέληση να ενσωματωθούμε στη ξένη χώρα όσο χρειάζεται, και όταν έρθει η ανάγκη, να γίνουμε πολυμήχανοι σαν τον Οδυσσέα.

στον τρόπο με τον οποίο συγκροτούνται και οργανώνονται οι ελληνικές κοινότητες στις δύο χώρες;

Σε κάθε χώρα που θα εγκατασταθούν Έλληνες, η διαβίωση τους θα επηρεαστεί από τις συγκεκριμένες συνθήκες που επικρατούν σε σχέση με την στάση τους προς τους μετανάστες. Σε αυτόν τον τομέα η Αίγυπτος και οι ΗΠΑ έχουν μεγάλες διαφορές. Οι ΗΠΑ είναι, και αυτοχαρακτηρίζονται ως «χώρα μεταναστών» και υπάρχει η νοοτροπία πως «όλοι από κάπου αλλού ήρθαμε». Στη πράξη βέβαια κάθε νέο κύμα μεταναστών αντιμετωπίζει προβλήματα μέχρι να μπορέσει να αφομοιωθεί και αυτό συνέβη πολύ παλιά με τους πρώτους Έλληνες. Αλλά αφού πέρασαν από

αυτό το κατώφλι οι Έλληνες μπόρεσαν να συνδυάσουν την ιδιότητα του Αμερικανού πολίτη με την εντελώς ελεύθερη και θα έλεγα ευπρόσδεκτη άσκηση της δικιάς τους θρησκευτικής και εθνοτικής ταυτότητας, με τις εκκλησίες τους, τα σχολεία τους, τα σωματεία, τις παρελάσεις την 25^η Μαρτίου και άλλα.

Η Αίγυπτος είναι μία χώρα που έζησε κάτω από την αποικιοκρατική εξουσία της Βρετανίας ενώ συγχρόνως οι πολυπληθείς ξένες κοινότητες, με μεγαλύτερη την Ελληνική, απολάμβαναν μία σειρά από νομικά και οικονομικά προνόμια. Όπως ήταν φυσικό λοιπόν όταν απέκτησε η Αίγυπτος την πλήρη ανεξαρτησία της τη δεκαετία του 1950 το γενικό σύνθημα ήταν «Η Αίγυπτος για τους Αιγύπτιους» και καταργήθηκαν τα προνόμια των ξένων. Όμως δεν βρέθηκε ένας τρόπος να πάρουν με ευκολία Αιγυπτιακή υπηκοότητα οι ξένοι, ακόμη και αυτοί που είχαν γεννηθεί στη χώρα, ούτε βρέθηκε κάποιος τρόπος για να παραμείνουν οι ξένοι, και έτσι άρχισε η μεγάλη έξοδος των ξένων, μαζί και των Ελλήνων. Παρόλα αυτά παρέμειναν μερικές χιλιάδες που είτε απέκτησαν την Αιγυπτιακή

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΙΤΡΟΕΦ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΑΡΓΥΡΗΣ ΠΑΠΑΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Έλληνες και η διαμόρφωση της νεότερης Αιγύπτου είναι η πρώτη περιεκτική ιστορική αφήγηση της σύγχρονης ελληνικής παρουσίας στην Αίγυπτο από τις απαρχές της την περίοδο της κυριαρχίας του Μοχάμεντ Άλι μέχρι τις έσχατες ημέρες της επί Νάσσερ.



Οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες στην Αμερική



υπηκοότητα είτε εξασφάλισαν άδεια παραμονής, και συνέχισαν να προοδεύουν. Αυτή η θετική εξέλιξη οφείλεται κατά πολύ και στις πολύ καλές σχέσεις που είχαν πάντα οι Έλληνες με τους Αιγύπτιους, καθώς και στην πραγματική αγάπη τους για τη χώρα και τους κατοίκους της.

Έτσι λοιπόν, για διαφορετικούς λόγους – θεσμικούς στις ΗΠΑ και πολιτισμικούς στην Αίγυπτο – συνεχίζεται η παρουσία και η πρόοδος των Ελλήνων σε αυτές τις δύο χώρες, φυσικά σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα στις ΗΠΑ.

Οι Ομογενείς μας διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο συνειδητά και ευλαβικά από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Πού αποδίδετε αυτό το γεγονός - και το πάθος της ένωσης με την Πατρίδα;

Η πραγματικά έντονη διατήρηση των εθίμων και των ελληνικών παραδόσεων στο εξωτερικό πιστεύω πως οφείλεται σε τρεις βασικούς λόγους.

Ο πρώτος είναι ένα φαινόμενο που αφορά όλους τους μετανάστες. Διαισθάνεται ο καθένας και η καθεμία μας τη ταυτότητά μας πολύ πιο έντονα όταν βρε-

θούμε σε ένα ξένο περιβάλλον. Σε ένα τέτοιο χώρο θα καταλάβουμε τη διαφορετικότητα, το τι μας χωρίζει από τους γύρω μας και τελικά ποια είναι τα χαρακτηριστικά μας που μας διαφοροποιούν από τον περίγυρο.

Ο δεύτερος λόγος είναι πως ιστορικά η μετανάστευση από την Ελλάδα έχει γίνει από την επαρχία, από αγροτικές περιοχές και νησιά, χώρους δηλαδή όπου σε σύγκριση με τις πόλεις αυτά τα έθιμα και οι παραδόσεις διατηρούνταν πολύ πιο ζωντανά. Έτσι λοιπόν, όταν οι Έλληνες στη διασπορά θα γιορτάσουν, θα το κάνουν όπως το κάνουν στην ελληνική επαρχία. Επιπλέον, αυτές τις παραδόσεις και τα έθιμα θα περάσουν από γενιά σε γενιά και θα διατηρηθούν, αντίθετα με την Ελλάδα που οι νεότερες γενιές είτε θα έχουν μεταναστεύσει στην Αθήνα είτε θα έχουν «εκσυγχρονίσει» τους τρόπους με τους οποίους γιορτάζουν. Ο Ελληνοαμερικανός και η Ελληνοαμερικανίδα δεύτερης και τρίτης γενιάς θα έχουν μεν μία «υπερμοντέρνα» ζωή αλλά τα μόνα έθιμα και παραδόσεις που γνωρίζουν είναι αυτά που έμαθε από τον παππού και τη γιαγιά.

Ο τρίτος λόγος – σχετικά με αυτό που σωστά η ερώτηση χαρακτηρίζει ως πάθος - έχει να κάνει νομίζω με δύο χαρακτηριστι-

▼
Υπήρχε μία περίοδος στην ιστορία της Ελλάδας, στα τέλη του 19ου αιώνα, που πολίτες, άνδρες και γυναίκες άρχισαν να δημιουργούν δικές τους - όχι κρατικές - οργανώσεις, και την εποχή αυτή την ονομάζουν οι ιστορικοί περίοδο «συλλογομανίας». Θα μπορούσαμε να πούμε πως ολόκληρη η περίοδος διαμόρφωσης της ελληνικής διασποράς είναι περίοδος «συλλογομανίας».

κά της σύγχρονης Ελλάδας, την γεωπολιτική της θέση και τις εσωτερικές της παθογένειες. Γεωπολιτικά, οι δυσκολίες των Ελληνοτουρκικών σχέσεων, η συνεχιζόμενη κατοχή μέρους της Κύπρου και η επισφαλής θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη Κωνσταντινούπολη συνθέτουν μία κατάσταση που κάνει τον Έλληνα της διασποράς να σκέφτεται πως η πατρίδα είναι σε κίνδυνο, η πατρίδα θέλει βοήθεια και συμπαράσταση. Με τις εσωτερικές παθογένειες εννοώ την εγκατάλειψη της επαρχίας από όλες τις κυβερνήσεις και τον μεγάλο βαθμό αστυφιλίας που έχει ερμημώσει τόσο πολλά χωριά και νησιά. Αυτά είναι και τα μέρη καταγωγής πολλών Ελλήνων της διασποράς και αισθάνονται την ανάγκη να μη χάσουν τη σύνδεση με αυτούς τους τόπους και να τους βοηθήσουν όπως μπορούν.

Με ποιους τρόπους διατηρούν οι Έλληνες την σχέση τους με την Ελλάδα;

Υπήρχε μία περίοδος στην ιστορία της Ελλάδας, στα τέλη του 19ου αιώνα, που πολίτες, άνδρες και γυναίκες άρχισαν να δημιουργούν δικές τους - όχι κρατικές - οργανώσεις, και την εποχή αυτή την ονομάζουν οι ιστορικοί περίοδο «συλλογομανίας». Θα μπορούσαμε να πούμε πως ολόκληρη η περίοδος διαμόρφωσης της ελληνικής διασποράς είναι περίοδος «συλλογομανίας». Όπου και να εγκατασταθούν οι Έλληνες, δημιουργούν πρώτα μία κοινοτική οργάνωση, μετά μία εκκλησία, μετά ένα σχολείο και ακολουθούν πολλές άλλες οργανώσεις ανάλογα με τη δημογραφική και την οικονομική δύναμη των Ελλήνων στη συγκεκριμένη πόλη. Αλλά υπήρχαν κοινότητες ακόμη και στις πολύ μικρές πόλεις κατά μήκος του ποταμού Νείλου

μέχρι τα νοτιότερα σημεία στην Αίγυπτο. Μία άλλη μορφή οργάνωσης που συναντάμε και ανάμεσα στους Έλληνες στην Αίγυπτο και στις ΗΠΑ είναι οι εθnikοτοπικές οργανώσεις που συσπειρώνουν Έλληνες με κοινή τοπική καταγωγή. Οι νεότερες γενιές μεταναστών αναζητούν πιο σύγχρονες σωματειακές διασυνδέσεις, έτσι έχουμε συλλόγους γυναικών ή συλλόγους επαγγελματιών. Όλες αυτές οι οργανώσεις, πέρα από τα τοπικά ζητήματα με τα οποία ασχολούνται, αποτελούν μία μορφή σύνδεσης της διασποράς με την Ελλάδα μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων που οργανώνουν. Πιο πρόσφατα, με τις αυξανόμενες ευκολίες στις αεροπορικές συγκοινωνίες, η επίσκεψη στην Ελλάδα είναι ίσως η πιο αποτελεσματική μορφή σύνδεσης με τη πατρίδα.

Ποιες είναι οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες των ΗΠΑ και της Αιγύπτου;

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν είναι κοινές με όλους τους άλλους κατοίκους αυτών των χωρών. Η ελευθερία, η οικονομική ευημερία και ο πλούτος της πολιτιστικής ζωής που απολαμβάνουν οι Ελληνοαμερικανοί μετριάζεται από την κοινωνική ανισότητα και τις απειλές που αντιμετωπίζουν οι δημοκρατικοί θεσμοί. Ειδικά όμως οι Ελληνοαμερικανοί που έχουν φθάσει στη 3^η, 4^η ακόμη και 5^η γενιά έχουν να αντιμετωπίσουν τις πιέσεις που φέρνει η αφομοίωση και εν τέλει η ολοκληρωτική τους Αμερικανοποίηση.

Πιστεύετε ότι η εκάστοτε Ελληνική Πολιτεία έχει κάποιο «χρέος» απέναντι στον Ελληνισμό του εξωτερικού;

Είναι δύσκολο να απαντήσω καταφατικά. Φοβούμαι τυχόν πρωτοβουλίες που θα πάρει η Ελλάδα στο όνομα κάποιου χρέους με γνώμονα πως το λεγόμενο «εθνικό κέντρο» ξέρει καλύτερα από όλους τις ανάγκες του Ελληνισμού της δι-

▼
Αναρωτιέμαι πόσες άλλες εθνικότητες μπαίνουν σε μαγαζί ομοεθνούς τους στο εξωτερικό με τον οποίον δεν γνωρίζονται και αναφωνούν «Γειά σου ρε πατρίδα!»

ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΟΥΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΠΡΩΤΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΜΕΤΑ ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΜΕΤΑ ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΠΟΛΛΕΣ ΑΛΛΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

ασποράς. Μόνο εάν γίνει κατανοητό πως υπάρχουν διαφορετικές εκφάνσεις ελληνικότητας στο εξωτερικό και ειδικές γνώμες και ανάγκες που πρέπει να εισακουσθούν θα ήθελα την Ελλάδα να εκπληρώσει το χρέος της. Θα προσέθετα πως βραχυπρόθεσμα το κράτος θα μπορούσε να απαλλάξει τους Έλληνες της διασποράς από τον γραφειοκρατικό κικεώνα που αντιμετωπίζουν, όταν διεκπεραιώνουν τις υποθέσεις τους στη πατρίδα. Αλλά δεν έχω αυταπάτες επ' αυτού...

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Τα εθνοτικά δίκτυα, όπως ονομάζουν αυτές τις σχέσεις οι ειδικοί, είναι κοινό φαινόμενο σε όλες τις ομάδες μεταναστών, και οι λόγοι σχετίζονται με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νεοφερμένοι σε μία νέα χώρα. Για εμάς τους Έλληνες ισχύει και κάτι άλλο. Προερχόμαστε από μία χώρα χωρίς εμπεδωμένους θεσμούς και συστήματα άρα παίζουν μεγάλο ρόλο στην επιβίωση μας οι οικογενειακοί δεσμοί, η τοπική μας καταγωγή,

η στενή μας παρέα, και η πελατειακή σχέση με βουλευτές, περιφερειάρχες, δημάρχους κλπ. Στο εξωτερικό δεν υπάρχουν αυτοί οι στενοί κύκλοι, οπότε θα αναζητήσουμε την ασφάλεια που μας παρέχουν οι διαπροσωπικές σχέσεις με τους συμπατριώτες μας. Αναρωτιέμαι πόσες άλλες εθνικότητες μπαίνουν σε μαγαζί ομοεθνούς τους στο εξωτερικό με τον οποίον δεν γνωρίζονται και αναφωνούν «Γειά σου ρε πατρίδα!»

Τι σας λείπει περισσότερο από την Ελλάδα;

Η παραθαλάσσια ταβέρνα με τα θαλασσινά και το ούζο, το μπάνιο στον Σχοινιά, μία ηλιόλουστη βόλτα στου Ψυρρή και το Μοναστηράκι, το γιαούρτι με μέλι και καρύδι στον Βάρσο της Κηφισιάς, οι Κυριακές στο Απόστολος Νικολαΐδης και το μπάσκετ στο ΟΑΚΑ.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην ζωή σας;

Την καθημερινή γλώσσα, την ποίηση του Καβάφη, τα τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Πατρίδα, Θάλασσα, Ήλιος, Ελιά, Πεύκο
Σας ευχαριστούμε πολύ!



Ο ΑΠΟΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ-ΕΦΡΑΙΜ ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Γ10

➤ Οι ελληνικές κοινότητες στην Νότια Αφρική απο-τελούν ένα αναπόσπαστο και πολύ δυναμικό τμήμα του Ελληνισμού. Από την άφιξη των πρώτων Ελλήνων στο Κεϊπτάουν περίπου το 1876 μέχρι σήμερα, οι Έλληνες της Ν. Αφρικής πάλεψαν ενάντια σε ρατσιστικές διακρίσεις και σε ολοκληρωτικά καθεστώτα και κατάφεραν να ευημερήσουν, εδραιώνοντας την Ελληνική παρουσία στην νοτιότερη χώρα της αφρικανικής ηπείρου. Η ιστορία των Ελλήνων της Ν. Αφρικής συνδέεται με τους σημαντικότερους σταθμούς της ελληνικής και της ευρωπαϊκής ιστορίας.

Αρχικά, υπάρχουν κάποιες ασαφείς αναφορές στην περιστασιακή παρουσία Ελλήνων στη Νότια Αφρική κατά τα τέλη του 18ου και τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα. Ωστόσο, οι επιβεβαιωμένες πληροφορίες ανάγονται σε νεότερη περίοδο και σχετίζονται με μία ομάδα δώδεκα, περίπου, Ελλήνων που ζούσαν στην Πόλη του Ακρωτηρίου (Cape Town) στα 1876. Ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί αισθητά από τα τέλη του 19ου αιώνα και εξής και θα συνδεθεί με την ανακάλυψη του χρυσού και των διαμαντιών στις περιοχές Kimberley και Witwatersrand. Οι νέοι μετανάστες, που ήρθαν στις αρχές του 20ού αιώνα στο ήταν ανειδίκευτοι εργάτες.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1930 και με κύριες αιτίες τη Μικρασιατική Καταστροφή και τους μεταναστευτικούς περιο-



ρισμούς που έθεσαν οι ΗΠΑ, οι Έλληνες άρχισαν να φτάνουν πιο μαζικά στη Ν. Αφρική. Ο αριθμός τους αυξήθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1940 μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1950, ως αποτέλεσμα των προβλημάτων που δημιουργήσε στην Ελλάδα ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος.

Η ελληνική μετανάστευση προς τη Ν. Αφρική επιταχύνθηκε κατά την περίοδο 1961-1970, εξαιτίας της δικτατορίας και επειδή μετριάστηκαν οι μεταναστευτικοί κανονισμοί που έθετε η Ν. Αφρική. Το 1961, οι Νοτιοαφρικανοί ίδρυσαν Τμήμα Μετανάστευσης, για να προσελκύσουν εξειδικευμένους λευκούς μετανάστες από την Ευρώπη, επειδή το ισχύον νομοθετικό καθεστώς (άπαρτχάιντ), το οποίο απέκλειε τους ιθαγενείς από τις τέχνες και τα επαγγέλματα, δημιούργησε έλλειψη σε αυτούς τους κλάδους. Οι Έλληνες που

Η Ελληνική Ομοσπονδία Συλλόγων Νοτίου Αφρικής γιόρτασε τη 200ή επέτειο από την Επανάσταση του 1821 με την κατασκευή μιας γιγάντιας υφασμάτινης ελληνικής σημαίας επιφάνειας 1600 τ.μ., με τη μεγέθυνση φωτογραφίας σε διαστάσεις ανάλογες προς το φυσικό μέγεθος του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη στο Σύνταγμα!

μετανάστευσαν εκείνη την περίοδο στη Νότια Αφρική ήταν κυρίως εξειδικευμένοι τεχνίτες αλλά και επιστήμονες. Επιπλέον, οι πολιτικές αλλαγές που συντελέστηκαν σε διάφορες αφρικανικές χώρες (Αίγυπτο, Σουδάν, Ταγκανίκα, Μοζαμβίκη, Αγκόλα, Ροδεσία) στις δεκαετίες 1950-1970, ανάγκασαν πολλούς από τους Έλληνες που ζούσαν εκεί να καταφύγουν στη Νοτιοαφρικανική Ένωση.

Κατά τη δεκαετία του 1980, η μετανάστευση από την Ελλάδα προς την Ν. Αφρική μειώθηκε εξαιτίας της πολιτικής αστάθειας, της αύξησης της τρομοκρατίας. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 άρχισε ο εκδημοκρατισμός της χώρας. Ένα μέρος, όμως, των Ελλήνων της Νοτιοαφρικανικής Ένωσης εξακολουθεί να θεωρεί το μέλλον της χώρας αυτής πολιτικά αβέβαιο. Η υψηλή εγκληματικότητα δημιουργεί αισθήματα

ανασφάλειας στην ελληνική παροικία και γι' αυτό πολλά μέλη της επιλέγουν είτε την παλιννόστηση είτε την μετεγκατάσταση σε άλλες χώρες, κυρίως την Αυστραλία.

Εντούτοις, μετά την οικονομική κρίση του 2009 πολλοί Έλληνες επέλεξαν να μεταναστεύσουν προς την Ν. Αφρική. Υπολογίζεται ότι σήμερα ζουν στη Νότιο Αφρική περίπου 40.000 Έλληνες, ενώ κατά την περίοδο της ακμής της η ελληνική παροικία αριθμούσε 120.000 άτομα.

Αν και ξεκίνησαν αρχικά να εργάζονται ως ανειδίκευτοι εργάτες στα ορυχεία και τους σιδηροδρόμους, στην συνέχεια οι Έλληνες στράφηκαν στη δημιουργία μικρών ιδιωτικών επιχειρήσεων, κυρίως καφενείων, παντοπωλείων, καταστημάτων γενικού εμπορίου και εστιατορίων. Ορισμένοι ασχολήθηκαν, επίσης, με την ελαφρά βιομηχανία, ανοίγοντας έτσι ένα νέο κεφάλαιο στην οικονομική και κοινωνική ιστορία των Ελλήνων της Ν. Αφρικής. Σήμερα, οι Έλληνες αποτελούν μία από τις πιο εύπορες παροικίες στη χώρα.

Στην κοινωνία της Ν. Αφρικής, η ελληνική παροικία είναι αρκετά οργανωμένη. Οι Έλληνες ίδρυσαν κοινότητες σε πολλές πόλεις, όπου υπήρχε μεγάλος αριθμός ομογενών, όπως στο Cape Town, την Pretoria, το Johannesburg, το East Rand, το Durban, το Rustenburg, το Port Elisabeth και αλλού. Η πρώτη, πάντως, οργανωμένη παρουσία των Ελλήνων στη χώρα σημειώθηκε το 1898, όταν ιδρύθηκε ο Σύλλογος Αλληλοβοήθειας στο Cape Town με σκοπό την παροχή βοήθειας στους νέους μετανάστες και την εκπροσώπηση των Ελλήνων στις τοπικές αρχές. Ο Σύλλογος Αλληλοβοηθείας αποτέλεσε την πρώτη κοινότητα της ελληνικής ομογένειας στην Ν. Αφρική.

Από το 1948 που εφαρμόστηκε στη χώρα η πολιτική του «άπαρτχάιντ», η κυβέρνηση της Ν. Αφρικής έκλεισε όλα τα ημερήσια ξενόγλωσσα σχολεία. Έκτοτε η ελληνική γλώσσα διδασκόταν σε



Η ελληνική κοινότητα του Johannesburg στις αρχές του αιώνα.

▼
**Από το 1984
λειτουργεί, ενταγμένη
στο Πανεπιστήμιο του
Johannesburg,
η μοναδική
έδρα νεοελληνικών σπουδών
σε όλη την
Αφρική**

απογευματινά και κυριακάτικα σχολεία. Το Νέο Σύνταγμα της χώρας, το οποίο ψηφίστηκε μετά την αλλαγή του πολιτικού καθεστώτος της Νότιας Αφρικής το 1994, προστατεύει τα δικαιώματα όλων των εθνοτήτων που ζουν στην χώρα σχετικά με τη διατήρηση της ταυτότητας, της θρησκείας και της γλώσσας τους. Αναφέρεται, μάλιστα, ειδικά και στην προστασία της ελληνικής γλώσσας.

Το μορφωτικό επίπεδο των μελών της ελληνικής παροικίας άρχισε να ανεβαίνει με την εκπαίδευση των νέων. Οι Έλληνες κατόρθωσαν να διαπρέψουν σε όλους τους τομείς των επιστημών. Ένας από τους πιο διακεκριμένους δικηγόρους για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ο Γεώργιος Μπίζος, που ήταν από τους συνηγότερους του Νέλσον Μαντέλα. Σήμερα, υπάρχουν πολλοί Έλληνες πανεπιστημικοί σε διάφορα νοτιοαφρικανικά πανεπιστήμια.

Από το 1984 λειτουργεί, ενταγμένη στο Πανεπιστήμιο

του Johannesburg, η μοναδική έδρα νεοελληνικών σπουδών σε όλη την Αφρική, με καθηγητή τον Benjamin Hendrickx, συνεργαζόμενο από τις Θέκλα Σανσαρίδου-Hendrickx, Κορίννα Ματζούκη και Μαριλένα Πιπερίδη. Η έδρα, επίσημα αναγνωρισμένη και από την Ελλάδα, ενισχύει τη θέση του απόδημου Ελληνισμού της Νότιας Αφρικής.

Η σύντομη αυτή περιδιάβαση στην πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία των απόδημων Ελλήνων στη Νότιο Αφρική αναδεικνύει τη σημασία της παρουσίας τους παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν. Ο Ελληνισμός της Ν. Αφρικής αποτελεί ένα ζωτικό και πολύ σημαντικό τμήμα της ελληνικής διασποράς, αλλά αντιμετωπίζει σήμερα προβλήματα σχετικά με τη δημογραφική μείωση και την έλλειψη ελληνικών σχολείων. Η Ελλάδα οφείλει να βοηθήσει τον Ελληνισμό της Νότιας Αφρικής να διατηρήσει την ελληνική εθνική ταυτότητα και να ενισχύσει την παρουσία του με κάθε τρόπο.

Πηγές:

<https://www.saheti.co.za/>

Χασιώτης Ιωάννης, «Οι Έλληνες στη Διασπορά 15^{ος}-21^{ος} αιώνας», Έκδοση της Βουλής των Ελλήνων, 2006.

<https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/kinonia/i-synarpastiki-istoria-ton-ellinon-tis-notias-afrikis/>

<https://www.mfa.gr/missionsabroad/south-africa/bilateral-relations/cultural-relations-and-greek-community.html>

Πηγές εικόνων

<https://www.amna.gr/macedonia/article/513226/Ellines-sti-N-Afriki-Apo-ergates-sta-orucheia-petuchimenoi-epicheirimatismes>

Η Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην UNESCO, Πρέσβης Μαρία Διαμαντοπούλου (δεξιά), κατά την επίδοση των διαπιστευτηρίων της στη Γενική Διευθύντρια της UNESCO, κ. Audrey Azoulay.



Μαρία Διαμαντοπούλου

Πρέσβης και Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην UNESCO

Η κ. Μαρία Διαμαντοπούλου, είναι Πρέσβης και Μόνιμη Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην UNESCO. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής Αθηνών και της διπλωματικής Ακαδημίας του Υπουργείου Εξωτερικών. Από το 1986 ξεκίνησε την επαγγελματική πορεία της στο ελληνικό διπλωματικό σώμα και έχει διατελέσει Πρέσβης της Ελλάδας στην Νότια Αφρική, καθώς και σε άλλες χώρες της Αφρικανικής Ηπείρου.

Η κ. Διαμαντοπούλου μίλησε στον μαθητή **Γεώργιο-Εφραίμ Παπαδάκη, Γ10** για τον Ελληνισμό στην Ν. Αφρική και για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ομογενείς μας:

Η ελληνική κοινότητα στη Νότια Αφρική έχει μια πολυσύνθετη ιστορία, και έχει επιδράσει θετικά σε διάφορους τομείς της τοπικής κοινωνίας. Η παρουσία των Ελλήνων στη Νότια Αφρική είναι ιστορική και ανιχνεύεται σε διάφορες περιόδους του 19ου και 20ού αιώνα, κυρίως μετά από πολέμους. Πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν στη χώρα αυτή, αναζητώντας ευκαιρίες για

εργασία, επειδή διέθετε πλουτοπαραγωγικές πηγές, πλούσιο υπέδαφος και πρώτες ύλες και ταυτόχρονα είχε μεγάλη ανάγκη νέου ανθρώπινου δυναμικού.

Οι ελληνικές κοινότητες στη Ν. Αφρική είναι κυρίως συγκεντρωμένες σε μεγάλες αστικές περιοχές όπως Πρετόρια, Κέιπ Τάουν, Γιοχάνεσμπουργκ, και Ντέρμπαν. Οι Έλληνες στη Νότια Αφρική έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην επιχειρηματικότητα της χώρας. Πολλοί από αυτούς έχουν διακριθεί στους τομείς της εστίασης, του εμπορίου και των υπηρεσιών. Συμμετέχουν ενεργά σε κοινωνικές,



Από τους εορτασμούς της Ελληνικής Κοινότητας Johannesburg

πολιτιστικές και φιλανθρωπικές δραστηριότητες. Η Εκκλησία, τα κοινοτικά κέντρα και οι σύλλογοι συμβάλλουν στη διατήρηση των ελληνικών παραδόσεων και της γλώσσας. Οι προσπάθειες για τη διατήρηση της ελληνικής κληρονομιάς περιλαμβάνουν σχολεία εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού και δραστηριότητες που προωθούν τον ελληνικό πολιτισμό. Η διατήρηση της γλώσσας, των παραδόσεων και της θρησκείας αποτελεί ακόμα και σήμερα για την δεύτερη και τρίτη γενεά τους, σημαντικό μέρος της ταυτότητάς τους.

Η Εκκλησία παρέχει έναν χώρο συνάντησης για τα μέλη της κοινότητας, προσφέροντας θρησκευτικές υπηρεσίες και εκδηλώσεις. Αυτό δημιουργεί μια αίσθηση κοινότητας και συνοχής. Οι εκκλησίες παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες όπως προγράμματα βοήθειας, φιλανθρωπίας και ψυχοκοινων-



νικής υποστήριξης για τα μέλη της κοινότητας. Παράλληλα διοργανώνουν προγράμματα εκπαίδευσης και δραστηριοτήτων για τους νέους, προσφέροντάς τους μια πλατφόρμα για μάθηση και κοινωνική αλληλεπίδραση.

Η προσαρμογή σε νέες κοινωνικές και πολιτιστικές πραγματικότητες μπορεί να αποτελέσει μεγάλη πρόκληση. Οι Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό βρίσκονται αντιμέτωποι με διαφορετικούς τρόπους ζωής, παραδόσεις και αξίες αλλά προσαρμόζονται με χαρακτηριστική ευκολία στις νέες επιτόπιες συνθήκες ζωής. Η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας είναι μια πρόκληση για πολλούς Έλληνες στο εξωτερικό. Ενδέχεται να είναι δύσκολο να διατηρήσουν για τα παιδιά τους ή ακόμη και για τους ίδιους ένα υψηλό επίπεδο γλωσσομάθειας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις μικτών γάμων. Οι Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό αντιμετωπίζουν κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις, περιλαμβανομένων θεμάτων όπως η απασχόληση, η υγεία και η κοινωνική στήριξη. Παρόλα αυτά, πολλοί Έλληνες στο εξωτερικό βρίσκουν τρόπους να ενισχύσουν τη σύνδεσή τους με την Ελλάδα, είτε μέσω της συμμετοχής σε κοινοτικές εκδηλώσεις, είτε μέσω των τεχνολογικών μέσων που τους επιτρέπουν να διατηρούν άρρηκτους δεσμούς με τη χώρα καταγωγής τους.

Η διατήρηση των δεσμών των Ελλήνων του εξωτερικού με την πατρίδα τους είναι ένα σημαντικό θέμα, και η ελληνική πολιτεία μπορεί να λάβει διάφορα μέτρα για να ενισχύσει τους δεσμούς των Ελλήνων του εξωτερικού με την πατρίδα τους. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα από αυτά η εμπειρία έχει δείξει ότι επιφέρουν θετικά αποτελέσματα και περιλαμβάνουν:

Παροχή υποστήριξης για εκπαιδευτικά προγράμματα που διατηρούν και προωθούν την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό στο εξωτερικό.

Διεξαγωγή πολιτιστικών εκδη-



Ελληνικό σχολείο στην Νότια Αφρική

Αναγγελία για
το Πανηγύρι
που διοργανώνει
το ελληνικό
σχολείο Saheti



λώσεων και φεστιβάλ για να διατηρηθεί η ελληνική παράδοση και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των Ελλήνων στη διασπορά.

Υποστήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μεταξύ Ελλήνων επιχειρηματιών στο εξωτερικό και επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Ενίσχυση προγραμμάτων που προάγουν την ενίσχυση της κοινοτικής ζωής και της συνεργασίας.

Ενίσχυση των διπλωματικών προσπάθειών για την προώθηση των ελληνικών συμφερόντων και την υποστήριξη των Ελλήνων στο εξωτερικό.

Εκστρατείες επικοινωνίας που ενθαρρύνουν τον διάλο-

γο και τη σύνδεση μεταξύ της πατρίδας και των Ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό.

Είναι σημαντικό να υποστηριχθούν πρωτοβουλίες που προωθούν τη συνεργασία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και την οικονομική αλληλεξάρτηση.

Οι Έλληνες μετανάστες συχνά αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο που μεταναστεύουν για πολλούς λόγους, και αυτό σχετίζεται με την αίσθηση σύνδεσης και κοινότητας σε ένα νέο περιβάλλον. Οι ομοεθνείς μπορούν να παρέχουν στήριξη, καθοδήγηση και αίσθηση ενσωμάτωσης σε μια νέα κοινότητα. Η επιθυμία να διατηρήσουν την πολιτισμική ταυτότητά τους

μπορεί να παίξει ρόλο σε αυτήν την αναζήτηση. Οι ομοεθνείς παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τις ευκαιρίες εργασίας, τη στέγαση και τις υπηρεσίες υγείας στο νέο περιβάλλον. Η στήριξη από μια κοινότητα ομοεθνών μπορεί να διευκολύνει την προσαρμογή στη ζωή στο εξωτερικό. Η αναζήτηση των ομοεθνών συνδέεται με την επιθυμία να ζήσουν σε ένα περιβάλλον όπου υπάρχει ελληνικό πνεύμα, πολιτισμός και τρόπος ζωής.

PANIGYRI
--SAHETI Chapel Feast day--

SAVE THE DATE
SUNDAY 5 FEBRUARY 2023 @ 12pm

Any donations towards the Panigyri, would be greatly appreciated
kindly contact Kalia (pta@saheti.co.za) for more details.



OMAN Ηλίας Νικολακόπουλος '87

Επίτιμος Πρόξενος της Ελλάδος στο Ομάν

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΜΑΡΙΑ ΑΓΟΡΑΝΟΥ, Β1

➤ Ο Δρ. Ηλίας Νικολακόπουλος γεννήθηκε το 1970 και μεγάλωσε στην Αθήνα. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Κτηνιατρική στη Βουλγαρία το 1994 και το διδακτορικό του το 1999 στο Εδιμβούργο. Από το 2005 έως το 2020 εργάστηκε για το Royal Court Affairs στο Muscat του Ομάν ως Κτηνίατρος του Βασιλικού Ιππικού του Σουλτάνου του Ομάν. Από το 2017 είναι ο Επίτιμος Πρόξενος της Ελλάδας στο Ομάν. Το 2022 τιμήθηκε με την υπηκοότητα του Ομάν. Εργάζεται ως επαγγελματίας σύμβουλος. Είναι παντρεμένος και έχει δύο γιους.

Τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Μετά από περισσότερα από 30 χρόνια στο εξωτερικό, η Ελλάδα έχει μία ρίζα βαθιά μέσα μου και αυτό μεγαλώνοντας το καταλαβαίνω με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Η Ελλάδα

είναι το υλικό από το οποίο είμαστε φτιαγμένοι.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την ελληνικότητα;

Η ελληνικότητα είναι ένα μωσαϊκό αντιλήψεων, τρόπων έκφρασης και επικοινωνίας, εσω-

τερικού συνδέσμου με μέρη, ανθρώπους και κλίμα, κυριολεκτικά αλλά και μεταφορικά, σε επίπεδο συναισθημάτων.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινότητα στο Ομάν;

Η μόνιμη ελληνική κοινότητα του Ομάν είναι πολύ μικρή, αριθμεί το πολύ 100 άτομα, και οι πιο πολλοί ζουν εδώ αρκετά χρόνια. Οι σχέσεις μεταξύ μας είναι στενές και το Ομάν είναι πολύ φιλόξενο, κάνοντας την ζωή πολύ ευχάριστη. Είναι μια μοντέρνα χώρα, με εκπληκτικές υποδο-



μές και ανάπτυξη, που με πολύ σεβασμό, διατηρεί την ταυτότητα και την κουλτούρα της, εμπλουτιζόμενη παράλληλα από νέες ιδέες. Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζουμε είναι η έλλειψη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης με την Ελλάδα και η ζέστη, που 4-5 μήνες τον χρόνο μας ταλανίζει όλους.

Με ποιους τρόπους διατηρεί η ελληνική κοινότητα του Ομάν την σχέση της με την Ελλάδα;

Η κοινότητά μας δεν διαφέρει από άλλες ελληνικές κοινότητες ανά τον κόσμο. Όλοι ταξιδεύουμε όσο πιο συχνά μας επιτρέπεται και είμαστε σε συνεχή διαδικτυακή επαφή με τις οικογένειες, τους φίλους και τους συγγενείς μας. Επίσης, κάθε μήνα, εδώ και χρόνια - με ένα διάλειμμα λόγω κορωνοϊού - διοργανώνουμε ένα μηνιαίο καφέ και μαζευόμαστε για να ανταλλάξουμε τα νέα μας.

Ποια είναι η θέση των Ελλήνων στην τοπική κοινότητα; Ποιος είναι ο βασικός λόγος μετανάστευσης και εγκατάστασής τους στο Ομάν;

Οι Άραβες γενικότερα, και οι Ομανοί ειδικότερα, αγαπούν και την Ελλάδα και τους Έλληνες, ίσως γιατί οι νοοτροπίες μας έχουν κοινές ρίζες και καταλαβαινόμαστε πολύ εύκολα, ειδικά σε σχέση με άλλους «ξένους». Όλοι οι Έλληνες που φεύγουν από την Ελλάδα - και όχι μόνο για το Ομάν - συνήθως φεύγουν για να βρουν καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση και να στηρίξουν την ζωή και την οικογένειά τους.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο που ζουν οι Έλληνες στην Ελλάδα και στο Ομάν;

Υπάρχουν πολλές κοινές αξίες, ειδικά στο θέμα «οικογένεια». Στο Ομάν ακόμα υπάρχει το κυριακτικό οικογενειακό γέυμα (εδώ είναι την Παρασκευή), η μάνα είναι το κεντρικό πρόσωπο, αν και ο πατέρας είναι πάντα η κεφαλή της οικογένειας. Σε φίλους που μου κάνουν την ίδια ερώτηση τους απαντώ πως το

Ομάν, κοινωνικά, είναι πανομοιότυπο με την Ελλάδα των δεκαετιών του '50 και του '60.

Η θρησκεία εδώ είναι πιο κεντρικό πολιτισμικό μοτίβο από ό,τι είναι πια στην Ελλάδα. Ωστόσο, όπως και στην Ελλάδα, τηρούνται τα ήθη και τα έθιμα, όπως αυτά απορρέουν από τα θρησκευτικά τους πιστεύω. Η διαφορά που φαίνεται αμέσως,

ναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Είναι ζήτημα ταυτότητας και φόβου απώλειάς της. Οι άνθρωποι είμαστε «αγελαία ζώα» και πάντα ψάχνουμε να συνανταστούμε με άτομα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με εμάς. Όσο όμως μεγαλώνεις και καταλαβαίνεις πως δεν απειλείται η ταυτότητά σου, τείνεις να συν-



▼
Οι Άραβες γενικότερα, και οι Ομανοί ειδικότερα, αγαπούν και την Ελλάδα και τους Έλληνες, ίσως γιατί οι νοοτροπίες μας έχουν κοινές ρίζες και καταλαβαινόμαστε πολύ εύκολα, ειδικά σε σχέση με άλλους «ξένους».

είναι πως οι Ομανοί, σε αντίθεση με εμάς, κυκλοφορούν με τα παραδοσιακά τους ρούχα στην καθημερινή τους ζωή, κάτι που δίνει μία «εξωτική εικόνα» στον επισκέπτη.

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα αν σας δινόταν η δυνατότητα;

Επειδή πια έχω μεγαλώσει και έχω καταλάβει, ξέρω πως δεν μπορώ να αλλάξω τίποτα στην Ελλάδα. Αντ' αυτού, επικεντρώνομαι στο να αλλάζω τον εαυτό μου, και να βελτιώνομαι, ελπίζοντας προς το καλύτερο.

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύ-

δεθείς και με άλλες εθνικότητες, κάτι που τελικά σου προσφέρει μία ευρύτητα στην προσωπικότητά σου, και σε βοηθάει να είσαι πιο άνετος με αυτό που είσαι.

Τι πιστεύετε ότι λείπει περισσότερο στους Έλληνες του Ομάν από την Ελλάδα;

Είναι πάντα οι άνθρωποι, οι χώροι και οι τρόποι επικοινωνίας που σημαίνουν κάτι στην ζωή σου.

Τι ελληνικό κρατάτε πάντοτε που σας συντροφεύει στη ζωή σας;

Αυτό που πάντα κρατάω κοντά μου είναι η γλώσσα μου και η ελληνική σκέψη.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Φως, μπλε, γλέντι, οικογένεια, φέτα.

Σας ευχαριστούμε θερμά!

ΟΙ ΔΥΝΑΤΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΤΙΟ ΗΜΙΣΦΑΙΡΙΟ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΟ-ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΑΪΛΑ, Γ6

➔ Στην Αυστραλία και στη Νέα Ζηλανδία υπάρχει μια ιδιαίτερη σύνδεση με τον ελληνικό πολιτισμό. Από τις πρώτες μεταναστευτικές ροές μέχρι τη δημιουργία των πρώτων κοινοτήτων, η ελληνική επίδραση έχει αφήσει το αποτύπωμά της στη διαμόρφωση του πολιτιστικού τοπίου αυτών των χωρών. Αυτό το άρθρο στοχεύει στην ανάδειξη της ιστορικής συνέχειας και σύνδεσης των τριών χωρών και κατ' επέκταση λαών, αλλά και στην αποτύπωση των ιδιαίτερων πολιτισμικών εκφράσεων, θρησκευτικών πτυχών και πνευματικών αναζητήσεων που συναποτελούν το μωσαϊκό του Ελληνισμού στις δυο αυτές χώρες του Νοτίου Ημισφαιρίου.

Οι Έλληνες στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία έχουν

δημιουργήσει σημαντικές κοινότητες που εντάσσονται στο ευρύτερο πολυπολιτισμικό τοπίο της Ωκεανίας. Σύμφωνα με πρόσφατα στατιστικά στοιχεία, στην Αυστραλία ζουν πάνω από 400.000 άτομα ελληνικής καταγωγής (2% του γενικού πληθυσμού), σχηματίζοντας μια ισχυρή παρουσία που καλύπτει πολλές γενιές. Αντίστοιχα, στη Νέα Ζηλανδία κατοικεί μια μικρότερη, αλλά εξίσου αξιόλογη ελληνική κοινότητα. Η έντονη ελληνική παρουσία στις χώρες αυτές, που εμφανίζεται κυρίως στα αστικά κέντρα, αποτελείται τόσο από παλαιότερες οικογένειες όσο και οικογένειες που εγκαταστάθηκαν με την έλευση νέων μεταναστευτικών ρευμάτων.

Η ιστορική θεμελίωση του



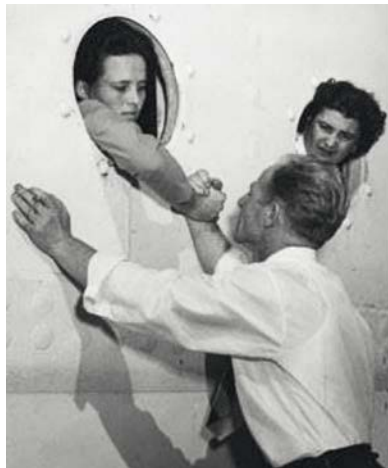
Στην Αυστραλία ζουν πάνω από 400.000 άτομα ελληνικής καταγωγής (2% του γενικού πληθυσμού)

Ελληνισμού στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία χρονολογείται στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, όταν ένα σημαντικό κύμα Ελλήνων μεταναστών εναπέθεσε τις ελπίδες του για τη διεκδίκηση μιας καλύτερης ζωής σε αυτές τις μα-



Χιλιάδες Έλληνες αναζήτησαν την τύχη τους στην Αυστραλία και στις δεκαετίες του 1950 και 1960 γέμισαν ολόκληρα καράβια (όπως τό θρυλικό "Patris")

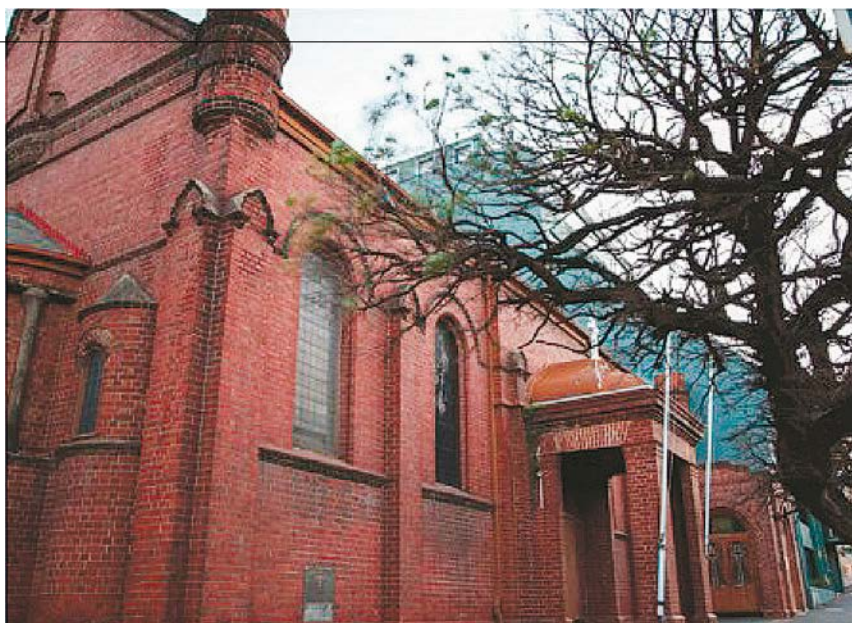
κρινές για την Ελλάδα χώρες. Με το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και αναζητώντας οικονομικές ευκαιρίες, οι πρώτοι απόδημοι Έλληνες έφτασαν στην Ωκεανία και δημιούργησαν ακμάζουσες ελληνικές κοινότητες, προωθώντας την πολιτισμική τους ταυτότητα στο πλαίσιο μιας νέας για αυτούς κοινωνικής πραγματικότητας.



Εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες, το ελληνικό μουσείο της Μελβούρνης αποτελεί ένα στολίδι του ελληνικού πολιτισμού στην Αυστραλία και γεμίζει υπερηφάνεια τους Έλληνες Ομογενείς.

Οι πνευματικές εκφάνσεις του Ελληνισμού εκδηλώνονται περίτρανα στον ακαδημαϊκό χώρο. Τα προγράμματα κλασικών σπουδών στα πανεπιστήμια της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας εμβαθύνουν στα διαχρονικά έργα των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων. Τα προγράμματα αυτά δεν παρέχουν μόνο επιστημονική εξερεύνηση των θεμελίων της δυτικής σκέψης, αλλά υπογραμμίζουν, ταυτόχρονα, την ανεκτίμητη αξία των ελληνικών ιδεών στη διαμόρφωση του λόγου της ελληνικής αρχαιότητας. Εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες, το ελληνικό μουσείο της Μελβούρνης αποτελεί ένα στολίδι του ελληνικού πολιτισμού στην Αυστραλία και γεμίζει υπερηφάνεια τους Έλληνες Ομογενείς. Αφορά ένα εγχείρημα, που ξεκίνησε με πρωτοβουλία των Ελλήνων της Ομογένειας, και οι οποίοι οραματίστηκαν την μύηση των Αυστραλών στον Ελληνικό πολιτισμό, από την Αρχαιότητα έως και την σύγχρονη εποχή.

Η Ελληνορθόδοξη Εκκλησία της Αυστραλίας λειτουργεί ως πυ-



Το 1924 το Οικουμενικό Πατριαρχείο ίδρυσε την Μητρόπολη Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας.

λώνας της ελληνικής ταυτότητας. Οι ορθόδοξοι ναοί της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας αποτελούν σύμβολα της βυζαντινής επιρροής, αντανakλώντας την θρησκευτική κληρονομιά της ελληνικής διασποράς. Οι ετήσιοι εορτασμοί των ορόσημων της ελληνορθόδοξης Εκκλησίας σηματοδεύονται από πανηγυρικές πομπές και κοινές συγκεντρώσεις και γίνονται σημαντικοί δείκτες θρησκευτικής συνοχής.

Μια από τις πιο απτές πτυχές του ελληνικού πολιτισμού είναι η ελληνική κουζίνα που συναντά κανείς στους δρόμους της Μελβούρνης και στις συνοικίες του Όκλαντ. Τα ελληνικά εστιατόρια, στολισμένα με το χαρακτηριστικό γαλανόλευκο, λειτουργούν ως γαστρονομικοί πρεσβευτές της Ελλάδας. Τα καταστήματα αυτά είναι αγωγοί πολιτιστικής συνέχειας, συνδέοντας ολόκληρες γενιές μέσω κοινών γευμάτων και πατροπαράδοτων συνταγών.

Επίσης, στον τομέα του αθλητισμού, η ευρύτερη ελλη-

νική κοινότητα των δύο χωρών έχει συνεισφέρει αξιοσημείωτα, με παραδείγματα αθλητών όπως ο Μάρκος Φιλιππούσης και ο Νίκος Κύργιος. Οι αθλητές αυτοί χαίρουν διεθνούς αναγνώρισης, ενσαρκώνοντας, έτσι, το όνειρο των Ελλήνων μεταναστών για την αξιοποίηση των ευκαιριών που τους προσέφερε η χώρα υποδοχής τους.

Ο ακμάζων Ελληνισμός της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας, η πρόοδος και η αναγέννησή του αποδεικνύουν περίτρανα πως η εγγύτητα των λαών, των πολιτισμών και, εν γένει, της διαφορετικότητας, όχι μόνο είναι δυνατή, αλλά προλειαίνει το έδαφος για τη σφυρηλάτηση ενός οικουμενικού πολιτισμού, διαμορφωμένου από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα κάθε εθνότητας. Οι Έλληνες, από την αρχαιότητα ταξιδευτές του κόσμου, πρωτοστάτησαν στην ιδέα ενός ανθρωποκεντρικού διεθνισμού σε πείσμα των δογματισμών και της ξενοφοβίας, που φαίνεται πως κερδίζουν, εκ νέου, έδαφος!

Πηγές:

neoskosmos.com/el/2021/05/19/dialogue/opinion/posoi-ellines-zoume-stin-afstralia-kai-se-oloton-kosmo/
www.hellenicparliament.gr/onlinepublishing/apd/254-300.pdf
emmedia.pspa.uoa.gr/episthmonikes-ekdhloseis/o-ellhnismos-ths-aystralias.html



Βασίλης Παπαστεργιάδης

Πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Μελβούρνης (ΕΚΜ)

➤ Ο κ. Βασίλης Παπαστεργιάδης γεννήθηκε στη Μελβούρνη από Μακεδόνες γονείς, οι οποίοι αναζητώντας ένα καλύτερο αύριο έφτασαν στην Αυστραλία με το πλοίο Κυρηναία τον Δεκέμβριο του 1955. Ως μαθητής, κέρδισε πολλά ακαδημαϊκά και αθλητικά βραβεία στο Γυμνάσιο. Ο κ. Παπαστεργιάδης, απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Monash University, είναι ένας καταξιωμένος δικηγόρος. Από το 2008 είναι διευθύνων εταίρος στο δικηγορικό γραφείο της Moray & Agnew Melbourne Lawyers, το οποίο απασχολεί περίπου 200 υπαλλήλους. Ο ίδιος έχει διακριθεί ως ένας από τους 10 κορυφαίους δικηγόρους στην Αυστραλία και την Ασία από το Australasian Legal Business Review. Συγκεκριμένα, το 2017 του απονεμήθηκε το βραβείο High Achiever's Award για το έργο του. Τον Ιανουάριο του 2008 ανέλαβε τον ρόλο του Προέδρου της Ελληνικής Κοινότητας Μελβούρνης (ΕΚΜ), ρόλο που εξακολουθεί να διατηρεί έως σήμερα. Βασικός του στόχος είναι να ενισχύσει την ελληνική παρουσία στην πολυπολιτισμική Μελβούρνη, καθώς και την διάδοση και διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού. Υπό την ηγεσία του, η ΕΚΜ εξελίχθηκε, δυνάμωσε καθώς βοήθησε στη διατήρηση της ελληνικής κληρονομιάς στη παροικία με ποικίλα πολυπολιτισμικά και εκπαιδευτικά προγράμματα όπως το Φεστιβάλ Αντίποδες, το Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου, χορευτικές και μουσικές παραστάσεις, προβολές ταινιών, διαλέξεις, θεατρικές παραγωγές και το τουρνουά ποδοσφαίρου Community Cup. Να σημειωθεί πως η ΕΚΜ έχει ένα διευρυμένο ελληνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και περιλαμβάνει πλέον 16 σχολεία. Ένα από τα πιο σημαντικά ορόσημα κατά τη διάρκεια της θη-



Το 2019, ο κ. Παπαστεργιάδης τιμήθηκε με το Μετάλλιο του Τάγματος της Αυστραλίας για τις υποδειγματικές του υπηρεσίες που ακούραστα προσφέρει στην ελληνική παροικία.

τείας του είναι η κατασκευή του εμβληματικού 15ώροφου Ελληνικού Κέντρου στην καρδιά της Μελβούρνης. Επίσης το 2022 εγκαινίασε και το αντίγραφο των Μαρμάρων του Παρθενώνα που κοσμεί την πρόσοψη του Ελληνικού αυτού Κέντρου, μια πρωτοβουλία για την οποία έλαβε έγκριση από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας και χρειάστηκε πάνω από 18 μήνες για να χαραχθεί. Το 2019, ο κ. Παπαστεργιάδης τιμήθηκε με το Μετάλλιο του Τάγματος της Αυστραλίας για τις υποδειγματικές του υπηρεσίες που ακούραστα προσφέρει στην ελληνική παροικία. Αυτή η υψηλού κύρους αναγνώριση αντικατοπτρίζει την συνέχιση της δέσμευσής του για την ευημερία και την προώθηση της Ελληνικής Κοινότητας της Μελβούρνης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κύριε Παπαστεργιάδη, τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Η Ελλάδα, για εμένα, αντιπροσωπεύει τις ρίζες μου και τη γη των προγόνων μου. Με μια λέξη, την πατρίδα μου. Είναι ο τόπος με την πλούσια ιστορία, με έναν λαμπρό πολιτισμό και μια παράδοση που διασχίζει τους αιώνες και με συγκινεί βαθιά. Είναι η σύνδεση με τη γλώσσα, τις ελληνικές αξίες και τον τρόπο ζωής. Για μένα η Ελλάδα είναι συννυμο της Δημοκρατίας. Είναι ο τρόπος που το μπλε του Αιγαίου μπερδεύεται με το μπλε του ουρανού. Είναι οι ψαρόβαρκες στα λιμανάκια. Είναι η κάθε νότα του Ζορμπά και ο τρόπος που τα χέρια ακουμπάνε στους ώμους στο συρτάκι. Είναι τα καλοκαιρινά απογεύματα σε ψάθινες καρέκλες στα λαϊκά καφενεία εκεί που σκάει το κύμα και η «Συννεφιασμένη Κυριακή» του Τσιτσάνη να παίζει από πίσω. Είναι η χωριάτικη σαλάτα με φέτα, οι ατάκες του ελληνικού κινηματογράφου και το φιλότιμο που δεν μεταφράζεται. Είναι η ζακέτα της μαμάς και το φτερούγισμα της ψυχής όποτε ακούμε το «μη παρακαλώ σας μη λησμονάτε τη χώρα μου». Είναι εκείνη η Καρυάτιδα που περιμένει να γυρίσει στο σπίτι της. Είναι η πατρίδα μου.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα;

Πρώτος ο Ηρόδοτος όρισε ως βασικές συνιστώσες της Ελληνικότητας το όμαιμον, το ομόγλωσσον, το ομόθρησκον και το ομότροπον. Η κοινή καταγωγή, η ίδια γλώσσα, ο ίδιος θεός και ο τρόπος (πολιτισμός) διαμορφώνουν τον βασικό ιστό της Ελληνικότητας. Απ' τον ορισμό του έλειπε, πολύ εύστοχα το «ομότοπον», διότι η Ελληνικότητα δεν περιορίζεται σε γεωγραφικά όρια, καθώς υπερβαίνει τα σύνορα και μπορεί και ταξιδεύει, ζώντας μέσα στις καρδιές των Ελλήνων. Αν για τον Ηρόδοτο ο βασικός άξονας της Ελληνικότητας ήταν η καταγωγή, η γλώσσα, η θρησκεία και τα ήθη, για τον Ισοκράτη βασικός άξονας ήταν η παιδεία. Η Ελληνικότητα μαζί του



Από τις διήμερες εκδηλώσεις για τον εορτασμό της 25ης Μαρτίου στην «ελληνοκρατούμενη» συνοικία του Οκλεί στη Μελβούρνη

αποκτά και ένα πολιτιστικό περιεχόμενο. Τέλος, ο Ελύτης προσδιόρισε την Ελληνικότητα ως ένα μείγμα σκέψης, αίσθησης και θεώρησης του κόσμου.

Εγώ θα συμφωνήσω με όλους τους προαναφερθέντες. Η Ελληνικότητα εμπεριέχει την ουσία της εθνικής μας ταυτότητας και την περιουσία της κληρονομιάς μας. Προσδιορίζεται, κατά την άποψή μου, από έναν συνδυασμό στοιχείων που κατατείνουν στη διαμόρφωση μιας ξεχωριστής ταυτότητας και κουλτούρας. Καταρχάς, η γλώσσα αποτελεί κεντρικό πυλώνα της Ελληνικότητας, διατηρώντας ζωντανό τον πλούτο της ελληνικής λέξης και έκφρασης. Επίσης, η Ελληνικότητα εκδηλώνεται μέσα από τη συνεισφορά στον πο-

λιτισμό, την τέχνη, τη φιλοσοφία και την επιστήμη. Οι αρχαίοι Έλληνες προσέφεραν στον κόσμο έναν πλούτο ιδεών και καινοτομιών, και αυτή η πνευματική κληρονομιά εξακολουθεί να είναι κρίσιμη για την κατανόηση του πολιτισμού μας.

Η Ελληνικότητα, δηλαδή, προσδιορίζεται από δυο βασικές συνιστώσες, την ιστορία και τον πολιτισμό. Ο καθένας γεννιέται, ανατρέφεται, γαλουχείται κι αναπτύσσεται μέσα σε ένα ιστορικό και πολιτισμικό περιβάλλον που επιδρά καθοριστικά στη διαμόρφωση των βασικών συνιστωσών της εθνικής ταυτότητας. Η ιστορία και ο πολιτισμός συνθέτουν ένα συλλογικό ασυνείδητο το οποίο χρωματίζει με ιδιαίτερο τρόπο τους κώδικες ερμηνείας τόσο της εξωτερικής πραγματικότητας όσο και του εσωτερικού μας κόσμου.

Πότε χρονολογείται η πρώτη μετανάστευση Ελλήνων στην Αυστραλία; Ποιοι είναι οι λόγοι που έχουν ωθήσει κατά καιρούς τους Έλληνες να μεταναστεύσουν στην Αυστραλία;

Η πρώτη μετανάστευση Ελλήνων στην Αυστραλία χρονολογείται στα τέλη του 19ου αιώνα. Οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες έφτασαν στην Αυστραλία κα-

ΠΡΩΤΟΣ Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ
ΟΡΙΣΕ ΩΣ ΒΑΣΙΚΕΣ
ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΤΟ ΟΜΑΙΜΟΝ,
ΤΟ ΟΜΟΓΛΩΣΣΟΝ,
ΤΟ ΟΜΟΘΡΗΣΚΟΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΟΜΟΤΡΟΠΟΝ.



Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ ΟΠΟΥ **ΑΝΗΚΕΙ** **Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΣ**

τά τη διάρκεια της Βικτωριανής χρυσής εποχής, καταφθάνοντας κυρίως από περιοχές της Πελοποννήσου και των Κυκλάδων. Το 1851 η ανακάλυψη χρυσού άλλαξε ολοκληρωτικά την όψη της Αυστραλίας. Η δεκαετία της χρυσοθρίας επταπλασίασε τον αριθμό κατοίκων της Βικτώριας. Στη δεκαετία του 1890 οι Έλληνες μετανάστες στην Αυστραλία είχαν φτάσει περίπου τους 800 (ο αριθμός των Ελληνίδων ήταν ελάχιστος) και τότε άρχισε η οργανωμένη παροικία με την ίδρυση των δυο πρώτων Ελληνικών Ορθόδοξων Κοινοτήτων, της Μεμβούρνης το 1897 και του Σίδνεϋ το 1898.

Το μεγάλο όμως μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων προς την Αυστραλία πραγματοποιήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μια περίοδος εξαιρετικών κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών για την Ελλάδα και τους Έλληνες. Οι επιπτώσεις του πολέμου αυτού, ο Εμφύλιος που ακολούθησε στην Ελλάδα,

καθώς και η οικονομική ανέχεια, οδήγησαν πολλούς Έλληνες να αναζητήσουν ευκαιρίες στο εξωτερικό, με μοναδικό τους όπλο την ψυχική τους αντοχή, καθώς το όραμα μιας καλύτερης ζωής στηρίζεται στην ελπίδα.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Αυστραλιανές κυβερνήσεις, αντιλαμβανόμενες την ανάγκη για εργατικό δυναμικό, προώθησαν προγράμματα μετανάστευσης που προσέλκυαν εργαζόμενους από διάφορες χώρες. Το 1952 λοιπόν που υπογράφηκε η μεταναστευτική συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αυστραλίας χιλιάδες Έλληνες μετανάστες έφτασαν στην Αυστραλία αναζητώντας μια νέα αρχή και καλύτερες συνθήκες ζωής. Το μεταναστευτικό αυτό κύμα συντέλεσε στον πολιτισμικό πλούτο και στη δυναμική ανάπτυξη της ελληνικής κοινότητας στην Αυστραλία, συνεισφέροντας παράλληλα στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της χώρας. Οι λόγοι της μετα-

▼
**Ο Ελύτης
προσδιόρισε την
Ελληνικότητα
ως ένα μείγμα
σκέψης, αίσθησης
και θεώρησης του
κόσμου.**

νάστευσης περιλάμβαναν ξεκάθαρα την αναζήτηση οικονομικής ευημερίας, την αποφυγή πολιτικών αναταραχών και τη δυνατότητα δημιουργίας ενός καλύτερου μέλλοντος για τις οικογένειές τους.

Υπήρξε κύμα μετανάστευσης Ελλήνων προς την Αυστραλία τα τελευταία χρόνια; Ποιοι ήταν οι λόγοι;

Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση στον αριθμό των Ελλήνων που μετανάστευσαν προς πολλές χώρες του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένης και της Αυστραλίας, με μια βαλίτσα και μια χούφτα όνειρα για αυτό που οι παππούδες μας είχαν ονομάσει «ένα καλύτερο αύριο». Ένας από τους κύριους λόγους αυτού του νέου μεταναστευτικού κύματος ήταν η οικονομική κρίση που έπληξε την Ελλάδα. Οι Έλληνες πολίτες αντιμετωπίζοντας υψηλά επίπεδα ανεργίας, μειωμένους μισθούς και ανεπαρκείς οικονομικές συνθήκες, ωθήθηκαν να φύγουν από την χώρα, αναζητώντας καλύτερες προοπτικές απασχόλησης και οικονομικής ευημερίας.

Αυτό το μεταναστευτικό κύμα, διαφοροποιείται σε σύγκριση με εκείνα των προηγούμενων δεκαετιών, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που αποφάσισαν να φύγουν από τη χώρα είναι νέοι έως 35 ετών, χωρίς οικογενειακές υποχρεώσεις και με υψηλή εξειδίκευση (κάτοχοι μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού πτυχίου). Επιπλέον, η πανδημία και οι συνεπακόλουθες επιπτώσεις της συνέβαλαν σε αυτήν την νέα τάση μετανάστευσης. Η παγκόσμια υγειονομική κρίση είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση θέσεων εργασίας σε πολλούς τομείς, ενώ η ανασφάλεια για το μέλλον έκανε πολλούς ανθρώπους να αναζητήσουν ευκαιρίες σε άλλες χώρες.



Όπερα του Σίδνεϊ φωταγωγημένη με τη γαλανόλευκη.

Η Αυστραλία, με το σταθερό οικονομικό της περιβάλλον και την ανάγκη για εργατικό δυναμικό, προσέφερε μια ελκυστική επιλογή για πολλούς Έλληνες που αναζητούσαν νέες ευκαιρίες ζωής και εργασίας. Στην επιλογή αυτή δεν πρέπει να παραλείψουμε ότι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο και οι οικογενειακές συνδέσεις.

Με ποιους τρόπους διατηρούν οι Έλληνες της Αυστραλίας την σχέση τους με την Ελλάδα;

**Το φεστιβάλ
"Αντίποδες"
που
διοργανώνεται
κάθε χρόνο από
την ΕΚΜ στη
Μελβούρνη**



Οι Έλληνες της Αυστραλίας διατηρούν τη σχέση τους με την πατρίδα κυρίως μέσω της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, των παραδόσεων και της ιστορίας, καθώς και της συμμετοχής τους σε πολιτισμικές εκδηλώσεις. Μέσω λοιπόν αυτών των πολιτισμικών εκδηλώσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η Κοινότητα βοηθά στη γεφύρωση της απόστασης, συμβάλλοντας στη διατήρηση της ελληνικής κλη-

ρονομίας μας. Σε αυτό το πλαίσιο διοργανώνουμε ποικίλα πολυπολιτισμικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία περιλαμβάνουν το Φεστιβάλ Αντίποδες, το Ελληνικό Φεστιβάλ Κινηματογράφου, χορευτικές και μουσικές παραστάσεις, έκθεση βιβλίων Ελληνοαυστραλών συγγραφέων, προβολές ταινιών, διαλέξεις, θεατρικές παραγωγές και το τουρνουά ποδοσφαίρου Community Cup. Να αναφερθεί εδώ ότι η Ομογέν-





νεια της Αυστραλίας ανέπτυξε πλούσια αθλητική δραστηριότητα από τα τέλη της δεκαετίας του 1920, με την εμφάνιση των πρώτων αθλητικών συλλόγων. Επιπλέον, η τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν διευκολύνει την διατήρηση των σχέσεων με την Ελλάδα. Οι Έλληνες της Αυστραλίας συνδέονται συχνά με την πατρίδα τους μέσω διαδικτυακών πλατφορμών, κοινωνικών δικτύων και ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Η δυνατότητα να διατηρούν ζωντανές συνομιλίες, να μοιράζονται εικόνες και να είναι ενήμεροι για τα τελευταία νέα από την Ελλάδα ενισχύει τον πολιτιστικό και κοινωνικό διάλογο με τη χώρα μας.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες της Μελβούρνης και γενικότερα της Αυστραλίας;

Η λέξη «πρόκληση» σημαίνει καθετί που παρουσιάζει δυσκολίες, αλλά και ενδιαφέρον, και απαιτεί ικανότητες για την επίλυση ή επίτευξή του, είναι η ώθηση σε μια ενέργεια, σύμφωνα με *Το Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας* της Ακαδημίας Αθηνών. Πιστεύω ότι δεν υπάρχει μάθηση, αλλά και επιτυχία χωρίς προκλήσεις, διότι η κάθε πρόκληση και η κάθε δυσκολία μας διδάσκει πολλά για την ιδανική κατεύθυνση προς την επίτευξη των στόχων μας.

Οι Έλληνες της Μελβούρνης και γενικότερα της Αυστραλίας αντιμετώπισαν και αντιμετωπίζουν ποικίλα θέματα και προκλήσεις, από οικονομικά και κοινωνικά μέχρι θέματα πολυπολιτισμικότητας. Σε οικονομικό επίπεδο, η αντιμετώπιση της ανεργίας και η οικονομική αστάθεια μπορεί να αποτελούν προκλήσεις για μερίδα του πληθυσμού, και ειδικά για τους νεότερους Έλληνες μετανάστες που

προσπαθούν να εγκατασταθούν και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Στον κοινωνικό τομέα, οι Έλληνες της Μελβούρνης αντιμετωπίζουν προκλήσεις που συνδέονται με τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας και κουλτούρας σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Ενώ η πολυπολιτισμικότητα είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό της Αυστραλίας, η διατήρηση της γλώσσας, των ηθών και των εθίμων μπορεί να αντιμετωπιστεί ως πρόκληση, ειδικά για τις νεότερες γενιές. Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας συνάμα με την ιστορία θεωρώ πως πρέπει να είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας του απόδημου Ελληνισμού.

Συγκεκριμένα, η Ελληνική Κοινότητα Μελβούρνης εδώ και τρία χρόνια ξεκίνησε ένα πρόγραμμα κατάρτισης μελλοντικών δασκάλων ελληνικών. Αυτή η πρωτοβουλία θα βοηθήσει στη προαγωγή της ελληνομάθειας μέσω της στελέχωσης των ελληνικών σχολείων της παροικίας με νέο, καταρτισμένο προσωπικό, που θα συμβάλει στην ανανέωση των διδακτικών μεθόδων και θα συνδέσει το ελληνικό με το αυστραλιανό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ποια είναι η θέση των Ελλήνων στην Μελβούρνη; Πώς αντιμετωπίζονται από τις τοπικές κοινότητες;

Η Αυστραλία είναι χώρα μεταναστευτική. Το κρατικό της μόρφωμα, είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής και πολιτικής ενσωμάτωσης πολιτών δεκάδων εθνοτήτων, οι οποίες γίνονται αποδεκτές από το κυρίαρχο αγγλοκελικό και πρεσβυτεριανό καθεστώς ως εθνότητες. Αυτό σημαίνει ότι η σύγχρονη αυστραλιανή κοινωνία είναι το προϊόν πολιτιστικής σύνθεσης δεκάδων εθνοτήτων, οι οποίες

▼
Η Ελληνική Κοινότητα Μελβούρνης εδώ και τρία χρόνια ξεκίνησε ένα πρόγραμμα κατάρτισης μελλοντικών δασκάλων ελληνικών. Αυτή η πρωτοβουλία θα βοηθήσει στη προαγωγή της ελληνομάθειας μέσω της στελέχωσης των ελληνικών σχολείων της παροικίας με νέο, καταρτισμένο προσωπικό, που θα συμβάλει στην ανανέωση των διδακτικών μεθόδων και θα συνδέσει το ελληνικό με το αυστραλιανό εκπαιδευτικό σύστημα.



συνέβαλαν στη διαμόρφωση μίας πολυπολιτιστικής κοινωνίας.

Οι Έλληνες στη Μελβούρνη αποτελούν μια σημαντική και δυναμική κοινότητα που έχει επηρεάσει θετικά αυτό το πολυπολιτισμικό περιβάλλον της πόλης και συμβάλουν στον πολιτισμικό εμπλουτισμό. Έχουν ενσωματωθεί επιτυχώς στο κοινωνικό ύψος της πόλης. Η κοινότητά μας έχει συνεισφέρει στην πολιτιστική ποικιλία της Μελβούρνης μέσω της διατήρησης και της προώθησης της ελληνικής κουλτούρας, της γαστρονομίας, των τεχνών και των παραδόσεων.

Ιδιαίτερες επαγγελματικές επιδόσεις σημείωσαν χιλιάδες ομογενείς στο χώρο της πολιτικής και των επιχειρήσεων, είτε ως διευθυντές και κτήτορες των επιχειρήσεων αυτών είτε ως υψηλόβαθμα στελέχη τους. Θέσεις που για χρόνια παρέμεναν «κλειστές και ελεγχόμενες», κατακτήθηκαν από τους ομογενείς, οι οποίοι και διέπρεψαν, αποσπώντας οικονομικές διακρίσεις και αναγνώριση από την Πολιτεία και τους φορείς της.

Ποιοι είναι οι στόχοι της Ελληνικής Κοινότητας της Μελβούρνης; Τι πιστεύετε ότι προσφέρει στα μέλη της; Πώς συμβάλλει στη διατήρηση των σχέσεων των μελών της με την Ελλάδα;

Ως πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας Μελβούρνης πιστεύω ότι οι βασικοί στόχοι που πρέπει να θέσουμε είναι να διατηρήσουμε και να ενισχύσουμε τον πολιτιστικό πλούτο της ελληνικής κοινότητας της Μελβούρνης και να προωθήσουμε την αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών της. Αναζητούμε τρόπους να ενισχύσουμε τις δραστηριότητες που συμβάλλουν στη διατήρηση της ελληνικής γλώσσας, των παραδόσεων και της ιστορίας, καθώς και στην ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στα μέλη μας.

Πιστεύω ότι η Κοινότητα προσφέρει έναν ασφαλή και ενημερωμένο χώρο συνάντησης, προώθησης της κοινωνικής συνοχής και



▼

Το Φεστιβάλ Αντιπόδες είναι η μεγαλύτερη διοργάνωση. Για δύο μέρες, κάθε χρόνο, κλείνει ένας απ' τους πιο κεντρικούς δρόμους στο κέντρο της Μελβούρνης και απέναντι, στο 15οροφο επιβλητικό Ελληνικό Κέντρο, χτυπά η καρδιά της ελληνικής παροικίας.

ανταλλαγής ιδεών. Μέσω πολιτισμικών εκδηλώσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, γινόμαστε ένας συνδεδετικός κρίκος για την παροικία μας και συμβάλλουμε στη διατήρηση της ελληνικής κληρονομιάς μας. Σε αυτό το πλαίσιο διοργανώνουμε ποικίλα πολυπολιτισμικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Για παράδειγμα, το Φεστιβάλ Αντιπόδες είναι η μεγαλύτερη διοργάνωση. Για δύο μέρες, κάθε χρόνο, κλείνει ένας απ' τους πιο κεντρικούς δρόμους στο κέντρο της Μελβούρνης και απέναντι, στο 15οροφο επιβλητικό Ελληνικό Κέντρο, χτυπά η καρδιά της ελληνικής παροικίας. Με τρεις σκηνές που τοποθετούνται κατά μήκος της Lonsdale Street παρελαύνουν πάνω από 500 καλλιτέχνες (ερμηνευτές, μουσικοί, χορευτές), και πολλά και εντυπωσιακά περίπτερα προσφέρουν από πνευματική τροφή και υπηρεσίες μέχρι σουβλάκια! Γίνεται σημείο αναφοράς και τόπος συνάντησης ανθρώπων που εκπροσωπούν διαφορετικές γενιές και διαφορετικές περιοχές τόσο της Ελλάδας όσο και άλλων εθνών που αγκαλιάζουν αυτήν την πολύχρωμη γιορτή. Πρωτοβουλίες σαν και αυτήν βοηθούν στη δημιουργία ένα πλούσιου πολιτιστικού πλαισίου που ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ της ελληνικής παροικίας με τη πατρίδα μας.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο ζωής και στον τρόπο σκέψης των Ελλήνων της Αυστραλίας και της Ελλάδας;

Οι Έλληνες της Παροικίας και οι Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα συχνά διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με την ελληνική κουλτούρα και τις παραδόσεις, παρά τις φυσικές και γεωγραφικές αποστάσεις. Και στις δύο κοινότητες, η οικογένεια και η κοινωνική συνοχή διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο ζωής. Οι ελληνικές αξίες, όπως η φιλοξενία, η οικογενειακή συνύπαρξη και η εκτίμηση των παραδόσεων, είναι κοινές πτυχές που διαμορφώνουν την κοινωνική δομή και τον τρόπο σκέψης σε αμφότερες τις κοινότητες. Παρόλα αυτά οι βασικές διαφορές κυρίως προκύπτουν από το γεγονός ότι ο απόδημος Ελληνισμός, ζώντας σε ένα τόσο πολυπολιτισμικό και ετερογενές περιβάλλον, ενδέχεται να έχει υιοθετήσει κάποιες αξίες και στάσεις που αντικατοπτρίζουν αυτόν το χαρακτήρα της Αυστραλίας.

Υπάρχει κάτι που θα θέλατε ως Κοινότητα από την Ελληνική Πολιτεία;

Η Ελληνική Κοινότητα της Μελβούρνης ενθαρρύνει τον ανοιχτό διάλογο με την Ελληνική Κυβέρνηση, προσφέροντας τις προτάσεις της ως βασικό εργαλείο για τη βελτίωση των σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ των Ελλήνων του εξωτερικού και της πατρίδας. Με στόχο τη

σύμφιξη των πολιτισμικών, κοινωνικών και πολιτικών δεσμών μεταξύ των Ελλήνων της διασποράς και της Μητέρας Πατρίδας, η Κοινότητα υπογραμμίζει τη σημασία της ενίσχυσης των προσπαθειών για τη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων και της ενεργού συμμετοχής των Ελλήνων της διασποράς στα τεκταινόμενα της Ελλάδος του σήμερα. Εκφράζοντας, παράλληλα, την επιθυμία για συνεχή επικοινωνία, η Κοινότητα είναι πρόθυμη να συνεργαστεί στενά με τους υπεύθυνους φορείς προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική υλοποίηση των προτεινόμενων πρακτικών προς όφελος του απόδημου ελληνισμού.

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Αυτή η ανάγκη οφείλεται σε διάφορους παράγοντες που σχετίζονται τόσο με τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και με την ανάγκη για κοινωνική υποστήριξη και σύνδεση σε μια νέα κοινότητα. Καταρχάς, οι σχέσεις μεταξύ των Ελλήνων μεταναστών διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διατήρηση και προαγωγή του ελληνικού πολιτισμού, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει. Οι συναντήσεις, οι εκδηλώσεις και οι κοινοτικές δραστηριότητες λειτουργούν ως μέσα ενίσχυσης της ελληνικής ταυτότητας και διατηρούν ζωντανούς τους πολιτισμικούς δεσμούς. Επίσης, η επιθυμία να συναντούν και να δημιουργούν

δεσμούς με άλλους Έλληνες μετανάστες απορρέει από την αναγνώριση της κοινής εμπειρίας μετανάστευσης και των κοινών προκλήσεων που ενδεχομένως έχουν αντιμετωπίσει. Επιπλέον, η αναζήτηση σχέσεων με τους συμπατριώτες αποτελεί μέσο ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και της ψυχολογικής ευημερίας. Κατά τη μετανάστευση, η προσαρμογή σε νέο περιβάλλον μπορεί να είναι προκλητική και η ύπαρξη μιας ενεργής ελληνικής κοινότητας προσφέρει την απαραίτητη υποστήριξη και αίσθηση ενότητας. Η ανάγκη αυτή αποτελεί φυσιολογικό επακόλουθο της μεταναστευτικής εμπειρίας και της επιθυμίας για συνδεσιμότητα και διατηρούν την Ελληνική ταυτότητα στο νέο περιβάλλον.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο ευλαβικά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Πού αποδίδετε αυτό το έντονο ενδιαφέρον;

Το έντονο ενδιαφέρον των



▼
«Εάν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις»

Οδυσσέας Ελύτης

Ομογενών για τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις, που συχνά υπερβαίνουν αυτό των Ελλήνων που ζουν στην Ελλάδα, οφείλεται σε ποικίλους σημαντικούς λόγους που αντανakλούν τη σχέση τους με την πατρίδα και τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας. Καταρχάς, η τόσο μεγάλη απόσταση από την Ελλάδα δημιουργεί μια ανάγκη για διατήρηση της ελληνικής κουλτούρας ως τρόπου ενδυνάμωσης της συναισθηματικής σύνδεσης με τη γη των προγόνων μας. Τα έθιμα και οι παραδόσεις αποτελούν έναν σύνδεσμο με την ιστορία και την κληρονομιά μας, προσφέροντας έναν τρόπο στους Ομογενείς να διατηρούν ζωντανή τη σχέση τους με την πατρίδα. Παράλληλα, αποτελούν και ένα μέσο διατήρησης της κοινοτικής συνοχής.

Για παράδειγμα, είναι πολύ σημαντικό το γεγονός πως τα παιδιά ακολουθούν τις ελληνικές παραδόσεις. Μαθαίνουν για τις Απόκριες, για το Πάσχα, φτιάχνουν λαμπάδες, βάφουν κόκκινα αυγά με τους γονείς τους, τα Χριστούγεννα τραγουδούν τα κάλαντα και μαθαίνουν να χορεύουν τους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το έντονο αυτό ενδιαφέρον των Ομογενών για τα έθιμα και τις παραδόσεις οφείλεται στο γεγονός ότι αυτά αποτελούν μια άγκυρα με την ελληνική κληρονομιά. Διατηρώντας αυτά τα στοιχεία, οι Έλληνες στο εξωτερικό διατηρούν ένα στενό δεσμό με την Πατρίδα μας, διατηρώντας ζωντανή την ελληνική ταυτότητα.

Υπάρχει η δυνατότητα στα παιδιά των Ελλήνων της Μεμβούρνης να έχουν πρόσβαση σε ελληνική εκπαίδευση και να μάθουν Ελληνικά;

Η Ελληνική Κοινότητα Μεμβούρνης, με εμπειρία 95 χρόνων στον χώρο της εκπαίδευσης, υπηρετεί με πάθος το όραμά της για την προβολή της ελληνι-

κής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού μέσα από τα σχολεία της που λειτουργούν σε οκτώ περιοχές της Μελβούρνης. Παρέχουμε μαθήματα για την ελληνική γλώσσα μέσα από εννέα βασικά σχολεία με περισσότερους από 900 μαθητές, με αποτέλεσμα να είμαστε ο μεγαλύτερος φορέας διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στην Πολιτεία της Βικτώριας. Απασχολούμε πάνω από 60 καθηγητές και δασκάλους. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας αποτελούν προτεραιότητα της Κοινότητας, βοηθώντας έτσι τις νέες γενιές των ατόμων ελληνικής καταγωγής να κατανοήσουν καλύτερα την κληρονομιά και τον πολιτισμό τους.

Εκτός από τα τμήματα διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης και πρώτης γλώσσας, προσφέρουμε επίσης τμήματα Αρχαίων και Νέων Ελληνικών για ενήλικες, στο Ελληνικό Κέντρο και διαδικτυακά, τμήματα Αρχαίων Ελληνικών για μαθητές Γυμνασίου, τμήματα Ελληνικών για παιδιά που ξεκινούν σε μεγαλύτερη ηλικία, 10-18 ετών (Greek for Late beginners), Κέντρο Δημιουργικού Θεάτρου και Τεχνών, καθώς και το πρωτοπόρο και ιδιαίτερα επιτυχημένο Πρόγραμμα Ελληνικών ELA, για παιδιά από 18 μηνών μέχρι και 4 ετών.

Επιλέγουμε μια ολιστική προσέγγιση της ελληνομάθειας μέσα και έξω από την τάξη, με σειρά δράσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, εκδρομών, σχολικών εκδηλώσεων και γιορτών, και με τις ενότητες της Ελληνικής Μουσικής και Χορού, της Θεατρικής Αγωγής, της Ιστορίας και του Πολιτισμού, που εντάσσουμε στα περισσότερα από τα προγράμματά μας ως συμπληρωματικά των γλωσσικών μαθημάτων. Πιστεύουμε ότι το ταξίδι στη γνώση είναι ταξίδι στη χαρά και τη δημιουργία. Με σύγχρονα προγράμματα σπουδών, με έμπειρους και καταρτισμένους εκπαιδευτικούς και συμμετοχικές μεθόδους διδασκαλίας, δημιουργούμε τις προϋποθέσεις ώστε η γνωριμία



25^η Μαρτίου.
Η ελληνική
ομογένεια της
Αυστραλίας
γιορτάζει την
ημέρα της
εθνικής μας
ανεξαρτησίας
με παρέλαση
μπροστά στην
Όπερα του
Σίδνεϊ

των μαθητών με τη γλώσσα και τον πολιτισμό να εξελιχθεί σε μια συναρπαστική εμπειρία ζωής. Εκτός από τη συμβολή της σύνδεσης με τις πολιτισμικές μας ρίζες, η γνώση μιας γλώσσας με τόσο σημαντική παρουσία και συνεισφορά στον χώρο των Επιστημών και των Τεχνών μπορεί να αποτελέσει διαβατήριο για σπουδές υψηλού επιπέδου και μια επιτυχημένη επαγγελματική καριέρα.

Τι σας λείπει περισσότερο από την Ελλάδα;

Καταρχάς, η ανεπανάληπτη ιστορία και η αρχιτεκτονική πλούσια σε μνημεία αποτελούν ανεξίτηλο κομμάτι της καρδιάς μου. Η επιβλητική παρουσία των αρχαίων μνημείων, οι μυσταγωγικές εκκλησίες και οι γραφικοί οικισμοί συνθέτουν ένα σκηνικό που παραμένει μοναδικό. Αυτό που μου λείπει περισσότερο από την Ελλάδα είναι το απέραντο μπλε της, οι παραλίες με τα κρυστάλλινα καθαρά νερά και το άκουσμα του τζιτζικιού το καλοκαίρι. Μου λείπει η φιλοξενία των ανθρώπων και η απίστευτη ομορφιά του τόπου, καθώς και η αυθεντική γεύση της ελληνικής κουζίνας, που πάντα με γεμίζει με τη θέρμη της οικειότητας.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην ζωή σας;

Αυτό που κρατώ εγώ και το ντύνω με γαλανόλευκα χρώματα, είναι η έννοια της οικογένει-

ας. Όχι τόσο περιορισμένη σε στενούς συγγενικούς βαθμούς, αλλά με την ευρύτερη έννοια του πυρήνα και της ενότητας. Η σημαντικότητα της συλλογικότητας που θεσπίζει μια οικογένεια, ο σεβασμός προς τον συνάνθρωπο, την ιστορία και η περηφάνια για την ελληνική κληρονομιά. Αγκαλιάζοντας την ελληνική μας ταυτότητα, η έννοια της οικογένειας λειτουργεί ως υπενθύμιση τόσο των προσωπικών όσο και των πολιτιστικών μας ριζών. Πιστεύω ότι η καλλιέργεια του ελληνικού πνεύματος είναι βαθιά ριζωμένη στην ελληνική οικογένεια. Αυτός ο δεσμός είναι άρρηκτος για τη διατήρηση των παραδόσεων, καλλιεργώντας το ελληνικό πνεύμα.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Οι πέντε λέξεις που έρχονται στο νου μου όταν ακούω τη λέξη «Ελλάδα» είναι:

Δημοκρατία, Ιστορία, Ολυμπιακοί Αγώνες, Φιλοξενία και Φιλότιμο.

Και θα ολοκληρώσω αυτό το ερωτηματολόγιο με τον υπέροχο αυτό στίχο που έγραψε ο τιμημένος με Νόμπελ λογοτεχνίας ποιητής Οδυσσεάς Ελύτης. «Εάν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις».

Σας ευχαριστούμε πολύ!

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΩΝ ΗΠΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΑ-ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΟΥΚΑ, Γ4



Yale MACMILLAN CENTER
Hellenic Studies Program

➤ Τις τελευταίες δεκαετίες, στο πλαίσιο των κλασικών και γενικότερα των ανθρωπιστικών σπουδών, έχουν ιδρυθεί σε πολλά κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού τα ονομαζόμενα και ονομαστά Κέντρα Ελληνικών Σπουδών (Centers for Hellenic Studies).

Η επιδίωξη για την διαμόρφωση ενός τέτοιου διεπιστημονικού κλάδου, στον οποίο διδάσκονται οι θεμελιώδεις αρχές και αξίες του Ελληνικού Πολιτισμού, η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία και η Ελληνική ιστορία συνιστά ένα εγχείρημα απαιτητικό, και συνάμα συναρπαστικό και σαφέστατα καθοριστικό για την διαχρονική προσέγγιση και επαφή με την Ελληνική Κληρονομιά.

Μέσα στο ακαδημαϊκό πλαίσιο της οικουμενικότητας του Ελληνικού Πολιτισμού, τα Κέντρα Ελληνικών Σπουδών, όπως το Princeton Seeger Centre for Hellenic Studies, το Yale MacMillan Centre for Hellenic Studies, το Center for Hellenic Studies στο University of Chicago και στο Harvard University αναλαμβάνουν την πρωτοκαθεδρία στην ενοποίηση του Ελληνικού γνωστικού πεδίου, η οποία με τη σειρά της θα αποτελέσει θεμέλιο συνθετικής ανάγνωσης και ερμηνείας των κειμένων, των έργων τέχνης, καθώς και των ιδεών που θα ενισχύσουν την βαθύτερη κατανόηση του Ελληνικού πολιτισμού.

Δυστυχώς, η οικονομική κρίση που πλήττει τις ανθρωπιστικές σπουδές στα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Αμερικής, έχει αρνητικό αντίκτυπο και στα προγράμματα Ελληνικών Σπουδών, τα οποία προωθούν την Ελληνική κληρονομιά, την γλώσσα, την γραμματεία και την λογοτεχνία του Ελληνικού Κόσμου. Η απο-

φυγή ή η ανατροπή μίας τέτοιας αρνητικής συγκυρίας συνιστά συλλογική και συστηματική δράση.

Η κατάκτηση του πολιτισμού μας σε αρχαίο, βυζαντινό και νεότερο επιμένει σε επιμέρους μεμονωμένες περιόδους, και αδικεί την ολιστική παρουσία της Ελληνικής Κληρονομιάς σε όλο το θεματικό, χρονικό και γεωγραφικό της εύρος. Παράλληλα, η διάσωση της Ελληνικής ταυτότητας μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την διάδοση των Ελληνικών Σπουδών στα μέλη κάθε Ελληνικής Κοινότητας του εξωτερικού.

Η διάπλωση Φιλελλήνων, η αναβίωση των ηθών και των εθίμων, η ενεργή συμμετοχή της Ομογένειας σε δραστηριότητες με στόχο την γνωριμία ημών και ετέρων με τον ελληνικό πολιτισμό, καθώς και ο συντονισμός της χρηματοδότησης από τις τοπικές κοινωνίες και από εμπνευσμένους χορηγούς θα διανοίξουν τους ορίζοντες για την περαιτέρω επιτυχία των Προγραμμάτων Ελληνικών Σπουδών στο εξωτερικό. Ταυτοχρόνως, η άμεση δημιουργία ενός κεντρικού συντονιστικού οργάνου για τις Ελληνικές Σπουδές στα πανεπιστήμια του εξωτερικού κρίνεται απαραίτητη.

Συνεπώς, μέσω αυτών των προγραμμάτων, πολυάριθμοι φοιτητές έρχονται σε επαφή με το πολιτιστικό αποτύπωμα του Ελληνικού Πολιτισμού στη διαχρονία του, αντιλαμβάνονται τα σπουδαιότερα έργα της Ελληνικής δημιουργίας και συμμετέχουν ενεργά στην διάδοση αυτών των γνώσεων στο ευρύ κοινό. Ο Ελληνικός λόγος και ο Ελληνικός τρόπος –όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και η καθηγήτρια Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, Δρ. Αναστασία Γιαννακίδου– αποτελούν τους δύο πυλώνες της ολοκληρωμένης Ελληνικής εμπειρίας. Για αυτό, η επιτυχία των παραπάνω προγραμμάτων ταυτίζεται και προϋποθέτει την σύγχρονη ακαδημαϊκή άνθηση του σπουδαιού Ελληνικού πολιτισμού.



Παναγιώτης Ροϊλός

Καθηγητής στην Έδρα «Γιώργος Σεφέρης» του Πανεπιστημίου Harvard
Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

➤ Προλογίζει ο αρχισυντάκτης Ανδρέας Παυλόπουλος, Γ7.

Ο Καθηγητής κ. Παναγιώτης Ροϊλός σπούδασε Κλασική, Βυζαντινή και σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο Harvard. Είναι καθηγητής Κλασικών Σπουδών, Συγκριτικής Λογοτεχνίας, Εθνολογίας και Μυθολογίας στο Πανεπιστήμιο Harvard, στο οποίο κατέχει την έδρα «Γιώργος Σεφέρης». Ο κ. Ροϊλός είναι επίσης Πανεπιστημιακός Εταίρος στο Κέντρο Διεθνών Σχέσεων Weatherhead του ίδιου πανεπιστημίου, όπου διευθύνει και το Πρόγραμμα Cultural Politics. Ο κ. Ροϊλός πρόσφατα διαδέχτηκε την σπουδαία βυζαντινολόγο κ. Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ στην προεδρία του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών (ΕΠΚΕΔ). Το συγγραφικό έργο του περιλαμβάνει την δημοσίευση πολλών επιστημονικών άρθρων και δέκα μονογραφιών.

Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Ροϊλό, ο οποίος δέχτηκε με χαρά την πρόσκληση που του απευθύναμε να έρθει στο Σχολείο μας και να μας παραχωρήσει αυτήν την συνέντευξη – συζήτηση.

✓
Σήμερα η ανθρωπότητα διανύει μια άκρως μεταβατική περίοδο, την οποία έχω ορίσει ως “neomedieval metacapitalism”, δηλαδή “νεομεσαιωνικό μετα-καπιταλισμό”.

Π. Ροϊλός: Ευχαριστώ πολύ, Ανδρέα. Θα ήθελα να σε ευχαριστήσω, καθώς και τον εξαιρετικό επιστήμονα και καθηγητή σας, κ. Καλογερά για την πρόσκληση και να πω ότι είμαι αρκετά εξοικειωμένος με το Κολλέγιο. Έχω δώσει διάφορες διαλέξεις εδώ, όταν εσείς ίσως ήσασταν ακόμη στο Δημοτικό ή στο Γυμνάσιο. Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα υπήρξα και άμισθος βεβαίως σύμβουλος εδώ στο Curriculum Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και με συνδέει στενή φιλία και με τον νυν Πρόεδρο, κ. Σπύρο Πολλάλη και με τον πρώην Πρόεδρο, κ. Αλέξανδρο Σαμαρά. Είναι μεγάλη χαρά κάθε φορά που έρχομαι στο Κολλέγιο και συναντώ τους καθηγητές σας και εσάς. Μου είπε ο κ. Καλογεράς να μιλήσω για τις ελληνικές σπουδές στο εξωτερικό. Επειδή κατάλαβα ότι η πλειονότητα των ερωτήσεών σας άπτονται αυτού του θέματος, θα ήθελα να πω πολύ σύντομα κάποια λόγια για το πώς βλέπω την εποχή μας σήμε-

ρα εν γένει σε παγκόσμιο επίπεδο και πώς πιστεύω ότι εξελίσσονται τα πράγματα σε συνάρτηση με τις κοσμογονικές αλλαγές που έρχονται και που βιώνουμε.

Θα μιλήσω με κάποιους όρους που μπορεί στην αρχή να σας φανούν λίγο δύσκολοι, αλλά, επειδή ξέρω ότι είστε έξυπνα παιδιά και ασχολείστε με αυτά τα θέματα, είμαι βέβαιος ότι θα τους καταλάβετε. Λοιπόν, σε διάφορα γραπτά μου –κι αυτό είναι το θέμα το οποίο ερευνώ πιο συστηματικά σε ένα βιβλίο το οποίο τελειώνω τώρα– έχω υποστηρίξει ότι σήμερα η ανθρωπότητα διανύει μια άκρως μεταβατική περίοδο, την οποία έχω ορίσει– και είναι ένας δύσκολος όρος αυτός – ως “neomedieval metacapitalism”, δηλαδή “νεομεσαιωνικό μετακαπιταλισμό”. Θα αναφέρω λοιπόν τα χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου, τα οποία πρέπει να τύχουν συστηματικής προσοχής επιστημόνων, στοχαστών, εκπαιδευτικών και πολιτικών. Ποια είναι τα

κυριότερα χαρακτηριστικά αυτής της περιόδου, της εποχής που διανύουμε τώρα και πρόκειται να βιώσουμε ακόμα πιο έντονα τις επόμενες δεκαετίες και την οποία ορίζω ως «νεομεσαιωνικό μετακαπιταλισμό». Θα τα αναφέρω με απλά λόγια.

Πρώτον, η άνευ προηγουμένου τεχνολογική εξέλιξη που, υπό την μορφή ψηφιοποίησης πολλών πτυχών της καθημερινότητας μας στις οικονομικές συναλλαγές, στην επικοινωνία, στις διαπροσωπικές σχέσεις, στην βιοπολιτική, έχει σε μεγάλο βαθμό ενισχύσει την βίωση της σχέσης των πολιτών με κέντρα λήψης αποφάσεων, οικονομικών, πολιτικών και άλλων, με εξαιρετικά αλλοτριωτικό τρόπο. Αυτό

το συναίσθημα της αλλοτρίωσης έχω την εντύπωση και υποστηρίζω ότι αυξάνεται – το βιώνουμε ακόμη περισσότερο ως τέτοιο εξαιτίας αυτής της εξάρτησης όλων αυτών των σχέσεων από την ψηφιοποίηση. Να σημειώσω επίσης ότι αυτό το εξάμηνο στο Harvard δίδαξα στο Τμήμα Συγκριτικής Κριτικής Σκέψης και Γραμματολογίας ένα σεμινάριο – ίσως έχετε ακούσει αυτόν τον όρο ή θα τον ακούσετε σε διαβάσματα που θα κάνετε τα επόμενα χρόνια – για το φαινόμενο της υπερπραγματικότητας (hyperreality). Αυτό σχετίζεται και με την έννοια της εικονικής πραγματικότητας. Γνωρίζετε τι σημαίνει virtual reality. Είναι, ας πούμε, ένα καινούργιο είδος πραγματικότητας το οποίο δημιουργεί η τεχνητή νοημοσύνη. Αυτό σημαίνει ότι πολύ σημαντικές κατηγορίες και πραγματικότητες που βιώνουμε μέχρι τώρα αρχίζουν να αλλάζουν, αρχίζει να αλλάζει η ίδια η έννοια του τι μέχρι σήμερα σημαίνει πραγματικό. Αρχίζει να διαμορφώνεται με ένα διαφορετικό τρόπο όχι μόνο η πραγματικότητα, αλλά και έννοιες όπως η αλήθεια. Αυτά τα λέω σε σας γιατί καταλαβαί-

νω ότι μπορείτε να τα κατανοήσετε. Είστε η νέα γενιά, είστε, όπως μου ανέφερε, ο κ. Καλογεράς μαθητής της Γ' και Β' Λυκείου, επομένως, αυτά είναι θέματα τα οποία φαντάζομαι αρχίζετε σιγά σιγά να τα κατανοείτε, αλλά είμαι βέβαιος ότι θα τα αντιμετωπίσετε πολύ πιο έντονα τα επόμενα χρόνια – και η αλήθεια είναι ότι αυτό το σεμινάριο που διδάσκω είναι εξαιρετικά δημοφιλέ αυτό το εξάμηνο στα τμήματα στα οποία διδάσκω. Αυτό δείχνει ότι η νέα γενιά, τα νέα παιδιά, ενδιαφέρονται πολύ έντονα για αυτά τα φαινόμενα, γιατί είναι φαινόμενα που τα ζούμε τώρα και προμηνύουν διάφορες κοσμογονικές εξελίξεις στο άμεσο μέλλον.

Δεύτερο και στενά συνδεδεμένο με το πρώτο είναι το φαινόμενο της ολοένα αυξανόμενης καχυποψίας των πολιτών προς την οργανωμένη πολιτεία και τον τρόπο με τον οποίο αυτή ασκεί την εξουσία της και καθορίζει τις ζωές των πολιτών, κυρίως – αλλά όχι αποκλειστικά – σε περιόδους κρίσης και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως διαπιστώσαμε κατά την διάρκεια της πανδημίας.

Τρίτον, η επίδραση του ανθρώπου στο περιβάλλον από την μεταπολεμική περίοδο και εξής. Κατά την μεταπολεμική περίοδο (μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο) και κυρίως τα τελευταία 50 χρόνια ο άνθρωπος έχει επιφέρει εν πολλοίς μη αναστρέψιμες καταστροφές στον Πλανήτη Γη σε τέτοιο βαθμό που οι ειδικοί να ορίζουν την εποχή που διανύουμε ως «ανθρωπόκαινο». Φαντάζομαι ότι κάποιοι από εσάς γνωρίζετε όρους που αναφέρονται σε γεωλογικές περιόδους όπως το πλειστόκαινο. Ο όρος «ανθρωπόκαινο» αναφέρεται στην περίοδο κατά την οποία η πορεία και οι συνθήκες ζωής στον πλανήτη Γη καθορίζονται κυρίως από τις επεμβάσεις του

▼
Αυτό το εξάμηνο στο Harvard δίδαξα στο Τμήμα Συγκριτικής Κριτικής Σκέψης και Γραμματολογίας ένα σεμινάριο για το φαινόμενο της, υπερπραγματικότητας (hyperreality). Αυτό σχετίζεται και με την έννοια της εικονικής πραγματικότητας. Γνωρίζετε τι σημαίνει virtual reality. Είναι, ας πούμε, ένα καινούργιο είδος πραγματικότητας το οποίο δημιουργεί η τεχνητή νοημοσύνη. Αυτό σημαίνει ότι πολύ σημαντικές κατηγορίες και πραγματικότητες που βιώνουμε μέχρι τώρα αρχίζουν να αλλάζουν, αρχίζει να αλλάζει η ίδια η έννοια του τι μέχρι σήμερα σημαίνει πραγματικό. Αρχίζει να διαμορφώνεται με ένα διαφορετικό τρόπο όχι μόνο η πραγματικότητα, αλλά και έννοιες όπως η αλήθεια.

ανθρώπου σε αυτόν. Αυτές οι επεμβάσεις έχουν τόσο δραματικά αποτελέσματα και έχουν αλλοιώσει, έχουν αλλάξει τις συνθήκες της Γης κατά τρόπους που είναι συγκρίσιμοι με όλες τις τεράστιες γεωλογικές περιόδους, όπως το πλειστόκαινο κ.λπ. Σήμερα, είναι ο άνθρωπος αυτός που περιβάλλει το περιβάλλον του και όχι το αντίστροφο, με μια ασφυκτικά ηγεμονική παρουσία.

Τέταρτον, ο παραδοσιακός ανθρωπισμός – και αυτό ίσως αφορά πιο άμεσα τις ερωτήσεις που είδα ότι μπορεί να μου θέσετε στη συνέντευξη – και τα ανθρωπιστικά ιδεώδη, όπως είχαν διαμορφωθεί κυρίως από τον Διαφωτισμό μέχρι και την έναρξη της επανάστασης και της ψηφιοποίησης, έχουν υποστεί ριζική αναθεώρηση και μαζί τους βεβαίως και το ίδιο το περιεχόμενο της έννοιας του Ανθρώπου. Τι θέλω να πω με αυτό; πολλά πράγματα υπονοώ, αλλά ένα απλό παράδειγμα είναι ο όρος cyborg. Γνωρίζετε κάποιοι από σας τι σημαίνει ο όρος cyborg στα αγγλικά. Τι σημαίνει; πώς τον καταλαβαίνετε;

Α. Παυλόπουλος: Ένας άνθρωπος με μηχανικά πρόσθετα μέρη.

Π. Ροϊλός: Αυτό λοιπόν δεν υπήρχε παλαιότερα ή υπήρχε με πολύ λιγότερο επεμβατικό τρόπο. Σήμερα η ίδια η ουσία του ανθρώπου με την καλπάζουσα ανάπτυξη της τεχνολογίας αρχίζει να αλλάζει. Η κλωνοποίηση, για παράδειγμα, οι επαναστάσεις στην βιοϊατρική και γενικά ο προσδιορισμός του ανθρώπινου είδους από την τεχνολογία έχει οδηγήσει στην μετάλλαξη του ανθρώπου σε ένα είδος cyborg.

Πέμπτον – και αυτό σχετίζεται άμεσα με τα ερωτήματα τα οποία σας ενδιαφέρουν – η πολιτιστική παγκοσμιοποίηση που συχνά αποικιοκρατεί εντόπιες πολιτιστικές παραδόσεις και δυνατότητες και οδηγεί σε ομογε-



νοποίηση αντιλήψεων και συμπεριφορών.

Έκτον, μια άκρως ωφελιμιστική αξιολόγηση των δυνατοτήτων και των προτεραιοτήτων πολιτειών και πολιτών. Αυτό το βλέπουμε συχνά στην εκπαίδευση όπου ερευνητικά πεδία που δεν είναι επενδεδυμένα με άμεση ανταλλακτική αξία – που υποτίθεται, δηλαδή, ότι δεν οδηγούν στην παραγωγή κάποιου οικονομικού κεφαλαίου και δε διακινούν αντίστοιχη αξία – δεν συμβάλλουν στην άμεσα ωφελιμιστική παραγωγική διαδικασία, όπως είναι οι ανθρωπιστικές, οι κοινωνικές και οικονομικές επιστήμες και υποβαθμίζονται ολοένα και περισσότερο. Αυτό συμβαίνει παντού, δυστυχώς, στον λεγόμενο δυτικό κόσμο, στην Αμερική, στην Ευρώπη, ακόμη και στην Ελλάδα.

Λοιπόν, αυτά ήθελα να πω γενικά, ήθελα να θέσω αυτούς τους προβληματισμούς, τους οποίους και τώρα, αν θέλετε, μπορούμε να τους συζητήσουμε και να τους σκεφθείτε και εσείς.

Α. Παυλόπουλος: Κύριε Καθηγητά, τι σας οδήγησε να ασχοληθείτε με τις κλασικές σπουδές και γενικότερα με τη μελέτη της ελληνικής λογοτεχνίας;

Π. Ροϊλός: Θα ήθελα να πω ότι ευτυχώς ή δυστυχώς ποτέ δεν αμφιταλαντεύτηκα. Δηλαδή, από τότε που άρχισα να διαβάζω, από το

▼
Σήμερα η ίδια η ουσία του ανθρώπου με την καλπάζουσα ανάπτυξη της τεχνολογίας αρχίζει να αλλάζει. Η κλωνοποίηση, για παράδειγμα, οι επαναστάσεις στην βιοϊατρική και γενικά ο προσδιορισμός του ανθρώπινου είδους από την τεχνολογία έχει οδηγήσει στην μετάλλαξη του ανθρώπου σε ένα είδος cyborg.

Δημοτικό, είχα συνειδητοποιήσει ότι θα ήθελα να ασχοληθώ με τον πολιτισμό, με την δημιουργική δυναμική της φαντασίας και τους τρόπους με τους οποίους αυτή επαναπροσδιορίζει και επεμβαίνει στον κόσμο. Αυτός ήταν ο βασικός λόγος για τον οποίο αποφάσισα να ασχοληθώ με αυτό το αντικείμενο και, όπως είπα πριν, ποτέ δεν αμφιταλαντεύτηκα, δηλαδή ήξερα από πολύ μικρός ότι αυτό είναι θετικό ή αρνητικό, αλλά αυτό συνέβη με μένα. Θυμάμαι πως, όταν ήμουν στην ηλικία σας, επειδή ήμουν καλός μαθητής, πολλοί καθηγητές μου ή άνθρωποι από το οικογενειακό μου περιβάλλον προσπαθούσαν να με πείσουν να ασχοληθώ με κάποιο αντικείμενο, το οποίο θα ήταν πιθανότατα πιο κερδοφόρο – να γίνω γιατρός, δικηγόρος, ή οικονομολόγος, αλλά δεν με ενδιέφερε κάτι τέτοιο.

Κατά τη γνώμη μου οι ανθρωπιστικές σπουδές γενικότερα και οι κλασικές βεβαίως αναπτύσσουν στον άνθρωπο, μια πολύ έντονη κριτική σκέψη και επίσης την δυνατότητα μιας ολιστικής θεώρησης των πραγμάτων. Τι θέλω να πω με αυτό; Ότι μας βοηθούν να βλέπουμε αυτό που θα έλεγα την ανθρώπινη κα-

ταστασιακότητα. Δηλαδή, τι σημαίνει να είναι κανείς άνθρωπος, τι σημαίνει κανείς να ζει σε αυτόν τον κόσμο, έτσι όπως αλλάζει, έτσι όπως διαμορφώνεται, από μια πιο σφαιρική προοπτική, από μια, δηλαδή, οπτική την οποία όχι απαραίτητα αλλά και όχι σπάνια τείνει κανείς να ξεχνά, όταν ασχολείται με πολύ τεχνικούς χώρους.

Α. Κουκάς: Τα τελευταία χρόνια οι ανθρωπιστικές και κατ' επέκταση οι κλασικές σπουδές βιώνουν μια συρρίκνωση και ενδεχομένως μια απαξίωση. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν χρηματοδοτούν ιδιαίτερα τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες. Παράλληλα οι ανθρωπιστικές σπουδές απαξιώνονται ως μη χρήσιμες. Εσείς πού θα μπορούσατε να αποδώσετε αυτήν τη στάση;

Π. Ροϊλός: Χαίρομαι, γιατί αυτή η ερώτηση έχει να κάνει με αυτό που είπα πριν, επομένως μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα σχόλια που είπα πριν ως απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Υπάρχει η αίσθηση ότι οι ανθρωπιστικές αλλά ακόμα και οι κοινωνικές επιστήμες δεν είναι χρήσιμες, επειδή δεν συμβάλλουν στην παραγωγή. Συζητάς μας πούμε κάτι για το Βυζάντιο ή για την ελληνική ταυτότητα ή για

τον Habermas, αυτόν τον σημαντικό φιλόσοφο, ή για τον Νίτσε. Υπάρχει η αίσθηση ότι αυτές οι συζητήσεις δεν παράγουν κάτι. Άρα, ειδικά σήμερα που, όπως είπα πριν, καλλιεργείται μια ωφελμιστική αντιμετώπιση των επισημών, αυτό θεωρείται ότι είναι αντιπαραγωγικό και άρα άχρηστο. Αυτό είναι τεράστιο λάθος, γιατί χρήσιμο δεν είναι μόνο αυτό που μπορεί να μεταφραστεί σε πολύ άμεσο κέρδος. Όπως ανέφερα πριν, η σημασία των ανθρωπιστικών και των κοινωνικών επιστημών σχετίζεται κυρίως με την ανάπτυξη μιας ολιστικής κριτικής σκέψης και η κριτική σκέψη μας κάνει ή θα έπρεπε να μας κάνει υπεύθυνους πολίτες και επίσης να μας βοηθήσει να βλέπουμε τρόπους με τους οποίους εμείς ως άτομα αλλά και ως μέλη μιας κοινωνίας μπορούμε και πρέπει να αντιμετωπίσουμε όλα αυτά τα απειλητικά φαινόμενα στα οποία αναφέρθηκα προηγουμένως.

Γ. Σπύρου: Πώς βλέπετε την πορεία των ανθρωπιστικών σπουδών στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής; Πιστεύετε ότι είναι εφικτή η στροφή των Νέων προς τις κλασικές σπουδές;

Π. Ροϊλός: Νομίζω ότι είναι εφικτή η στροφή – ως ένα βαθμό τουλάχιστον, αν εμείς που υπηρετούμε αυτές τις επιστήμες τονίσουμε ακριβώς αυτό που σας τόνισα εγώ ήδη, δηλαδή ποια είναι η σημασία τους. Έχουν τεράστια σημασία ειδικά αυτή την περίοδο, στην οποία – χωρίς να θέλω να κινδυνολογώ και δεν θέλω να παρεξηγηθώ γιατί και στα μαθήματά μου και παντού χρησιμοποιώ πάρα πολύ την τεχνολογία, η οποία είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό εργαλείο – υπάρχει ο κίνδυνος, επειδή αυτό το εργαλείο (η τεχνολογία), η κατασκευή του, η παραγωγή του και η χρήση του ή η κατάχρησή του, ο έλεγχός του έχει να κά-

νει, εν πολλοίς, με κέντρα λήψης αποφάσεων, στα οποία εμείς ως απλοί πολίτες δεν μπορούμε να έχουμε πρόσβαση – υπάρχει, έλεγα, ο κίνδυνος το εργαλείο αυτό να συμβάλει σε μια διαδικασία ομογενοποίησης συμπεριφορών. Για παράδειγμα, πολλοί στην ηλικία σας βλέπω ότι είναι εθισμένοι στο TikTok, είναι εθισμένοι σε μία χρήση της γλώσσας η οποία είναι το αντίστοιχο του fast food στην επικοινωνία. Το φαινόμενο που θα περιέγραφα ως «ταχυγλωσσία» ή κατακερματισμένη επικοινωνία είναι σύμπτωμα αυτής της τάσης προς ομογενοποίηση συμπεριφορών. Αντίθετα, οι ανθρωπιστικές και οι κοινωνικές επιστήμες προάγουν κατεξοχήν την κριτική σκέψη αλλά επίσης και τρόπους ανάδειξης των ιδιαιτεροτήτων του κάθε ατόμου, πηγαίνουν, δηλαδή, εξ ορισμού ενάντια σε οποιεσδήποτε, συνειδητές ή ασυνειδητές, τάσεις ομογενοποίησης. Αν αναδειχθεί, επομένως, η συμβολή αυτή των ανθρωπιστικών επιστημών, τότε, πιστεύω, μπορεί να υπάρξει στροφή προς αυτές τις επιστήμες. Για να συνοψίσω, όσοι είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη της τεχνολογίας, της τεχνητής νοημοσύνης κ.λπ., πρέπει να θέσουν ως προτεραιότητά τους την εξυπηρέτηση των αναγκών του ανθρώπου και να συνεργάζονται με τις ανθρωπιστικές επιστήμες, οι οποίες πράγματι ως κέντρο έχουν τον άνθρωπο.

Α. Παπαναστασίου: Κάνετε συστηματική έρευνα για τη μελέτη του Νέου Ελληνισμού. Πιστεύετε ότι έχει αφήρηση η ιστορία και η πνευματική παραγωγή του Νέου Ελληνισμού στους Έλληνες της διασποράς;

Π. Ροϊλός: Ναι έχει. Η αλήθεια είναι ότι οι Έλληνες της διασποράς αγαπούν ίσως πολύ περισσότερο αυτό που καταλαβαίνουν ως Ελληνισμό από εμάς. Ναι, βεβαίως, οι Έλληνες της δι-

▼
Πολλοί στην ηλικία σας βλέπω ότι είναι εθισμένοι στο TikTok, είναι εθισμένοι σε μία χρήση της γλώσσας η οποία είναι το αντίστοιχο του fast food στην επικοινωνία. Το φαινόμενο που θα περιέγραφα ως «ταχυγλωσσία» ή κατακερματισμένη επικοινωνία είναι σύμπτωμα αυτής της τάσης προς ομογενοποίηση συμπεριφορών. Αντίθετα, οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες προάγουν κατεξοχήν την κριτική σκέψη αλλά επίσης και τρόπους ανάδειξης των ιδιαιτεροτήτων του κάθε ατόμου, πηγαίνουν, δηλαδή, εξ ορισμού ενάντια σε οποιεσδήποτε, συνειδητές ή ασυνειδητές, τάσεις ομογενοποίησης.

ασποράς και αγαπούν πολύ την Ελλάδα και ενδιαφέρονται και θέλουν να μάθουν πράγματα για αυτήν, αλλά, όπως είπα πριν, δεν ζουν στην Ελλάδα, δεν έχουν άμεση επαφή με την ζωή εδώ, και πολλά πράγματα τείνουν να τα βλέπουν μέσα από ένα πρίσμα που αναπαράγει στερεοτυπικές αντιλήψεις περί της νεότερης Ελλάδας.

Χ. Καϊλας: Πιστεύετε ότι υπάρχει συναισθηματικός δεσμός των Ελλήνων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής με την ελληνική γραμματεία. Εν τέλει ποια είναι η σχέση των Ελλήνων που ζουν στην Αμερική με την Ελλάδα και τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό;

Π. Ροϊλός: Οι Έλληνες της διασποράς γνωρίζουν τους μεγάλους Έλληνες ποιητές – εκπροσώπους του πολιτισμού και όχι μόνο της Αρχαίας Ελλάδας αλλά και της νεότερης. Γνωρίζουν τον Καβάφη, όπως τον γνωρίζετε κι εσείς πολύ καλά. Στην Αμερική γνωρίζουν πολύ καλά το ποιήμα του «Ιθάκη». Πολλοί γνωρίζουν και τον Σεφέρη και τον Καζαντζάκη. Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήθελα να αναφέρω ότι στο Harvard εδώ και πολλά χρόνια έχω ιδρύσει δύο πολύ σημαντικές εκδοτικές σειρές σε συνεργασία με τον εκδοτικό οίκο του Πανεπιστημίου. Η μία εκδοτική σειρά ονομάζεται Harvard Early Modern and Modern Greek Library και δημοσιεύει δίγλωσσες εκδόσεις έργων της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας (π.χ. Καβάφη, Εγγονόπουλο, Ελύτη, Καισάριο Δαπόντε).

Φ. Πάντου: Σε ποιους απευθύνονται τα Κέντρα Ελληνικών Σπουδών που έχουν ιδρυθεί σε πολλά από τα κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού; Πιστεύετε ότι τα εν λόγω κέντρα έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον των Ελλήνων του εξωτερικού;

Π. Ροϊλός: Εξαρτάται από τα κέντρα. Υπάρχουν κέντρα που είναι κέντρα, υπάρχουν κέντρα



που είναι απόκεντρα, υπάρχουν κέντρα που είναι επίκεντρα. Είναι καλό να υπάρχουν κέντρα. Κέντρα Ελληνικών Σπουδών, Κλασικών Σπουδών, γιατί με τον τρόπο τους το καθένα και με τις δυνατότητές τους, τις δυνατότητες του ανθρώπινου υλικού και άλλου είδους δυνατότητες, το καθένα από αυτά τα κέντρα συμβάλλει στην εξοικείωση όχι μόνο των Ελλήνων της διασποράς αλλά και του ευρύτερου κοινού με την ελληνική παράδοση.

Ε. Πανουργιά: Θα ενθαρρύνετε ένα νέο παιδί να ασχοληθεί με τις Κλασικές Σπουδές;

Π. Ροϊλός: Βέβαια θα το ενθάρρυνα, αν του αρέσει, εάν πραγματικά θέλει, να ασχοληθεί με αυτό το αντικείμενο. Πιστεύω ότι ο καθένας πρέπει να κάνει αυτό που του αρέσει, ακόμα και αν σε αυτό το στάδιο, στο στάδιο της λήψης απόφασης, του φαίνεται ότι είναι πολύ δύσκολο, ότι συνεπάγεται πολύ μεγάλο μόχθο, αλλά όχι αντίστοιχη υλική ανταμοιβή.

Α. Παυλόπουλος: Πιστεύετε ότι η πνευματική δημιουργία της σύγχρονης Ελλάδας είναι ικανή για να τοποθετηθεί επάξια στον παγκόσμιο πολιτισμικό χάρτη;

Π. Ροϊλός: Ναι, θα μπορούσε. Εξαρτάται από τους δημιουργούς. Έχουμε αρκετούς ικανούς δημιουργούς σε διάφορους χώρους και στα εικαστικά και στο θέατρο και στην λογοτεχνία.

Α. Κουκάς: Το 2022 διαδεχθήκατε την κ. Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ στην Προεδρία του Δ.Σ. του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δελφών. Το 2017 με δική σας πρωτοβουλία ξεκίνησε το ετήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με γενικό τίτλο Δελφική Ακαδημία Ευρωπαϊ-

✓
Υπάρχει η αίσθηση ότι οι ανθρωπιστικές αλλά ακόμα και οι κοινωνικές επιστήμες δεν είναι χρήσιμες, επειδή δεν συμβάλλουν στην παραγωγή. Συζητάς αν έχουμε κάτι για το Βυζάντιο ή για την ελληνική ταυτότητα ή για τον Habermas, αυτόν τον σημαντικό φιλόσοφο, ή για τον Νίτσε. Υπάρχει η αίσθηση ότι αυτές οι συζητήσεις δεν παράγουν κάτι. Άρα, ειδικά σήμερα που, όπως είπα πριν, καλλιεργείται μια ωφελιμιστική αντιμετώπιση των επιστημών, αυτό θεωρείται ότι είναι αντιπαραγωγικό και άρα άχρηστο.

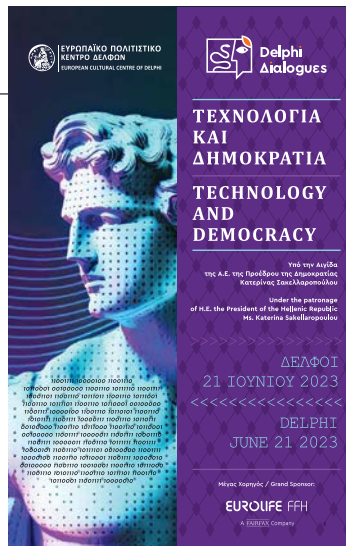
κών Σπουδών. Ποιο είναι το όραμά σας και ποιοι οι στόχοι σας για το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών;

Π. Ροϊλός: Το 2017 ίδρυσα την Δελφική Ακαδημία Ευρωπαϊκών Σπουδών, η οποία έχει διάφορες δραστηριότητες αλλά η πιο σημαντική είναι η διοργάνωση διεπιστημονικών σεμιναρίων ανώτατου επιπέδου. Αυτά δίνουν έμφαση στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες και απευθύνονται κυρίως σε υποψήφιους διδάκτορες, δηλαδή σε νέες και νέους που εκπονούν τις διδακτορικές διατριβές τους. Έχουμε φοιτητές από το Harvard, από το Cambridge, την Οξφόρδη, την Σορβόνη, πολλές ευρωπαϊκές χώρες, από την Κίνα. Τα μαθήματα τα διδάσκουν πολλοί αξιόλογοι συνάδελφοι από διάφορα πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένων και των πανεπιστημίων που ανέφερα, και η θεματική τους γενικά έχει να κάνει με πολύ σημαντικά θέματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος. Από την στιγμή που διαδέχθηκα την κυρία Γλύκατζη-Αρβελέρ στην προεδρία του Ευρωπαϊκού Πολιτιστι-

κού Κέντρου Δελφών, έθεσα ως στόχο μου να ιδρύσω, να εγκαινιάσω πρωτοβουλίες πολιτιστικές, οι οποίες θα ξανακάνουν κατά κάποιον τρόπο τους Δελφούς ένα είδος ομφαλού, κέντρου πολιτιστικής παραγωγής σε παγκόσμιο επίπεδο. Γιατί λέω ομφαλός; Γιατί στην αρχαιότητα οι Δελφοί ήταν γνωστοί ως ομφαλός του κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό πέρυσι ίδρυσα έναν καινούριο διεθνή θεσμό, τον θεσμό των Δελφικών Διαλόγων, με στόχο την ενίσχυση του κριτικού στοχασμού, του φιλοσοφικού στοχασμού, από διεπιστημονική σκοπιά, που θα διερευνά φλέγοντα θέματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος μας.

Οι πρώτοι Δελφικοί Διαλόγοι έλαβαν χώρα το καλοκαίρι του 2023 υπό την αιγίδα της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, της κυρίας Κ. Σακελλαροπούλου και διερεύνησαν την σχέση της τεχνητής νοημοσύνης και της δημοκρατίας. Συζητήσαμε τους τρόπους με τους οποίους όλες αυτές οι πολύ σημαντικές εξελίξεις στον χώρο της τεχνητής νοημοσύνης επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά τις σχέσεις των

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ
ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΙΣΩΣ
ΠΟΛΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΥΤΟ
ΠΟΥ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ ΩΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ ΑΠΟ ΕΜΑΣ.



πολιτών με την πολιτεία και την κοινωνία. Οι δεύτεροι Δελφικοί Διάλογοι θα λάβουν χώρα το καλοκαίρι του 2024 και θα έχουν ως θέμα κάτι παρεμφερές. Θα εστιαστούν στην μεταβατική περίοδο που βιώνουμε σήμερα και είναι γνωστή ως περίοδο του post-human, δηλαδή του μεταανθρώπινου. Μια άλλη σημαντική πρωτοβουλία που έχω θέσει ως προτεραιότητά μου στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών είναι η ίδρυση ενός προγράμματος φιλοξενίας στοχαστών, συγγραφέων και καλλιτεχνών, μουσικών, εικαστικών, φωτογράφων από όλο τον κόσμο, οι οποίοι θα διαμένουν εκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και θα παράγουν έργα, τα οποία θα εμπνέονται από την Ελλάδα και τον ελληνικό πολιτισμό, όχι μόνο τον κλασικό αλλά και τον νεότερο και βεβαίως και από τους Δελφούς. Απώτερος στόχος μου είναι η δημιουργία ενός διεθνούς πολιτιστικού δικτύου/φόρουμ με έδρα τους Δελφούς.

Γ. Σπύρου: Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα, αν σας δινόταν η ευκαιρία;

Π. Ροϊλός: Διάφορα πράγματα, όπως και σε διάφορες χώρες. Θέλω να διευκρινίσω το εξής: Από τότε που ήμουν κι εγώ μικρό παιδί άκουγα τους Έλληνες να μιλούν για την Ελλάδα με έναν τρόπο κάπως απαξιωτικό, με έναν τρόπο επικριτικό και παράλληλα να χρησιμοποιούν αυτού του είδους την κριτική ως ένα άλλοθι για να επαναπαύονται. Τι θέλω να πω: Η άσκηση κριτικής δεν σημαίνει ότι έχουμε απαραίτητα διαγνώσει ποιο είναι το πρόβλημα, πόσω μάλλον ότι το αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά. Επομένως, να τονίσω ότι οποιαδήποτε κριτική δεν πρέπει να λειτουργεί ως ένα είδος αυτάρεσκου άλλοθι. Όπως κάθε χώρα, έτσι και η Ελλάδα έχει αρκετά προβλήματα. Ένα θέμα το οποίο εμένα με ενοχλεί, επειδή μιλούμε για πολι-

τισμό, είναι ότι βλέπω πως οι Έλληνες τείνουν όλο και πιο πολύ να μην σέβονται τους εαυτούς τους, να μην σέβονται την παράδοσή τους, να μην σέβονται την ιδιαιτερότητά τους. Με είχαν ρωτήσει σε μια συνέντευξη πρόσφατα τι είναι αυτό που με ενοχλεί πιο πολύ από όλα και τους είπα δύο πράγματα που σκέφτηκα αυθόρμητα: το ένα είναι η αγένεια – δεν την ανέχομαι καθόλου την αγένεια. Το άλλο είναι γενικώς άνθρωποι που έχουν πρόσβαση στο δημόσιο λόγο, πολιτικοί, καθηγητές πανεπιστημίου, δημοσιογράφοι και άλλοι, χρησιμοποιούν συνεχώς στον λόγο τους αγγλικούς όρους. Αυτό με κάνει ναιώθω ότι δεν σέβονται τον εαυτό τους, δεν σέβονται την ταυτότητά τους. Αυτό εμένα με ενοχλεί! Ένα άλλο πρόβλημα που πρέπει να διορθωθεί είναι η ερήμωση της λεγόμενης επαρχίας και η υποβάθμιση των συνθηκών ζωής εκεί.

Γ. Σπύρου: Σε πνευματικό επίπεδο υπάρχει κάτι που σας λείπει από την Ελλάδα;

Π. Ροϊλός: Όπως σας είπα, έχω πολύ συχνές επαφές με την Ελλάδα, συνεπώς δεν μπορώ να πω ότι μου λείπει κάτι ιδιαίτερα. Αν έπρεπε όμως να απαντήσω κάτι, αυτό που μου λείπει πιο πολύ είναι το τοπίο, το οποίο είναι πολύ σημαντικό.

Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τη γλώσσα καθορίζει το πώς προσλαμβάνουμε αλλά το πώς καθορίζουμε την συλλογική μας ταυτότητα. Η γλώσσα, όπως έλεγε ένας πολύ σημαντικός φιλόσοφος, ο Βίγκενστάιν, είναι ο κόσμος μας. Η γλώσσα, σχεδόν κάθε γλωσσικό σημείο, κάθε λέξη, αλλά ιδιαίτερα συγκεκριμένοι όροι, λειτουργούν ως ένα είδος, θα έλεγα, μυ-

Από τότε που ήμουν κι εγώ μικρό παιδί άκουγα τους Έλληνες να μιλούν για την Ελλάδα με έναν τρόπο κάπως απαξιωτικό, με έναν τρόπο επικριτικό και παράλληλα να χρησιμοποιούν αυτού του είδους την κριτική ως ένα άλλοθι για να επαναπαύονται. Τι θέλω να πω: Η άσκηση κριτικής δεν σημαίνει ότι έχουμε απαραίτητα διαγνώσει ποιο είναι το πρόβλημα, πόσω μάλλον ότι το αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά. Επομένως, να τονίσω ότι οποιαδήποτε κριτική δεν πρέπει να λειτουργεί ως ένα είδος αυτάρεσκου άλλοθι.

θήματος. Τι σημαίνει αυτό; Ότι πολλές λέξεις φέρουν μαζί τους μία ολόκληρη ιστορία, μία ολόκληρη ιστορική, πολιτιστική «μυθολογία». Δεν είναι όλες οι λέξεις το ίδιο, δεν έχουν όλες την ίδια βαρύτητα ως προς την πιθανή λειτουργία τους, την δυνατή λειτουργία τους, ως μυθμάτων, αλλά πολλές την έχουν. Για παράδειγμα οι λέξεις «έπος», «ελευθερία», «θάλασσα» κ.α. Με τέτοιες λέξεις δημιουργούνται βιωματικές συνυποδηλώσεις.

Α. Παπαναστασίου: Μάς έχετε προηγουμένως πως έχετε μελετήσει το έργο Ελλήνων ποιητών. Θα ήθελα να ρωτήσω, ποια πιστεύετε πως είναι η σημασία της ποίησης στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία και κατ'επέκταση στην παγκόσμια κοινότητα;

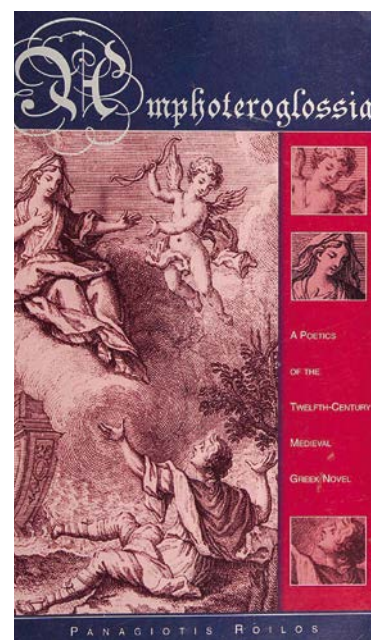
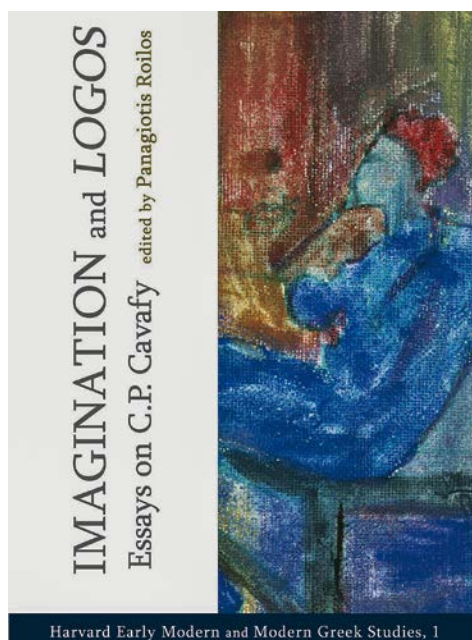
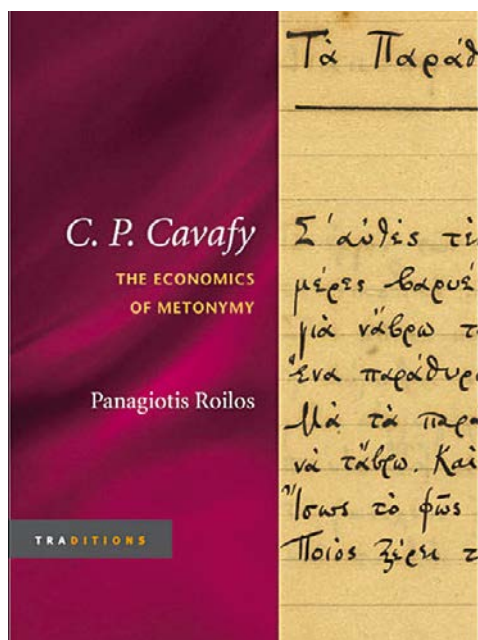
Π. Ροϊλός: Τι θα έλεγε να μου απαντήσετε εσύ σε αυτό, και να δω εάν συμφωνούμε;

Α. Παπαναστασίου: Νομίζω πως η ποίηση έχει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην ζωή μας, επειδή μας δίνει την δυνατότητα να είμαστε άνθρωποι. Δηλαδή, σε μία τεχνοκρατούμενη κοινωνία η ποίηση είναι μία ανάσα που μας δίνει την δυνατότητα να είμαστε πιο ανθρώπινοι και να στρέψουμε την προσοχή μας στα πράγματα τα οποία είναι πιο σημαντικά.

Π. Ροϊλός: Άρα με κάλυψες. Αυτή ήταν εξαιρετική απάντηση, μπράβο!

Επίσης, η ποίηση, όπως οποιαδήποτε δημιουργική ενασχόληση, μας βοηθά να βλέπουμε τα πράγματα από μία διαφορετική οπτική. Μία οπτική η οποία δεν είναι, ας πούμε, απαραίτητα η επικρατούσα. Δηλαδή, δεν είναι ενασχόληση ωφελμιστική. Η ποίηση βοηθά στην ανάπτυξη καινούριων οπτικών προσέγγισης της πραγματικότητας και του κόσμου. Και επίσης στην ανάπτυξη ενσυναίσθησης.

Α. Τσαγκαλίδη: Πριν από λίγο σάς ρώτησαν εάν θεωρείτε ότι ο πολιτισμός της Ελλάδας έχει απο-



τελέσει τη βάση των παγκόσμιων πολιτισμών. Θα λέγατε ότι η Ελλάδα σήμερα είναι περισσότερο παθητικός δέκτης των πολιτισμών που την περιβάλλουν και όχι δημιουργός πολιτισμού;

Π. Ροϊλός: Δεν θα ήθελα να είμαι τόσο απόλυτος, αλλά ναι, δεν έχεις άδικο. Όπως είπα πριν, εξαρτάται από τους δημιουργούς.

Δ. Μακρή: Επειδή το αναφέρατε και πριν, ήθελα να ρωτήσω πώς αντιλαμβάνεστε την ποίηση, την τέχνη γενικότερα, αν σταθούμε μόνο στο επαγγελματικό μέρος, αν αφαιρέσουμε από αυτή το ρομαντικό στοιχείο.

Π. Ροϊλός: Πολύ ωραία ερώτηση. Αυτή είναι πολύ έξυπνη ερώτηση. Λοιπόν, η προσέγγισή μας στην δημιουργία, φαντάζομαι, ξεκινάει από –αυτό που θα έλεγες– μία ρομαντική ενόρμηση, από μία ας πούμε έμπνευση, ή από μία υιοθέτηση τέτοιου είδους οπτικών που, όπως είπαμε πριν, δεν είναι απαραίτητα λογοκεντρικές, ορθολογιστικές, αλλά μας δίνουν μία άλλου είδους οπτική των πραγμάτων. Αυτό είναι, όπως λέμε, «εκ των ων ουκ άνευ», είναι δηλαδή απαραίτητη προϋπόθεση. Και είναι το πιο σημαντικό πρώτο βήμα. Από εκεί και πέρα, όμως, κανείς δεν πρέπει να επαφίεται σε αυτό. Συχνά αυτό οι άνθρωποι το ταυτίζουν ή το συνδέουν πολύ στενά με την έννοια του ταλέντου. Το ταλέντο

Η γλώσσα, όπως έλεγε ένας πολύ σημαντικός φιλόσοφος, ο Βιτγκενστάιν, είναι ο κόσμος μας. Η γλώσσα, σχεδόν κάθε γλωσσικό σημείο, κάθε λέξη, αλλά ιδιαίτερα συγκεκριμένοι όροι, λειτουργούν ως ένα είδος, θα έλεγα, μυθήματος. Τι σημαίνει αυτό; Ότι πολλές λέξεις φέρουν μαζί τους μία ολόκληρη ιστορία, μία ολόκληρη ιστορική, πολιτιστική «μυθολογία».

από μόνο του μπορεί να σε οδηγήσει κάπου ως ένα σημείο, αλλά δεν μπορεί να σε οδηγήσει σε δημιουργία που να έχει διάρκεια σε βάθος χρόνου. Αυτό εννοώ με την συστηματική και σοβαρή ενασχόληση με την παραγωγή πολιτισμού, με την παραγωγή τέχνης. Και εξαρτάται επίσης σε μεγάλο βαθμό από την εκάστοτε τέχνη στην οποία αναφερόμαστε. Υπάρχουν κάποιες τέχνες– που απαιτούν περισσότερο συστηματική ενασχόληση, όπως ο κινηματογράφος, ακόμα και οι εικαστικές τέχνες ή η τέχνη του λόγου. Αλλά αυτό το πρώτο βήμα, η πρώτη έμπνευση, δεν επαρκεί.

Ε. Πανουργιά: Πιστεύετε ότι η τέχνη σήμερα είναι περισσότερο μία διέξοδος, ένας τρόπος ίσως να ξεφύγουμε από την καθημερινότητα ή περισσότερο ένας τρόπος να προσεγγίσουμε την αλήθεια και

να ερμηνεύσουμε την πραγματικότητα;

Π. Ροϊλός: Νομίζω ότι συμβαίνουν και ανέκαθεν συνέβαιναν και τα δύο. Και πάλι αυτό εξαρτάται από τον συγκεκριμένο δημιουργό. Από την άλλη, νομίζω ότι οι μεγάλοι δημιουργοί δημιουργούν όχι κυρίως ή όχι μόνο επειδή θέλουν να ξεφύγουν από την πραγματικότητα, αλλά επειδή θέλουν να την αλλάξουν. Θέλουν να επέμβουν στην πραγματικότητα, και κυρίως σε αυτά που εκείνοι θεωρούν– ορθά ή λανθασμένα– κακώς κείμενα. Άλλωστε, ακόμα και η δημιουργία ή η καλλιέργεια διαφορετικών προσεγγίσεων της πραγματικότητας εξ ορισμού δημιουργεί μία καινούρια πραγματικότητα, επεμβαίνει στην πραγματικότητα, έτσι δεν είναι;

Κύριε Καθηγητά
σας ευχαριστούμε πολύ!

Η ΓΛΩΣΣΑ, ΟΠΩΣ ΕΛΕΓΕ
ΕΝΑΣ ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ, Ο ΒΙΤΓΚΕΝΣΤΑΪΝ,
ΕΙΝΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ.



Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΥΣΑΝΑ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗ, Β2

Από το 1920 το Σικάγο αποτελεί κύριο προορισμό Ελλήνων μεταναστών. Με το πέρασμα των χρόνων και μετά από ποικίλες μεταναστευτικές ροές Ελλήνων στο Σικάγο, θεμελιώθηκε μια ζωντανή κοινότητα - «κύτταρο» του ελληνισμού στις ΗΠΑ. Αυτή έχει καταφέρει να διατηρήσει τις παραδόσεις και την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά μέσω δράσεων αλλά και οργανισμών που προωθούν την ελληνομάθεια. Για αυτόν τον λόγο η ελληνική κοινότητα του Σικάγο έχει υπάρξει το ερέθισμα πολλών ανθρώπων ώστε να ενημερώνονται εις βάθος σχετικά με την ελληνική κουλτούρα. Θα ήταν ενδιαφέρον λοιπόν να εξετάσουμε ποια ακριβώς είναι η σχέση των ομιλητών της ελληνικής ως γλώσσας κληρονομιάς με την Ελλάδα. Μήπως αυτή έχει μεταβληθεί λόγω της ανεπαρκούς συμβολής του κοινωνικού περιβάλλοντος; Διότι παρόλο που η ελληνική κοινότητα του Σικάγο παραμένει ενεργή δεν παύει να βρίσκεται χιλιόμετρα μακριά από την Ελλάδα.

Μεταναστευτικά ρεύματα

Οι Έλληνες μετανάστευσαν στις ΗΠΑ και συγκεκριμένα στο Σικάγο σε μια σειρά από κύματα. Το πρώτο από αυτά άρχισε σταδιακά προς στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και κορυφώθηκε μετά την οικονομική κρίση του 1893 στον ελλαδικό χώρο. Οι μετανάστες του πρώτου κύματος αποτελούνταν κυρίως από ανθρώπους με χαμηλή μόρφωση και με χαμηλό βιοτικό επίπεδο, οι οποίοι αναζητούσαν νέες θέσεις εργασίας και μία καλύτερη ζωή. Το δεύτερο μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα χρονολογείται την περίοδο μεταξύ 1922 και 1924 ως αποτέλεσμα του ελληνοτουρκικού πολέμου και της ανταλλαγής πληθυσμών Ελλάδας - Τουρκίας. Τότε οι άνθρωποι υποκινούμενοι από τον φόβο, λόγω των εσωτερικών εξελίξεων της Ελλάδας κατέφυγαν στο Σικάγο προς αναζήτηση μιας καινούριας αρχής. Το τρίτο και μεγαλύτερο μεταναστευτικό κύμα έχει ως αφετηρία τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και κορυφώνεται γύρω στο 1974, δηλαδή κατά την περίοδο της Ελληνικής Μεταπολίτευσης.



Έτσι, το "Greek-Town Chicago" είναι ο παλαιότερος, ο μεγαλύτερος και ένας από τους πιο ζωντανούς θύλακες της ελληνικής ομογένειας παγκοσμίως. Οι Έλληνες μετανάστες αρχικά εγκαταστάθηκαν σε μια περιοχή γνωστή ως «The Delta» δηλαδή «Το Δέλτα». Επρόκειτο για μια τριγωνική περιοχή που σχηματιζόταν γύρω από τους δρόμους «Halsted», «Harrison» και «Blue Island». Στην αρχική περιοχή σταδιακά διαμορφώθηκε μια κοινότητα Ελλήνων όπου υπερίσχυε η ελληνική γλώσσα. Οι μετανάστες ασχολήθηκαν αρχικά με χειρωνακτικές εργασίες, ωστόσο, αργότερα με τα κεφάλαια που συγκέντρωσαν ίδρυ-

σαν τις δικές τους επιχειρήσεις. Με αυτόν τον τρόπο μερικοί από αυτούς πλούτισαν και εγκατέλειψαν «Το Δέλτα» και εγκαταστάθηκαν σε περιοχές με μεγαλύτερο κύρος.

Οι Έλληνες μετανάστες ίδρυσαν πάνω από 10.000 ελληνικές επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν στον ξένο τόπο. Έτσι, το «Greektown» γύρω στο 1927 προσέφερε τουλάχιστον δυο εκατομμύρια δολάρια ημερησίως στην πόλη του Σικάγο, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην οικονομία της πόλης.

Ελληνική γλώσσα και γενιές μεταναστών

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί η εξέλιξη της σχέσης των Ελλήνων μεταναστών με την ελληνική γλώσσα κατά το πέρασμα των χρόνων. Καθώς οι Έλληνες πλούτισαν και μετακόμισαν έξω από το «Δέλτα» δεν μιλούσαν την ελληνική γλώσσα πέρα από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Κατά συνέπεια, τα ελληνικά δεν διατηρούνται μετά από την δεύτερη γενιά Ελλήνων. Οι μετανάστες τις πρώτης γενιάς ταυτίζονται περισσότερο με την ελληνική νοοτροπία παρά με τη αμερικάνικη, διότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Ελλάδα. Αυτοί είναι ενεργά μέλη των δράσεων της ελληνικής κοινότητας και διακατέχονται από ένα αίσθημα πατριωτισμού. Οι Έλληνες του Σικάγο της δεύτερης γενιάς προσαρμόζονται στην αμερικάνικη νοοτροπία χωρίς να αγνοούν όμως τις ελληνικές ρίζες τους. Ωστόσο, τα ελληνικά έθιμα δεν είναι τόσο διαδεδομένα μεταξύ των παιδιών της τρίτης γενιάς, η οποία

Οι Έλληνες μετανάστες ίδρυσαν πάνω από 10.000 ελληνικές επιχειρήσεις προκειμένου να επιβιώσουν στον ξένο τόπο. Έτσι, το «Greektown» γύρω στο 1927 προσέφερε τουλάχιστον δύο εκατομμύρια δολάρια ημερησίως στην πόλη του Σικάγο, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην οικονομία της πόλης.

έχει και αρκετά περιορισμένη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Σήμερα

Σήμερα, ο πυρήνας του ελληνισμού στο Σικάγο βρίσκεται στην οδό «Halsted», που είναι η κύρια γειτονιά του «Greektown Chicago». Η γειτονιά αυτή σηματοδοτεί το πρωταρχικό σημείο ενοποίησης για όλους τους Έλληνες μετανάστες, καθώς είναι η πρώτη ελληνική κοινότητα σε όλη την Αμερική. Η κοινότητα αυτή διοργανώνει ετησίως ποικίλες γιορτές, ώστε να τιμήσει την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά και να ενημερώσει τους ντόπιους σχετικά με τις παραδόσεις της Ελλάδας.

Μουσείο

Πρωταρχικό ρόλο στην πληροφόρηση των ντόπιων σχετικά με την ελληνική κουλτούρα κατέχει το «National Hellenic Museum». Αυτό ιδρύθηκε το 1992 και είναι κτισμένο στην καρδιά της ελληνικής γειτονιάς. Στόχος του μουσείου είναι να διαδώσει την ελληνική κληρονομιά μέσω εκπαιδευτικών μαθημάτων, εκθέσεων και προγραμμάτων που διοργανώνει. Περιέχει εκθέματα από κάθε περίοδο της ελληνικής ιστορίας και παράλληλα δίνει μεγάλη βάση στα βιώματα των Ελληνοαμερικανών μεταναστών και στην πορεία διαμόρφωσης της ελληνικής κοινότητας. Η βιβλιοθήκη του μουσείου αποτελείται από μια συλλογή πάνω των 10.000 βιβλίων με πολιτικά, ιστορικά, γλωσσικά και θρησκευτικά θέματα. Επιπροσθέτως, στη συλλογή αυτή βρίσκονται και σπάνια χειρόγραφα του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα. Ένα μεγάλο έργο του μουσείου ήταν το «The Greek Oral Project» το οποίο επιδίωξε να καταγράψει τις ιστορίες των Ελλήνων μεταναστών μέσω μιας σειράς συνεντεύξεων ανθρώπων ελληνικής καταγωγής που μετανάστευσαν στο Σικάγο.

Ο ελληνισμός έχει καταφέρει να παραμείνει ανεξίτηλο στοιχείο του Σικάγο για δεκαετίες. Η συμβολή



Στο μουσείο εκτίθενται εκθέματα από κάθε περίοδο τη ελληνικής ιστορίας ενώ παράλληλα δίνεται μεγάλη έμφαση στα βιώματα των Ελληνοαμερικανών μεταναστών και στην πορεία διαμόρφωσης της ελληνικής κοινότητας.

της ελληνικής κοινότητας κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της πόλης. Οι γενιές μεταναστών παρά την σταδιακή συρρίκνωση της ελληνικής γλώσσας, έχουν καταφέρει να διαμορφώσουν μια κοινότητα φιλόξενη με έντονο πολιτισμι-

κό στίγμα. Οι παραδόσεις και γενικότερα η ελληνική νοοτροπία είναι τόσο βαθιά ριζωμένες στις καρδιές των ανθρώπων που κάνουν έντονα αισθητή την παρουσία τους στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.



Πηγές:

Contributors to Wikimedia projects. "Greektown, Chicago - Wikipedia." *Wikipedia, the Free Encyclopedia*, Wikimedia Foundation, Inc., 19 May 2005, https://en.wikipedia.org/wiki/Greektown,_Chicago.
---. "National Hellenic Museum - Wikipedia." *Wikipedia, the Free Encyclopedia*, Wikimedia Foundation, Inc., 7 Jan. 2011, https://en.wikipedia.org/wiki/National_Hellenic_Museum.
Gavriilidou, Zoi, et al. *Strengthening Heritage Greek Vitality in the United States Through a Community-Based Curriculum*. *Heritage Language Journal*. Accessed 19 Nov. 2023.
Greektown. "9 Things You Might Not Know About Greektown - Greektown Chicago." *Greektown Chicago*, <https://www.facebook.com/GreektownChicago>, 28 July 2016, <https://greektownchicago.org/8-things-you-didnt-know-about-greektown/>.
---. "Save the Date - Greektown Independence Day Parade - Greektown Chicago." *Greektown Chicago*, <https://www.facebook.com/GreektownChicago>, 7 Mar. 2019, <https://greektownchicago.org/save-the-date-greektown-independence-day-parade/>.
"Home - National Hellenic Museum." *National Hellenic Museum*, https://nationalhellenicmuseum.org/?gclid=CjwKCAAg-eeqBhBAEiwAoDDhn4TuqE1M2uY_sr9Kqaju57mZXvAQR7Q23dc5QrQ9A0gxiAt_HZ9AlxoC16QQAvD_BwE. Accessed 20 Nov. 2023.
"View of The Socio-Linguistic Profiles, Identities, and Educational Needs of Greek Heritage Language Speakers in Chicago." *Journal of Language and Education*, <https://jle.hse.ru/article/view/11959/12754>. Accessed 19 Nov. 2023.
"Welcome To Greektown Chicago - Our Culture. Your Adventure." *Greektown Chicago*, <https://greektownchicago.org/>. Accessed 19 Nov. 2023.
Χούμπα, Κατερίνα. "Ανδρέας Κατσανιώτης: «Ζωντανό Κύτταρο Του Οικουμενικού Ελληνισμού η Ελληνική Κοινότητα Του Σικάγο» - Ertnews.Gr." *Ertnews.Gr*, <https://www.facebook.com/ertnews/>, 14 Nov. 2022, <https://www.ertnews.gr/omogeneia/andreas-katsaniotis-zontano-kyttaro-toy-oikoumenikoy-ellinismoy-i-elliniki-koinotita-toy-sikago/>



Αναστασία Γιαννακίδου

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας στην Έδρα Frank J. McLoraine στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο

➔ Η Δρ. Αναστασία Γιαννακίδου είναι καθηγήτρια Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο των Ηνωμένων Πολιτειών και κατέχει την Έδρα Frank J. McLoraine. Σπούδασε κλασική φιλολογία και γλωσσολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και έλαβε το διδακτορικό της στην Γλωσσολογία από το Πανεπιστήμιο του Groningen της Ολλανδίας. Είναι ιδρύτρια και διευθύντρια του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, το οποίο δημιουργήθηκε το 2019. Είναι επίσης συνδιευθύντρια του Κέντρου Χειρονομιών, Νοημάτων και Γλώσσας και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Ινστιτούτου Σχηματισμού Γνώσης στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο.

Το κύριο ενδιαφέρον της είναι η μελέτη του γλωσσικού νοήματος –συγκεκριμένα του τρόπου παραγωγής του νοήματος μέσω της γλώσσας– και επιδιώκει τη γλωσσολογική και φιλοσοφική ανάλυση βασισμένη στην κλασική Ελληνική σκέψη και τη σύγχρονη αναλυτική φιλοσοφία. Μελετά, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο οι πεποιθήσεις, οι στάσεις και η ιδεολογία διαμορφώνουν τις γλωσσικές επιλογές των ανθρώπων στην επικοινωνία, και γενικότερα την σχέση γλώσσας, σκέψης και πραγματικότητας. Είναι συντάκτρια περισσότερων από 180 ερευνητικών άρθρων και συγγραφέας πολλών βιβλίων. Αυτήν την περίοδο εργάζεται πάνω σε ένα νέο βιβλίο για την αβεβαιότητα με τίτλο «Modal Sentences», το οποίο θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις του Πανεπιστημίου Cambridge.

Κύρια Γιαννακίδου, είστε καθηγήτρια Γλωσσολογίας σε ένα από τα κορυφαία πανεπιστήμια των ΗΠΑ, το University of Chicago. Παράλληλα, διευθύνετε το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο. Στην αρχική του σελίδα φαίνεται η στοχοθεσία του. Αναφέρεται συγκεκριμένα ότι το Κέντρο «προσφέρει μία εστία κοινή για τους ερευνητές του Ελληνικού κόσμου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα» και ότι στόχος του είναι η προσέγγιση –με δράσεις και συνεργασίες– της Ελληνικής Κοινότητας του Σικάγο, μίας από τις ιστορικότερες και πολυπληθέστερες κοινότητες των ΗΠΑ.

Πράγματι, οι κεντρικοί στόχοι του Κέντρου μας αφορούν αφενός την ακαδημαϊκή κοινότητα και αφετέρου την ιστορική Ελληνική κοινότητα του Σικάγο (ίσως, αυτή τη στιγμή, η μεγαλύτερη των ΗΠΑ) και της ευρύτερης διασποράς των Μεσοπολιτειών. Όσον αφορά το ακαδημαϊκό περιβάλλον, επιδιώκουμε τη δημιουργία ενός νέου διεπιστημονικού κλάδου –Ελληνικές Σπουδές– όπου θα μελετάται και θα διδάσκεται η Ελληνική γραμματεία και ιστορία στο διαχρονικό της σύνολο, δηλαδή ό,τι έχει παραχθεί στην Ελληνική γλώσσα, η οποία ομιλείται χωρίς διακοπή για παραπάνω από 4000 χρόνια και για την οποία έχουμε γραπτά δεδομένα από το 1500 π.Χ. Στο δυτικό ακαδημαϊκό πλαίσιο έχει επικρατήσει μια τεχνητή τομή στην Ελληνική γραμματεία: τα Αρχαία Ελληνικά μελετώνται ως κομμάτι των λεγόμενων Κλασικών Σπουδών (Classical Studies) μαζί με την Λατινική γραμματεία. Η μεσαιωνική Ελληνική γραμματεία είτε είναι σχεδόν άγνωστη είτε μελετάται (πάλι ελάχιστα) στις θεολογικές σχολές ή τις λεγόμενες Βυζαντινές Σπουδές. Η δε Νέα Ελληνική γραμματεία αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστό κομμάτι και μελετάται μόνο σε λίγα πανεπιστήμια (Princeton, Yale, Harvard). Ο ακαδημαϊκός μας στόχος είναι να καινοτομήσουμε, ενοποιώντας το γνωστικό πεδίο ως Ελληνικές σπουδές, όπως ορίζεται στην Ελλάδα διαχρονικά, δηλαδή ως ένας συναφής χώρος. Η ενοποίηση αυτή είναι απαραίτητη, γιατί επιτρέπει τη συνθετική και επιδραστική ανάγνωση και μελέτη των κειμένων, και ως εκ τούτου την καλύτερη και βαθύτερη κατανόηση του Ελληνικού πολιτισμού. Ο κατακερματισμός είναι τεχνητός και οφείλεται στη δυτικότροπη πρόσληψη του πολιτισμού μας, η οποία επιδίωξε να τον εντάξει στο δικό της νοηματικό, κοινωνικό, και θεσμικό πλαίσιο. Η συνέχεια της Ελληνικής γλώσσας και η αδιάλειπτη γραμματειακή παραγωγή σε μια τεράστια ποικιλία ειδών και θεμάτων μας επιτρέπει ανεπιφύλακτα να μιλούμε για Ελληνική γραμματεία ως σύνολο, ως τομέα σπουδών. Στα Ελληνικά Πανεπιστήμια μελετάται έτσι ακριβώς, ως ενιαίο πολιτιστικό προϊόν—φυσικά με τις ιδιαιτερότητες του είδους και της εποχής, αλλά και με συμπαγή κοινοποιητικά χαρακτηριστικά που επιτρέπουν ουσιαστική και όχι απλώς επιφανειακή ανάλυση.

Όσον αφορά τον στόχο μας, την προσέγγιση της

Κοινότητας του Σικάγο, επιθυμούμε πράγματι να συνδέσουμε την Κοινότητα αυτή με το Πανεπιστήμιό μας, με εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αφορούν τη διδασκαλία της γλώσσας, καθώς επίσης και με καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Ως προς αυτά, συνεργαζόμαστε στενά με το Ελληνικό Προξενείο στο Σικάγο. Οι προξενικές αρχές, συγκεκριμένα οι πρόξενοί μας Εμμανουήλ Κουμπάρκης και Γεωργία Τασιοπούλου διακρίνονται από μεγάλη ευαισθησία ως προς τα θέματα του πολιτισμού και της γλώσσας και έχουμε συνδιοργανώσει συναυλίες, αναγνώσεις βιβλίων, γιορτές, ομιλίες κλπ. Το 2022 τιμήσαμε τα 100 χρόνια από την Μικρασιατική Καταστροφή με μια συναυλία με ορχήστρα μουσικών της διασποράς από τη Νέα Υόρκη, το σχήμα *Ουτοπία*. Τον Απρίλιο θα έχουμε προβολή της ταινίας *Ο Ράφτης* με την παρουσία της σκηνοθέτιδος Σόνιας Λίζας Κέντερμαν, και λίγο αργότερα έχουμε την παρουσίαση της μετάφρασης του βιβλίου *Νίκη* από τον συγγραφέα του, Χρήστο Χωμενίδη. Η εκδήλωση αυτή γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Μουσείο του Σικάγο (National Hellenic Museum).

Ως προς την γλώσσα, είμαστε ευτυχείς που έχουμε μαζί μας ως επισκέπτρια καθηγήτρια, την καλή μου φίλη και εξαιρετική συνάδελφο Ζωή Γαβριηλίδου, πρώην αντιπρύτανη του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, σε συνεργασία με τη οποία απευθυνόμαστε στα τοπικά σχολεία και προσφέρουμε τεχνογνωσία ως προς τη διδασκαλία, τις μεθόδους και τη γενικότερη στήριξη την Ελληνικής ως μειονοτικής γλώσσας. Επίσης, έχουμε και το πρόγραμμα Refresh Your Greek που απευθύνεται σε ενήλικες που θα ήθελαν να εμπλουτίσουν ή να επανεκκινήσουν τη σχέση τους με την Ελληνική γλώσσα.

Το Κέντρο διοργανώνει εκθέσεις, εκδηλώσεις, συνέδρια που σχετίζονται με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό γενικότερα. Όλες αυτές οι δράσεις



Τα Ελληνόπουλα κατά κανόνα μεγαλώνουν με την Οδύσσεια και την ελληνική μυθολογία, με τις τραγωδίες και τις κωμωδίες στο σχολείο και στα θέατρα, με Αντιγόνη και Πρωταγόρα και τα Ηθικά Νικομάχεια ως κομμάτι της εγκύκλιας παιδείας (όπως και στο Βυζάντιο, παρεμπιπτόντως). Η αρχαία Ελλάδα είναι οργανικό κομμάτι της παιδείας όλων των Ελλήνων και δεν κάνει, θα λέγαμε, ταξικές ή γεωγραφικές διακρίσεις.

προσελκύουν το ενδιαφέρον και την συμμετοχή των Ελλήνων που ζουν στην ευρύτερη περιοχή του Σικάγο; Οι Έλληνες Ομογενείς 2ης και 3ης γενιάς συμμετέχουν εξίσου σε αυτές τις εκδηλώσεις;

Έχουμε μεγάλη προσέλευση, και εκτιμώ ότι η κοινότητα έχει αγκαλιάσει τις εκδηλώσεις μας με μεγάλο ενθουσιασμό. Η συναυλία για τη Μικρασιατική Καταστροφή γέμισε ένα από τα μεγαλύτερα αμφιθέατρα, και η ατμόσφαιρα ήταν πολύ συγκινητική. Οι χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις μας— τις αποκαλούμε Byzantine Christmas— συγκεντρώνουν επίσης πολύ κόσμο και συμμετέχει και η χορωδία της Αρχιεπισκοπής του Σικάγο *Ιωάννης Δαμασκηνός*. Φέτος συμμετείχε και η παιδική χορωδία ενός ιστορικού σχολείου της περιοχής το «Αθηνά», με το οποίο συνεργαζόμαστε τακτικά, όπως και με το Hellenic American Academy. Ήταν πολύ συγκινητικό να βλέπει κανείς πόσο ετερογενές ήταν το ακροατήριο: η κοσμήτοράς μας των Ανθρωπιστικών σπουδών Deborah Nelson, ο αντιπρύτα-

νης Jason Merchant, φοιτητές και μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, μαζί με τις οικογένειες των παιδιών και των ψαλτών, και πολλούς συμπατριώτες μας που ήρθαν να απολαύσουν τους ήχους και τα έθιμα των ημερών. Να πω επίσης ότι στις προσπάθειές μας συμπαγής συνδετικός κρίκος είναι η κ. Μαρία Πάππας, η πρόεδρος Οικονομικών της Κομιτείας Cook (όπου βρίσκεται το Σικάγο) και η οποία κινητοποιεί πολύ κόσμο, έχει στηρίξει ουσιαστικά την προσπάθειά μας από την ίδρυση του Κέντρου το 2019, και με την οποία συνεργαζόμαστε στενά. Στην κ. Πάππα, πετυχημένη πολιτικό εδώ και δεκαετίες, πιστώνεται σε μεγάλο βαθμό η συνοχή και η θετική ενέργεια της Ελληνικής κοινότητας στο Σικάγο εν γένει.

Πιστεύετε ότι υπάρχει ενδιαφέρον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τους Έλληνες του εξωτερικού της 2ης και 3ης γενιάς;

Είμαι απολύτως βέβαιη. Η προσέλευση στο Refresh Your Greek, που το τρέχουμε δυο χρόνια τώρα είναι μαζική και σταδιακά αυξητική. Επίσης, μόλις λάβαμε ένα γενναιοδωρο κληροδότημα από έναν διακεκριμένο ομογενή του Σικάγο, τον κ. Αλέξανδρο Πίσσιο με καταγωγή από τη Βόρεια Ελλάδα, όπως κι εγώ, για την διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο. Η δωρεά αυτή διασφαλίζει τη διδασκαλία την Ελληνικής στο Πανεπιστήμιο ες αεί— και καταδεικνύει το ενδιαφέρον των Ομογενών για τη γλώσσα. Είναι αλήθεια πως για δεκαετίες, και στη λογική της αφομοίωσης και της επιτυχίας, η χρήση της Ελληνικής μειώθηκε στην τρίτη και τέταρτη γενιά (ας μη ξεχνούμε ότι έχουμε μετανάστευση στο Σικάγο από τα τέλη του 19ου αι.). Στην παρούσα όμως χρονική στιγμή, παρατηρούμε μια αφύπνιση και μια

διάθεση για «επιστροφή στις ρίζες», ας το πούμε έτσι. Φέτος το καλοκαίρι στείλαμε με υποτροφία Ελληνόπουλα της Ομογένειας στη Θράκη, με την ευγενή υποστήριξη του κ. Πίσσιου, του Προξενείου και της Μητροπόλεως Μαρωνείας όπου και φιλοξενήθηκαν. Η αφύπνιση και το ενδιαφέρον των νέων παιδιών, και οι συχνές επισκέψεις και η παραμονή τους στην Ελλάδα αποτελούν κλειδί για την επανανακάλυψη της Ελληνικής ταυτότητας, γεγονός αναγκαίο σε μια ιστορική στιγμή όπου, στις ΗΠΑ, τα πάντα περιστρέφονται γύρω από την ταυτότητα. Αυτή η στροφή μας ευνοεί.

Στην αρχική σελίδα του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών διαβάζουμε: “Σκοπεύουμε, να δώσουμε ιδιαίτερη σημασία στη μελέτη της Ελληνικής διασποράς φωτίζοντας πτυχές της, συχνά άγνωστης, Ελληνικής εμπειρίας και ταυτότητας που υπάρχουν σήμερα στον κόσμο.” Ποια είναι αυτά τα στοιχεία της ελληνικής εμπειρίας και ταυτότητας στα οποία αναφέρεστε και τα οποία σφραγίζουν την ιδιοσυστασία του ελληνισμού;

Όπως ανέφερα προηγουμένως, τα στοιχεία της ελληνικής εμπειρίας που συνιστούν αυτό που θα λέγαμε ελληνική ταυτότητα είναι δυο, και θα τα ονομάσω ο Ελληνικός λόγος και ο Ελληνικός τρόπος. Ο λόγος είναι η γλώσσα—που ομιλείται χωρίς διακοπή για παραπάνω από 4000 χρόνια— και βεβαίως οι ιδέες που έχουν εκφραστεί στην Ελληνική γλώσσα. Στις ιδέες τοποθετώ τη λογοτεχνία, τη φιλοσοφία, την Ελληνοορθόδοξη θεολογία (η οποία συνομιλεί ενεργά με την πλατωνική, αριστοτελική και Στωική φιλοσοφία και μπορεί βάσιμα να θεωρηθεί συνέχεια της), τον λατρευτικό λόγο, τον επιστημονικό λόγο, το θέατρο, το δημοτικό τραγούδι και γενικά όλες τις εκφάνσεις

του Ελληνικού πολιτισμού μέσω της γλώσσας.

Το δεύτερο κομμάτι της ταυτότητας, όπως είπα, αφορά τον Ελληνικό τρόπο: εδώ βάζουμε την ιστορία, την κοινωνιολογία των Ελλήνων – που περιλαμβάνει, σε αντίθεση με συγκριτικές κοινωνίες το πολιτικό και κοινοτικό καθεστώς, το οποίο βλέπουμε να διατηρείται ζωντανά στη διασπορά σήμερα. Ο Ελληνικός τρόπος περιλαμβάνει και το Ελληνορωμαϊκό Βυζάντιο, την περίοδο της οθωμανικής αποικιοκρατίας, τα διαχρονικά ήθη και τα έθιμα, την παράδοση, τον καθημερινό βίο, τους χορούς, τα τραγούδια, τα πανηγύρια, την Κυριακή στην Εκκλησία στο Σικάγο ή στη Νέα Υόρκη όπου βλέπει κανείς τους φίλους του και γιορτάζει γιορτές και γνωρίζει τον τρόπο ζωής των Ελλήνων απανταχού της γης. Αυτά τα χαρακτηριστικά τα βιώνει κανείς πιο έντονα όταν ζει εκτός Ελλάδας ως μειονοτικός πληθυσμός, όπως οι Έλληνες στις ΗΠΑ— και όπου βλέπει κανείς να συνυπάρχει αρμονικά το αστικό στοιχείο (διότι οι Έλληνες είναι μια πολύ πετυχημένη και εύρωστη οικονομικά κοινωνότητα) με το παραδοσιακό.

Τα τελευταία χρόνια οι ανθρωπιστικές και κατ’ επέκταση οι κλασικές σπουδές βιώνουν μία συρρίκνωση - και ενδεχομένως μία απαξίωση - σε όλο τον κόσμο. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν χρηματοδοτούν ιδιαίτερα τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες - πλην των Οικονομικών. Παράλληλα ο κόσμος έχει απαξιώσει τις ανθρωπιστικές σπουδές ως μη “χρήσιμες”. Πού αποδίδετε αυτήν την στάση;

Εδώ έχουμε να κάνουμε με δυο διαφορετικές ερωτήσεις, μια για τις λεγόμενες κλασικές σπουδές, και μια για τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές σπουδές. Όσον αφορά τις κλασικές σπου-

Στην Ελληνική σκέψη έχουμε την σωματική μέθοδο και μακρά παράδοση για την αναζήτηση της αλήθειας, και χαίρομαι πάντα όταν διαπιστώνω πόσο πιο ελεύθερα γίνεται ο διάλογος στον επιστημονικό χώρο και στην καθημερινή ζωή εδώ. Αυτό πρέπει να συνεχιστεί. Οι Έλληνες αγαπούν το να φιλοσοφούν, όπως επίσης και το να αμφισβητούν, και η σωστή δόση σκεπτικισμού βοηθά πάντα στην καλύτερη κατανόηση των πραγμάτων.

δές, θα πρέπει να κατανοήσουμε ποια είναι η ιστορική εμπειρία στον Δυτικό Κόσμο (αγγλοσαξωνικό, συμπεριλαμβανομένων και των ΗΠΑ, και δυτικοευρωπαϊκό) και ότι αυτή η εμπειρία είναι πολύ διαφορετική από τη δική μας. Για μας, η αρχαία ελληνική σκέψη αποτελεί οργανικό στοιχείο του πολιτισμού και της παιδείας μας. Τα Ελληνόπουλα κατά κανόνα μεγαλώνουν με την Οδύσσεια και την ελληνική μυθολογία, με τις τραγωδίες και τις κωμωδίες στο σχολείο και στα θέατρα, με Αντιγόνη και Πρωταγόρα και τα Ηθικά Νικομάχεια ως κομμάτι της εγκύκλιας παιδείας (όπως και στο Βυζάντιο, παρεμπιπτόντως). Η αρχαία Ελλάδα είναι οργανικό κομμάτι της παιδείας όλων των Ελλήνων και δεν κάνει, θα λέγαμε, ταξικές ή γεωγραφικές διακρίσεις.

Στη Δυτική Ευρώπη, όμως, και στην Αμερική, η Αρχαία Ελλάδα αποτελεί ένα ξένο, εισαγόμενο πολιτισμικό στοιχείο και, όπως προείπα, κατηγοριοποιείται μαζί με τη Ρώμη σε έναν κλάδο «κλασικές σπουδές». Η σύνθεση και η ενασχόληση δεν προέκυψαν οργανικά αλλά εισήχθησαν από τις οικονομικά εύρωστες τάξεις ως μέρος της μόρφωσης αυτών που μπορούσαν να σπουδάσουν στα ακριβά κολέγια του Ήτον, της Οξφόρδης και του Καίμπριτζ στην Αγγλία. Με την ίδια λογική εισήχθησαν στα μεγάλα ιδιωτικά πανεπιστήμια των ΗΠΑ. Η αρχαία ελληνική γραμματεία δεν αποτέλεσε ποτέ, και ούτε αποτελεί σήμερα κομμάτι αυτού που θα λέγαμε βασική παιδεία στον αγγλόφωνο κόσμο. Αντιθέτως, συνδέεται ιστορικά αλλά και συγχρονικά με ένα ελιτίστικο προφίλ το οποίο αυτή τη στιγμή στις ΗΠΑ αμφισβητείται. Εάν δεν έχει ζήσει κανείς στο Ηνωμένο Βασίλειο ή στις ΗΠΑ είναι δύσκολο να δει τη διαφορά αυτή— γιατί, όπως είπα, η δική μας σχέση με την

Αρχαία Ελλάδα είναι οργανική και αυτονόητη, αποτελεί κομμάτι της ταυτότητάς μας ως παιδεία και ως συλλογικότητα, και δεν αφορά ούτε προορίζεται για μια μερίδα μόνο — το αντίθετο. Οι ελληνικές ιδέες προτάθηκαν ως οικουμενικές ιδέες που αφορούν τον πολιτισμό, το σύνολο των κοινωνιών.

Γι' αυτούς τους λόγους, φοβάμαι ότι οι «κλασικές σπουδές» — ως κατασκευασμένο γνωστικό πεδίο όπως το περιέγραψα, δηλαδή χωρίς να αποτελεί κομμάτι ευρύτερης παιδείας — θα εξακολουθούν να έχουν πρόβλημα στον αγγλόφωνο χώρο. Και δυστυχώς, λίγοι βγαίνουν να τις υπερασπιστούν φοβούμενοι μην κατηγορηθούν ως ελιτιστές. Οι Ελληνικές Σπουδές όμως, για να τελειώσουμε θετικά, έρχονται να επαναποθετήσουν το ρόλο της Ελληνικής Γραμματείας ως οικουμενικό κομμάτι για την παιδεία των πολιτών, και ως πρόταση για την επίλυση σύγχρονων προβλημάτων.

Πώς βλέπετε την πορεία των ανθρωπιστικών σπουδών στις ΗΠΑ;

Εδώ τώρα πάμε στη δεύτερη ερώτηση. Οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές σπουδές περνούν όντως κρίση — τονίζω και πάλι, στον αγγλόφωνο χώρο, γιατί στη Γαλλία ή στην Ιταλία τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά και δεν θα μιλούσαμε για κρίση. Στον Αγγλόφωνο χώρο, λόγω της γενικότερης αμφισβήτησης της οικονομικής και πολιτιστικής ισχύος των παραδοσιακών τάξεων που συνδέονται με την αποικιοκρατία, πριμοδοτείται μια ιδεολογική τάση απόρριψης των μοντέλων και θεμάτων που συνδέονται με την παράδοσή τους — ενθαρρύνοντας ιδεολογικά φορτισμένες ερμηνείες, οι οποίες απορρίπτουν την πολυδιάστατη ανάλυση και τον πλουραλισμό προσεγγίσεων και γνώμης. Αυτό αποτελεί έντονο πρόβλημα την τελευταία δεκαετία — η κυριαρχία των ιδεολογικών τάσεων που ξεκινά σα μόδα αλλά γίνεται στη συνέχεια κάτι σαν δόγμα — με αποτέλεσμα να απομακρύνονται οι φοιτητές από τα γνωστικά

▲
Η αφύπνιση και το ενδιαφέρον των νέων παιδιών, και οι συχνές επισκέψεις και η παραμονή τους στην Ελλάδα αποτελούν κλειδί για την επανανακάλυψη της Ελληνικής ταυτότητας, γεγονός αναγκαίο σε μια ιστορική στιγμή όπου, στις ΗΠΑ, τα πάντα περιστρέφονται γύρω από την ταυτότητα.

αντικείμενα της ιστορίας, της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας και συναφών κλάδων όπου ο ιδεολογικός έλεγχος είναι ισχυρός και τα περιθώρια κριτικής σκέψης λίγα. Θα μπορούσαμε κατά κάποιον τρόπο να φανταστούμε την κατάσταση όπως επί δικτατορίας στην Ελλάδα, όταν μόνο συγκεκριμένα θέματα και με συγκεκριμένη οπτική γωνία ήταν αποδεκτά αντικείμενα μελέτης. Δύσκολα θα αποφάσιζε κανείς να πάει κόντρα στο ρεύμα, ή δεν θα ασχολούνταν. Για την απαξίωση επομένως των ανθρωπιστικών σπουδών στον αγγλόφωνο χώρο φέρουν μεγάλο μερίδιο αυτοί που τις υπηρετούν εφόσον καλλιεργούν ένα κλίμα μονοδιάστασης και δογματισμού, το οποίο εν γένει αποτρέπει την βαθύτερη κρίση και την ουσιαστική ανάλυση, η οποία είναι εξ ορισμού πολυδιάστατη και προϋποθέτει κριτικό έλεγχο.

Πιστεύετε ότι είναι εφικτή η στροφή των νέων ανθρωπών προς τις ανθρωπιστικές σπουδές;

Στην Ελλάδα και στη μη αγγλόφωνη Ευρώπη, όπως είπα, εξακολουθεί να υπάρχει πολυπλοκότητα προσεγγίσεων και

ερμηνευτικών μοντέλων στον ακαδημαϊκό χώρο, και όσο αυτό συνεχίζεται και δεν απειλείται από ενοχικά σύνδρομα όπως στις ΗΠΑ, είμαι αισιόδοξη. Σε μεγάλο βαθμό, και στην Ελλάδα, το πρόβλημα είναι πρακτικό: πώς θα βοηθήσει το πτυχίο φιλολογίας ή ιστορίας ή φιλοσοφίας στην αγορά εργασίας; Εδώ πρέπει να σκεφτούμε με ευρύτητα. Η παιδεία και η καλλιέργεια που προσφέρει η εντρύφηση στις ανθρωπιστικές σπουδές είναι από μόνη της ένα μεγάλο κεφάλαιο για τον άνθρωπο, το οποίο μπορεί κανείς να «επενδύσει» σε ό,τι άλλο ασχοληθεί. Οφείλουμε να αναδειξουμε την διαχρονικότητα των Ελληνικών ιδεών ως βάση για την επαναδιαπραγμάτευση του ανθρωπισμού — ως προϋπόθεση του ανθρώπινου πολιτισμού. Αυτό πρέπει να είναι το πνεύμα των ανθρωπιστικών σπουδών, κι αυτό πνεύμα έχει χαθεί στις ΗΠΑ.

Κάνετε συγκριτική έρευνα στην Γλωσσολογία για την μελέτη και την λογοτεχνική παραγωγή του Νεότερου Ελληνισμού. Τι απήχηση πιστεύετε ότι έχει η ιστορία και η πνευματική παραγωγή του Νέου



Ελληνισμού στους Έλληνες της διασποράς;

Εδώ τα νέα δεν είναι καλά, και αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι η ελληνοφωνία στις ΗΠΑ περιορίστηκε στην τρίτη και τέταρτη γενιά, ως εκ τούτου δεν διατηρήθηκε η επαφή με την ελληνόφωνη λογοτεχνική και άλλη παραγωγή. Αυτό δεν ισχύει για τους Έλληνες της Ευρώπης. Στην χώρα υποδοχής, δηλαδή στις ΗΠΑ, κυριάρχησε το αφήγημα της Αρχαίας Ελλάδας ως κάτι ξεχωριστό και παρωχημένο, και η πραγματικότητα των Ελλήνων που ήρθαν ως φτωχοί μετανάστες εστίασε στον καθημερινό βίο και στα έθιμα τα οποία ενίσχυσαν με την ταυτότητα και τη συνεκτικότητα, αλλά λόγω της αποστάσεως και της έλλειψης επικοινωνίας με την πατρίδα, δεν ενθάρρυναν την επαφή με τον ελλαδικό πολιτισμό. Από την άλλη πλευρά, οι κοινότητες της Αμερικανικής διασποράς απέκτησαν τα δικά τους χαρακτηριστικά, τα οποία διατήρησαν το αξιακό σύστημα του Ελληνισμού, κι έτσι την τελευταία δεκαετία παρατηρούμε, όπως είπα, μια αφύπνιση, η οποία εκφράζεται ως αναβίωση της εκμάθησης και διατήρησης της Ελληνικής γλώσσας και εκφράζεται επίσης σε συχνότερες επισκέψεις προς την Ελλάδα. Το Κέντρο μας, όπως είπα, έχει καλέσει τον Χρήστο Χωμενίδη να παρουσιάσει το βιβλίο του Νικη που μεταφράστηκε πρόσφατα στα Αγγλικά, και το γεγονός ότι μεταφράστηκε είναι ενθαρρυντικό.

Σε ποιους απευθύνονται τα κέντρα ελληνικών σπουδών που έχουν ιδρυθεί σε πολλά από τα κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού; Πιστεύετε ότι τα εν λόγω κέντρα έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον των Ελλήνων του εξωτερικού;

Η τάση τα τελευταία τριά-

ντα χρόνια, από τότε δηλαδή που δημιουργήθηκαν τα Ελληνικά κέντρα στο Harvard, Yale, Princeton ήταν να απευθύνονται κυρίως στο ακαδημαϊκό κοινό. Η τάση αυτή τώρα αλλάζει. Το δικό μας κέντρο— επειδή έχει ως σημείο εστίασης την γλώσσα και την γραμματειακή και αξιακή συνέχεια του Ελληνικού πολιτισμού, από την πρώτη στιγμή απευθύνθηκε στο ευρύ ελληνικό κοινό της διασποράς, το οποίο με χαρά διαπιστώσαμε ότι ήταν έτοιμο να ανταποκριθεί. Υπάρχουν επίσης και αρκετοί φοιτητές, ερευνητές και κοινό που δεν είναι ελληνικής καταγωγής αλλά δείχνουν ζωηρό ενδιαφέρον για το πρόγραμμά μας. Πρόκειται σύντομα να οργανώσουμε και μια εκδήλωση για τους Έλληνες Εβραίους σε συνεργασία με το Μουσείο Ολοκαυτώματος στο Skokie, Illinois. Επιδιώκουμε εξωστρέφεια και συνάφεια, γιατί από τη φύση της η ελληνική παιδεία είναι εξωστρεφής και συσχετιστική.

Ποια είναι η σχέση των Ελλήνων που ζουν στις ΗΠΑ με την Ελλάδα και με τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό;

Δείτε παραπάνω. Οι πρώτες γενιές, λόγω των οικονομικών δυσχερειών και των προκαταλήψεων που συνάντησαν εδώ προσανατολίστηκαν κυρίως στην αφομοίωση και την οικονομική επιτυχία. Τώρα υπάρχει πιο έντονος προβληματισμός για την μικτή ταυτότητα, του τι σημαίνει να είναι κανείς Έλληνας στην Αμερική, ή Ελληνοαμερικανός. Υπάρχει βεβαίως διαφορά. Το διαδίκτυο και η τεχνολογία εκμηδενίζουν τις αποστάσεις, κι έτσι η Ελλάδα δε βρίσκεται πια μακριά. Υπάρχει μια τάση, ειδικά στα νέα παιδιά, να στρέφονται προς την ελληνική ταυτότητα ως στοιχείο διακριτό σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία που βρίσκεται ταυτοτήτων. Για πολλούς αποτελεί και χαρακτη-

ριστικό που τους διακρίνει από αυτό που γενικά χαρακτηρίζεται στην Αμερική ως «λευκό», και το οποίο ιστορικά δεν περιλαμβάνει την εμπειρία του Ελληνισμού στην Αμερική, μάλλον το αντίθετο.

Πιστεύετε ότι η πνευματική δημιουργία της σύγχρονης Ελλάδας είναι ικανή για να τοποθετηθεί επάξια στον παγκόσμιο πολιτισμικό χάρτη;

Το πιστεύω απόλυτα, γιατί η σύγχρονη Ελλάδα αποτελεί πολιτισμικό και αξιακό κομμάτι της όλης, δηλαδή της διαχρονικής Ελλάδας, ο πολιτισμός μας επομένως στηρίζεται σε πολύ βαθιά θεμέλια. Έχουμε δυο βραβεία Νόμπελ στη λογοτεχνία, καινοτόμους επιστήμονες, ερευνητές και καλλιτέχνες που μεγαλουργούν και στην Ελλάδα και στη διασπορά, εξαιρετικό δυναμικό στη νέα γενιά, στερεή παιδεία που συνδιαλέγεται, όπως είπα προηγουμένως, με όλον τον κορμό των ελληνικών ιδεών. Καμιά φορά νιώθω ότι θέτοντας και μόνο το ερώτημα, εάν μπορούμε επάξια να σταθούμε, υποτιμούμε τις δυνατότητές μας ως λαού, οι οποίες είναι τεράστιες και αντλούν από τη συνολική διαχρονική εμπειρία. Πρέπει να διώξουμε την νοοτροπία της κατωτερότητας ότι είμαστε Ευρωπαϊκή περιφέρεια κι ότι πρέπει να τρέξουμε για να φτάσουμε. Αυτή η νοοτροπία είναι λανθασμένη, και μας βάζει στη λογική της ανεπάρκειας και της σύγκρισης. Δεν έχουμε τίποτα να ζηλέψουμε πολιτισμικά, ούτε πιστεύω κοινωνιολογικά. Τουναντίον. Ας επανατροφοδοτήσουμε την οπτική μας, αντλώντας από τον ξεχωριστό χαρακτήρα μας ως φορέων ενός μεγάλου, πολυδιάστατου και ευέλικτου ανθρωποκεντρικού πολιτισμού, τα θεμέλια του ανθρωπισμού βρίσκονται στην Ελληνική φιλοσοφία, στη θεο-

▲
Η σύγχρονη Ελλάδα αποτελεί πολιτισμικό και αξιακό κομμάτι της όλης, δηλαδή της διαχρονικής Ελλάδας, ο πολιτισμός μας επομένως στηρίζεται σε πολύ βαθιά θεμέλια. Έχουμε δυο βραβεία Νόμπελ στη λογοτεχνία, καινοτόμους επιστήμονες, ερευνητές και καλλιτέχνες που μεγαλουργούν και στην Ελλάδα και στη διασπορά, εξαιρετικό δυναμικό στη νέα γενιά, στερεή παιδεία που συνδιαλέγεται, όπως είπα προηγουμένως, με όλον τον κορμό των ελληνικών ιδεών.

λογία, στη ποίηση και στο θέατρο. Αντί να βρίσκουμε τον εαυτό μας λίγο και ανεπαρκή, αντί να αντιγράφουμε και να μιμούμαστε, ή να φοβόμαστε μη μας πουν Ελληνολάτρες (δηλαδή τι άλλο καλύτερο θα μπορούσε να «λατρέψουμε»;) θα κερδίσουμε με το να επανερμηνεύουμε, να είμαστε ανοιχτοί μεν στις νέες τάσεις αλλά δανειζόμαστε και να συνθέτουμε αυθεντικά— όπως συνέβαινε στο μεγαλύτερο διάστημα της διαχρονίας μας (μην ξεχνάτε, για παράδειγμα, ότι εφηύραμε το αλφάβητο δανειζόμενοι από τους Φοίνικες, αλλά καινοτομώντας με την εισαγωγή των φωνηέντων, μια ριζοσπαστική καινοτομία).

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα, αν σας δινόταν η ευκαιρία;

Θα ήθελα η Ελλάδα να μπορούσε να επανεκτιμήσει την αξία του πολυδιάστατου πολιτισμού της, και κυρίως της Ελληνικής παιδείας. Θα μπορούσαμε να χτίσουμε πιο ουσιαστικά την παιδεία αυτή, εκμεταλλευόμενοι και την μεγάλη τουριστική έλξη που εμπνέει η Ελλάδα. Ο πολιτισμός και η παιδεία βεβαίως προϋποθέτουν οικονομική ελευθερία και ανταγωνισμό, κινητοποίηση ιδιωτικών φορέων και όχι μόνο του κράτους, καθώς επίσης και χρήση της τεχνολογίας που δίνει μοναδικές ευκαιρίες. Στο εξωτερικό είναι πολύ πιο προχωρημένη η σύνδεση πολιτισμού και τεχνολογίας, και επιτρέπει επίσης να αξιοποιήσουμε τον δυναμισμό των νέων, στον οποίο δυστυχώς η Ελλάδα μας υστερεί. Υπάρχουν μεγάλες ευκαιρίες για μόρφωση έξω, στο Πανεπιστήμιό μας, ας πούμε, αλλά θα ήταν υπέροχο εάν το κλίμα άλλαζε εδώ έτσι ώστε τα νέα παιδιά να έχουν κίνητρα να επιστρέφουν και να δημιουργούν στην Ελλάδα.

Ο πολιτισμός μας είναι μεγάλο προϊόν, όχι μόνο ως περιεχόμενο (που είναι τεράστιο και διαχρονικά επίκαιρο) αλλά και ως ζωντανός τρόπος σκέψης. Τον Ιούλιο είχα την ευτυχία να συμμετάσχω σε ένα συ-

Ο πολιτισμός μας είναι μεγάλο προϊόν, όχι μόνο ως περιεχόμενο (που είναι τεράστιο και διαχρονικά επίκαιρο) αλλά και ως ζωντανός τρόπος σκέψης.



νέδριο για τον Αριστοτέλη και τον Κομφούκιο στην Ακαδημία Αθηνών, συνδιοργάνωση πολλών φορέων συμπεριλαμβανομένου και του ΟΗΕ, και διαπίστωσα πόσο μεγάλο ενδιαφέρον υπάρχει για συνομιλία με τον Ελληνικό πολιτισμό από τις χώρες της Ανατολής. Στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, φοιτητές από την Κίνα, την Κορέα και την Ινδία δείχνουν εντονότατο ενδιαφέρον για τις Ελληνικές ιδέες. Ο προσανατολισμός μας πρέπει να είναι οικουμενικός, ειδικά σε αυτή τη χρονική συγκυρία όπου μέρος του δυτικού κόσμου επαναδιαπραγματεύεται τις αξίες του (και άρα και την Ελληνική συμβολή), και όχι πάντα στη σωστή κατεύθυνση.

Σε πνευματικό-πολιτιστικό επίπεδο υπάρχει κάτι που σας λείπει από την Ελλάδα;

Μου λείπει το κριτικό πνεύμα και το βάθος. Η κουλτούρα αυτή τη στιγμή στις ΗΠΑ, για πολλούς και διάφορους λόγους, ενισχύει τον κομφορμισμό και είναι αρκετά μονότονη, προωθώντας μια τάση προς τυφλή συναίνεση. Βεβαίως επιθυμούμε συναίνεση, αλλά όχι ως αυτοσκοπό, και κυρίως μετά λόγου όπως θα έλεγε και ο Αριστοτέλης, δηλαδή ως αποτέλεσμα εξέτασης, και όχι βεβαίως στο βαθμό που να αποτρέπει τον ειλικρινή διάλογο

και την ελεύθερη αντιπαράθεση των ιδεών. Στην Ελληνική σκέψη έχουμε την σocraticκή μέθοδο και μακρά παράδοση για την αναζήτηση της αλήθειας, και χαίρομαι πάντα όταν διαπιστώνω πόσο πιο ελεύθερα γίνεται ο διάλογος στον επιστημονικό χώρο και στην καθημερινή ζωή εδώ. Αυτό πρέπει να συνεχιστεί. Οι Έλληνες αγαπούν το να φιλοσοφούν, όπως επίσης και το να αμφισβητούν, και η σωστή δόση σκεπτικισμού βοηθά πάντα στην καλύτερη κατανόηση των πραγμάτων.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στη ζωή σας;

Την μητέρα μου (που ήταν δασκάλα, και προσφυγοπούλα από τον Πόντο), τον πάτερα μου που στα 92 του χρόνια νοσταλγεί τα τοπία και τα πρόσωπα του χωριού του στη Θράκη απ' όπου αναγκάστηκαν να μετοικήσουν κατά τη Βουλγαρική κατοχή, μια παιχνιδιάρικη διάθεση να απορώ και να ξανασκέφτομαι τα πάντα, τις μουσικές που ακούω και τραγουδώ, την μεγάλη μου αγάπη για τη θάλασσα, και βεβαίως την απόλυτα θετική ενέργεια του ελληνικού καλοκαιριού το οποίο καθιστά, κατά τη γνώμη μου, τον κόσμο παράδεισο επί γης.

Σας ευχαριστούμε πολύ!



Δημήτρης Γόντικας '74

Διευθυντής του Seeger Center For Hellenic Studies,
Princeton University

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΑΧΙΛΛΕΑ-ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΟΥΚΑ, Γ4

➤ Ο κ. Δημήτρης Γόντικας '74 είναι ιδρυτικός Διευθυντής, Stanley J. Seeger '52 Director, Seeger Center for Hellenic Studies και Λέκτωρ του Συμβουλίου Ανθρωπιστικών Σπουδών του Princeton University. Ιδρυτής και Διευθυντής του Princeton Athens Center for Research and Hellenic Studies. Πρώην Αντιπρόεδρος της Modern Greek Studies Association (USA). Μέλος του Board of Trustees του Κολλεγίου Αθηνών. Συγγραφέας και επιμελητής βιβλίων για την ελληνική γλώσσα, ιστορία και πολιτισμό. Έχει τιμηθεί από την Ακαδημία Αθηνών για τη συνεισφορά του στα ελληνικά γράμματα.



Princeton
Athens
Center

Κύριε Γόντικα, γεννηθήκατε στην Ελλάδα και είστε απόφοιτος του Σχολείου μας, του Κολλεγίου Αθηνών. Ποια εφόδια σας έδωσε το Κολλέγιο για την ζωή σας στις ΗΠΑ;

Θα σταθώ πρώτα και κατά κύριο λόγο στις πολύτιμες αξίες που μου ενέπνευσε το Σχολείο μας. Το Κολλέγιο μας προσέφερε σφαιρική, διαπολιτισμική παιδεία ως μέγιστο αγαθό για αυτογνωσία, για τη διαμόρφωση μας ως υπεύθυνων ενεργών πολιτών και για την προσφορά μας στο κοινωνικό σύνολο. Στις τάξεις του Μπενακείου ασκηθήκαμε στην ευγενή άμιλλα, με πίστη στην αξιοκρατία και στόχο την ακαδημαϊκή αριστεία. Στα γήπεδα βιώσαμε το ευ αγωνίζεσθαι. Στη μαθητική κοινότητα γνωρίσαμε τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Σε χωριά της περιφέρειας βοηθήσαμε να χτιστούν σχολεία. Στους ομίλους και στις εξωσχολικές μας δράσεις οικοδομήσαμε φιλίες που κρατούν μια ολόκληρη ζωή. Παράλληλα, το υψηλό επίπεδο των μαθημάτων, αλλά και η έμφαση του Σχολείου στην εθνική και κοινωνική του αποστολή, προσέφεραν σε όλους μας γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες που αποδείχτηκαν πολλαπλά χρήσιμες για τις σπουδές και τη ζωή μου στις ΗΠΑ.

Έχετε συνδέσει το όνομά σας με το Πανεπιστήμιο Princeton και συγκεκριμένα με το Seeger Center for Hellenic Studies. Ασχολείστε με τις Ανθρωπιστικές και πιο συγκεκριμένα με τις Ελληνικές Σπουδές, με τον ελληνικό πολιτισμό, την λογοτεχνία. Τι καθόρισε αυτή την απόφασή σας;

Στο Κολλέγιο είχα εξαιρετικούς δασκάλους που με ενέπνευσαν να αγαπήσω τα θεωρητικά μαθήματα, όμως η αρχική μου κατεύθυνση στο πανεπιστήμιο ήταν προς τις θετικές επιστήμες. Σπούδασα φυσική στο Princeton, συνέχισα για μεταπτυχιακά σε εφαρμοσμένες επιστήμες, πυρην-

νική μηχανική, ενεργειακές και περιβαλλοντικές σπουδές στο MIT και το NYU. Παράλληλα, εκμεταλλευόμενος το ευέλικτο σύστημα μαθημάτων επιλογής, μελέτησα ελληνική λογοτεχνία και πολιτισμό με κορυφαίους νεοελληνιστές, όπως ο Edmund Keeley στο Princeton και ο Γιώργος Σαββίδης στο Harvard, και έπειτα ιστορία της εκπαίδευσης στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Η στροφή μου προς τις ανθρωπιστικές επιστήμες ήταν σταδιακή, αλλά καταλυτικό ρόλο έπαιξε η ευκαιρία που μου δόθηκε να υπηρετήσω αρχικά ως Λέκτωρ Νέων Ελληνικών στο Princeton όταν, με την μεγάλη, οραματική δωρεά του Stanley Seeger, δημιουργήθηκε ένα καταπίστευμα (endowment), καθώς και το θεσμικό πλαίσιο για ένα μακρόπνοο, διεπιστημονικό και πρωτοποριακό κέντρο διδασκαλίας και έρευνας με αντικείμενο τον ελληνικό πολιτισμό στη διαχρονία του. Η πρόκληση να συμμετάσχω στην προσπάθεια αυτή ήταν τεράστια και έκανα το μεγάλο βήμα! Η απόφαση αυτή μου επέτρεψε να ασχοληθώ σε βάθος με τη διδασκαλία της γλώσσας και την ακαδημαϊκή διοίκηση. Με αυτόν τον τρόπο, για 45 χρόνια υπηρετώ τις μείζονες για μένα αξίες, προσπαθώντας να συνεισφέρω με όλες μου τις δυνάμεις στα ελληνικά γράμματα, ως ανταπόδοση στον τόπο μας για όλα όσα μου χάρισε και συνεχίζει να μου χαρίζει.

Τα τελευταία χρόνια οι ανθρωπιστικές και οι ειδικότερα οι κλασικές σπουδές βιώνουν μία συρρίκνωση - και ενδεχομένως μία απαξίωση - σε όλο τον κόσμο. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν χρηματοδοτούν ιδιαίτερα τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες. Παράλληλα, ο κόσμος έχει απαξιώσει τις ανθρωπιστικές σπουδές. Πού αποδίδετε αυτήν την στάση;

Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, βιώνουμε μια παρατεταμένη περίοδο μεγάλων κρίσεων και τεκτονικών αλλαγών σε παγκόσμιο



Scheide Caldwell House
Φωτογραφία της Emily Taylor για το Seeger Center

Οι Paul και John Σαρμπάνης με τον κ. Δημήτρη Γόντικα στο Scheide Caldwell House

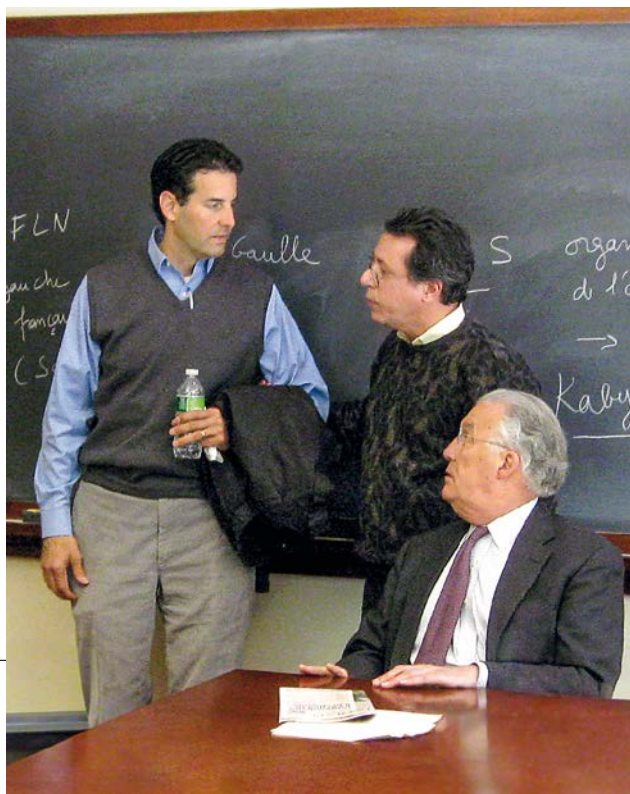
επίπεδο: οικονομικές ανισότητες, νέα κοινωνικά κινήματα, κλιματική αλλαγή, μεταναστευτικές ροές, περιφερειακές και εμφύλιες συγκρούσεις, βαθιά διχασμένες κοινωνίες και νέες τεχνολογίες ανατρέπουν τα δεδομένα με τα οποία ζήσαμε για δεκαετίες. Όλα αυτά συνθέτουν ένα περιβάλλον ακραίας αβεβαιότητας, τοξικής πόλωσης και έντονης ανησυχίας για το μέλλον, ειδικά στις νεότερες γενιές που θα κληθούν να διαχειριστούν το δυσλειτουργικό παγκόσμιο σύ-

στημα που θα κληρονομήσουν. Σε αυτή τη δυσοίωνη, νέα πραγματικότητα, είναι κατανοητό το ότι πολλοί νέοι άνθρωποι επιλέγουν την αποχή από τα κοινά, στρέφονται στην ιδιωτικότητα και ακολουθούν πιο «πρακτικές» σπουδές που θεωρούν ότι θα τους αποφέρουν επαγγελματική αποκατάσταση και ασφάλεια. Ως αποτέλεσμα, στα κορυφαία ιδρύματα των ΗΠΑ σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία των προπτυχιακών φοιτητών σπουδάζει πληρο-

φορική και συναφείς επιστήμες, ενώ σε πολλά πανεπιστήμια τα τμήματα κλασικών σπουδών, ευρωπαϊκών γλωσσών και ανθρωπιστικών μελετών συρρικνώνονται, ακόμα και κλείνουν. Η εν γένει συρρίκνωση των ελευθερίων τεχνών (liberal arts) είναι μια πολύ δυσάρεστη εξέλιξη, η οποία ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα ζωής, την κοινωνική ειρήνη και τους δημοκρατικούς θεσμούς στις ΗΠΑ, αλλά και παγκοσμίως.

Πώς βλέπετε την πορεία των κλασικών σπουδών στις ΗΠΑ; Πιστεύετε ότι είναι εφικτή η στροφή των νέων ανθρώπων προς τις κλασικές σπουδές;

Οι κλασικές σπουδές όντως περνούν μια κρίση, είτε επειδή θεωρούνται επαγγελματικά «μη επικερδές» ακαδημαϊκό πεδίο, είτε επειδή ταυτίζονται με στείρα, αρνητικά πρότυπα για τις καταβολές και τις αξίες του δυτικού πολιτισμού. Όταν όμως διδάσκονται με ζωντανό τρόπο, οι κλασικές σπουδές μπορούν να ανθήσουν και να προσελκύσουν πολλούς και



άριστους φοιτητές από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Η πρόκληση για τις κλασικές σπουδές είναι να προτείνουν νέες κριτικές προσεγγίσεις στα φαινόμενα συγκρητισμού των αρχαίων πολιτισμών, σε συνδυασμό με τη συστηματική μελέτη του διαιολόγου παρελθόντος-παρόντος. Η διερεύνηση των πολλαπλών «προσλήψεων» της κλασικής παράδοσης γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση τα τελευταία χρόνια. Ως νέο πεδίο έρευνας και διδασκαλίας, ανατέμνει και ανανεώνει την πνευματική μας σχέση με το ιστορικό παρελθόν. Δεν είναι τυχαίο ότι κορυφαίοι σύγχρονοι δημιουργοί, συγγραφείς και καλλιτέχνες, προσφέρουν νέες αναγνώσεις του «κλασικού» που αφορούν άμεσα την ανθρώπινη κατάσταση στην εποχή μας.

Διδάσκετε σε ένα πανεπιστήμιο με παράδοση στις ελληνικές σπουδές. Από την πολυετή εμπειρία σας και την διάδρασή σας με την Ελληνική Κοινότητα, πιστεύετε ότι οι Ομογενείς μας των ΗΠΑ, κυρίως εκείνοι της 2ης και 3ης γενιάς είναι γνώστες της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού στο σύνολό του; Πιστεύετε ότι υπάρχει επαφή των Ελλήνων των ΗΠΑ με την ελληνική γραμματεία - αρχαία, βυζαντινή και νεώτερη; Προσελκύει η μελέτη του Νέου Ελληνισμού νέους ομογενείς ερευνητές;

Οι πρώτες γενιές Ελλήνων μεταναστών στις ΗΠΑ δούλεψαν πολύ σκληρά και εντάχθηκαν με επιτυχία στην αμερικανική κοινωνία και οικονομία. Η πολιτιστική σχέση τους με την πατρίδα εκφράστηκε κυρίως μέσα από τις κοινοτικές εθνοτοπικές οργανώσεις και μέσα από την Ορθόδοξη θρησκευτική τους ταυτότητα. Στις επόμενες γενιές της διασποράς παρατηρούμε νέες πρωτοβουλίες, όπως η θέσπιση charter schools (πρότυπα σχο-



λεία που προσφέρουν ελληνική παιδεία υψηλής ποιότητας), καθώς και οικονομική ενίσχυση προγραμμάτων ελληνικών σπουδών σε πολλά πανεπιστήμια. Οι πρωτοβουλίες αυτές είναι εξαιρετικά θετικές, αφού χτίζουν θεμέλια ελληνικής παιδείας και μεταλαμπαδεύουν γνώση γύρω από τη νεότερη και σύγχρονη Ελλάδα, προσελκύοντας νέες και νέους ομογενείς που θα στελεχώσουν τις μελλοντικές αρχηγείες ελληνοαμερικανών και θα συνεισφέρουν σημαντικά στη δημοσία ζωή των ΗΠΑ και στις σχέσεις των δυο χωρών.

Σε ποιους απευθύνονται τα Κέντρα Ελληνικών Σπουδών που έχουν ιδρυθεί σε πολλά από τα κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού; Πιστεύετε ότι τα εν λόγω κέντρα έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον των Ελλήνων του εξωτερικού;

Στο εξαιρετικά ανταγωνιστικό περιβάλλον των πανεπιστημίων του εξωτερικού σήμερα, τα κέντρα Ελληνικών Σπουδών καλούνται να λειτουργήσουν στρατηγικά, προσελκύοντας φοιτητές ανεξαρτήτως καταγωγής, διδάσκοντάς τους κριτική σκέψη και προσφέροντάς τους γνώσεις και δεξιότη-

▲
Ο κ. Edmund Keeley, ο κ. Δημήτρης Γόντικας και η κ. Κατερίνα Στεργιοπούλου στο Scheide Caldwell House

Συνάντηση του Robert Fagles με τον Δημήτρη Γόντικα κατά την παρουσίαση της μετάφρασής του της Οδύσσειας

τες που θα τους προετοιμάσουν είτε για περαιτέρω σπουδές είτε για επαγγελματική ανέλιξη. Ειδικότερα, τα κέντρα Ελληνικών Σπουδών μπορούν να δράσουν ως εφαλτήρια για τους φοιτητές ελληνικής καταγωγής, ώστε να οικοδομήσουν προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις με τους τόπους καταγωγής των οικογενειών τους. Όλο και περισσότερο, οι ελληνικές κοινότητες αγκαλιάζουν αυτά τα ακαδημαϊκά κέντρα και τα χρηματοδοτούν με γενναιοδωρία και υπερηφάνεια.

Υπάρχει ενδιαφέρον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τους Έλληνες του εξωτερικού της 2ης και 3ης γενιάς;



Το ενδιαφέρον των Ελλήνων του εξωτερικού δεύτερης και τρίτης γενιάς για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αυξάνεται κατακόρυφα όταν η επαφή με την σύγχρονη Ελλάδα γίνεται μέσω προγραμμάτων σπουδών υψηλού επιπέδου και μέσω βιωματικών εμπειριών με επιτόπια διδασκαλία στον τόπο μας. Με αυτόν τον τρόπο, οι φοιτητές αυτοί συνδέονται ψυχικά με τον τόπο καταγωγής των προηγούμενων γενεών, κομίζοντας τη δική τους διαπολιτισμική προοπτική, χωρίς παρωχημένα στερεότυπα και αναχρονιστικές αντιλήψεις για την ελληνική κοινωνία.

Τι πιστεύετε ότι μπορούν οι Ελληνικές Σπουδές να προσφέρουν στην σύγχρονη εποχή;

Ως σημαντικός πυλώνας μιας ευρύτερης, διεπιστημονικής και ποιολογικής παιδείας για το σύνολο των πολιτών, οι Ελληνικές Σπουδές μπορούν να προσφέρουν έναν καθρέφτη αυτογνωσίας στον κάθε φοιτητή και, γενικότερα, στον σημερινό άνθρωπο. Η μελέτη του Ελληνισμού στη διαχρονική του εξέλιξη μας βοηθάει να κατανοήσουμε υπαρκτάς προκλήσεις της δικής μας εποχής, όπως η πολυπολιτισμικότητα των κοινωνιών και οι πολλαπλές, ρευστές ταυτότητες του σημερινού πολίτη του κόσμου.

Πιστεύετε ότι η πνευματική δημιουργία της σύγχρονης Ελλάδας είναι ικανή να τοποθετηθεί επάξια στον παγκόσμιο πολιτισμικό χάρτη;

Είμαστε μια μικρή χώρα σε μια δύσκολη περιοχή του πλανήτη μας. Είμαστε ένας ευλογημένος τόπος με εξαιρετικό ανθρώπινο δυναμικό, πανέμορφο φυσικό περιβάλλον και πολιτισμική διαδρομή χιλιετιών. Παρά τις πολλές μας ελλείψεις, τους εσωτερικούς μας διχασμούς, τις ασυνέχειες και τις δυσλειτουργίες των θεσμών μας, με πολύ κόπο έχουμε χτίσει σύγχρονες δημοκρατικές παραδόσεις και στέρεες κοινωνικές δομές. Για να συμμετά-



Ο κ. Δημήτρης Γόντικας με τον κ. John Σαρμπάνη στο Princeton Athens Center

σχουμε ισότιμα στο παγκόσμιο γίνεσθαι πρέπει να λειτουργήσουμε στρατηγικά, με προγραμματισμό και συλλογικότητα, με συνέχεια και συνέπεια, μοχλεύοντας τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα. Οι μεγάλες διακρίσεις των απανταχού Ελλήνων επιστημόνων και δημιουργών εμπνέουν αισιοδοξία και θαυμασμό. Ένα μείζον ζητούμενο είναι να ενισχυθούν οι διασυνδέσεις της χώρας μας με την ελληνική διασπορά. Όποτε είμαστε εξωστρεφείς και ανοιχτοί στους διαπολιτισμικούς διαλόγους, η εμβέλεια μας επεκτείνεται και αφορά όλους τους συνομιλητές μας, ανεξαρτήτως καταγωγής και γλώσσας. Όσο είμαστε «ελληνικοί» στο πνεύμα, κατά την Καβαφική έννοια, τόσο πιο παρόντες θα είμαστε στον παγκόσμιο πολιτισμικό χάρτη.

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα, αν σας δινόταν η ευκαιρία;

Το ζητούμενο είναι πώς να αλλάξουμε όλοι μαζί ως κοινωνία πολιτών, να γίνουμε ενεργοί στα κοινά που μας ενώνουν, ώστε να προάγουμε τις συγκλίσεις και την αξιοκρατία, την κοινωνική συνοχή και την ειρήνη, να προστατεύουμε το φυσικό μας περιβάλλον και να προσφέρουμε ίσες ευκαιρίες σε όλους, με ειδική μέριμνα για τους ευά-

λwτους συμπολίτες μας. Ο καθένας μας το λιθαράκι του, με αίσθηση μέτρου και κοινωνικής ευθύνης.

Σε πνευματικό επίπεδο υπάρχει κάτι που σας λείπει από την Ελλάδα; Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στη ζωή σας;

Το όραμα και το Ίδρυμα που έχω την τιμή να υπηρετώ όλα αυτά τα χρόνια μου προσφέρουν ένα μεγάλο δώρο: την δυνατότητα να είμαι σε συνεχή, στενή επαφή με τα κοινά του τόπου μας, να παρακολουθώ την πολιτιστική και επιστημονική πραγματικότητα στην Ελλάδα, να συνεργάζομαι με Έλληνες συναδέλφους και ελληνικούς θεσμούς, να έρχομαι τακτικά σε αγαπημένα μέρη της πατρίδας μας και να συντηρώ πολύτιμες φιλίες που ανάγονται στα θρανία του Σχολείου μας. Η ζωντανή μου επαφή με τις επόμενες γενεές, με φοιτητές και με αποφοίτους μας, αποτελεί για μένα πηγή γνώσης, δύναμης και ελπίδας για το μέλλον. Είμαι βαθύτατα ευγνώμων για αυτό.

Ευχαριστούμε πολύ!

Ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να μοιραστώ μαζί σας τις σκέψεις μου γύρω από τα σημαντικά θέματα που συζητήσαμε.



PHOTO BY MARA LAVITT

Μαρία Καλιαμπού

Senior Lecturer in Modern Greek Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Yale

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

➤ Η κυρία Μαρία Καλιαμπού είναι Senior Lecturer στο πρόγραμμα ελληνικών σπουδών του πανεπιστημίου Yale. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ολοκλήρωσε το διδακτορικό της στην Ευρωπαϊκή Εθνολογία και Λαογραφία στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Το διδακτορικό της τιμήθηκε στην Γερμανία με το βραβείο Lutz Röhrich ως η καλύτερη διατριβή στην παραμυθολογία. Συνέχισε τις μεταδιδακτορικές σπουδές της στο Πανεπιστήμιο Charles-de-Gaulle, Lille III, καθώς και στο Πανεπιστήμιο Princeton.

Η έρευνά της εστιάζει στον διάλογο της εθνολογίας με την ιστορία του βιβλίου, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ελληνική Διασπορά. Τώρα ετοιμάζει το καινούργιο της βιβλίο για τις εκδόσεις των ελληνοαμερικανικών κοινοτήτων. Τον περασμένο Μάρτιο δημοσιεύθηκε το βιβλίο που επιμελήθηκε «Η Επανάσταση του 1821 και οι Έλληνες της Αμερικής» από τις Εκδόσεις Ασίνη.

Επίσης, ασχολείται και με τη διδασκαλία των Ελληνικών ως ξένης γλώσσας. Υπήρξε για τρία χρόνια Πρόεδρος της ομάδας Ελληνικών στο Αμερικανικό Συμβούλιο Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών και είναι πιστοποιημένη εξετάστρια Ελληνικών του Ινστιτούτου Γλωσσών του Αμερικανικού Υπουργείου Άμυνας.

Κυρία Καλιαμπού, έχετε γεννηθεί στη Θεσσαλονίκη και πραγματοποιήσατε τις προπτυχιακές σπουδές σας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Ολοκληρώσατε την διδακτορική διατριβή σας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Ασχοληθήκατε στην έρευνά σας με τον ελληνικό πολιτισμό, την λογοτεχνία, την λαογραφία αλλά και με τον Απόδημο Ελληνισμό. Αποφασίσατε να δραστηριοποιηθείτε ακαδημαϊκά στο εξωτερικό και συγκεκριμένα στις ΗΠΑ, σε ένα από τα κορυφαία πανεπιστήμια του κόσμου, το Yale, όπου και διδάσκετε στο Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών. Τι καθόρισε αυτήν την απόφασή σας;

Από τα πρώτα χρόνια των προπτυχιακών σπουδών μου στην Ελλάδα, με ενδιέφερε να γνωρίσω διαφορετικά ακαδημαϊκά συστήματα. Το πρόγραμμα Erasmus μου έδωσε την ευκαιρία να σπουδάσω για ένα εξάμηνο στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus, αυτό το εξαιρετικό πρόγραμμα ανταλλαγών, το οποίο αργότερα με τίμησε ως πρόσβειρα φοιτητών Erasmus της Ελλάδας, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία μου. Εκεί άνοιξαν οι οριζόντες μου και είδα πως υπήρχαν ευκαιρίες για ολοκληρωμένες σπουδές Λαογραφίας στη Γερμανία, κάτι που δυστυχώς δεν υπήρχε ούτε υπάρχει στην Ελλάδα. Γι' αυτό αποφάσισα να επιστρέψω στη Γερμανία για διδακτορικές σπουδές, έχοντας πάντα στόχο και επιθυμία την επιστροφή στην Ελλάδα.

Στην Αμερική πήγα αρχικά με τη σκέψη πως θα μείνω μόνο έναν χρόνο, ως μεταδιδακτορική υπότροφος στο Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών στο πανεπιστήμιο Princeton. Κατά καλή μου τύχη, προέκυψε αμέσως η θέση ελληνικών στο Yale. Έτσι, η απόφασή μου να εργαστώ ακα-



δημαϊκά στο εξωτερικό προέκυψε αβίαστα, ύστερα από τις σπουδές και τις ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό, που απουσίαζαν από την Ελλάδα.

Τα τελευταία χρόνια οι ανθρωπιστικές και οι ειδικότερα οι κλασικές σπουδές βιώνουν μία συρρίκνωση - και ενδεχομένως μία απαξίωση - σε όλο τον κόσμο. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα δεν χρηματοδοτούν ιδιαίτερα τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες - πλην των Οικονομικών. Παράλληλα, ο κόσμος έχει απαξιώσει τις ανθρωπιστικές σπουδές ως μη "χρήσιμες". Πού αποδίδετε αυτήν την στάση;

Θα πρέπει να αναλογιστούμε με προσοχή τι σημαίνει «χρήσιμη» επιστήμη. Εννοούμε «εφαρμοσμένη» επιστήμη ή μήπως κάτι που οδηγεί στην αγορά εργασίας; Είναι αλήθεια πως η άμεση σύνδεση των σπουδών με την αγορά εργασίας έχει συντελέσει στη μερική απαξίωση των ανθρωπιστικών σπουδών. Πολλοί και πολλές φοβούνται πως αν σπουδάσουν ανθρωπιστικές επιστήμες δεν θα έχουν άμεση επαγγελματική αποκατάσταση. Κάτι που κατά τη γνώμη μου δεν πρέπει να υφίσταται, καθότι οι απόφοιτοι των

Η μικρή Ελλάδα, σε σχέση με μεγαλύτερες πληθυσμιακά χώρες, έχει προσφέρει αρκετά στη λογοτεχνία και τον πολιτισμό. Αυτό που θα ήθελα να τονίσω είναι πως υπάρχουν κρυμμένοι θησαυροί στην Ελλάδα, αλλά είναι σχεδόν αδύνατη η προβολή τους, άρα μένουν στο περιθώριο. Οφείλει η Ελληνική Πολιτεία να βοηθήσει στην προβολή και τη διεθνή αναγνώριση του εξαιρετικού έργου που παράγεται στην Ελλάδα.

ανθρωπιστικών σπουδών αποκτούν πολλές κριτικές δεξιότητες, απαραίτητες για κάθε χώρο εργασίας. Έχουμε πολλά παραδείγματα άλλωστε φοιτητών που τελείωσαν ανθρωπιστικές σπουδές και εργάζονται σε χώρους τελείως διαφορετικούς, όπως είναι ο κλάδος της οικονομίας και των επενδύσεων.

Αν κάποιος σκέφτεται να ακολουθήσει ακαδημαϊκή καριέρα στις ανθρωπιστικές επιστήμες, δηλαδή αναζητά θέση σε ένα πανεπιστήμιο, είναι γεγονός ότι θα δυσκολευτεί. Αλλά πρέπει να είμαστε ανοιχτοί και κυρίως ευέλικτοι για νέες ευκαιρίες. Δεν είναι μόνο το πανεπιστήμιο που καλύπτει τα ερευνητικά μας ενδιαφέροντα.

Πώς βλέπετε την πορεία των κλασικών και νεοελληνικών σπουδών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ; Πιστεύετε ότι είναι εφικτή η στρόφη των νέων ανθρώπων προς τις κλασικές και τις νεοελληνικές σπουδές;

Υπάρχει πάντα ένας μικρός αλλά σταθερός αριθμός φοιτητών που ενδιαφέρονται για τις κλασικές και τις νεοελληνικές

σπουδές. Ας επικεντρωθούμε σε αυτούς τους λίγους αλλά πολύ καλούς φοιτητές που ενδιαφέρονται, και ας προσφέρουμε μαθήματα σε πανεπιστημιακό επίπεδο που ανταποκρίνονται στις αγωνίες των νέων παιδιών. Είναι καθήκον των ερευνητών και ερευνητριών να κάνουν την εξειδικευμένη έρευνά τους κατανητή στους νέους ανθρώπους.

Επίσης, θα ήθελα να αναφέρω πως για να στραφούν οι νέοι και οι νέες στην Ελλάδα προς τις κλασικές και τις νεοελληνικές σπουδές θα πρέπει ήδη από το σχολείο να διδάσκονται με όμορφο παιδαγωγικό τρόπο τόσο τα αρχαία όσο και τα νέα ελληνικά. Πολύ φοβάμαι πως δημιουργείται μια αδιαφορία προς αυτές τις επιστήμες, γιατί δυστυχώς η μετάδοσή τους δεν είναι εποικοδομητική.

Κάνετε συστηματική έρευνα για την ελληνική λογοτεχνία και την λαογραφία, καθώς και για την ελληνική ομογένεια στις ΗΠΑ, σε ένα πανεπιστήμιο με παράδοση στις ελληνικές σπουδές. Η ελληνική

Ομογένεια σε όλο τον κόσμο κρατά τα έθιμα και τις παραδόσεις της πατρίδας. Ωστόσο, είναι γνώστες οι Ομογενείς 2ης και 3ης γενιάς της ελληνικής ιστορίας και της ελληνικής γλώσσας;

Η Ομογένεια κρατάει όντως τις παραδόσεις της Ελλάδας και επιθυμεί να τις μεταλαμπαδεύσει στις επόμενες γενιές. Είναι δύσκολο να πούμε με σιγουριά πόσο καλά γνωρίζουν οι νεότερες γενιές την ιστορία και τη γλώσσα. Έχω συναντήσει νέα παιδιά με πάθος για τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας που προσπαθούν να βελτιώσουν και να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους και να βελτιώσουν τα ελληνικά τους. Και από την άλλη υπάρχουν νέα παιδιά που δεν έχουν κατάλληλες ευκαιρίες για να μάθουν τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό. Η μοναδική επαφή αυτών των παιδιών με τον ελληνισμό γίνεται μέσα από τις κοινότητες, κάτι που δυστυχώς προσφέρει αποσπασματικές γνώσεις της ιστορίας και ελάχιστες γνώσεις της ελληνικής γλώσσας.

Προσελκύει η μελέτη του Νέου Ελληνισμού νέους Ομογενείς ερευνητές;

Βεβαίως! Ήδη από τις προηγούμενες γενιές υπήρχαν Ομογενείς που ασχολήθηκαν με την ιστορία των Ελλήνων της Αμερικής ή με θέματα νεοελληνικής ιστορίας και λογοτεχνίας. Και συναντώ συνέχεια νέους ανθρώπους που ενδιαφέρονται, ο καθένας με τον δικό του τρόπο, να μελετήσει τον Νέο Ελληνισμό. Ασφαλώς ο αριθμός δεν είναι πολύ μεγάλος, αλλά είναι σημαντικό ότι το ενδιαφέρον δεν έχει σβήσει.

Σε ποιους απευθύνονται τα Κέντρα Ελληνικών Σπουδών που έχουν ιδρυθεί σε πολλά από τα κορυφαία πανεπιστήμια του εξωτερικού; Πιστεύετε ότι τα εν λόγω κέντρα έχουν προσελκύσει το ενδια-



COURTESY OF YALE UNIVERSITY

φέρον των Ελλήνων του εξωτερικού;

Κάθε κέντρο είναι διαφορετικό. Κάποια κέντρα απευθύνονται σε Ομογενείς, καθώς οι φοιτητές τους προέρχονται από την εκάστοτε ελληνική κοινότητα. Άλλα κέντρα, όπως το πρόγραμμα στο Yale, απευθύνονται σε φοιτητές με διαφορετικά προφίλ, μεταξύ των οποίων μπορεί να είναι και κάποιοι από την ευρύτερη Ομογένεια. Να σας δώσω ένα παράδειγμα: στο σεμινάριο που διδάσκω αυτό το εξάμηνο με τίτλο «*Η ελληνική διασπορά στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής*» (*"The Greek Diaspora in the United States"*), έχω Αμερικανούς φοιτητές με κορεατική, λατινοαμερικανική, ουκρανική, τουρκική, κυπριακή ή ελληνική καταγωγή.

Ποια είναι η σχέση των Ελλήνων που ζουν στις ΗΠΑ με την Ελλάδα και με τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό; Πιστεύετε ότι υπάρχει επαφή των Ελλήνων των ΗΠΑ με την ελληνική γραμματεία - αρχαία, βυζαντινή και νεότερη;

Όπως είπα προηγουμένως, κάποιοι είναι περισσότερο ενημερωμένοι από κάποιους άλλους, αναλόγως με το σχολείο ή το πανεπιστήμιο στο οποίο φοιτούν. Όμως δεν θα ήταν υπερβολικό να θέλουμε οι Έλληνες της Αμερικής να έχουν τις γνώσεις τις οποίες θα έπρεπε κάποιοι να έχει αν ήταν απόφοιτος του

Sterling Memorial Library

τμήματος Ιστορίας ή Φιλολογίας; Μήπως είμαστε άδικοι απέναντί τους;

Δεν θα επαναλάβω τα πολύ απλοϊκά κατά τη γνώμη μου κλισέ, πως οι Έλληνες της Αμερικής έχουν μείνει πίσω σε προηγούμενες δεκαετίες κι έχουν χάσει την επαφή τους με τη σημερινή Ελλάδα. Σήμερα, με το διαδίκτυο, που η πρόσβαση στην πληροφορία είναι ευκολότερη, ο κόσμος ενημερώνεται πιο άμεσα και γρήγορα κι αυτό βοηθάει πολύ και τους Έλληνες της Αμερικής.

Υπάρχει ενδιαφέρον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τους Έλληνες του εξωτερικού της 2ης και 3ης γενιάς;

Ναι, υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον. Η έρευνα για τους φοιτητές της γλώσσας κληρονομιάς δείχνει πως τα παιδιά στα σχολικά τους χρόνια αντιδρούν στους γονείς τους και με με-



γάλη δυσαρέσκεια πηγαίνουν να μάθουν τη γλώσσα κληρονομιάς. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε πως τα μαθήματα στα ελληνικά σχολεία γίνονται τα απογεύματα ή τα Σάββατα, τις ώρες δηλαδή που τα παιδιά θα ήθελαν να παίξουν ή έχουν άλλες δραστηριότητες. Αργότερα όμως, όταν τα παιδιά ενηλικιώνονται, αναζητούν τη γλώσσα κληρο-

νομιάς. Στα χρόνια του πανεπιστημίου «επιστρέφουν στις ρίζες τους», θέλουν να μάθουν τη γλώσσα των προγόνων τους και να επικοινωνούν με τα γηραιότερα μέλη της οικογένειάς τους.

Τι πιστεύετε ότι μπορούν οι Ελληνικές Σπουδές να προσφέρουν στην σύγχρονη εποχή;

Αγάπη για τον άνθρωπο. Εμπιστοσύνη στη δημιουργικότητα. Δημιουργία υπεύθυνων πολιτών. Αυτό που έλεγε ο Αριστοτέλης, πως σκοπός μιας συντεταγμένης κοινωνίας είναι οι ενάρετες πράξεις και όχι μόνον η συμβίωση.

Θα ενθαρρύνετε ένα νέο παιδί να ασχοληθεί με τις ελληνικές σπουδές;

Μακάρι να ασχοληθούν πολλά νέα παιδιά με τις ελληνικές σπουδές και τις σπουδές διασποράς! Πρέπει να δούμε τις ελληνικές σπουδές πιο σφαιρικά, διατμηματικά. Συνήθως νομίζουμε πως ελληνικές σπουδές σημαίνει ελληνική φιλολογία, αλλά οι ελληνικές σπουδές καλύπτουν περισσότερα πεδία (ιστορία, γλωσσολογία, εθνολογία, ανθρωπολογία, πολιτικές επιστήμες, παιδαγωγικά) στα οποία αξίζει να ειδικευτεί κανείς.

Πιστεύετε ότι η πνευματική δημιουργία της σύγχρονης Ελλάδας είναι ικανή για να τοποθετηθεί επάξια στον παγκόσμιο πολιτισμικό χάρτη;

Η μικρή Ελλάδα, σε σχέση με μεγαλύτερες πληθυσμιακά χώρες, έχει προσφέρει αρκετά στη λογοτεχνία και τον πολιτισμό. Αυτό που θα ήθελα να τονίσω είναι πως υπάρχουν κρυμμένοι θησαυροί στην Ελλάδα, αλλά είναι σχεδόν αδύνατη η προβολή τους, άρα μένουν στο περιθώριο. Οφείλει η Ελληνική Πολιτεία να βοηθήσει στην προβολή και τη διεθνή αναγνώριση του εξαιρετικού έργου που παράγεται στην Ελλάδα.

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα, αν σας δινόταν η ευκαιρία;

Η απάντηση δεν είναι τι θα ήθελα εγώ προσωπικά να αλλάξω αλλά πώς ο καθένας μας βάζει το λι-

COURTESY OF YALE UNIVERSITY



Beinecke Plaza

Beinecke Rare Book and Manuscript Library



θαράκι του σε μια σύγχρονη κοινωνία των πολιτών. Χρειάζεται περισσότερος επαγγελματισμός σε όλους τους χώρους εργασίας. Δυστυχώς, το εργασιακό πλαίσιο στην Ελλάδα πολλές φορές δεν ανταποκρίνεται σε αναπτυγμένες επαγγελματικές σχέσεις αλλά περισσότερο σε συνήθειες και πρακτικές που δεν λαμβάνουν υπόψη τους αξιολογικά, πρακτικά, και αποτελεσματικά κριτήρια.

Σε πνευματικό επίπεδο υπάρχει κάτι που σας λείπει από την Ελλάδα;

Είμαι τυχερή που σε όλες τις

χώρες που έζησα (Γερμανία, Γαλλία και ΗΠΑ) είχα ανθρώπους κοντά μου, Έλληνες και ξένους, με τους οποίους κρατούσα τη σύνδεση με την Ελλάδα άσβεστη. Τώρα με το διαδίκτυο, η επαφή με την Ελλάδα είναι ακόμη πιο εύκολη. Όπως σε όλους τους Έλληνες της διασποράς, αυτό που μου λείπει είναι οι άνθρωποι που αγαπώ και βρίσκονται μακριά.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στη ζωή σας στις ΗΠΑ;

Προφανώς την ελληνική γλώσσα!

Σας ευχαριστούμε πολύ!



COURTESY OF YALE UNIVERSITY

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟ, Γ7

➤ Η Αμερική, η μεγάλη αυτή χώρα, της οποίας η φήμη έχει απλωθεί σε ολόκληρη την παγκόσμια κοινότητα δε θα μπορούσε να μην προσελκύσει και να φιλοξενήσει έναν λαό που χαρακτηρίζεται από το πνεύμα εξερεύνησης, τους Έλληνες. Η μετανάστευσή τους ξεκίνησε τους τελευταίους τρεις αιώνες, ενώ έγινε συστηματικότερη από το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, με πρώτους μετανάστες τους Έλληνες των παραλίων της Μικράς Ασίας και των ελληνικών νησιών. Στην προσπάθειά τους να ανατρέψουν την τύχη τους και να ζήσουν ή τουλάχιστον να πάρουν μια γεύση του αμερικανικού ονείρου εγκαταστάθηκαν στα μεγάλα αστικά κέντρα των ΗΠΑ, όπου σήμερα εντοπίζεται η συντριπτική πλειονότητα των Ελλήνων του Εξωτερικού. Βέβαια, μεταξύ των πλέον δημοφιλών πόλεων-τόπων εγκατάστασης των Ελλήνων υπήρξε και η πόλη της οποίας τα ψηλά κτίρια και οι μεγάλες λεωφόροι εντυπωσιάζουν τα πλήθη, η Νέα Υόρκη. Εκεί έχει συγκεντρωθεί και το μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων στην Αμερική. Φυσικά, το γεγονός ότι η πόλη αυτή βρίσκεται στην ανατολική ακτή των ΗΠΑ και διαθέτει ένα μεγάλο λιμάνι έδρασε καταλυτικά στην επιλογή των Ελλήνων μεταναστών.

Οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες στη Νέα Υόρκη υπήρξαν άνθρωποι της εργατικής τάξης, οι οποίοι εγκατέλειψαν την πατρίδα τους με μεγάλη αβεβαιότητα για το μέλλον. Ωστόσο, η συγκέντρωση μεγάλων ομάδων ομογενών σε συνδυασμό με

τη ζέση των Ελλήνων να εργαστούν σκληρά συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία μεγάλων κοινοτήτων Ελληνισμού, όπου σημειωνόταν και σημειώνεται σημαντική πρόοδος σε όλα τα επίπεδα. Έτσι, πολλοί από τους πρώτους μετανάστες ασχολού-



μενοι κυρίως με τον τομέα της βιομηχανίας και της εστίασης, παρά τις αρχικά δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης, απέκτησαν οικονομική ισχύ που τους επέτρεψε να απλώσουν τις πρώτες ρίζες τους και τελικά να ισχυροποιήσουν την παρουσία τους στη Νέα Υόρκη, χωρίς ποτέ να ξεχάσουν την πατρίδα τους.

Η συνοικία όπου παρατηρήθηκε εντονότερα η κοπιώδης προσπάθεια των ξενιτεμένων Ελλήνων να προοδεύσουν στον νέο τους τόπο ήταν η Αστόρια, το προάστιο της Νέας Υόρκης που απέχει μόλις 15 λεπτά από το κέντρο της πόλης. Η ελληνική κοινότητα της Αστόρια είναι πλέον η δεύτερη μεγαλύτερη παγκοσμίως. Εκεί σήμερα το ελληνικό στοιχείο είναι εξαιρετικά έντονο με χαρακτηριστικό γνώρισμα την δυναμική παρουσία της ελληνικής γλώσσας, που προσέδωσε στην Αστόρια τον χαρακτηρισμό «Μικρή Ελλάδα».

Η ελληνική κληρονομιά στη συνοικία αυτή είναι εμφανής από τον πολιτιστικό αντίκτυπο της ελληνικής κουζίνας στη περιοχή. Μάλιστα, σήμα κατατεθέν της Αστόρια είναι η ελληνική κουζίνα, γεγονός που αιτιολογείται και από τη μεγάλη ενασχόληση των πρώτων μεταναστών με τον τομέα της εστίασης. Βέβαια, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η συμβολή των διάφορων ελληνικών πολιτιστικών κέντρων, αλλά και της Εκκλησίας στην προσπάθεια των απόδημων Ελλήνων να διαμορφώσουν την κοινότητά τους με πολιτισμικούς όρους. Συγκεκριμένα, εκδηλώσεις με στόχο τον εορτασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς των Ελλήνων διοργανώνονται ετησίως στην Αστόρια, με σημαντικότερο το φεστιβάλ της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου, η οποία ανήκει στους μεγαλύτερους ελληνορθόδοξους ναούς της περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί και η συνεισφορά του Ελληνικού Κέντρου Πολιτισμού που διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην ενίσχυση και τη διατήρηση των ελληνικών ηθών, παραδόσεων και αρχών μέ-



✓
Το περιοδικό Time Out κυκλοφόρησε την ετήσια λίστα με τις «50 πιο cool γειτονίες στον κόσμο» και η Astoria, γνωστή ως «Greektown» της Νέας Υόρκης, μπήκε στο νούμερο 8! Η Αστόρια είναι η καρδιά της ελληνικής κοινότητας της Νέας Υόρκης και εδώ θα βρείτε μια τοπική ελληνορθόδοξη εκκλησία, ένα ελληνικό σχολείο, κοινωνικούς συλλόγους, παραδοσιακά ελληνικά παντοπωλεία και μια σειρά από ελληνικά εστιατόρια και επιχειρήσεις.

σω μαθημάτων γλώσσας, πολιτιστικών εκδηλώσεων και άλλων πρωτοβουλιών, μεταξύ των οποίων και η παρέλαση των ευζώνων στο πλαίσιο του εορτασμού της 25^{ης} Μαρτίου στο Μανχάταν. Αυτού του είδους οι εκδηλώσεις αποδεικνύουν έμπρακτα τη θέληση των Ελλήνων Ομογενών να αναβιώσουν, αλλά και να διαφυλάξουν τις παραδόσεις τους.

Παρά την απόσταση που χωρίζει τους απόδημους Έλληνες της Νέας Υόρκης από την πατρίδα τους, οι ίδιοι έχουν μεριμνήσει για τη διατήρηση επαφών με την Ελλάδα. Η δημιουργία της ελληνικής εφημερίδας της Αμερικής, του «Εθνικού Κήρυκα», ως μια γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ Ελλάδας και Νέας Υόρκης, είναι ένα από τα σημαντικότερα μέσα που διαθέ-

τουν για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Η εφημερίδα αυτή, ξεκινώντας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα από τη Νέα Υόρκη, κατάφερε να εξελιχθεί σε ένα βήμα εκπροσώπησης των Ελλήνων της Διασποράς, κυρίως των αμερικάνικων κοινοτήτων, με διαχρονική ισχύ μέχρι και σήμερα, φέρνοντας κοντά τους όλους τους Ομογενείς.

Οι Έλληνες της Αστόρια, λοιπόν, κατόρθωσαν να θεμελιώσουν την παρουσία τους και να οικοδομήσουν μια οικονομικά και κοινωνικά ισχυρή κοινότητα σε μια ξένη χώρα. Έτσι, επιβεβαιώνουν με τον καλύτερο τρόπο τη φράση του σπουδαίου Γάλλου συγγραφέα και πολιτικού Αντρέ Μαλρώ, ότι «μια κρυφή Ελλάδα υπάρχει στην καρδιά όλων των ανθρώπων της Δύσης».

Πηγές:

<https://www.tovima.gr/2018/08/21/opinions/oi-ellines-tis-neas-yorkis-kai-tis-amerikis/>
<https://www.enikos.gr/travel/astoria-neas-yorki-edo-milame-ellinika/1987344/>
<https://www.kathimerini.gr/society/1032261/astoria-i-geitonia-tis-neas-yorkis-poy-krataei-tin-elliniki-psyche-tis/>
<https://www.anamniseis.net/yparxei-mia-akomi-ellada-ektos-synoron-posoi-ellines-zoun-se-olokliro-ton-kosmo/>
<https://www.kathimerini.gr/world/859107/to-neo-prosopo-tis-astoria/>
<https://www.lifo.gr/arxeio/stin-astoria-elliniko-horio-tis-neas-yorkis>
<https://www.ekirikas.com/about-page/>
<https://www.estiator.com/η-κοινότητα-του-αγίου-δημητρίου-αστόρ/>

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

Μια ελληνική εφημερίδα στην Νέα Υόρκη

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΟΠΗ-ΣΟΦΙΑ ΓΚΙΚΑ, Α2



«Εθνικός Κήρυκας» είναι αυτός που κηρύττει το έθνος, αυτός ο οποίος μεταφέρει πληροφορίες για ένα έθνος, συνιστά δηλαδή φορέα των ειδήσεων, των ηθών και των παραδόσεών του. Για αυτόν το σκοπό ιδρύθηκε το 1915 η ελληνική εφημερίδα «Εθνικός Κήρυξ» στην Νέα Υόρκη, από τον Έλληνα της Διασποράς Πέτρο Τατάνη. Οι Ομογενείς της Αμερικής, αν και προσπαθούν να ενσωματωθούν πλήρως στον διαφορετικό τρόπο ζωής της χώρας, επιθυμούν παράλληλα να διατηρήσουν αλώβητη την εθνική τους ταυτότητα και να ενημερώνονται για την κατάσταση της γενέτειράς τους, κάτι που υποστηρίζει ένθερμα ο διευθυντής της Ηρακλής Διαματάρης.

Μολονότι από το όνομα της συνάγεται το συμπέρασμα πως δημιουργήθηκε για αμιγώς πολιτιστικούς λόγους, οι πολιτικές διαμάχες τις εποχής διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση της εφημερίδας. Σύμφωνα με τα ιστορικά δεδομένα, ο βασιλιάς Κωνσταντίνος χρηματοδότησε την κυκλοφορία της εφημερίδας «Ατλαντίς», με στόχο να προωθήσει τις πολιτικές του βλέψεις. Ως εκ τούτου, ο αντιμαχόμενος του βασιλιά και σπουδαίος πολιτικός Ελευθέριος Βενιζέλος ενθάρρυνε την έκδοση μιας εφημερίδας που θα ανταγωνιζόταν την «Ατλαντίδα». Χάρη σε αυτό το γεγονός, ο Πέτρος Τατάνης επένδυσε ένα μεγάλο ποσό προκειμένου να διασφαλίσει την έκδοση και την κυκλοφορία της εφημερίδας «Εθνικός Κήρυξ».

Κατά τη διάρκεια των χρόνων που ακολούθησαν η γενική επιμέλεια του «Εθνικού



109 χρόνια στο πλευρό της ομογένειας. Η εφημερίδα ιδρύθηκε στις 2 Απριλίου 1915 στην Νέα Υόρκη από τον Πελοποννήσιο Πέτρο Π. Τατάνη, με αρχισυντάκτη τον Δημήτριο Καλιμαχο.

Κήρυκα» μεταβιβάστηκε σε πληθώρα προσώπων, καταλήγοντας στον Αντώνη Διαματάρη ο οποίος διετέλεσε διευθυντής της εφημερίδας από το 1979 ως και το 2019, όταν ανέλαβε εξ ολοκλήρου την εφημερίδα ο γιος του, Ηρακλής Διαματάρης. Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως το 1984 ο «Εθνικός Κήρυξ» απέκτησε γραφεία στην Αθήνα, ενώ παράλληλα το 1997 δημιουργήθηκε η αγγλική έκδοση της εφημερίδας ως «National Herald» με μεγάλη απήχηση στο αγγλικό κοινό. Το 2004 ο «Εθνικός Κήρυξ» αποκτά τη δική του ιστοσελίδα, στην οποία οι ειδήσεις διαχωρίζονται σε ποικίλες κατηγορίες όπως «Υγεία και Επιστήμη», «Αθλητικά» κ.ά.

Μέσα από την εξέλιξή της, η εφημερίδα «Εθνικός Κήρυξ» κατορθώνει να επιτελέσει τον στόχο της, να εδραιώσει τις σχέσεις μεταξύ των Ελλήνων της Ελλάδας και των Ομογενών της Αμερικής και να καταγράψει την ιστορία του Απόδημου Ελληνισμού. Εξάλλου, η πολιτιστική παρακαταθήκη των Ελλήνων της Διασποράς την οποία έχουν κληρονομήσει από τα πατρία εδάφη είναι εξέχουσας σημασίας και οφείλει να καλλιεργείται διαρκώς, προκειμένου οι Ομογενείς να προασπίσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Πηγές:

Hellenic News. (2014, November 7). "ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ". Hellenic News of America. <https://hellenicnews.com/oi-prwtes-efimerides-tis-omogeneias-si/> (2023, November 20). «Εθνικός Κήρυκας». <https://www.ekirikas.com/>
Ο Πέτρος Τατάνης, ο Εθνικός Κήρυξ & ο Βενιζελισμός στις Ηνωμένες Πολιτείες. (2016). PatrisNews - Εφημερίδα Πατρίς Ηλείας. <https://www.patrisnews.com/o-petros-tatanis-o-ethnikos-kiryx-o-venizelismos-stis-inomenes-politeies/>

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΡΕΒΕΛΑ, Α7

➔ Η μετανάστευση των Ελλήνων στην Αμερική, και συγκεκριμένα στη Βοστώνη είχε ξεκινήσει ήδη από τα μέσα του 17^{ου} αιώνα. Οι πρώτοι που κατέφθασαν ήταν ναυτικοί και καπετάνιοι, ενώ ο πρώτος Έλληνας που αποβιβάστηκε πιθανόν να είναι ο Thomas Grecian. Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα κατοικούσαν στην Βοστώνη λιγότεροι από 300 Έλληνες και γενικότερα στην Αμερική είχαν εγκατασταθεί πάνω από 9.000 Έλληνες. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι περισσότεροι Έλληνες μετανάστες προς τις ΗΠΑ τον 20^ο αιώνα δεν είχαν γνωστούς ή συγγενείς στην χώρα αυτή. Κουβαλούσαν, ωστόσο την ελπίδα και την πίστη για ένα καλύτερο μέλλον.

Το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων μεταναστών στην Βοστώνη εγκαταστάθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εξαιτίας των οικονομικών επιπτώσεων των Βαλκανικών Πολέμων (1912-1913). Οι Έλληνες διέπρεψαν σε πολλούς τομείς της ζωής στην Βοστώνη τον 20^ο αιώνα. Κάποιοι από αυτούς ήταν ο αθλητής Η. Agganis, ο μουσικός D. Mitropoulos, ο επιχειρηματίας T. Pappas, ο J. Haseotes, G. Demoulas, οι βιομήχανοι C. Maliotis και C. Paroutsis, ο αστρονόμος M. Parayannis, ο τέως Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος, και ο συγγραφέας N. Gage. Καταγεγραμμένη είναι επίσης η συμβολή των Ελλήνων σε νοσοκομεία και πανεπιστήμια.

Η θρησκεία έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Ελληνισμού στη νέα ήπειρο. Η κοινότητα του Αγ. Ιωάννη του Βαπτιστή στην Βοστώνη έχει διαγράψει την δική της ιστορία, από το 1922. Η κοινότητα αυτή, βοηθούσε τους Έλληνες μετανάστες στην εύρεση στέγης, εργασίας και εκπαίδευσης. Το 1924, η κοινότητα απέκτησε έναν εντυπωσιακό ναό, ο οποίος οικοδομήθηκε για την Προτεσταντική κοινότητα ενώ στην συνέχεια μετατράπηκε σε Εβραϊκή συναγωγή πριν τον αγοράσει η ελληνική κοινότητα. Εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών η κοινότητα δεν είχε την δυνατότητα να αποπληρώσει το δάνειο και η τράπεζα Φράνκλιν Σέιβινγκς έβγαλε σε πλειστηρια-

σμό τον ναό. Όμως με συνεχείς προσπάθειες και αγώνα, συγκεντρώθηκαν χρήματα και αγόρασαν και πάλι τον ναό, αναγράφοντας στην πινακίδα «Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή του Δευτέρου». Η ελληνική κοινότητα αναπτύχθηκε στην περιοχή του Αγίου Ιωάννη, με



Είναι ολοφάνερο ότι στην Ομογένεια της Βοστώνης είναι βαθιά ριζωμένη η ελληνική συνείδηση.

πληθώρα κατοικιών και καταστημάτων να θεμελιώνονται, ενώ παράλληλα λειτουργούσε και ελληνικό σχολείο.

Οι ρίζες του Ελληνικού πολιτισμού στην Βοστώνη φαίνονται, επιπλέον, και από το Μαλιώτειο Πολιτιστικό Κέντρο με ιδρυτή τον Κώστα Μαλιώτη και έτος ίδρυσης το 1981. Ο Κώστας Μαλιώτης ήταν γιος κρητικού βοσκού, ο οποίος μετανάστευσε στην Αμερική το 1915. Οι επαγγελματικές του δραστηριότητες σχετιζόνταν με την βιομηχανία. Πάντοτε ονειρευόταν να ιδρύσει ένα κέντρο ελληνισμού. Έτσι, στα θεμέλια του Ελληνικού Κολλεγίου και της Θεολογικής Σχολής του Τιμίου Σταυρού ανύψωσε το κέντρο αυτό. Στόχος του Κέντρου είναι η προώθηση της μελέτης των ελληνικών παραδόσεων και της διατήρησης του ελληνικού χαρακτήρα στη Βοστώνη. Ανάμε-

διοργανωθεί διακρίνονται οι εκδηλώσεις «Λυσιστράτη του Αριστοφάνη», υπό την διεύθυνση του Μιχάλη Κακογιάννη, η δραματική και μουσική παράσταση «Σμύρνη» και το κονσέρτο από το συγκρότημα «Άνω Σύρος» με αφορμή την ποίηση των Καβάφη και Γκάτσου. Τέλος, έχουν διοργανωθεί εορ-

ταστικές εκδηλώσεις για τα 70 χρόνια από την Μάχη της Κρήτης και τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση των νησιών του Βορείου Αιγαίου. Οι Έλληνες Ομογενείς της Βοστώνης έχουν αποδειχτεί πιστοί στις εθνικές εορτές της πατρίδας μας. Για παράδειγμα, όλοι οι Έλληνες της Ομογένειας με ενθουσιασμό αλλά και συγκίνηση τίμησαν την επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου, την Κυριακή 29 Οκτωβρίου του 2023 με μία εντυπωσιακή εκδήλωση υπό την αιγίδα της Ομοσπονδίας Ελληνοαμερικανικών Σωματείων Νέας Αγγλίας. Μάλιστα, ακόμη και οι πιο νέοι Ομογενείς διατηρούν μία βαθιά σύνδεση με τα ελληνικά έθιμα. Πάνω από 250 φοιτητές συμμετέχουν σε ένα παραδοσιακό γλέντι που τελείται κάθε χρόνο πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους.

Είναι ολοφάνερο ότι στην Ομογένεια της Βοστώνης είναι βαθιά ριζωμένη η ελληνική συνείδηση. Ακολουθούν πιστά τα έθιμα, τις εορτές και τις επετείους και προσπαθούν όλο και περισσότερο να δημιουργήσουν δεσμούς με την Ελλάδα. Σε όλους τους δρόμους των ελληνικών κοινοτήτων μπορεί με την πρώτη όψη να φαίνονται τα γαλανόλευκα σημαία που στολίζουν καθετί και αν κανείς προσέξει καλύτερα θα διακρίνει το φιλότιμο και την ελπίδα αυτών των ανθρώπων, όταν αναγκάστηκαν να αφήσουν την πατρίδα τους για να αναζητήσουν μια ζωή με καλύτερες ευκαιρίες.

Πηγές:

<http://www.520greeks.com/articles/boston-greeks/>
<https://www.hellenicdailynewsny.com/omogeneia/26-25>
<https://www.ertnews.gr/omogeneia/giortase-i-istoriki-koinotita-toy-agioy-ioanni-vostonis/>
<https://www.exapsalmos.gr/i-omogeneia-tis-vostonis-timise-tin-ethniki-epeteio-tis-28is-oktovriou/>
<https://www.ekirikas.com/paradosiako-elliniko-glenti-gia-elli/>

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΝΑΚΑ, Γ9
ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΩΤΕΙΝΗ-ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΠΑΝΤΟΥ, Γ7

➤ Οι Έλληνες του εξωτερικού έχουν δημιουργήσει τις δικές τους κοινότητες και έχουν αφήσει ένα σπουδαίο αποτύπωμα της παρουσίας τους σε όλο τον κόσμο. Μια από τις μεγαλύτερες και πιο επιδραστικές κοινότητες των Ελλήνων του εξωτερικού είναι αυτή της Πολιτείας της Καλιφόρνια στην Αμερική. Η ελληνική κοινότητα της Καλιφόρνια αποτελείται από περίπου 150.000 Έλληνες διεσπαρμένους σε διάφορες πόλεις.

Στην Καλιφόρνια υπάρχουν διάφοροι Σύλλογοι και Οργανισμοί που ιδρύθηκαν με σκοπό τη διατήρηση του Ελληνικού πολιτισμού, όπως το American Hellenic Council of California, το Los Angeles Greek Film Festival, το UCLA Stavros Niarchos Foundation Center for the Study of Hellenic Culture, το SPGH (The Society for the Preservation of the Greek Heritage), η ΑΗΕΡΑ, το Hellenic Center and Library. Κάθε Σύλλογος αποσκοπεί στην προώθηση ενός διαφορετικού τομέα του ελληνικού πολιτισμού. Αναλυτικότερα, η SPGH επιδιώκει να προωθήσει την ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής, διατηρώντας ζωντανό το πνεύμα του Φιλελληνισμού. Η Ελληνική Βιβλιοθήκη είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος έχει σκοπό να προωθήσει την ελληνική τέχνη, κουλτούρα και εκπαίδευση. Συγχρόνως, η Ελληνική Ορθόδοξη Μητρόπολη του Σαν Φρανσίσκο διοργανώνει Φεστιβάλ Ελληνικού Ορθόδοξου Λαϊκού Χορού και Χορωδίας, επιδιώκοντας την προαγωγή της Ορθόδοξης πίστης και της ελληνικής κουλτούρας, μέσω των παραδοσιακών χορών, της τέχνης, της μουσικής και της γλώσσας. Ταυτόχρονα, η GHS, που ιδρύθηκε το 1985, είναι μία μη κερδοσκοπική εταιρεία, που αποσκοπεί στη δημιουργία ενός αρχείου που θα εμπεριέχει όλα τα επιτεύγ-

ματα της ελληνικής τοπικής κοινότητας-ακαδημαϊκά, επαγγελματικά, καλλιτεχνικά, αθλητικά. Έτσι, δίνεται έμφαση στην ελληνική κοινότητα της εκάστοτε περιοχής και προωθείται η δράση της. Από την άλλη, ο οργανισμός ΑΗΕΡΑ προσδοκά να προάγει τον Ελληνισμό, την παιδεία, τη φιλανθρωπία αλλά και την οικογενειακή και ατομική πρόοδο.

Όλοι αυτοί οι Οργανισμοί δι-ασφαλίζουν την έντονη και συνεχή παρουσία των ελληνικών κοινοτήτων στην Καλιφόρνια, που τα μέλη τους είναι άνθρωποι με πάθος και δημιουργικότητα, που αναδεικνύουν την εθνική τους ταυτότητα με κάθε ευκαιρία. Οι Έλληνες της Αμερικής έχουν διαπρέψει ως επιχειρηματίες, πολιτικοί, επιστήμονες και έχουν αναδειχθεί για την πολιτιστική και κοινωνική προσφορά τους. Στην Καλιφόρνια έχουν γίνει μεγάλες προσπάθειες από την Ελληνική Κοινότητα να διαδοθεί η μελέτη του Ελληνισμού και της πλούσιας ιστορίας του. Συγκεκριμένα, στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια λειτουργούν δύο έδρες με αντικείμενο την ελληνική ιστορία. Τα συγκεκριμένα προγράμματα που αφορούν την ελληνική ιστορία έχουν αποκτήσει ιδιαίτερη ζήτηση δεδομένου ότι τουλάχιστον 3.000 από τους 25.000 μαθητές στο San Diego, την πόλη που βρίσκεται το πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, παρακολουθούν μαθήματα σχετικά



Το Δημαρχείο φωταγωγημένο με τη γαλανόλευκη.



los angeles
greek film

με τις ελληνικές σπουδές. Φυσικά δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε την ίδρυση ενός κέντρου μελέτης στο UCLA που ασχολείται με την διατήρηση και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού και το οποίο δημιουργήθηκε το 2020 με δωρεά 5 εκατομμυρίων ευρώ από το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Το Κέντρο αυτό εμπεριέχει ένα ολοκληρωμένο σύνολο ακαδημαϊκών πρωτοβουλιών, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με πανεπιστήμια και πολιτιστικούς φορείς στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Η επιρροή που έχουν οι Έλληνες στην Πολιτεία της Καλιφόρνια είναι πολύ μεγάλη. Αποτελούν πρεσβευτές της χώρας μας στο εξωτερικό και προβάλλουν με τον καλύτερο τρόπο το πρόσωπο της Ελλάδας στις ΗΠΑ.



Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΦΛΟΡΙΝΤΑ

Η πολυχρωμία του Ελληνικού Πολιτισμού στο Tarpon Springs

ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΤΕΜΗ ΧΑΤΖΗΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ, Β7 ΚΑΙ ΜΑΡΙΑ ΨΑΡΡΑΚΗ, Β7

➔ Με τα μεταναστευτικά κύματα του 19ου και του 20ου αιώνα τα ελληνικά πρότυπα και οι ελληνικές αξίες φτάνουν μέχρι την άλλη πλευρά του Ατλαντικού και εδραιώνονται μεταξύ άλλων τόπων και στην πόλη Tarpon Springs της Πολιτείας της Φλόριντα, των Ηνωμένων Πολιτειών.

Αν και πρόσφατη, η αλληλεπίδραση του ελληνικού πολιτισμού με τον πολιτισμό της Φλόριντα αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα την πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη αυτής της Πολιτείας. Οι πρώτες ομάδες Ελλήνων μεταναστών κατέφθασαν στην Φλόριντα κατά την διάρκεια του 19ου και του 20ου αιώνα, αναζητώντας νέες ευκαιρίες και μια καλύτερη ζωή. Ένα από τα βασικότερα κριτήρια επιλογής του προορισμού μετανάστευσης για πολλούς Έλληνες κατά τη διάρκεια του εν λόγω χρονικού διαστήματος υπήρξε η επαγγελματική εξασφάλιση. Οι Έλληνες μετανάστες επιζητούσαν καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης, καθώς και οικονομική ευημερία. Στο πλαίσιο αυτό η Φλόριντα προσέφερε προοπτικές λόγω της ποικιλίας των προσφερόμενων επαγγελμάτων, κυρίως στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής και του τουρισμού. Επιπροσθέτως, το ζεστό κλίμα της Φλόριντα ήταν ένας παράγοντας που προσέλκυσε πολλούς Έλληνες μετανάστες, ιδίως αυτούς που ασχολήθηκαν με την γεωργία και την αξιοποίηση της καλλιεργήσιμης γης. Ως κάτοικοι μιας μεσογειακής χώρας η εγκατάσταση σε έναν τόπο με αντίστοιχες κλιματικές συνθήκες φάνταζε ιδανική. Τέλος, ένας ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας που καθόρισε την επιλογή εγκατάστασης στην Φλόριντα υπήρξε η προϋπάρχουσα ελληνική κοινότητα



▼

Στο Tarpon Springs το 11,8% του συνολικού πληθυσμού αυτοπροσδιορίστηκαν ως Έλληνες, ενώ το 8,87% ανέφερε ότι μιλάει Ελληνικά.

τα στην περιοχή Tarpon Springs, η οποία αποτελεί έως σήμερα προπύργιο του ελληνικού πολιτισμού. Το Tarpon Springs είχε εξελιχθεί σε ένα κέντρο ελληνικής δραστηριότητας λόγω της αλιείας σφουγγαριών, και έτσι πολλοί Έλληνες επέλεξαν αυτήν την περιοχή για τη μετανάστευσή τους.

Το Tarpon Springs είναι μια παραθαλάσσια πόλη που βρίσκεται στην Κομητεία Pinellas στη δυτική πλευρά της Φλόριντα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι γνωστή για τη σχέση της με τον Ελληνισμό και την παρουσία Ελληνοαμερικανών, η οποία είναι πιο έντονη από οποιαδήποτε άλλη πόλη των ΗΠΑ. Το 11,8% του συνολικού πληθυσμού αυτοπροσδιορίστηκαν ως Έλληνες, ενώ το 8,87% ανέφερε ότι μιλάει Ελληνικά. Η εγκατάσταση των ελληνικών στρωμάτων στην πόλη Tarpon Springs επέφερε πολλές αλλαγές τόσο στον τρόπο ζωής των ίδιων των Ελλήνων όσο και στον τρόπο ζωής των κατοίκων της πόλης. Οι Έλληνες μπορεί να άφησαν πίσω την πατρίδα

τους αλλά δεν εγκατέλειψαν ποτέ τον πολιτισμό τους. Με το πέρας του χρόνου επιτεύχθηκε η ομαλή ενσωμάτωση και αφομοίωση των Ελλήνων στη εκσυγχρονισμένη κοινωνία του Tarpon Springs. Η κοινότητα αυτή διατηρεί έως και τον 21 αιώνα τις ελληνικές παραδόσεις, συμμετέχει σε εκδηλώσεις και δραστηριότητες που προωθούν την ελληνική κουλτούρα. Εμπνευσμένοι από τους Έλληνες μετανάστες, οι κάτοικοι της πόλης στράφηκαν στην ενασχόληση και επεξεργασία σφουγγαριών. Η αλιεία σφουγγαριών αποτελεί ένα ζωντανό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο ο ελληνικός πολιτισμός ενσωματώνεται και συνεχίζει να ευδοκimeί στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η τεχνική αλιείας σφουγγαριών έγινε μια σημαντική παράδοση, η οποία στην συνέχεια εξελίχθηκε στην κυρίαρχη βιομηχανική μονάδα της περιοχής.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα της ελληνικής παρουσίας στο Tarpon Springs εί-



ναι η διεξαγωγή ετήσιων παραδοσιακών εορτών. Μια από τις πιο γνωστές εκδηλώσεις θρησκευτικού περιεχομένου που φιλοξενεί η πόλη είναι το «Epiphany Celebration». Η καθιέρωση της γιορτής αυτής χρονολογείται το 1960 και έκτοτε συγκεντρώνονται κάθε χρόνο στις 6 Ιανουαρίου τα μέλη των ελληνικών κοινοτήτων μαζί με γηγενείς, οι οποίοι παρακολουθούν ή συμμετέχουν στην λειτουργία του Επιφανίου και στην Παρέλαση που σηματοδοτεί το τέλος της θρησκευτικής γιορτής. Πρόκειται για μια μοναδική εμπειρία που συνδυάζει τον ελληνικό ορθόδοξο χαρακτήρα και την εορταστική διάθεση. Μέσω της γιορτής αυτής προάγονται χριστιανικές παραδόσεις και πνευματικές αξίες στην κοινότητα, ενισχύεται η κοινοτική συνοχή και το συλλογικό πνεύμα των κατοίκων, ενώ συνάμα συνδέει τους κατοίκους με τον πλούτο της ελληνικής κληρονομιάς.

Το Tarpon Springs έχει οικοδομηθεί πάνω σε ένα καθαρά αμερικάνικο τοπίο. Οι ιδρυτές της πόλης έκαναν μια αξιοθαύμαστη προσπάθεια να αναπαραγάγουν και να αναβιώσουν το ελληνικό στοιχείο για να διατηρήσουν τον δεσμό με την πατρίδα. Ένας περίπατος στη λεωφόρο Δωδεκανήσων είναι αρκετός για να παρατηρήσει κανείς ολόγυρά του τα λευκά και τα μπλε

χρώματα στις ελληνικές επιγραφές, καθώς και τα ελληνικά ονόματα των καταστημάτων που τον ταξιδεύουν στα μικρομάγαζα και τα παντοπωλεία των ελληνικών νησιών. Στην πλατεία της πόλης δεσπόζει το μπρούτζινο άγαλμα ενός σφουγγαρά, το οποίο αποτελεί ένα μνημείο σύνδεσης των κατοίκων με τις ρίζες τους. Ο μπρούτζινος σφουγγαράς είναι ένα τοπόσημο γύρω από το οποίο οι κάτοικοι συγκεντρώνονται για να γιορτάσουν έθιμα και παραδόσεις στις ελληνικές επετείους και γιορτές. Ο κόλπος του Tarpon Springs είναι γεμάτος με τα παραδοσιακά ελληνικά ψαροκάικα, τα οποία χειρίζονται Έλληνες καπετάνιοι, ακολουθώντας πιστά τις παραδόσεις του ψαρέματος των ελληνικών νησιών. Οι ταβέρνες της πόλης προσφέρουν γεύσεις της ελληνικής μεσογειακής διατροφής. Από την έντονη παρουσία του ελληνικού στοιχείου σε

Ένας περίπατος στη λεωφόρο Δωδεκανήσων είναι αρκετός για να παρατηρήσει κανείς ολόγυρά του τα λευκά και τα μπλε χρώματα στις ελληνικές επιγραφές, καθώς και τα ελληνικά ονόματα των μαγαζιών που τον ταξιδεύουν στα μικρομάγαζα και τα παντοπωλεία των ελληνικών νησιών.



Ο μπρούτζινος σφουγγαράς είναι ένα τοπόσημο γύρω από το οποίο οι κάτοικοι συγκεντρώνονται για να γιορτάσουν έθιμα και παραδόσεις στις ελληνικές επετείους και γιορτές.



όλες τις πτυχές της ζωής των κατοίκων αντιλαμβανόμαστε πως η ελληνική γλώσσα είναι εμφανής και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή της κοινότητας. Η ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται ευρέως σε διάφορους τομείς, και συγκεκριμένα στην κοινωνική ζωή και στην εκπαίδευση. Οι κάτοικοι του Tarpon Springs χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα στις καθημερινές κοινωνικές επαφές τους, όπως στην επικοινωνία τους με τους φίλους και με την οικογένειά τους. Τέλος, η ελληνική γλώσσα είναι παρούσα σε παιδαγωγικά ιδρύματα και εκπαιδευτικά προγράμματα. Κυρίως όμως διατηρείται το ελληνικό πνεύμα, ο θεσμός της ελληνικής φιλοξενίας, η θερμή υποδοχή και η εγκαρδιότητα.

Είναι πρόδηλο, λοιπόν, ότι η πόλη Tarpon Springs της Φλόριντα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ελληνικό στοιχείο. Υιοθέτησε έθιμα, παραδόσεις και γνώρισε τόσο οικονομική όσο και κοινωνικοπολιτική ακμή μέσα από την συνεισφορά και την έντονη παρουσία των ελληνικών πληθυσμιακών στρωμάτων στην περιοχή. Η διατήρηση των παραδόσεων και της επαφής της με την χώρα-γεννήτορα του πολιτιστικού αυτού πλούτου προβάλλονται ως σπουδαία επιτεύγματα για τους κατοίκους του Tarpon Springs που είναι περήφανοι για την ελληνική τους κληρονομιά.

Πηγές:

<https://spongedocks.net/tarpon-springs-epiphany/>
<https://www.liveworkplay.media/post/the-largest-epiphany-celebration-outside-of-greece-is-in-tarpon-springs-florida>
<https://www.karpathiakanea.gr/tarpon-springs-manolis-kassotis/>
<https://news.tv4e.gr/to-elliniko-quot-nisi-quot-ton-i-p-a-gnorlite/>
<https://greekreporter.com/2019/03/01/tarpon-springs-the-greek-island-of-the-united-states/>
<https://hulalandblog.com/tarpon-springs-florida-greek-town/>



Γιώργος Τοπαλίδης

Επισκέπτης Καθηγητής Τμήμα Επιστημών Συμπεριφοράς στο Flagler College

➔ Ο Δρ. Γιώργος Τοπαλίδης είναι Επισκέπτης Καθηγητής στο Τμήμα Επιστημών Συμπεριφοράς στο Flagler College. Απέκτησε διδακτορικό στην Κοινωνιολογία από το Πανεπιστήμιο της Φλόριντα το 2022. Η διατριβή του τιμήθηκε με το βραβείο της Ένωσης Νεοελληνικών Σπουδών John O. Iatrides για την καλύτερη διατριβή στα Αγγλικά. Η έρευνα του Δρ. Τοπαλίδη αφορά τη μετανάστευση από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στις ΗΠΑ, την αμφισβήτηση και τη μεταφορά μνήμης από γενιά σε γενιά. Τώρα συγγράφει μία πραγματεία, στην οποία ερευνά την κοινωνική συγκρότηση της οθωμανικής ελληνικής μεταναστευτικής ταυτότητας στο πλαίσιο των αρχών του 20^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ.

Οι Έλληνες του Tarpon Springs που μετανάστευσαν εκεί στις αρχές του 20ου αιώνα αντιμετώπισαν φυλετική βία. Χρειάστηκε να προστατεύσουν τους εαυτούς τους και τους απογόνους τους από αυτήν τη βία και η σημερινή κοινωνική συνοχή που παρουσιάζεται σε δημόσιες εκδηλώσεις έφερε αυτό το αποτέλεσμα.

Τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;
Η χώρα γέννησής μου.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα;

Το πώς νιώθει κάποιος μέσα του. Π.χ. νιώθει Έλληνας.

Στην Φλόριντα υπάρχει μία ακμάζουσα ελληνική κοινότητα, από τις πολυπληθέστερες και τις πιο δραστήριες στις ΗΠΑ. Πού οφείλεται αυτό το γεγονός; Συγκεκριμένα, στο Tarpon Springs μυρίζει Ελλάδα. Μέχρι και ο Δήμαρχος της πόλης είναι Έλληνας!

Δεν θα την χαρακτηρίζα ως Ελληνική κοινότητα αλλά ως Ελληνιστική. Η κοινότητα του Tarpon Springs είναι επί το πλείστον Ελληνοαμερικανική ή Αμερικανοελληνική. Δεν ζουν αρκετοί (πολλοί λίγοι) Έλληνες υπήκοοι στο Tarpon Springs για να χαρακτηρίζεται ως Ελληνική.

Πού οφείλεται αυτό το γεγονός; Οι Έλληνες του Tarpon Springs που μετανάστευσαν εκεί στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αντιμετώπισαν φυλετική βία π.χ. από τους Κου Κλαξ Κλαν. Χρειάστη-

κε να προστατεύσουν τους εαυτούς τους και τους απογόνους τους από αυτήν τη βία και η σημερινή κοινωνική συνοχή που παρουσιάζεται σε δημόσιες εκδηλώσεις έφερε αυτό το αποτέλεσμα.

Με ποιους τρόπους διατηρούν οι Έλληνες της Φλόριντα και συγκεκριμένα της Τάμπα, όπου διαμένετε, την σχέση τους με την Ελλάδα;

Πάλι, δεν θα τους χαρακτηρίζα ως Έλληνες, αλλά ως Ελληνοαμερικανούς ή Αμερικανοέλληνες. Ορισμένοι (οι λίγοι Έλληνες που υπάρχουν και κάποιοι Ελληνοαμερικανοί) ταξιδεύουν για καλοκαιρινές διακοπές στην Ελλάδα. Οι περισσότεροι διατηρούν τους δεσμούς τους με την Ελλάδα μέσα από εορτασμούς, εκδηλώσεις ή τοπικούς/αλληλοβοηθητικούς οργανισμούς, π.χ. χοροεσπερίδες, πανηγύρια, την ΑΗΕΡΑ, και την PanHellenic Federation of Florida.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες της Τάμπα;



Οι Ελληνοαμερικανοί της Τάμπα, όπως και άλλες ομάδες, προβληματίζονται με το θέμα της εύρεσης εργασίας.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο ζωής και στον τρόπο σκέψης των Ελλήνων των ΗΠΑ και συγκεκριμένα της Τάμπα και εκείνων που ζουν στην Ελλάδα;

Ο τρόπος ζωής στην Τάμπα και στις ΗΠΑ γενικότερα, είναι η δουλειά πρώτα και πάνω από όλα. Η απόλαυση της ζωής που υπάρχει στην Ελλάδα δεν βρίσκεται εύκολα στις ΗΠΑ. Ωστόσο, στην Τάμπα, λόγω των παλαιών υπάρχουν κάποιες μικρές ζεύξεις με την Ελλάδα σε ό,τι αφορά την θάλασσα ως τόπο αναφοράς για ψυχαγωγία.

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Αυτή η νοοτροπία, επί το πλείστον, έχει εκλείψει. Το δίκτυο (και λιγότερο άλλα μέσα π.χ. το ραδιόφωνο και η τηλεόραση) παρέχει επαρκή σύνδεση με την Ελλάδα, για να μη ενθουσιάζεται πλέον ένας Έλληνας με-

τανάστης πρώτης γενιάς ή ένας Ελληνοαμερικανός με την αναζήτηση ομοεθνών. Ωστόσο, πιστεύω πως όποια επιδίωξη συνεχίζει να υπάρχει προέρχεται από την ανάγκη εύρεσης κάποιας κοινωνικής συνοχής.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο συνειδητά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Πού το αποδίδετε αυτό;

Θα διαφωνήσω και με αυτό το αφήγημα. Οι Έλληνες της Ελλάδος ζουν σε άλλες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες από τους Ελληνοαμερικανούς και έτσι οι κουλτούρες τους εξελίσσονται σε διαφορετικές κατευθύνσεις. Στα 33 χρόνια που ζω στις ΗΠΑ έχω αναγνωρίσει μία τάση συντήρησης μιας μορφής της Ελληνικής κουλτούρας όπως επιβιώνει στις μνήμες των μεταναστών και Ελληνοαμερικανών τουριστών. Αυτή η τάση διαμορφώνει, διαμορφώνει και συντηρεί την αίσθηση Ελληνικότητας που υπάρχει στις ΗΠΑ. Πολλές φορές αυτή η τάση αντικρούει την κουλτούρα νεότερων Ελλήνων μεταναστών.

Υπάρχει η δυνατότητα στα παιδιά των Ελλήνων της Τάμπα να μάθουν Ελληνικά;



Ο τρόπος ζωής στην Τάμπα και στις ΗΠΑ γενικότερα, είναι η δουλειά πρώτα και πάνω από όλα. Η απόλαυση της ζωής που υπάρχει στην Ελλάδα δεν βρίσκεται εύκολα στις ΗΠΑ.

Ναι, υπάρχουν τρία μικρά προγράμματα. Τα δύο υποστηρίζονται από την τοπική Ορθόδοξη εκκλησία και το άλλο από ένα ιδιωτικό Γυμνάσιο/Λύκειο. Ένα πρόγραμμα συντηρείται από εθελοντές δασκάλους, Έλληνες μετανάστες που ασκούν άλλα επαγγέλματα, αλλά ασχολούνται μια φορά την εβδομάδα (2:30 ώρες) με την διδασκαλία της γλώσσας και της κουλτούρας. Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε πριν από έξι μήνες. Η κόρη μας έμαθε και μαθαίνει Ελληνικά στο σπίτι από εμένα και την σύζυγό μου και αρχίσαμε να την στέλνουμε και σε αυτό το πρόγραμμα.

Τι σας λείπει περισσότερο από την Ελλάδα;

Επισκέπτομαι την Ελλάδα κάθε καλοκαίρι και κατοικώ στο σπίτι μου στην Αθήνα. Γεννήθηκα και μεγάλωσα στη Ελλάδα. Δεν μου λείπει κάτι συγκεκριμένο.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην ζωή σας;

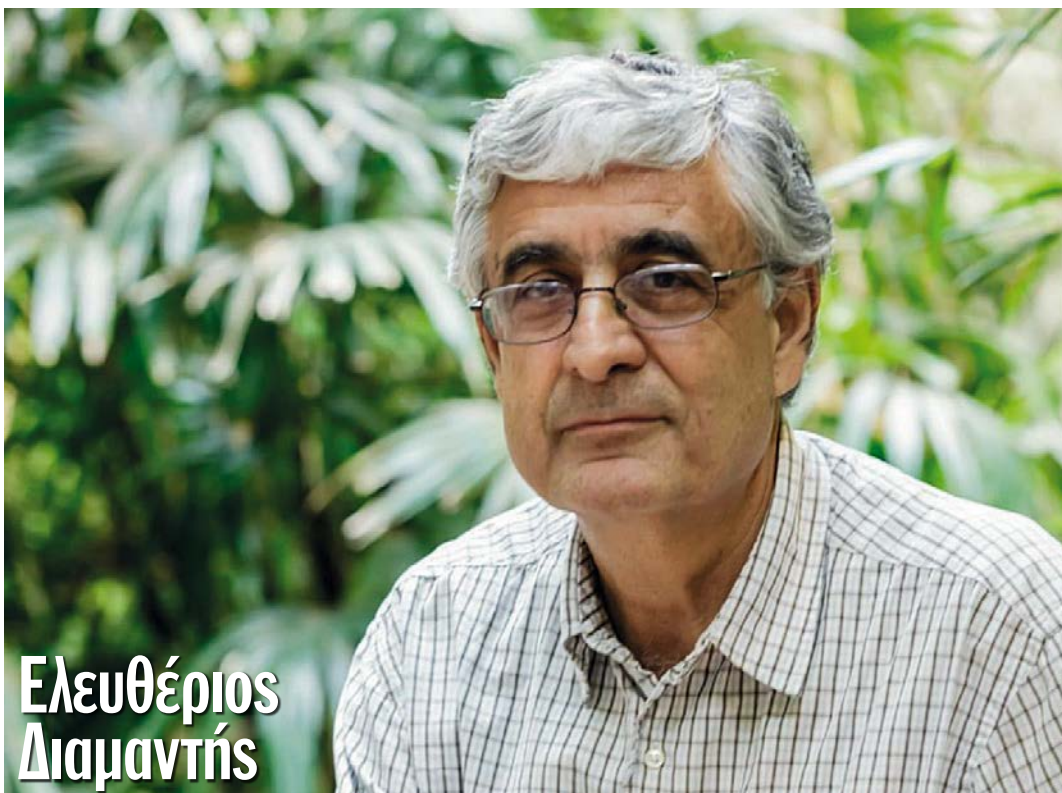
Την Ελληνική Γλώσσα.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Σπίτι, Οικογένεια, Εργασία, Ευθύνες, Διακοπές.

Σας ευχαριστούμε πολύ!





Ελευθέριος Διαμαντής

**Καθηγητής και Επικεφαλής του τμήμα Κλινικής Βιοχημείας
του Πανεπιστημίου του Τορόντο**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, ΓΓ

➤ Ο Δρ.Ελευθέριος Διαμαντής είναι Ελληνοκύπριος Ιατρός-Βιοχημικός, γεννημένος στην Λεμεσό της Κύπρου. Τα τελευταία τριάντα χρόνια ζει στο Τορόντο του Καναδά. Είναι επικεφαλής του τμήμα Κλινικής Βιοχημείας του Πανεπιστημίου του Τορόντο. Το ερευνητικό του έργο εστιάζει στην εύρεση μεθόδων για την θεραπεία και την έγκαιρη διάγνωση διαφόρων τύπων καρκίνου. Έχει λάβει πληθώρα επισημονικών βραβείων - διακρίσεων και έχει εκλεγεί ως Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών το 2004. Είναι επίσης επίτιμος διδάκτωρ του ΑΠΘ.

Ο Δρ. Διαμαντής έχει επίσης πλούσιο εκπαιδευτικό έργο, έχοντας αποτελέσει μέντορας για πάνω από 200 προπτυχιακούς / μεταπτυχιακούς / διδακτορικούς φοιτητές.

▼
Όταν ένας άνθρωπος φεύγει από την πατρίδα του για το εξωτερικό για πολλά χρόνια είναι σαν ένα λιοντάρι να μεταφέρεται στο βόρειο πόλο για να ζήσει. Το ίδιο θα συμβεί εάν μια πολιτική αρκούδα μεταφερθεί στην Αφρική.

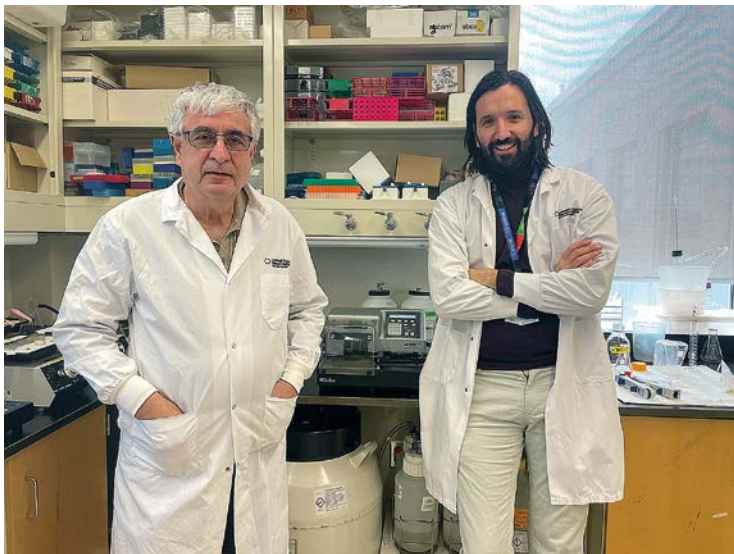
Κύριε Διαμαντή, ζείτε τις τελευταίες δεκαετίες στο Τορόντο. Πώς είναι να ζει κανείς μακριά από την πατρίδα του για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα;

Σε αυτή την ερώτηση κι άλλες ερωτήσεις, Αντρέα, θα χρησιμοποιήσω αλληγορικά παραδείγματα. Όταν ένας άνθρωπος φεύγει από την πατρίδα του για το εξωτερικό για πολλά χρόνια είναι σαν ένα λιοντάρι να μεταφέρεται στο βόρειο πόλο για να ζήσει. Το ίδιο θα συμβεί εάν μια πολιτική αρκούδα μεταφερθεί στην Αφρική. Αυτά τα ζώα θα πρέπει να βρίσκουν νέους τρόπους να επιβιώνουν, όμως συναντούν τρομερές δυσκολίες. Εμείς βρήκαμε νέους τρόπους αλλά τα οφέλη που μας έδωσε η ξενιτιά είναι μεν σημαντικά,

ωστόσο κοστίζουν πολύ σε άλλους τομείς.

Ποια είναι πιο έντονη ανάμνησή από την Ελλάδα και την Κύπρο; υπάρχει κάποια έντονη εικόνα στο νου σας από την παιδική και νεανική ηλικία σας που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον γενέθλιο τόπο σας;

Οι πολλές αναμνήσεις από την Ελλάδα και την Κύπρο δεν πρόκειται να φύγουν από το μυαλό μας, γιατί δημιουργήθηκαν όταν γινόμασταν από παιδιά ενήλικες, κάτι που εσείς δεν το έχετε ακόμα βιώσει, αλλά πιθανότατα είναι η πιο ενδιαφέρουσα περίοδος της ζωής. Για παράδειγμα αυτήν την περίοδο έκανα πολλούς φίλους, ασχολήθηκα με διάφορα αθλήματα, έμαθα μου-



σική (να παίζω και να ακούω) - και κυρίως την ελληνική μουσική, που αντιπροσωπεύει το έθνος μας. Αν ήθελα να διαλέξω μία απ' αυτές τις αναμνήσεις, είναι το ποδόσφαιρο που έπαιζα μετά από το σχολείο στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο, κάθε μέρα με τους φίλους μου μέχρι που να νυχτώσει και που δε βλέπαμε την μπάλα. Τότε δεν δίνουμε μεγάλη σημασία στην αξία αυτής της πραγματικότητας, αλλά αυτό δείχνει ότι ήμασταν ανέμελοι, χωρίς προβλήματα, και ελεύθεροι να κάνουμε ό,τι θέλουμε. Δυστυχώς, σήμερα οι νέοι βρίσκονται σε μεγάλη πίεση να πετύχουν στον επαγγελματικό τομέα και δεν τους δίνεται η ευκαιρία να περάσουν ανέμελα την νεανική τους ζωή. Αντιθέτως, φορτώνονται με επικίνδυνο άγχος.

Ποια θεωρείτε πως είναι η αξία της εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας, της μουσικής, της ιστορίας και γενικότερα του ελληνικού πολιτισμού στους μετανάστες δεύτερης ή μεταγενέστερης γενιάς;

Όταν πήγαινα σε κάποια ελληνική εκκλησία άκουγα τα κηρύγματα που έκανε ο παπάς. Ένα που δεν ξέχασα ποτέ, έλεγε

ότι, όταν ο Έλληνας ή γενικότερα ο μετανάστης χάσει τη γλώσσα του και δεν μπορεί να την μιλήσει, τότε ο πολιτισμός του είναι σχεδόν χαμένος. Χωρίς τη γνώση της ελληνικής γλώσσας δεν μπορεί ο μετανάστης να μιλήσει, να διαβάσει βιβλία Ελλήνων να μάθει τον ελληνικό πολιτισμό και κυρίως, όσον αφορά εμένα, να μάθει την ελληνική μουσική, η οποία δεν είναι μόνο μια έκφραση της ζωής των Ελλήνων, κυρίως ταλαιπωρημένων, αλλά και χαρούμενη σε μερικές στιγμές. Τουλάχιστον μία με δύο ώρες την ημέρα ακούω ελληνική μουσική την οποία λατρεύω γιατί περιγράφει με εξαιρετικό τρόπο τα ήθη και τα έθιμα του λαού μας. Σ' αυτό το σημείο σημειώνω ότι είχα την τιμή και την τύχη να συναντήσω προσωπικά τρεις μεγάλους Έλληνες μουσικούς, τον Μίκη Θεοδωράκη τον Σταύρο Ξαρχάκο και τον Γιάννη Μαρκόπουλο, με τους οποίους είχα οργανώσει μουσικές βραδιές.

Όσον αφορά τους Έλληνες της δεύτερης και τρίτης γενιάς, η γνώση του ελληνικού πολιτισμού και κυρίως της γλώσσας είναι πολύ σημαντική αλλά δυστυχώς πιστεύω ότι είναι ένας αγώνας που είναι δύσκολος και

▼
Όταν πήγαινα σε κάποια ελληνική εκκλησία άκουγα τα κηρύγματα που έκανε ο παπάς. Ένα που δεν ξέχασα ποτέ, έλεγε ότι όταν ο Έλληνας ή μετανάστης χάσει τη γλώσσα του και δεν μπορεί να την μιλήσει, τότε ο πολιτισμός του είναι σχεδόν χαμένος. Χωρίς τη γνώση της ελληνικής γλώσσας δεν μπορεί ο μετανάστης να μιλήσει, να διαβάσει βιβλία Ελλήνων να μάθει τον ελληνικό πολιτισμό και κυρίως, όσον αφορά εμένα, να μάθει την ελληνική μουσική

πολύ φοβάμαι πως όλοι σε κάποιο σημείο θα επηρεαστούν από την παγκοσμιοποίηση. Δεν λέω ότι αυτό είναι κακό αλλά για να διατηρηθεί η ελληνική γλώσσα στην δεύτερη και την τρίτη γενιά χρειάζεται μεγάλος αγώνας από την Οικογένεια, την Εκκλησία, την Πολιτεία και κυρίως από εμάς τους ίδιους. Για να μάθεις την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό πρέπει να αφιερώσεις ώρες ολόκληρες από τον ελεύθερο χρόνο σου, κάτι που είναι ένας συνεχής αγώνας.

Τι σημαίνει για σας η Ελλάδα;

Όπως συμβαίνει με όλους τους μετανάστες, η πατρίδα τους είναι η δεύτερη μητέρα τους. Η Ελλάδα έχει προσφέρει τόσα πολλά στον παγκόσμιο πολιτισμό σε τομείς όπως οι τέχνες, η λογοτεχνία, η μουσική, η γλυπτική και που όποτε αναφερθεί η συμβολή της Ελλάδος νιώθω κρυφά υπερήφανος για την καταγωγή μου. Ενώ όμως παρατηρώ ότι οι Έλληνες του εξωτερικού θεωρούν την Ελλάδα σαν μητέρα τους οι Έλληνες της Ελλάδας προσπαθούν με κάθε τρόπο να ξεφύγουν από την ελληνική κουλτούρα και να γίνουν Ευρωπαίοι. Έτσι φτάνουμε στο οξύμωρο οι πραγματικοί Έλληνες με ρίζες του πολιτισμού μας να είναι οι μετανάστες ενώ οι Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα να προσπαθούν να γίνουν κάτι άλλο. Και πάλι τονίζω ότι αυτό δεν είναι αναγκαστικά κακό αλλά είναι μια πραγματικότητα, την οποία πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Εναπόκειται στα παιδιά μας, στα εγγόνια μας και στα διδύμωτά μας να παλέψουν να μείνουν Έλληνες στην ψυχή.

Με ποιους τρόπους διατηρεί η ελληνική κοινότητα του Τορόντο την σχέση της με την πατρίδα;

Οι πληθυσμιακές ομάδες που προέρχονται από άλλες χώρες και όχι μόνο από την Ελ-

λάδα έχουν αναπτύξει κοινοτική οργάνωση που τους επιτρέπει να βρίσκονται μεταξύ τους συχνά, να διοργανώνουν εκδηλώσεις και να χορεύουν. Ο σύζυγος της κόρης μου είναι Σέρβος χριστιανός και προσπαθεί με κάθε τρόπο να μάθει στα εγγονάκια μας σερβικούς χώρους και μουσική. Κάθε δύο με τρεις μήνες η κοινότητα της περιοχής διοργανώνει χορευτικά δρώμενα στα οποία οι Έλληνες συναντιούνται μεταξύ τους και γνωρίζονται. Ξέρω επίσης πολλούς, μεταξύ των οποίων κι εμείς, που στέλνουν τα παιδιά τους κάθε καλοκαίρι στην Ελλάδα για διακοπές, ούτως ώστε να διατηρηθούν οι σχέσεις τους με τη μητέρα πατρίδα. Συμπερασματικά, λέω ότι οι Έλληνες του εξωτερικού δεν είναι ολομόναχοι αλλά συνδέονται μεταξύ τους με Συλλόγους και κυρίως με την Εκκλησία, για να τους δίνεται η ευκαιρία να βρίσκονται και μεταξύ αυτών τα παιδιά τους να βρίσκουν Έλληνες, να κάνουν οικογένεια κάτι που είναι πολύ σημαντικό αλλά στην πραγματικότητα δύσκολο.

Τι θα αλλάζετε στην Ελλάδα αν σας δινόταν η δυνατότητα;

Όπως είναι τα πράγματα, δεν πιστεύω ότι μπορούμε να αλλάξουμε οτιδήποτε. Όχι γιατί «όλα είναι μαύρα» αλλά επειδή η επίδραση της τηλεόρασης και των συχνών ταξιδιών στο εξωτερικό δίνει την ευκαιρία στους Έλληνες να γνωρίσουν άλλες φυλές, θρησκείες και άλλους τρόπους ζωής. Σε αυτό συμβάλλει και το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που έχουν μεγάλη επίδραση στους νέους. Με λίγα λόγια: Τα πράγματα ρέουν, και ίσως να πρέπει να τα αφήσουμε να εξελιχθούν φυσικά.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην δουλειά και τη ζωή σας;

Όπως ανέφερα και πιο πάνω, το πιο ελληνικό κομμάτι της ζωής μου είναι η ελληνική μουσική που την ακούω συστηματικά και γνω-

Όταν ακούω την λέξη Ελλάδα το μυαλό μου πάει στον Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Δημόκριτο, τον Πυθαγόρα, τα όμορφα ελληνικά νησιά, τις ελληνικές διασκεδάσεις με μουσική και χορό και γενικά ένα είδος ανθρώπου που δίνει αξία στη ζωή. Είμαι σαν να λέμε ένας νέος Ζορμπάς, τον οποίο έχει περιγράψει τόσο ωραία ο Νίκος Καζαντζάκης.



Πινακίδες στα ελληνικά και αγγλικά στη λεωφόρο Danforth στο Τορόντο.

ρίζω τους συνθέτες και τους στοιχουργούς. Αν προσέξει κανείς, θα παρατηρήσει ότι για οτιδήποτε κάνουμε στη ζωή μας υπάρχει ελληνικό τραγούδι και ελληνικοί στίχοι. Έχω μάθει πάρα πολλά μόνο διαβάζοντας και ακούγοντας ελληνικούς στίχους.

Υπάρχει κάτι από την Ελλάδα και την Κύπρο που σας λείπει πιο πολύ;

Βεβαίως, η οικογένειά μου. Όταν οι γονείς μου ήταν εν ζωή, προσπαθούσα να πηγαίνω στην Κύπρο, να τους επισκεφτώ και να περάσω όσο το δυνατόν περισσότερο χρόνο μαζί τους. Δυστυχώς δεν μπορούμε να νικήσουμε ή να σταματήσουμε το χρόνο και από τότε που οι δύο γονείς μου απεβίωσαν όπως και οι δύο γονείς της συζύγου μου, δεν έχουμε μεγάλα κίνητρα για να επισκεφτούμε τόσο συχνά αλλά ίσως ερχόμαστε μία με δύο φορές το χρόνο. Έχουμε συγγενείς και στην Ελλάδα, στην Αθήνα, και νιώθουμε πάντα ιδιαίτερα ευτυχείς που τους βλέπουμε, έστω και αραιά.

Πώς ορίζετε εσείς την ελληνικότητα;

Εγώ δεν είμαι φιλόλογος, είμαι εξειδικευμένος στην Ιατρική γι' αυτό δεν μπορώ δώσω ακριβείς ορισμούς. Αλλά θα σου απαντήσω στην ερώτηση, λέγοντας ότι η ελληνικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό που καθορίζει τον τρόπο ζωής ενός ανθρώπου,

όταν προσομοιάζει τον τρόπο ζωής των Ελλήνων εντός Ελλάδος.

Ποια είναι η προσωπική σας επαφή με την ελληνική μουσική και την λογοτεχνία;

Έχω ήδη αναφέρει ότι έχω μία πολύ στενή επαφή με την ελληνική μουσική και την λογοτεχνία και θα συνεχίσω να το κάνω, όχι μόνο για να κρατήσω την ελληνικότητά μου αλλά επειδή μου αρέσει. Προτιμώ, αντί να ακούω άλλα είδη μουσικής, στον ελεύθερο χρόνο μου να ακούω τους στίχους του Ελύτη, του Σεφέρη και του Ρίτσου, ντυμένους με ωραία μουσική. Όπως ανέφερα και πιο πριν, έκανα τεράστιες προσπάθειες για να κρατήσω την προσωπική μου επαφή με μεγάλους Έλληνες συνθέτες αλλά και πολλούς άλλους λογοτέχνες και επιστήμονες.

Ποιες λέξεις και εικόνες σας έρχονται στο μυαλό όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Όταν ακούω την λέξη Ελλάδα το μυαλό μου πάει στον Σωκράτη, τον Πλάτωνα, τον Δημόκριτο, τον Πυθαγόρα, τα όμορφα ελληνικά νησιά, τις ελληνικές διασκεδάσεις με μουσική και χορό και γενικά ένα είδος ανθρώπου που δίνει αξία στη ζωή. Είμαι σαν να λέμε ένας νέος Ζορμπάς, τον οποίο έχει περιγράψει τόσο ωραία ο Νίκος Καζαντζάκης.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΖΕΝΗ ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ, Γ6, ΣΤΥΛΙΑΝΗ-ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΟΥΡΓΙΑ, Γ7, ΑΙΜΙΛΙΑ ΤΣΑΓΚΑΛΙΔΗ, Γ5

Υπάρχουν πολυάριθμες ελληνικές κοινότητες σε διαφορετικές χώρες και ηπείρους και δεν θα μπορούσαμε να μιλήσουμε ολοκληρωμένα για αυτές, χωρίς να αναφερθούμε στην στέρεα δομημένη και επί χρόνια αναπτυσσόμενη κοινότητα του Ηνωμένου Βασιλείου. Η ελληνική μετανάστευση στην Μεγάλη Βρετανία ξεκινά περίπου το 1670 όπου περίπου 100 Έλληνες ταξιδεύουν στην πρωτεύουσα της Αγγλίας με σκοπό να απεγκλωβιστούν από τα δεσμά του οθωμανικού ζυγού. Σήμερα, στο Ηνωμένο Βασίλειο ζουν μόνιμα πάνω από 170.000 Έλληνες, εκ των οποίων 4.876 εγγράφηκαν και στους εκλογικούς καταλόγους και συμμετείχαν στις φετινές εκλογές. Παραδόξως, στην Αγγλία δεν υφίσταται επίσημος κεντρικός φορέας της ελληνικής ομογένειας, αυτό όμως δεν έχει εμποδίσει την ανάπτυξη της γλώσσας και την παρουσία της ελληνικής κουλτούρας στη χώρα.

Οι καταγεγραμμένες κοινότητες, αποτελούμενες από Έλληνες πολίτες, είναι συνολικά 49 και έχουν σημειώσει μια πολύ καλή οργάνωση, δίνοντας τη δυνατότητα σε όσους το επιθυμούν, να εισαχθούν σε αυτές και να βοηθηθούν με ποικίλους τρόπους. Αναμφισβήτητα, η μεγαλύτερη και παλαιότερη ελληνική κοινότητα του Ηνωμένου Βασιλείου θεωρείται η κοινότητα του Λονδίνου. Κατά τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μεγάλη παρουσία των Ελλήνων στην αγγλική πρωτεύουσα. Νέα εστιατόρια αλλά και μαγαζιά προ-



θούν την ελληνική παράδοση και κουλτούρα. Επιπροσθέτως, σημαντικό ρόλο κατέχει για τους Έλληνες της Αγγλίας η θρησκεία.



▼
**Σήμερα, στο
Ηνωμένο Βασίλειο
ζουν μόνιμα πάνω
από 170.000
Έλληνες, εκ των
οποίων 4.876
εγγράφηκαν και
στους εκλογικούς
καταλόγους και
συμμετείχαν στις
φετινές εκλογές.**

Καταλυτικό ρόλο έχει διαδραματίσει η παρουσία της Εκκλησίας της Αγίας Σοφίας του Λονδίνου. Το 1879 η Αγία Σοφία ανεγέρθηκε από την ελληνική κοινότητα της πόλης με σκοπό να τελείται η Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία. Η Εκκλησία στεγάζει παράλληλα ελληνικό μουσείο αλλά και ελληνικό σχολείο.

Οι μορφωτικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Ηνωμένου Βασιλείου διέπονται από τη Μορφωτική Συμφωνία του 1951. Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι αρμόδιο για την οργάνωση των Ελληνικών σχολείων στο Ηνωμένο Βασίλειο και την παροχή ελληνικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, σε πανεπιστήμια όπως το University of Oxford, το King's College London και το University of Cambridge, υπάρχουν έδρες νεοελληνικών και βυζαντινών σπουδών. Στο πλαίσιο της διατήρησης και προβολής της ελληνικής κουλτούρας παγκοσμίως, το King's College London παρουσιάζει ετησίως ένα αρχαίο ελληνικό δράμα στην πρωτότυπη γλώσσα (The Greek Play).

Αξιοσημείωτη είναι, επίσης και η δημιουργία του Hellenic Center του King's College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, το οποίο συγκροτείται από ένα σύνολο ανθρώπων που πέραν της κατάρτισής τους, διαθέτουν αγάπη για την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό. Το Κέντρο, το οποίο ιδρύθηκε το 1989, προωθεί την έρευνα που αφορά την κατανόηση της ελληνικής ιστορίας, γλώσσας και πολιτισμού



όλων των ιστορικών περιόδων. Το έργο του επιχορηγείται από κορυφαία ελληνικά και κυπριακά φιλανθρωπικά ιδρύματα, όπως το Α. Γ. Λεβέντης, το Σταύρος Νιάρχος και το Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης. Πρωταρχικός ρόλος του Κέντρου είναι η ενεργοποίηση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών του εξωτερικού σε θέματα που άπτονται του ιστορικού και σύγχρονου ρόλου του ελληνικού πολιτισμού. Μέσω ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως η δημιουργία εκδόσεων επιτυγχάνεται η προβολή της ελληνικής κληρονομιάς.

Οι σχέσεις της Μεγάλης Βρετανίας με την Ελλάδα εκτείνονται και στον τομέα της ψυχαγωγίας. Στην καρδιά του Λονδίνου έχει καθιερωθεί ως θεσμός από το 2008 το



στην Ιρλανδία ζουν περίπου 1.000 Έλληνες και 130 Κύπριοι, όμως, σήμερα, οι αριθμοί αυτοί έχουν σίγουρα αυξηθεί, καθώς κάθε χρόνο ολοένα και περισσότεροι Έλληνες εγκαθίστανται, για να εργαστούν σε πανεπιστήμια, νοσοκομεία, εταιρείες, αλλά και ιδιωτικές επιχειρήσεις της Ιρλανδίας. Οι σημαντικότερες πόλεις με ελληνικές κοινότητες είναι το Δουβλίνο, που είναι η πρωτεύουσα της χώρας, και το Κόρκ, μία από τις νοτιότερες πόλεις της χώρας.

Ένας από τους σημαντικότερους φορείς στήριξης των Ελλήνων στην Ιρλανδία είναι η Ελ-

ληνική Κοινότητα της Ιρλανδίας (ΕΚΙ), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε στο Δουβλίνο το 1963, με σκοπό τη στήριξη και τη σύσφιγξη των σχέσεων των Ελλήνων και Κυπρίων που διαβιούσαν στη χώρα. Το 1981 ιδρύθηκε η πρώτη ελληνορθόδοξη κοινότητα και το 1994 εγκαινιάστηκε η πρώτη ελληνορθόδοξη εκκλησία. Η ΕΚΙ ίδρυσε το 2003 το πρώτο ελληνικό σχολείο στην Ιρλανδία υπό την αιγίδα του Ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με την οικονομική στήριξη του, αλλά και τις συνδρομές μελών, καθώς και την καταβολή διδασκτρών. Παράλληλα, ιδρύθηκε το Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, όπου λειτουργούν τμήματα παιδιών, ενηλίκων, αλλά και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με σκοπό την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Ιρλανδία. Η ελληνική κοινότητα στην Ιρλανδία είναι ιδιαίτερα δραστήρια και δημιουργική, διατηρώντας ζωντανή την ελληνική γλώσσα, θρησκεία και τις παραδόσεις, συμβάλλοντας παράλληλα και στη σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ των δύο λαών.



London Greek Film Festival, ένα φεστιβάλ που στοχεύει στην ένταξη του απόδημου ελληνισμού στον χώρο του κινηματογράφου και στην εμβάθυνση της σχέσης των Ελλήνων του Ηνωμένου Βασιλείου με την ελληνική τέχνη. Συνεπώς, γίνεται κατανοητή η μεγάλη προσφορά της κοινότητας του Ηνωμένου Βασιλείου στην διατήρηση της υλικής και της πνευματικής πολιτιστικής κληρονομιάς των Ελλήνων.

Στην γειτονική χώρα της Ιρλανδίας, αν και η ελληνική παρουσία δεν είναι εξίσου έντονη, η ακτινοβολία του ελληνικού πολιτισμού δεν παύει να είναι αφορμή για την συγκρότηση μικρών ελληνικών κοινοτήτων. Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη απογραφή του 2016,

Πηγές:

“Μορφωτικές, Πολιτιστικές Σχέσεις Και Απόδημος Ελληνισμός.” Μορφωτικές, Πολιτιστικές Σχέσεις Και Απόδημος Ελληνισμός - Η Ελλάδα Και Η Ιρλανδία, www.mfa.gr/missionsabroad/ireland/bilateral-relations/cultural-relations-and-greek-community.html. Accessed 21 Nov. 2023.

Gnomi, Elliniki. “Θέματα Που Έθεσε Ο Ελληνισμός Που Ζει Στην Ιρλανδία Στον Υφυπουργό Εξωτερικών κ. Τέρενς Κουίκ.” ELLINIKI GNOMI • Die Zeitung Der Griechen in Europa., 25 Mar. 2018, www.elliniki-gnomi.eu/ta-themata-pou-ethese-o-ellinismos-pou-zi-stin-irlandia/.

“Τ. Κουίκ: ‘Αξιοζήλευτη’ η Ελληνική Ομογένεια Της Ιρλανδίας.”, www.amna.gr/home/article/242279/T-Kouik-Axiozeleuti-i-elliniki-omogeneia-tis-Irlandias. Accessed 21 Nov. 2023.

“Events.” Greek Irish Society, www.greekirishsociety.gr/events. Accessed 21 Nov. 2023.

“Μορφωτικές Και Πολιτιστικές Σχέσεις Ελλάδας Και Ηνωμένου Βασιλείου.” Μορφωτικές Και Πολιτιστικές Σχέσεις Ελλάδας Και Ηνωμένου Βασιλείου - Η Ελλάδα Και Το Ηνωμένο Βασίλειο, www.mfa.gr/uk/ellada/ellada-kai-inomeno-vasileio/morphotikes-kai-politistikes-skheseis-elladas-kai-enomeno-basileiou.html. Accessed 21 Nov. 2023.

“Η Ελληνική Διασπορά Στο Ηνωμένο Βασίλειο.” Dianeosis, 11 Jan. 2022, www.dianeosis.org/2021/03/i-elliniki-diaspora-sto-inomeno-vasileio/.

“Εκλογές: Πόσοι Έλληνες Ψήφισαν Στη Μεγάλη Βρετανία.” eVima, 21 May 2023, www.evima.gr/diethni/ekloges-posoi-ellines-psifisan-sti-megali-vretania/.

Greece, Fortune. “Greeks Connect: Η Νέα Πλατφόρμα Για Την Ελληνική Κοινότητα Του Λονδίνου.” Fortunegreece.Com, 4 Mar. 2019, www.fortunegreece.com/article/greeks-connect-i-nea-platfoma-gia-tin-elliniki-kinotita-tou-londinou/.

“Πού Ζούν Και Πού Συχνάζουν Οι Έλληνες Του Λονδίνου.” Newsbomb, Newsbomb, 9 June 2012, www.newsbomb.gr/ellada/story/139949/poy-zoyn-kai-poy-syhnazoun-oi-ellines-toy-londinou.

“Μια Ελληνική Συνοικία Στο Λονδίνο (Εικόνες).” Kriti360.Gr, 31 May 2020, kriti360.gr/mia-elliniki-synoikia-sto-londino-eik/.



Όλγα
Φακατσέλη

Διευθύντρια του Σχολείου της Αγίας Σοφίας στο Λονδίνο

➔ Η Δρ Όλγα Φακατσέλη διαθέτει εκτεταμένη εμπειρία σε τυπικά και μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης και ασχολείται περισσότερο από 25 χρόνια με την εκπαίδευση παιδιών και ενηλίκων. Φοίτησε στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και διαθέτει Master of Art και διδακτορικό δίπλωμα από το University College London. Το 2018 ανέλαβε τη θέση της Διευθύντριας του Σχολείου της Αγίας Σοφίας (www.stsophiasschool.com) στο Λονδίνο, όπου υπηρετούσε ως εκπαιδευτικός από το 2002. Ταυτόχρονα, είναι σύμβουλος εκπαίδευσης και ιδρυτικό μέλος του The Hellenic Hub (www.hellenic-hub.com), που προσφέρει μαθήματα Νέων και Αρχαίων Ελληνικών και διοργανώνει ποικίλες πολιτιστικές δράσεις. Έχει συνεργαστεί με μουσεία του Λονδίνου, όπως το Science Museum, το Victoria and Albert Museum, το Museum of London, το National Maritime Museum κ.α., για την αξιολόγηση της μαθησιακής εμπειρίας των επισκεπτών, ιδιαίτερα μέσω εκθεμάτων που βασίζονται σε διαδραστικές απτικές τεχνολογίες. Πριν τη μόνιμη εγκατάστασή της στο Λονδίνο εργάστηκε στο Υπουργείο Πολιτισμού, στο τμήμα Διεύθυνσης Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων, και στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, όπου δημιούργησε τα πρώτα εκπαιδευτικά προγράμματα και συνδιαμόρφωσε άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε βιβλία και περιοδικά για διάφορες πτυχές της ιστορίας της τέχνης, της εκπαίδευσης και του πολιτισμού και έχει συμμετάσχει ως ομιλήτρια σε σεμινάρια και συνέδρια.

▼
Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι μάλλον να καταφέρει κανείς να διατηρήσει ζωντανή την ελληνική του ταυτότητα και γλώσσα σε ένα ξένο περιβάλλον και την ίδια στιγμή να ενσωματωθεί στον τρόπο ζωής της χώρας φιλοξενίας.

Κυρία Φακατσέλη, τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Ελλάδα είναι η πατρίδα μου, η γλώσσα μου, η χώρα που αισθάνομαι συνδεδεμένη με τις ρίζες μου. Ο τόπος όπου η ιστορία ξυπνάει και ο πολιτισμός αναδύεται από κάθε γωνιά. Ο Νίκος Καζαντζάκης, ο Γιώργος Σεφέρης και η Κική Δημουλά. Οι μυρωδιές στις γειτονιές της Αθήνας την άνοιξη και ο ήχος της θάλασσας το καλοκαίρι, οι άνθρωποι που αγαπώ, το καταφύγιό μου στις δύσκολες στιγμές. Η Ελλάδα είναι για μένα ότι η Ιθάκη για τον ομηρικό Οδυσσέα, εκεί που πάντα θέλω να γυρνώ κι ας με στενοχωρεί κάποτε.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα;

Δύσκολη ερώτηση, αν σκεφτεί κανείς πόσες συζητήσεις έχουν γίνει για την εννοιολογική σημασία της λέξης και την έλλειψη ενός κοινά αποδεκτού ορισμού. Αν πάμε αρκετά χρόνια πίσω, στο πρώτο Σύνταγμα της Ελλάδας, όπου, για πρώτη φορά μετά την τουρκοκρατία, εμφανίστηκε η ανάγκη για τον προσδιορισμό του τι είναι Έλληνας, τα κριτήρια που επιλέχθηκαν ομόφωνα από την εθνοσυνέλευση ήταν να έχει κάποιος γεννηθεί στην επικράτεια της τότε Ελλάδας, να έχει το θρήσκευμα της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και να ομιλεί την ελληνική γλώσσα. Λαμβάνοντας τώρα υπόψη ότι, πέραν από τους αυτόχθονες Έλληνες, το Σύνταγμα ακόμη προσδιορίζει ότι ένας ξένος που έρχεται στην ελληνική επικράτεια μπορεί να χαρακτηριστεί Έλληνας πολίτης, αν ομιλεί την κοινή γλώσσα του κράτους, θα έλεγα, αυθόρμητα, ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες προσδιορισμού της ελληνικότητας είναι η γλώσσα που ομιλούμε και την οποία προσπαθούμε να μεταλαμπα-

δεύσουμε στα παιδιά της ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου. Μου έρχονται όμως στον νου τόσες περιπτώσεις γονέων δεύτερης ή τρίτης γενιάς, που περήφανα αυτοπροσδιορίζονται ως Έλληνες, ενώ οι ίδιοι μιλούν ελάχιστα ή καθόλου ελληνικά, που, νομίζω, είναι ελλιπές να μείνω μονάχα στη γλώσσα ως στοιχείο ελληνικότητας. Την ίδια στιγμή μπορώ να ανατρέξω νοερά σε οικογένειες της σχολικής μας κοινότητας, που ενώ μπορεί να έχουν μειωμένο αίσθημα θρησκευτικότητας, ακολουθούν με ευλάβεια τις ελληνικές παραδόσεις και ταυτίζονται με οτιδήποτε ελληνικό. Τελικά, θα έλεγα, χωρίς επιφυλάξεις ότι η έννοια της ελληνικότητας έχει χαρακτήρα δυναμικό, με άπειρες προσδιοριστικές δυνατότητες που μπορεί να αλλάζουν και να επανεφευρίσκονται. Συνοψίζοντας, η ελληνικότητα είναι για μένα βίωμα που μπορεί να προσδιορίζεται από πολλούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα τη γλώσσα, την κοινή εθνική συνείδηση, τις παραδόσεις, την τέχνη, τη θρησκεία αλλά και τη συναισθηματική σύνδεση με την Ελλάδα, την οικογένεια και γενικότερα τον τρόπο ζωής.

Με ποιους τρόπους διατηρεί η ελληνική κοινότητα του Λονδίνου την σχέση της με την Ελλάδα;

Το κάθε μέλος της ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου προσπαθεί, από όσο γνωρίζω, να διατηρεί σταθερές σχέσεις με την πατρίδα με ποικίλους τρόπους. Μέσω συγγενικών και φιλικών σχέσεων, που διατηρούνται σήμερα αρκετά πιο εύκολα, χάρη στις ευκολίες που προσφέρει η τεχνολογία για άμεση επικοινωνία, μέσω των εμπορικών και επαγγελματικών σχέσεων με επιχειρήσεις της Ελλάδας, αλλά και μέσω των δράσεων και των εκδηλώσεων ομογενειακών συλλογικοτήτων και φορέων, που έχουν συσταθεί στο Λονδίνο βάσει εθνικο-τοπικών, πολιτιστικών και επαγγελματικών χαρακτηριστικών.

Από την πλευρά μας, ως εκπαι-



Ο εορτασμός της Επετείου του Πολυτεχνείου

✓ **θα έλεγα, αυθόρμητα, ότι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες προσδιορισμού της ελληνικότητας είναι η γλώσσα που ομιλούμε και την οποία προσπαθούμε να μεταλαμπαδεύσουμε στα παιδιά της ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου. Μου έρχονται όμως στον νου τόσες περιπτώσεις γονέων δεύτερης ή τρίτης γενιάς, που περήφανα αυτοπροσδιορίζονται ως Έλληνες, ενώ οι ίδιοι μιλούν ελάχιστα ή καθόλου ελληνικά, που, νομίζω, είναι ελλιπές να μείνω μονάχα στη γλώσσα ως στοιχείο ελληνικότητας.**

δευτικός φορέας της κοινότητας, προσπαθούμε να διατηρούμε τη σχέση με την πατρίδα όσο το δυνατόν πιο ισχυρή και να την ενισχύουμε περαιτέρω, φιλοξενώντας συχνά στο σχολείο μας πολιτιστικούς εκπροσώπους των γραμμάτων και των τεχνών, που πάντα με προθυμία συμφωνούν να μας επισκεφθούν. Παράλληλα, αξιοποιούμε κάθε ευκαιρία που μας δίνεται, όπως εθνικές και θρησκευτικές γιορτές, για να διατηρούμε τους πολιτιστικούς δεσμούς μας με τη μητρική γλώσσα και χώρα.

Ποιες είναι οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινότητα του Λονδίνου;

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με μεγάλη διασπορά πληθυσμού στο εξωτερικό και πιστεύω ότι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές κοινότητες ανά τον κόσμο δεν διαφέρουν και πολύ μεταξύ τους. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι μάλλον να καταφέρει κανείς να διατηρήσει ζωντανή την ελληνική του ταυτότητα και γλώσσα σε ένα ξένο περιβάλλον και

την ίδια στιγμή να ενσωματωθεί στον τρόπο ζωής της χώρας φιλοξενίας. Επιπλέον, πιστεύω πως η διατήρηση των παραδοσιακών αξιών και η ενστάλαξη τους στις νέες γενιές αποτελούν σημαντικές προκλήσεις σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Τέλος, η διατήρηση των κοινωνικών δεσμών με την Ελλάδα, αλλά και η διαμόρφωση νέων στον χώρο διαμονής. Ιδιαίτερα για μας τους εκπαιδευτικούς νομίζω η πρόκληση είναι να διατηρήσουμε άσβεστη τη φλόγα για τη γλώσσα μας και την πολιτιστική μας κληρονομιά, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας με τη μητέρα-πατρίδα, μέσα από την παροχή σύγχρονης εκπαίδευσης, που τιμά και προβάλλει τις αξίες του ελληνισμού.

Ποια είναι η σχέση των Ελλήνων του Λονδίνου με την Ελλάδα;

Πιστεύω πολύ στενή. Ακόμα και ένα άτομο από τον στενό οικογενειακό κύκλο οποιουδήποτε από τους Έλληνες του Λονδίνου να παραμένει στον ελλαδικό χώρο, ο δεσμός που έχουν με την πατρίδα παραμένει ισχυ-



Η ώρα του διαλείμματος

ρός. Και παραμένει όχι μόνο μονοδιάστατα ως άλλος ένας τουριστικός προορισμός με χαμηλό κόστος διαμονής (παρότι μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις να είναι), όχι μόνο ως ένα αίσθημα νοσταλγίας για τα μέρη που οι περισσότεροι από εμάς περάσαμε την παιδική μας ηλικία (παρότι κι αυτό είναι σημαντικό), αλλά ως μια σφαιρική κοσμοθεωρία και τρόπος ζωής που είναι δύσκολο να αλλοτριωθεί, αλλά διατηρεί πάντα άρρηκτη σχέση με αυτό που βαθιά μας χαρακτηρίζει.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο ζωής και στον τρόπο σκέψης των Ελλήνων του Λονδίνου και των Ελλήνων που ζουν στην Ελλάδα;

Οι διαφορές στον τρόπο ζωής και σκέψης των Ελλήνων όχι

μόνο του Λονδίνου, αλλά πιστεύω κάθε μέλους κοινότητας μεταναστών, αποτελεί συνάρτηση του χρόνου που τα μέλη βρίσκονται «αποκομμένα» από την πατρίδα. Βέβαια αυτό ήταν πρόβλημα μιας προηγούμενης εποχής, γιατί πλέον μπορείς και τηλεοπτικούς σταθμούς να παρακολουθείς καθημερινά, και τρόφιμα ελληνικής προέλευσης να προμηθεύεσαι εύκολα, και γενικά, αν θέλεις, με ευκολία να «ζεις» σαν να μην έφυγες ποτέ από την Ελλάδα.

Παρόλα αυτά, μοιραία ο καθένας αναγκάζεται κάποια στιγμή να επικοινωνήσει και με ανθρώπους της χώρας υποδοχής, και όπως λένε άλλωστε εύγλωττα οι Εγγλέζοι «When in Rome, do as the Romans do», δηλαδή καλό είναι να ακολουθείς τις συνήθειες και τα έθιμα του τόπου

που διαμένεις, για να γίνει και η ζωή σου πολύ πιο εύκολη. Γιατί αυτό που χαρακτηρίζει έναν τόπο είναι ο λαός που μένει σε αυτόν και όχι το τοπίο ή το κλίμα. Οι Έλληνες του Λονδίνου είναι ίδιοι με τους Έλληνες της Ελλάδας, αλλά και συνάμα διαφορετικοί, και η διαφορά αυτή εντείνεται με το πέρασμα του χρόνου και το διάστημα που οι Έλληνες του Λονδίνου ζουν μακριά από την πατρίδα.

Προσελκύει η μελέτη της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού τους νέους Ομογενείς;

Σίγουρα! Και για πολλούς λόγους. Πρώτα-πρώτα διευκολύνει την επικοινωνία με τους συγγενείς και την ενσωμάτωση στις ελληνικές κοινότητες. Δεύτερον, και σημαντικότερο, κατά τη γνώμη μου, συμβάλλει στη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας, ενδυναμώνοντας τους δεσμούς με τις ρίζες μας. Επιπλέον η μελέτη του ελληνικού πολιτισμού προσφέρει μια ευρεία κατανόηση της ιστορίας, των τεχνών και των αξιών που διαμορφώνουν τον ελληνικό πολιτιστικό χώρο. Και αυτό συμβάλλει με τη σειρά του στη διαμόρφωση μιας πλούσιας πολιτιστικής συνείδησης. Συνολικά, η μελέτη της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού παρέχει πιστεύω ένα πλαίσιο ενδυνάμωσης και κοινωνικής σύνδεσης για τους νέους Ομογενείς. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη απόδειξη για τη σημασία που αποδίδουμε όλοι στη μελέτη της γλώσσας και του πολιτισμού μας από τη συνεχή αύξηση του αριθμού των μαθητών του σχολείου μας, αλλά και την υποστήριξη των γονέων.

Ξέρετε, απαιτείται μεγάλη υπομονή και επιμονή από έναν γονέα για να συνεχίσει να πηγαίνει τα παιδιά του στο σχολείο το Σάββατο. Κι αυτό, επειδή, αναπόφευκτα, έρχεται η στιγμή που

▼
Αυτό που χαρακτηρίζει έναν τόπο είναι ο λαός που μένει σε αυτόν και όχι το τοπίο ή το κλίμα. Οι Έλληνες του Λονδίνου είναι ίδιοι με τους Έλληνες της Ελλάδας, αλλά και συνάμα διαφορετικοί, και η διαφορά αυτή εντείνεται με το πέρασμα του χρόνου και το διάστημα που οι Έλληνες του Λονδίνου ζουν μακριά από την πατρίδα.

**WHEN IN ROME,
DO AS THE ROMANS DO.**

τα παιδιά αντιδρούν στο να θυσιάσουν ακόμη μια μέρα από τον ελεύθερο χρόνο τους για το σχολείο του Σαββάτου, τη στιγμή μάλιστα που οι συμμαθητές τους στο αγγλικό σχολείο διαθέτουν τον χρόνο τους σε άλλες, ίσως κάποιες φορές, περισσότερο διασκεδαστικές δραστηριότητες. Να σας πω όμως κάτι. Αν και αρχικά είναι οι γονείς εκείνοι που επιδιώκουν την καλλιέργεια της γλώσσας για τα παιδιά τους, στο τέλος της εκπαίδευσής τους οι μαθητές εκφράζουν την ευγνωμοσύνη τους. Δεν πιστεύω ότι υπάρχει απόφοιτος που να μην αναφέρεται στο σχολικό μας περιοδικό, που εκδίδεται στο τέλος της χρονιάς, στη σημασία που είχε για τον καθένα και την καθεμιά ξεχωριστά η ολοκλήρωση των σπουδών τους στο σχολείο μας, η κατάκτηση της γλώσσας, η σύνδεση με την Ελλάδα, αλλά και οι φιλίες κι οι εμπειρίες που απόκτησαν και θα τους συντροφεύουν μια ζωή. Παράλληλα, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις πρώην μαθητών/τριών μας και νυν φοιτητών/τριών βρετανικών Πανεπιστημίων, που επιστρέφουν για να προσφέρουν εθελοντική εργασία, έχοντας έντονο το συναίσθημα της ανταπόδοσης και της ανιδιοτελούς προσφοράς προς το σχολείο.

Κάτι τελευταίο που θα ήθελα να σημειώσω εδώ είναι το συγκινητικό ενδιαφέρον όχι μόνο για τη νέα ελληνική γλώσσα αλλά και για τα αρχαία ελληνικά. Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο τα Νέα Ελληνικά όσο και τα Αρχαία Ελληνικά και ο κλασικός πολιτισμός διδάσκονται σε επίπεδο GCSE και A Level στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ υπάρχει ενδιαφέρον όχι μόνο από νεαρούς μαθητές, αλλά και από ενήλικο κοινό, τόσο Ελλήνων, που έχουν γεννηθεί στην Αγγλία και τα ελληνικά τους χρήζουν βελτίωσης, όσο και Βρετανών που έχουν ένα γνήσιο ενδιαφέρον για την Ελλάδα, τη γλώσσα και τον πολιτισμό.

Είστε η Διευθύντρια του Σχολείου της Αγίας Σοφίας του Λονδίνου. Ποια είναι η ταυτότητα των



Στην αίθουσα διδασκαλίας

✓
Ξέρετε, απαιτείται μεγάλη υπομονή και επιμονή από έναν γονέα για να συνεχίσει να πηγαίνει τα παιδιά του στο σχολείο το Σάββατο. Κι αυτό, επειδή, αναπόφευκτα, έρχεται η στιγμή που τα παιδιά αντιδρούν στο να θυσιάσουν ακόμη μια μέρα από τον ελάχιστο ελεύθερο χρόνο τους για το σχολείο του Σαββάτου.

Ελλήνων που ενδιαφέρονται να διδαχθούν τα παιδιά τους την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό;

Κοιτάξτε, το μεγαλύτερο ποσοστό των Ελλήνων και Ελληνοκυπρίων που ζουν στο Λονδίνο επιθυμούν τα παιδιά τους να μάθουν τη γλώσσα μας και να ανακαλύψουν μέσα από τη σχολική διαδικασία στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού. Και αυτό ανεξάρτητα από το εάν είναι οι ίδιοι γεννημένοι στην Αγγλία, εάν υπήρξαν παλιοί μαθητές του σχολείου μας, εάν είναι εύποροι ή μη, εάν ήρθαν πριν από χρόνια για να αναζητήσουν στο Λονδίνο μια δεύτερη πατρίδα ή εάν είναι πρόσφατοι μετανάστες λόγω της τελευταίας οικονομικής κρίσης που βίωσε η πατρίδα μας. Κοινός παρονομαστής σε όλους είναι η λαχτάρα τα παιδιά τους να αποκτήσουν ελληνική ταυτότητα, να νιώθουν περήφανα για την καταγωγή και τη χώρα τους και να εμπνέονται από τις αξίες και τα ιδεώδη του ελληνικού πνεύματος.

Ποιοι είναι οι στόχοι του Σχο-

λείου σας και ποιοι οι δικοί σας στόχοι για την πορεία και το μέλλον του; Ποιος είναι ο ρόλος της Εκκλησίας ως θεσμού για την συνοχή των μελών της Ελληνικής Κοινότητας;

Το σχολείο της Αγίας Σοφίας είναι το παλαιότερο σχολείο της ελληνικής κοινότητας του Λονδίνου. Ιδρύθηκε το 1922 στο πλαίσιο εκστρατείας για τη στήριξη των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αρχικά, λειτουργούσε τα Σάββατα με σκοπό την εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων, αλλά και των φτωχών ελληνόπουλων που ζούσαν στο Λονδίνο. Με το πέρασμα του χρόνου βελτιώθηκε και διευρύνθηκε, προσαρμόζοντας τη διδασκαλία στα νέα δεδομένα και αναπτύσσοντας πολιτιστικές δραστηριότητες. Σημαντικό ορόσημο στη λειτουργία του σχολείου ήταν η συμμετοχή των μαθητών και μαθητριών στις εξετάσεις GCSE και A Level. Υπήρξε μάλιστα το πρώτο σχολείο της ελληνικής παροικίας που προσέφερε στους μαθητές του αυτή τη δυνατότητα. Σήμερα, το σχολείο αριθμεί γύ-



GCSE

ρω στους 330 μαθητές και έχει 30 μέλη εκπαιδευτικό προσωπικό. Κύριος στόχος του σχολείου παραμένει η παροχή εβδομαδιαίας εκπαίδευσης γύρω από την ελληνική γλώσσα, τον πολιτισμό, την ορθοδοξία και την ιστορία, με απώτερο σκοπό την απόκτηση A Level στα Νέα Ελληνικά. Ωστόσο, δεν μένουμε μόνο στην ακαδημαϊκή εξέλιξη, παρόλο που συνεχίζουμε να έχουμε υψηλές προσδοκίες από τους μαθητές μας και ιστορικά το σχολείο μας συνεχίζει να έχει εξαιρετικά αποτελέσματα στις παραπάνω εξετάσεις. Στο επίκεντρο της προσέγγισής μας βρίσκεται η επιθυμία οι μαθητές μας να αναπτύξουν ειλικρινή αγάπη για την ελληνική γλώσσα και να την εξερευνήσουν βαθύτερα, να έρθουν σε επαφή με τα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, της ελληνικής ποίησης και λογοτεχνίας, της μουσικής, των ελληνικών παραδοσιακών χορών. Εκεί έγκειται και η συνεργασία μας με πολιτιστικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στο Λονδίνο, όπως, για παράδειγμα το Ελληνικό Κέντρο με τις ποικίλες δραστηριότητες που διοργανώνει ή η ελληνική βιβλιοθήκη του Λον-

δίνου. Για τον ίδιο λόγο προσφέρουμε στους μαθητές μας μαθήματα παραδοσιακών χορών και σύγχρονων ελληνικών τραγουδιών, ενώ, όταν υπάρχει η δυνατότητα και με τη συνδρομή του δυναμικού Συλλόγου Γονέων του σχολείου, μπορεί να οργανώσουμε κάποια επίσκεψη σε μια μουσειακή έκθεση, μια θεατρική παράσταση ή κάποια εκδήλωση που άπτεται του ελληνικού πολιτισμού. Η αλήθεια είναι βέβαια ότι είμαστε πολύ τυχεροί ως σχολείο, γιατί έχουμε συμπορευτές στο όραμά μας μια εμπνευσμένη σχολική επιτροπή που στηρίζει σε σταθερή βάση κάθε μας βήμα και κάθε προσπάθεια.

Προσωπικός μου στόχος είναι η σχολική μας κοινότητα να συνεχίσει να βασίζεται σε αξίες όπως η ευγένεια, η ευελιξία, η ενσυναίσθηση και η συμπόνια, η συνεργασία και η αλληλεγγύη και οι μαθητές μας να απολαμβάνουν ένα σχολικό περιβάλλον, όπου δε θα νιώθουν απλά μέλη μιας τάξης αλλά και ενεργά μέλη της σχολικής κοινότητας. Θεωρώ επίσης ιδιαίτερα σημαντικό τον ρόλο που διαδραματίζει το προσωπικό στη διαμόρφωση μιας θετικής εκπαιδευτικής

▼
Σήμερα, το σχολείο αριθμεί γύρω στους 330 μαθητές και έχει 30 μέλη εκπαιδευτικό προσωπικό. Κύριος στόχος του σχολείου παραμένει η παροχή εβδομαδιαίας εκπαίδευσης γύρω από την ελληνική γλώσσα, τον πολιτισμό, την ορθοδοξία και την ιστορία, με απώτερο σκοπό την απόκτηση A Level στα Νέα Ελληνικά.

εμπειρίας και συνεπώς στόχος μου είναι να αισθάνονται και οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας αναπόσπαστο μέρος της σχολικής κοινότητας, να ενστερνίζονται το κοινό θετικό όραμα για έναν μελλοντικά καλύτερο κόσμο και συνεπώς να συνεισφέρουν ενεργά στην ανάπτυξη του σχολείου μας.

Αν με ρωτάτε τώρα για συγκεκριμένα σχέδια για το μέλλον αυτά είναι πολλά. Από τη διεύρυνση των προγραμμάτων σπουδών σε ενήλικες ή την εισαγωγή νέων τίτλων σπουδών τόσο για τα Νέα αλλά και για τα Αρχαία Ελληνικά έως τη δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας, όπου θα μπορούν να παρακολουθούν μαθήματα στο σχολείο μας παιδιά από διαφορετικές πόλεις του Ηνωμένου Βασιλείου και, γιατί όχι, από διαφορετικές χώρες.

Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της ερώτησής σας, νομίζω ότι δεν είμαι κατάλληλη να απαντήσω. Αυτό που θα ήθελα όμως να επισημάνω είναι ότι ως σχολείο διατηρούμε στενούς δεσμούς με τον Ι. Ναό της Αγίας Σοφίας και τους κατά καιρούς προεξάρχοντες ιερείς της, οι οποίοι είναι πολύ αγαπητά μέλη της σχολικής μας κοινότητας. Ας μην ξεχνάμε εξάλλου ότι το σχολείο μας οφείλει την ύπαρξή του σε έναν εμπνευσμένο ιερέα του ναού, τον αρχιμανδρίτη Ιλαρίωνα Βασδέκα, ο οποίος πρώτος οραματίστηκε και υλοποίησε την ίδρυση του σχολείου.

Οι Έλληνες του εξωτερικού, σε όποια γενιά μεταναστών κι αν ανήκουν, αναζητούν τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Η απάντηση πιστεύω ότι είναι σχετικά εύκολη. Γιατί με τους

συμπατριώτες τους του εξωτερικού έχουν τα περισσότερα κοινά σημεία που τους συνδέουν. Έχουν κοινή μητρική γλώσσα, έχουν κοινό θρήσκευμα και κοινό εορτολόγιο, κοινό Πάσχα, κοινές θρησκευτικές συνήθειες που διαφέρουν από αυτές των Προτεσταντών ή των Καθολικών. Έχουν ακόμα περισσότερα κοινά πολιτιστικά ερεθίσματα, κοινά έθιμα και συνήθειες, κοινές συμπεριφορές. Είναι φυσιολογικό ο καθένας να αναζητά τον όμοιό του και να νιώθει μεγαλύτερη σιγουριά και εμπιστοσύνη με κάποιον με τον οποίο μοιράζεται μεγαλύτερη πολιτιστική επιφάνεια. Εξάλλου, η σύνδεση με τους ομοεθνείς περιορίζει το πικρό αίσθημα του ξενιτεμού και φέρνει την Ελλάδα πιο κοντά.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο ευλαβικά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Είναι ο συνδετικός κρίκος που τους ενώνει με την Πατρίδα τους. Τελευταία έχει αναζωπυρωθεί και η επιθυμία τους να μαθαίνουν οι ίδιοι και τα παιδιά τους την ελληνική γλώσσα. Πού αποδίδετε αυτό το έντονο ενδιαφέρον;

Νομίζω ότι ανέκαθεν οι Έλληνες του Λονδίνου ήθελαν οι ίδιοι και τα παιδιά τους να μιλούν ελληνικά και να έχουν ελληνική ταυτότητα. Ίσως το νεότερο κύμα μεταναστών και η αύξηση του αριθμού των Ελλήνων που επέλεξαν το Λονδίνο για δεύτερη πατρίδα τους κάνει να φαντάζει το ενδιαφέρον αυτό πιο έντονο τα τελευταία χρόνια. Πιστεύω είναι αδιαμφισβήτητη η αξία και η σημασία της γλώσσας ενός λαού για την ουσιαστική κατανόηση της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού μιας χώρας. Μέσω της γλώσσας ερχόμαστε σε επαφή με τη ρίζα μας, ανακαλύπτουμε τις ιστορικές παρακαταθήκες των προγόνων μας, αγγίζουμε την καρδιά της ελληνικής ταυτότητας. Ιδιαίτερα μεταξύ ομοεθνών, η εκμάθηση της γλώσσας ενισχύει τους δεσμούς τους ακόμη περισσότερο. Νομίζω ότι είναι κοινή



Τιμητική εκδήλωση για τον Νίκο Καζαντζάκη

Νομίζω ότι ανέκαθεν οι Έλληνες του Λονδίνου ήθελαν οι ίδιοι και τα παιδιά τους να μιλούν ελληνικά και να έχουν ελληνική ταυτότητα. Ίσως το νεότερο κύμα μεταναστών και η αύξηση του αριθμού των Ελλήνων που επέλεξαν το Λονδίνο για δεύτερη πατρίδα τους κάνει να φαντάζει το ενδιαφέρον αυτό πιο έντονο τα τελευταία χρόνια.

συνείδηση για όλους τους Έλληνες που ζούμε στο εξωτερικό ότι η γλώσσα μας είναι ένα μοναδικό εργαλείο που θα δώσει στο μέλλον στα παιδιά μας τη δυνατότητα να συμβάλουν ενεργά στον διαπολιτισμικό διάλογο και να αναπτύξουν ευρύτερο πνευματικό ορίζοντα. Η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και κουλτούρας αποτελεί έναν σημαντικό πυλώνα για την καλλιέργεια των αξιών που καθορίζουν την ομογένειά μας και εντέλει για τη συνέχιση της ομογένειας στο εξωτερικό και αυτό είναι νομίζω που καθιστά τη διδασκαλία της γλώσσας μας αναγκαία και απαραίτητη.

Τι σας λείπει περισσότερο από την Ελλάδα;

Ότι λείπει πιστεύω σε όλους τους Έλληνες του Λονδίνου. Οι άνθρωποί μου εκεί, αλλά και η λιακάδα και η αισιόδοξη διάθεση που τη συνοδεύει. Μετά από χρόνια συννεφιάς και μουντού καιρού, αυτό που πραγματικά ζηλεύει ο καθένας μας εδώ είναι η λιακάδα που είναι δεδομέ-

νη στην Ελλάδα ακόμη και την χειμερινή περίοδο και που πάντα μας κάνει να χαμογελάμε.

Τι ελληνικό έχετε κρατήσει που σας συντροφεύει στην ζωή σας;

Το ελληνικό φαγητό και βέβαια τη γλώσσα μου! Τη γλώσσα, που πάντα βρίσκει τρόπο να εμφανίζεται, ακόμα κι όταν μιλάω αγγλικά, αν και, κάποιες φορές, με τη μορφή συντακτικών λαθών, με εσφαλμένη διατύπωση ή λάθος χρήση προθέσεων, αποτέλεσμα της εκφοράς της πρότασης με ελληνικό τρόπο, πράγμα που κάνει τους αυτόχθονες συνομιλητές μου να με κοιτούν, στην καλύτερη περίπτωση με απορία. Ότι κι αν κάνω, πάντα η ελληνική σκέψη θα βρει τρόπο να δώσει άλλη μορφή στα αγγλικά μου.

Ποιες 5 λέξεις σας έρχονται στο νου όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Άραγε μπορεί να περιοριστεί η Ελλάδα σε πέντε λέξεις; **Σας ευχαριστούμε πολύ!**

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΒΟΥΡΕΞΑΚΗ, Γ6

Κατά το 2^ο μισό του 19^{ου} αιώνα η Γαλλία ήταν μια από τις ευρωπαϊκές χώρες που υποδέχτηκε μετανάστες, μεταξύ των οποίων υπήρξαν πολλοί Έλληνες. Στην εγκατάστασή τους στην Γαλλία συνέβαλαν οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στην χώρα, καθώς και η φιλελεύθερη πολιτική του κράτους απέναντι στους ξένους.

Από στατιστικά στοιχεία του γαλλικού κράτους φαίνεται ότι η μετανάστευση των Ελλήνων στο Παρίσι κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα ήταν συνεχής και αφορούσε ολόκληρες οικογένειες, η πλειονότητα των οποίων κατέφθανε στο Παρίσι, αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον.

Η Γαλλική πρωτεύουσα ήταν ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα του κόσμου και επιλέχθηκε συνεπώς ως τόπος μόνιμης εγκατάστασης από εμπόρους και επιχειρηματίες. Τον 19^ο αιώνα το Παρίσι αποτέλεσε πόλο έλξης και για πολλούς Έλληνες φοιτητές, ιδίως της Ιατρικής. Πολλοί δε από αυτούς, ως γιατροί πλέον, απολάμβαναν ιδιαίτερο κύρος, ενισχύοντας τη θέση τους στην ελίτ της ελληνικής παροικίας της γαλλικής πρωτεύουσας. Επιπλέον, το Παρίσι προσέφερε ευκαιρίες ως κέντρο πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας για τους Έλληνες. Έλληνες διανοούμενοι με έντονη κοινωνική και πολιτική δράση όπως ο Αδαμάντιος Κοραής, ο Δημήτριος Βικέλας και ο Ιωάννης Ψυχάρης εγκαθίστανται στο Παρίσι.

Οι Έλληνες του Παρισιού ήταν ανέκαθεν συσπειρωμένοι σε μια κοινότητα που ξεπερνούσε την διαφορετική γεωγραφική προέλευση των μελών της και τις κοινωνικές και επαγγελματικές τους διαφοροποιήσεις. Από τα τέλη του 1895 η Εκκλησία του Αγίου Στεφάνου, δωρεά του τραπεζίτη Δημητρίου Στεφάνοβιτς Σκυλίτση, αποτελεί το επίκεντρο της κοινοτικής ζωής. Πόλοι της κοινωνικής οργάνωσης της κοινότητας αποτέλεσαν η Εκκλησία, η Πρεσβεία και το Προξενείο. Πριν ακόμα από τη θεμελίωση και τη λειτουργία της Εκκλησίας του Αγίου Στεφάνου είχαν ήδη εμφανιστεί και δραστηριοποιηθεί στο Παρίσι οι πρώτοι Ελληνικοί σύλλογοι, ενώσεις και αδελφότητες, όπως η Ελληνική Ιατρική Εταιρεία των Παρισίων, και η Ελληνική Φιλόπτωχος Αδελφότητα Παρισίων. Στόχος της ήταν η προσφορά κοινωνικής βοήθειας σε όλους τους Έλληνες του Παρισιού που βρίσκονταν σε ένδεια.

Όλες αυτές οι οργανώσεις ελέγχονται από τους εύπορους Έλληνες, τους διανοούμενους και τους διπλωμάτες και εστιάζουν τη δράση τους στην αλληλεγγύη προς τους άπορους. Ο χαρακτήρας της ελληνικής παροικίας στο Παρίσι θα αρχίσει να διαφοροποιείται κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο οπότε καταφθάνουν χιλιάδες εργάτες στη Γαλλία. Το 1922 ιδρύθηκε η Ένωση Ελλήνων Παρισίων (Union d'Hellenes de Paris). Την ίδια δεκαετία άρχισε να λειτουργεί και το πρώτο ελληνικό σχολείο στην έδρα της ελληνικής εκκλησίας του Αγίου Στεφάνου.

Οι περισσότεροι Έλληνες που κατέφυγαν στο Παρίσι μετά τη μετακίνηση Ελλήνων προς το Παρίσι με βάση προσωπικά κίνητρα, ανεξάρτητα από το πλαίσιο μιας οργανωμένης εργατικής μετανάστευσης, συνεχίζεται με αμείωτο ρυθμό και κατά τον 20^ο και τις αρχές του 21^{ου} αιώνα.

Η περίοδος της Δικτατορίας στην Ελλάδα σηματοδότησε αναμφίβολα μια στιγμή ενίσχυσης των ελληνογαλλικών σχέσεων σε

Διαδήλωση Ελλήνων φοιτητών μπροστά από την ελληνική πρεσβεία στο Παρίσι στις 27 Απριλίου 1967.



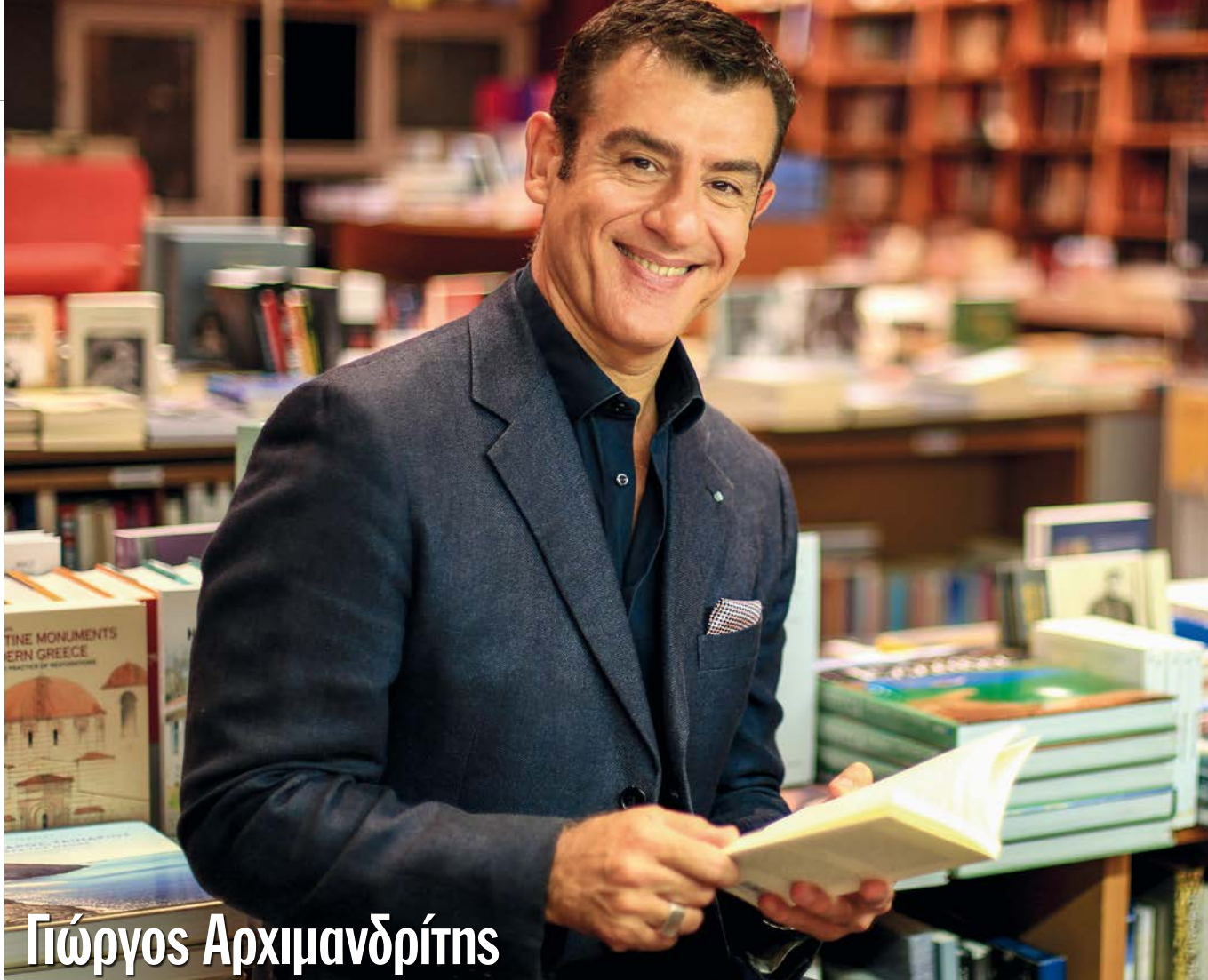
Η Fondation Hellénique 85 χρόνια τώρα από την ίδρυσή της, παρέχει κατάλληλα εξοπλισμένα δωμάτια σε Έλληνες φοιτητές στη Διεθνή Πανεπιστημιούπολη του Παρισιού.

Πηγές:

<https://www.ime.gr/projects/migration/15-19/gr/v2/france.html>
<http://communaute-hellenique.org/indexgr.html>
<https://www.blod.gr/lectures/ellines-antistasiakoi-sto-parisi-tin-epohi-tis-diktatorias-to-fotografiko-arheio-tou-simou-tsapnidi/>
<https://www.kathimerini.gr/k-k-magazine/561324784/to-katafygio-ton-exoriston/>
<https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/urban/iframe.html?urb=26&location=135&item=2989>



θεσμικό, πνευματικό και πολιτικό επίπεδο. Στη διάρκεια της Επταετίας ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων, κάθε ηλικίας, κοινωνικής προέλευσης ή επαγγελματικής ιδιότητας, κατέφυγαν στη Γαλλία. Το Παρίσι σύντομα μετατράπηκε σε έναν από τους σημαντικότερους χώρους αντίστασης ενάντια στο στρατιωτικό καθεστώς. Μεταξύ των εξορίστων ήταν εμβληματικές προσωπικότητες από τον κόσμο των τεχνών, καθώς και πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και προσωπικότητες που στη συνέχεια θα διαδραματίσουν έναν σημαντικό ρόλο στην πνευματική ζωή του Παρισιού και αργότερα της Ελλάδας.



Γιώργος Αρχιμανδρίτης

Συγγραφέας, Πρέσβης του Ελληνικού Πολιτισμού στο Παρίσι

➤ Ο κ. Γιώργος Αρχιμανδρίτης είναι συγγραφέας, δημιουργός και παρουσιαστής ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, ντοκιμαντέρ και podcast τέχνης και πολιτισμού. Είναι Διδάκτωρ Συγκριτικής Γραμματολογίας της Σορβόνης. Έχει διατελέσει Πρέσβης Πολιτισμού της Ελλάδας στο πλαίσιο της Γαλλικής Προεδρίας στην Ευρώπη (2008) και έχει τιμηθεί από τη Γαλλική Δημοκρατία με τον τίτλο του Ιππότη του Τάγματος των Γραμμάτων και των Τεχνών (2010), καθώς και με τον τίτλο του Αξιωματούχου του Τάγματος των Γραμμάτων και των Τεχνών (2019) για τη συμβολή του στον τομέα του Πολιτισμού στη Γαλλία και τον κόσμο. Το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού τον έχει ορίσει εντεταλμένο εκπρόσωπό του στη Γαλλία, αποδίδοντάς του τίτλο του Πρέσβη Πολιτισμού στο Παρίσι (2021).

Στη Γαλλία κυκλοφορούν τα βιβλία του: *Mot à Mot* (με την Danielle Mitterrand), *Mikis Théodorakis par lui-même* και *Théo Angelopoulos-Le temps suspendu*. Στην Ελλάδα κυκλοφορούν τα βιβλία του Μίκης Θεοδωράκης-Η ζωή μου, Θόδωρος Αγγελόπουλος-Με γυμνή φωνή, Μελίνα-Μια σταρ στην Αμερική» (με τον Σπύρο Αρσένη), Γιάννης Μπεχράκης-Με τα μάτια της ψυχής και Τίτος Πατρίκιος-Μιαν άκρη της αλήθειας να σηκώσω από τις Εκδόσεις Πατάκη. Στην Ελλάδα κυκλοφορούν επίσης σε δική του μετάφραση τα θεατρικά έργα «Art» και «Bella Figura» της Γιασμίνια Ρεζά (Εκδόσεις Εστία).

Η λογοτεχνική εκπομπή του *Ηλέσχη του βιβλίου* προβάλλεται από την ΕΡΤ3. Είναι τακτικός συνεργάτης της Δημόσιας Γαλλικής Ραδιοφωνίας (France Culture), καθώς και της Ελβετικής Δημόσιας Ραδιοφωνίας (RTS). Άρθρα και συνεντεύξεις του με εξέχουσες διεθνείς προσωπικότητες δημοσιεύονται στον γαλλικό και τον ελληνικό τύπο (Le Monde, L'Obs, Le Point, La Gazette Drouot, Mancode, Blue), ενώ συμμετέχει τακτικά στα διεθνή συνέδρια Art for Tomorrow και Athens Democracy Forum του Democracy and Culture Foundation σε συνεργασία με την εφημερίδα The New York Times.

Κύριε Αρχιμανδρίτη, τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Είναι για μένα ο τόπος στον οποίον γεννήθηκα και μεγάλωσα, ο τόπος που πάντα με τροφοδοτεί ψυχικά, συναισθηματικά και, βέβαια, πνευματικά. Η Ελλάδα αποτελεί για μένα ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης σε ό,τι κάνω, καθώς η ελληνική σκέψη έχει σφραγίσει τις τέχνες, τα γράμματα και τις επιστήμες με τη μορφή που τις ξέρουμε σήμερα στον Δυτικό Κόσμο. Η Ελλάδα έχει τη σπάνια ιδιότητα να γίνεται το πρίσμα μέσα από το οποίο ερχόμαστε σε επαφή με τη βαθύτερη ουσία των πραγμάτων.

Έχετε παρασημοφορηθεί δύο φορές από τη Γαλλική Δημοκρατία με τους τίτλους του Ιππότη και του



Αξιωματούχου του Τάγματος των Γραμμάτων και των Τεχνών για τη συμβολή σας στην ακτινοβολία του Πολιτισμού στην Γαλλία και στον Κόσμο. Τι σημαίνουν για σας αυτές οι διακρίσεις;

Έχουν ιδιαίτερη αξία για μένα, γιατί προέρχονται από μια χώρα που αγαπώ βαθιά, μια χώρα που με υποδέχτηκε με γενναιοδωρία και με υιοθέτησε ως πολίτη. Η Γαλλία μου πρόσφερε την ευκαιρία να ασχοληθώ με τα θέματα που με ενδιέφεραν, θέματα που αντιστοιχούσαν επίσης στις πνευματικές ανησυχίες των Γάλλων και τη φυσική ροπή τους προς τις τέχνες και τα γράμματα. Οπότε από τη μια υπήρχε πάντα στη ζωή μου η Ελλάδα και ο πολιτισμός της, και από

την άλλη, ο γαλλικός τρόπος σκέψης και η τεράστια σημασία που δίνουν οι Γάλλοι στα έργα του πνεύματος.

Πολλές από τις ραδιοφωνικές σας δημιουργίες στην δημόσια γαλλική ραδιοφωνία (France Culture) έχουν συχνά σχέση με την Ελλάδα. Πόσο ενδιαφέρουν το ευρύτερο γαλλικό κοινό τα θέματα αυτά;

Έχω παρουσιάσει συχνά θέματα ελληνικού ενδιαφέροντος, όπως το ελληνικό γλωσσικό ζήτημα τον 19^ο αιώνα, η ζωή και το έργο του Κωνσταντίνου Καβάφη, οι μύθοι στην όπερα, η Ιστορία του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου και πολλά άλ-

Εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας στην Πρεσβεία της Ελλάδας στο Παρίσι.

λα. Η Γαλλία είναι μια χώρα που αγαπά ιδιαίτερα την Ελλάδα και την πνευματική της κληρονομιά. Βέβαια, θέματα σαν κι αυτά, δεν πρέπει να τα προσεγγίζει κανείς ως φολκλόρ, αλλά να τονίσει εκείνα τα στοιχεία τους που τα καθιστούν οικουμενικά. Αυτό είναι που ενδιαφέρει περισσότερο το γαλλικό κοινό.

Πρόσφατα αναλάβατε την εκπροσώπηση του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στην Γαλλία ως εντεταλμένος εκπρόσωπός του. Πρόκειται για μία πολύ τιμητική θέση με έργο την διάδοση των δραστηριοτήτων του ΕΙΠ, δηλαδή του Ελληνικού πολιτισμού στην Γαλλία. Ποιο είναι το όραμά σας για την γνωριμία των Γάλλων αλλά και των Ελλήνων του Παρισιού με τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό και την διάδοσή του;

Στις πολιτιστικές δράσεις μου πάντα συνδυάζω το ελληνικό με το γαλλικό στοιχείο. Για παράδειγμα, για την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, ζήτησα από τη διάσημη Γαλλίδα ηθοποιό Φανί Αρντάν να απαγγείλει ποιήματα του Διονυσίου Σολωμού ή ποιήματα του Ουγκώ για την Ελλάδα. Αντίστοιχα, στο αφιέρωμα για τον Γιάννη Ρίτσο, ζήτησα από την Ιρέν Ζακόμπ να διαβάσει τον ποιητικό μονόλογο «Ελένη». Ανάμεσα στη Γαλλία και την Ελλάδα υπάρχουν πολλά κοινά πολιτισμικά σημεία. Μέσα από τη δουλειά μου ανατρέχω συχνά στη σχέση αυτή, προσπαθώντας να αναδείξω τους ιδιαίτερους πνευματικούς δεσμούς που φέρνουν κοντά τις δύο χώρες και τον τρόπο με τον οποίον αυτοί συνεχίζουν να υπάρχουν και να εξελίσσονται. Ο γόνιμος αυτός διάλογος αποτελεί τον πυρήνα της ζωής μου.

Σας ευχαριστούμε πολύ!

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΧΕΙ ΤΗ ΣΠΑΝΙΑ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΡΧΟΜΑΣΤΕ ΣΕ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗ ΒΑΘΥΤΕΡΗ ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.



Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΤΑΛΠΑ, Β6

➔ Σύμφωνα με την απογραφή του 2021 οι κάτοικοι της Ελλάδας ανέρχονται περίπου στα 10 εκατομμύρια. Σύμφωνα με το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού (ΣΑΕ), Συμβούλιο το οποίο δημιουργήθηκε με Προεδρικό Διάταγμα, με σκοπό την αντιμετώπιση των θεμάτων της Ελληνικής διασποράς, οι Έλληνες του εξωτερικού ξεπερνούν τα 5 εκατομμύρια. Τα δεδομένα της απογραφής δείχνουν ότι σχεδόν μία «δεύτερη Ελλάδα» βρίσκεται διάσπαρτη σε περίπου 140 χώρες σε όλον τον κόσμο, με την Αμερική και την Ευρώπη να είναι οι κύριοι πόλοι έλξης των Ελλήνων.

Στην Αμερική κατοικούν περίπου 3 εκατομμύρια Έλληνες. Στην Ευρώπη, η χώρα με τους περισσότερους Έλληνες απόδημους, δεν είναι άλλη από την Γερμανία, αριθμώντας πάνω από 400.000 Έλληνες σε πόλεις όπως το Μόναχο, το Βερολίνο, το Γουτεμβέργιο, τη Νυρεμβέργη, το Ντίσελντορφ κ.α. Οι Έλληνες στη Γερμανία πρωτοεμφανίστηκαν την εποχή του απελευθερωτικού αγώνα του 1821 επί βασιλείας Λουδοβίκου, φιλέλληνα και λάτρη του ελληνικού πολιτισμού. Ωστόσο, το πρώτο μεγάλο κύμα μαζικής μετανάστευσης Ελλήνων έλαβε χώρα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με αφορμή τις δραματικές καταστάσεις που βίωνε ο ελληνικός πληθυσμός. Έλληνες ηλικίας 18-35 ετών εγκατέλειπαν την πατρίδα τους, για να εργαστούν στα υπό ανάπτυξη Γερμανικά εργοστάσια, ελπίζοντας σε μια καλύτερη ζωή. Η Γερμανική κυβέρνηση έβλεπε την Ελληνική μετανάστευση ως μία ευκαιρία για να ανθήσει οικονομικά η χώρα τους. Έτσι, το 1960 συνάφθηκε συμφωνία με το όνομα «Περί απασχολήσεως Ελλήνων εργατών στη Γερμανία», η οποία προστάτευε τα εργατικά δικαιώματα. Οι Έλληνες έβλεπαν πλέον την Γερμανία ως μία χώρα στην οποία μπορούσαν να συνεχίσουν τη

✓
Στην Ευρώπη,
η χώρα με τους
περισσότερους
Έλληνες
απόδημους, δεν
είναι άλλη από
την Γερμανία,
αριθμώντας
πάνω από
400.000
Έλληνες

AKROPOLIS
EXPRESS



Το Akropolis Express ήταν η σιδηροδρομική σύνδεση μεταξύ Μόναχου και Αθήνας.



ζωή τους ομαλά, μακριά από την πείνα και την εξαθλίωση.

Παρόλο που η ζωή στη Γερμανία για τους «νέους κατοίκους» ήταν φαινομενικά καλύτερη από αυτή στην Ελλάδα, κανένας δεν φρόντισε να τους ενημερώσει για τις συνθήκες που θα αντιμετώπιζαν στη Γερμανία μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Υπήρχαν άθλιες συνθήκες διαμονής και διαβίωσης, οι κάτοικοι αντιμετώπιζαν τους Έλληνες σαν ξένους που δεν ήθελαν να τους εντάξουν στην κοινωνία

τους, ενώ οι ίδιοι οι μετανάστες ήταν αναγκασμένοι να προσαρμοστούν μόνοι στο νέο κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Η στέρηση της οικογένειας και η δυσκολία εκμάθησης μιας ξένης και απαιτητικής γλώσσας ήταν λίγες από τις δυσμενείς συνθήκες που οι Έλληνες ήταν αναγκασμένοι να υπομείνουν.

Σήμερα τα πράγματα είναι καλύτερα. Οι Έλληνες προκειμένου να μείνουν ενωμένοι ίδρυσαν τα «Ελληνικά σπίτια», ιδρύματα πολιτισμού σε διάφορες

πόλεις που θα τους επέτρεπαν να συναντιούνται όλοι μαζί για να διατηρούν την ελληνική πολιτιστική κληρονομιά (γλώσσα, ήθη και έθιμα, παραδόσεις). Ακόμη, ιδρύθηκαν οι ελληνικές κοινότητες -χαρακτηριστικό της Ελληνικής μετανάστευσης ανά τον κόσμο- μέσα στις οποίες

υπάγονταν πολιτιστικοί, αθλητικοί και σχολικοί σύλλογοι που έδιναν την ευκαιρία στους μετανάστες να κρατούν στενή επαφή με την πατρίδα τους και με τους ομοεθνείς τους. Επιπλέον, σχεδόν σε κάθε πόλη και σε κάθε χωριό της Γερμανίας ιδρύθηκαν ελληνικές λέσχες και καφενεία τα οποία έδιναν την αίσθηση στους μετανάστες πως βρίσκονταν στην πατρίδα τους, κρατώντας τις ελληνικές συνήθειες και παραδόσεις. Η νοσταλγία για την πατρίδα οδήγησε τους Έλληνες να ανοίξουν εστιατόρια και ταβέρνες με μεσογειακές γεύσεις, ενθυμούμενοι τα παραδοσιακά τους φαγητά και εδέσματα.

Παράλληλα, οι Έλληνες ίδρυσαν ελληνικές ορθόδοξες εκκλησίες, οι οποίες σήμερα αγγίζουν τις εβδομήντα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ο «Ιερός ναός Μεταμορφώσεως του Σωτήρος», ο «ναός των Αγίων Πάντων», αλλά και η «Ιερά Μητρόπολη» στη Βόννη που λειτουργεί και ως έδρα των ελληνικών εκκλησιών.

Οι σχέσεις μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών μπορούν να χαρακτηριστούν ως αρκετά καλές. Οι δύο χώρες, κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, μοιράζονται αρκετά κοινά χαρακτηριστικά και επιδιώξεις. Οι Έλληνες δεν αντιμετωπίζονται ως μειονότητα και έχουν ενσωματωθεί στην σύγχρονη γερμανική κοινωνία. Έπειτα από χρόνια προσαρμογής οι Έλληνες έχουν βρει την θέση τους, κρατώντας πάντα επαφές με την πατρίδα τους χάρις τις ελληνικές κοινότητες και την κοινωνική και πολιτιστική δράση τους.

Πηγές:

<https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/13372/P0013372.pdf?sequence=1>
<https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/53529/21260.pdf?sequence=1>
<https://www.dw.com/el/%CE%-60789594>

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

και το Ελληνορθόδοξο κέντρο του Chambésy

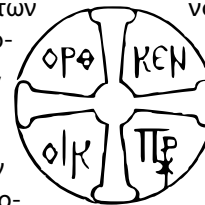
ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΧΑΤΖΗΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, ΓΣ

Με παραπάνω από 50.000 Έλληνες να είναι μόνιμοι κάτοικοι της χώρας, η Ελβετία αποτελεί ένα δυναμικό κέντρο του Ελληνισμού. Αν και δεν πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα Ελληνισμού στην Ευρώπη, η συνεισφορά τους στην διατήρηση και την διάδοση του Ελληνισμού στην Ελβετία είναι καθοριστική. Οι περισσότεροι Έλληνες που κατοικούν μόνιμα στην Ελβετία έχουν οδηγηθεί εκεί είτε για σπουδές και επαγγελματικούς λόγους είτε είναι Έλληνες δεύτερης και τρίτης γενιάς.

Με αρκετές παρουσίες σε διάφορα καντόνια της Ελβετίας, όπως αυτό της Ζυρίχης, της Βέρνης, της Γενεύης και της Βασιλείας, οι διάφορες ελληνικές κοινότητες μέσω των δράσεων και των εκδηλώσεών τους, εκφράζουν την αγάπη και την συμπαράστασή τους για την πατρίδα. Ταυτοχρόνως, επιδιώκουν να αλληλοϋποστηρίξουν τους συμπατριώτες τους. Οι δράσεις αυτές εντάσσονται στον πολιτισμικό, θρησκευτικό και κοινωνικό τομέα και συχνά έχουν ως στόχο την ενίσχυση της ενότητας και της συνεργασίας της κοινότητας, αλλά και τη δημιουργία μιας δεύτερης πατρίδας εκτός των ελληνικών συνόρων. Ιδιαίτερος είναι και ο ρόλος των ορθόδοξων εκκλησιών στην Ελβετία, οι οποίες λειτουργούν ως κέντρα συγκέντρωσης των Ελλήνων και αξιοποιούνται ως χώροι διεξαγωγής κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. Αξιοσημείωτα παραδείγματα ορ-

θόδοξων εκκλησιών στην χώρα είναι η «Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Αγίας Τριάδος» στην Ζυρίχη, η «Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία του Αγίου Αντρέα» στην Γενεύη και η «Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου» στην Βασιλεία. Όλες οι προαναφερθείσες εκκλησίες δεν αποτελούν μόνο κέντρα λατρείας, αλλά και σπουδαία σημεία αναφοράς του ελληνικού πολιτισμού.

Στη διάδοση του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας καθοριστική ήταν και είναι και η συμβολή της Ελληνορθόδοξης Μητρόπολης, η οποία αποτελεί Πατριαρχικό Σταυροπήγιο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Εδραιωμένη στο Σαμπεζύ, ένα φυσικού κάλλους προάστιο της Γενεύης, αποτελεί εκπρόσωπο της Ορθοδοξίας στο κέντρο της Ευρώπης. Η ίδρυσή



To Centre Orthodoxe du Patriarcat Œcuménique de Pregny-Chambésy

1, Καντόνια: οι διοικητικές υποδιαιρέσεις της Ελβετικής Συνομοσπονδίας



Τελετή έναρξης του Ακαδημαϊκού έτους 2015-16 στο Κέντρο Ορθοδοξίας του Σαμπεζύ.

της τον Οκτώβριο του 1982 είχε ως στόχο την ενίσχυση της έκφρασης του πνεύματος και του φρονήματος του Οικουμενικού Θρόνου μέσω της λατρείας, της θεολογίας και της οικουμενικής δραστηριότητας της. Το ορθόδοξο αυτό κέντρο, είναι γνωστό ως Οικουμενικό Πατριαρχείο του Σαμπεζύ και λειτουργεί κυρίως ως σταθμός συγκέντρωσης των εκπροσώπων από διάφορες ορθόδοξες εκκλησίες. Αποτελεί έναν «οίκο πνευματικό» και οι δράσεις του προσδιορίζονται από τις ορθόδοξες εκκλησιαστικές και πνευματικές αρχές. Υπηρετεί την Εκκλησία σε παγκόσμιο επίπεδο και προάγει την θρησκευτική συνείδηση και το πνευματικό οικοδόμημα του εκκλησιαστικού πληρώματος. Το Κέντρο αποτελείται από επιμέρους κτιριακά συγκροτήματα, θαυμάσιας αρχιτεκτονικής, με τον Ναό του Αγίου Ενδόξου Αποστόλου των Εθνών Παύλου να διακρίνεται για την σύγχρονη και πρωτοποριακή εκκλησιαστική του τέχνη. Κάθε Κυριακή και σε όλες τις γιορτές διεξάγονται στο Ναό λειτουργικές ακολουθίες, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Ορθόδοξου αυτού κέντρου.

Αν και η συμβολή όλων των ελληνικών κοινοτήτων της Ελβετίας είναι μεγάλη, το έργο που έχει επιτελέσει η ελληνική κοινότητα της Ζυρίχης (ΕΚΖ) είναι αξιοσημείωτο. Δραστηριοποιείται εδώ και 44 χρόνια και αριθμεί περισσότερα από 400 μέλη. Σημαντική έδρα και χώ-

▼
Η Ελληνική Κοινότητα Ζυρίχης ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1979 και λειτουργεί ως Νομικό Πρόσωπο σύμφωνα με το Άρθρο 60 του Ελβετικού Αστικού Κώδικα. Αριθμεί 400 μέλη ενώ παρατηρείται συνεχής αύξηση του αριθμού των μελών της.

➤
Εορτασμός της 25^{ης} Μαρτίου στη Γενεύη



Διάλεξη με θέμα «Ελβετοί Φιλέλληνες στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821» στο πνευματικό κέντρο του Αγίου Δημητρίου στη Ζυρίχη που διοργάνωσε η Ελληνική Κοινότητα Ζυρίχης και η Ελληνική Βιβλιοθήκη Ζυρίχης ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ.

ρος συγκέντρωσης της συγκεκριμένης κοινότητας αποτελεί η Ελληνική Βιβλιοθήκη της Ζυρίχης, «Αριστοτέλης». Με την διοργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων, οι Έλληνες κάτοικοι της Ζυρίχης εκφράζουν τον έμπρακτο σεβασμό τους και την υποστήριξή τους στο ελληνικό έθνος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας εκδήλωσης αποτελεί η διάλεξη με θέμα «Ελβετοί φιλέλληνες στον απελευθερωτικό αγώνα του 1821» στην οποία συμμετείχαν καθηγητές και συγγραφείς με ομιλίες, προκειμένου να υπογραμμίσουν την σημαντική συνεισφορά των Φιλελλήνων Ελβετών στην αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού. Σημαντική είναι, επίσης, και η εθελοντική δράση της συγκεκριμένης κοινότητας. Με την ετήσια διεξαγωγή εράνων, οι Έλληνες της Ζυρίχης ενισχύουν οικονο-

μικά μια πληθώρα ιδρυμάτων και φορέων που αγωνίζονται για την προστασία του παιδιού. Ακόμα, σε περιπτώσεις ανάγκης, κατά τις οποίες η Ελλάδα διέρχεται κάποια κρίση, όπως για παράδειγμα λόγω κάποιας φυσικής καταστροφής, η κοινότητα της Ζυρίχης σπεύδει να βοηθήσει, παρέχοντας είδη πρώτης ανάγκης για τους πληγέντες. Ένας ακόμα στόχος βαρύνουσας σημασίας για την Ελληνική Κοινότητα της Ζυρίχης είναι η καλλιέργεια και η διάδοση της ελληνικής γλώσσας και των παραδόσεων στο εξωτερικό, γεγονός που προβάλλει την αξία του Ελληνικού πολιτισμού.

Πηγές:

<https://shorturl.at/jmw0T>

<https://shorturl.at/pqPRV>

<https://shorturl.at/cdf08>

<https://centreorthodoxe.org/eglise-saint-paul/>

<https://centreorthodoxe.org/language/el/αποστολή/#01>



Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΜΑΡΙΑ ΑΓΟΡΑΝΟΥ, Β1



➔ Κατά τον Στράβωνα «πρώτος εκ των Ελλήνων Πυθέας γνώρισε τους τε εσπερίους και τους προσβόρους των παρά τον ωκεανόν τόπων». Πρόκειται για τον Μασσαλιώτη γεωγράφο και εξερευνητή, που το 325 π.Χ. ταξίδεψε στη Σκανδιναβία, για να βρει μέταλλα, κασίτερο και ήλεκτρο.

Στους νεότερους χρόνους η πρώτη καταγεγραμμένη Ελληνίδα υπήκοος που εγκαταστάθηκε στη Σουηδία ήταν η Ευφροσύνη Ρίζου-Ραγκαβή το 1848, γόνος επιφανούς ελληνικής οικογένειας, μετά τον γάμο της με τον Σουηδό Adolf Eugene Von Rosen, Γενικό Πρόξενο της Ελλάδας στη Στοκχόλμη. Το 1870 δύο Έλληνες έμποροι από την Κάλυμνο δημιούργησαν ένα εμπορικό δίκτυο εισαγωγής μεσογειακών προϊόντων στη Σουηδία και τη Βόρεια Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου 1919-1939 αρκετοί Έλληνες σπούδασαν σε σουηδικά πανεπιστήμια και εγκαταστάθηκαν στη χώρα. Το 1941 δημιουργήθηκε η «Ελληνοσουηδική ομάδα φιλίας», που απετέλεσε τον σύνδεσμο μεταξύ των Ελλήνων μεταναστών και της χώρας υποδοχής τους, μέσα από σειρά πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Ο κύριος όγκος των Ελλήνων μεταναστών κατέφτασε στην Σουηδία στα χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συγκεκριμένα μεταξύ του 1950 και 1975, όταν υπήρξε έντονη ζήτηση εργατικών χεριών από τη σουηδική βιομηχανία. Όσο όμως ο αριθμός των Ελλήνων που είχαν εγκατασταθεί στη Σουηδία μεγάλωνε, τόσο μεγάλωνε και η ανάγκη τους να μπορούν να συναντώνται, να θυμούνται και να διατηρούν τις Ελληνικές παραδόσεις. Έτσι, το 1962 ιδρύθηκε στη Σουηδία η Ελληνική Κοινότητα της Στοκχόλμης, που αριθμεί πάνω από 10.000 μέλη και έχει πολύ-

πλευρη δραστηριότητα, λειτουργώντας ως δίαυλος επικοινωνίας των Ελλήνων και του Ελληνικού πολιτισμού στη Σουηδία με στόχο να διατηρηθεί ζωντανή η φλόγα του Ελληνικού πνεύματος και οι μνήμες από την Ελλάδα. Με πρωτοβουλία της Κοινότητας ιδρύθηκε το Ελληνικό Σχολείο για την διδασκαλία Ελληνικών στον απόδημο Ελληνισμό και δημιουργήθηκαν τμήματα Γυναικών, Νεολαίας και Αθλητισμού με ποικίλες δράσεις. Στην Κοινότητα διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις, μουσικές βραδιές, γιορτές, σεμινάρια, διδάσκονται μαθήματα εικαστικών τεχνών, παραδοσιακών ελληνικών και ευρωπαϊκών χορών, εκδίδεται το περιοδικό της Κοινότητας «Μετανάστης» και λειτουργούν ομάδες με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όπως η Κινηματογραφική Λέσχη, που προβάλλει ταινίες υψηλής ποιότητας, καθώς και η ποδοσφαιρική ομάδα «Ακρόπολη».

Την περίοδο της δικτατορίας, καθώς η Σουηδία ήταν κράτος δικαίου βαθύτατα δημοκρατικό, εγκαταστάθηκαν αρκετοί πολιτικοί πρόσφυγες. Το 1976, λόγω του μεγάλου αριθμού των μελών της ελληνικής κοινότητας, δημιουργήθηκε η Σουηδο-Ελληνική Κοινότητα Βόρειας Στοκχόλμης και το 1981 η Σουηδο-Ελληνική Κοινότητα Νότιας Στοκχόλμης.

Καθώς οι Έλληνες μετανάστες συνέχισαν να εγκαθίστανται και σε άλλες πόλεις της χώρας ίδρυσαν και εκεί κατά τόπους Ελληνι-



Οι ελληνικές κοινότητες της Σουηδίας, μια στέρεη γέφυρα φιλίας και συνεργασίας



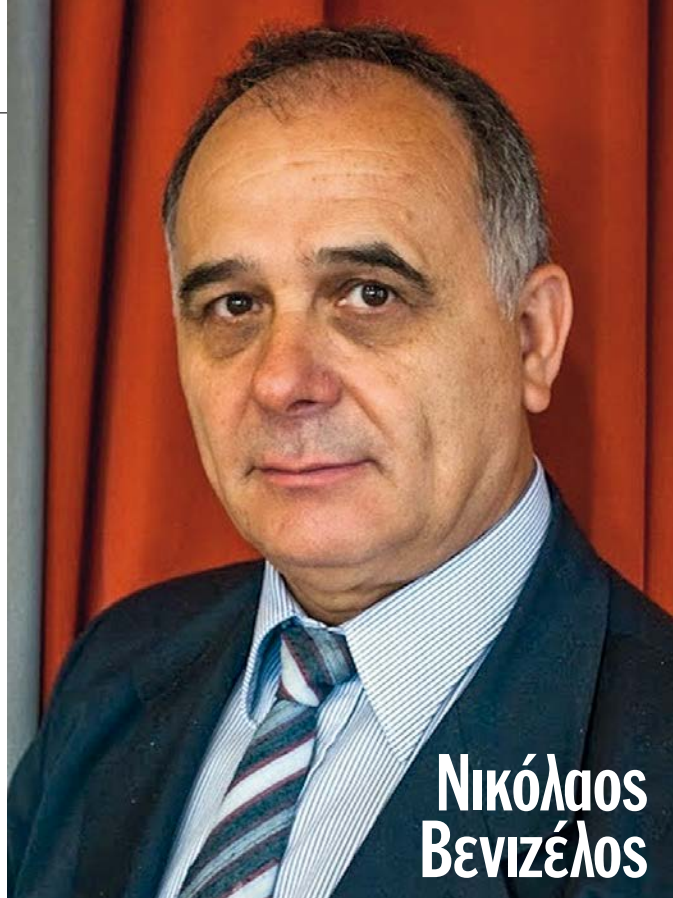
Ελληνικό Σχολείο Στοκχόλμης - Grekiska Skolan i Stockholm

κούς Συλλόγους. Σήμερα, στην Σουηδία υπάρχουν περίπου 100 φορείς και ενώσεις Ελλήνων. Μάλιστα, το 1972 ιδρύθηκε η «Συνμοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων και Κοινοτήτων Σουηδίας», ως συντονιστικό όργανο που εκπροσωπεί όλον τον Ελληνισμό της χώρας. Επίσης, το 1991 δημιουργήθηκε το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού Σουηδίας, το οποίο λειτουργεί συνδυάζοντας τη δράση Βιβλιοθήκης, Αρχείου και Ελληνικού Μουσείου, με πλούσιο υλικό που συνεχώς εμπλουτίζεται με χορηγίες και δωρεές επίτιμων μελών και άλλων πολιτιστικών φο-

ρέων και φιλελλήνων. Το Κέντρο, σε συνεργασία με άλλα πολιτιστικά ιδρύματα στη Σουηδία και γενικότερα στη Σκανδιναβία στηρίζει τις σχέσεις των χωρών αυτών με την Ελλάδα και παράλληλα τις δράσεις της Ελληνικής παροικίας και την επαφή με τις ρίζες της και συμβάλλει δημιουργικά στην συλλογή, αξιοποίηση και διατήρηση της Ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στον διάλογο μεταξύ των πολιτισμών.

Πηγές:

Britannica, "Pytheas". *Encyclopedia Britannica*, 16 Dec. 2009 www.britannica.com/biography/Pytheas. Accessed 19 Nov. 2023.
European Commission. "Living and working conditions: Sweden". 20 Jun. 2023, eures.ec.europa.eu/living-and-working/living-and-working-conditions/living-and-working-conditions-sweden_en
Hellenic Republic Ministry of Foreign Affairs, Cultural Relations and Greek Community - Greece and Sweden. www.mfa.gr/en/greece-bilateral-relations/sweden/cultural-relations-and-greek-community.html. Accessed 18 Nov. 2023.
Michaletos, Ioannis. "Greek-Swedish Contemporary Relations – A Brief Overview". *Nordicum-Mediterraneum Icelandic E-Journal of Nordic and Mediterranean Studies*. Mar. 2007, www://nome.unak.is/previous-issues/issues/vol2_1/michaletos.html
Σιβροπούλου, Δόξα. "Ανάμεσα σε δύο χώρες. Ο Ελληνισμός στη Σουηδία και το Βέλγιο". *Ηχητικό υλικό του BBC*. 1978, www.bbc.co.uk/greek/specials/116_sweden.html <https://greekiskaskolan.se>



**Νικόλαος
Βενιζέλος**

Ομότιμος Καθηγητής και Διδάκτωρ Βιοϊατρικής του Πανεπιστημίου Örebro, Σουηδία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΜΑΡΙΑ ΑΓΟΡΑΝΟΥ, Β1

Τι σημαίνει για εσάς η Ελλάδα;

Για μένα η Ελλάδα είναι ο τόπος μου, οι εικόνες της εφηβείας μου, οι παραδόσεις μας (θάλασσα, βραδινά ταβερνάκια), τα αδέρφια μου και οι στενοί συγγενείς μου.

Τι πιστεύετε ότι προσδιορίζει την Ελληνικότητα;

Η συνείδηση της προϋπάρχουσας πολιτισμικής ιδιαιτερότητάς μας, η οποία δίνει την μοναδικότητα της ταυτότητάς μας και η οποία προσδιορίζεται/προέρχεται από την ανωτερότητα που κληρονομήσαμε από το αρχαίο Ελληνικό μεγαλείο, από την ταύτιση του Χριστιανισμού με τον Ελληνισμό της Βυζαντινής περιόδου και από την εθνική ταυτότητά μας (κουλτούρα, ιθαγένεια, παραδόσεις και γλώσσα).

Ποια είναι η σχέση των Ελλήνων της Σουηδίας με την Ελλάδα; Με ποιους τρόπους διατηρεί η ελληνική κοινότητα της Σουηδίας την σχέση της με την Ελλάδα;

Στη Σουηδία εκτιμάται ότι ζουν

▼
Στη Σουηδία εκτιμάται ότι ζουν περίπου 15.000 Έλληνες σε μόνιμη βάση, οι οποίοι είναι ενταγμένοι στη σουηδική κοινωνία και πάρα πολλοί έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο.

περίπου 15.000 Έλληνες σε μόνιμη βάση, οι οποίοι είναι ενταγμένοι στη σουηδική κοινωνία και πάρα πολλοί έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Συνολικά, είναι επιτυχημένοι σε πολλούς τομείς και οικονομικά ευκατάστατοι. Η σχέση τους με την Ελλάδα είναι πολύ καλή και ένα μεγάλο μέρος των Ελλήνων στη Σουηδία επισκέπτονται τακτικά την Ελλάδα, δύο με τρεις φορές το χρόνο. Στην Στοκχόλμη υπάρχει το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού και η Πανηπειρωτική Αδελφότητα, οι οποίες είναι αρκετά δραστήριες και διοργανώνουν, σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία, μορφωτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες για τον Απόδημο Ελληνισμό. Επίσης, η Εκκλησία (Καθεδρικός Ναός του Αγίου Γεωργίου) με επικεφαλής τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας κ. Κλεόπα, καλλιεργεί έντονα

➤ Ο Δρ. Νικόλαος Βενιζέλος είναι Ομότιμος Καθηγητής και Διδάκτωρ Βιοϊατρικής με ερευνητική εστίαση στην πειραματική Νευροψυχιατρική στη Σχολή Υγείας και Ιατρικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Örebro στην Σουηδία. Πτυχιούχος της Ιατρικής Σχολής (Uppsala University Sweden), με μεταπτυχιακό τίτλο υπότροφος του ΙΚΥ στο Stockholm University, Sweden και διδακτορικό τίτλο (Karolinska Institute Stockholm). Είναι μέλος του συμβουλίου της Σουηδικής Εταιρείας Νευροεπιστημών (ssfN), Επίτιμος Συνεργάτης του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών στην Αθήνα και Πρεσβευτής των Παγκοσμίων Συνεδρίων Βιολογικής Ψυχιατρικής. Έλαβε τα Βραβεία Delphic (2016) για την εξαιρετική συνεισφορά στην ψυχιατρική, INA-WFSBP* Research Award, Inter. Νευροψυχιατρικός Σύλλογος-WFBP (2004), Norage-Pharmcia Nordic Society for Research in Brain Aging, Όσλο (1994), King Gustaf V jubileum fonds/Stockholm Cancer Society (1979). Έχει ιδρύσει το Εργαστήριο Νευροψυχιατρικής Έρευνας στη Σχολή Επιστημών Υγείας & Ιατρικών Επιστημών, είναι επικεφαλής ερευνητικών προγραμμάτων νευροψυχιατρικής του Πανεπιστημίου Örebro, ενώ διεθνώς συνεργάζεται με το Karolinska University Hospital και με ερευνητικές ομάδες στις ΗΠΑ και την Ελλάδα για το Πρόγραμμα «Ikaria Healthy Ageing». Έχει υπάρξει ομιλητής σε εθνικά και διεθνή συνέδρια, με πάνω από 200 ερευνητικές εργασίες και δημοσιεύσεις σε επιστημονικά βιβλία, περιοδικά και περιλήψεις συνεδρίων.

το χριστιανικό πνεύμα των Ελλήνων της Σουηδίας.

Ποια είναι τα βασικότερα θέματα και οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες στην Σουηδία;

Οι Έλληνες στη Σουηδία είναι ενταγμένοι στη σουηδική κοινωνία. Το κοινωνικό σύστημα είναι αρκετά προσιτό σε όλους και οι περισσότεροι Έλληνες στη Σουηδία έχουν καλό οικονομικό υπόβαθρο, οπότε δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα πολιτισμικών διαφορών. Η Σουηδική κοινωνία είναι μία «λειτουργία της αμπέλου» (χρησιμοποιώντας την σχετική παραβολή της Παλαιάς Διαθήκης), η οποία έχει επηρεάσει και έχει δομήσει τον πολιτισμό των Ελλήνων της Σουηδίας.

Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε στον τρόπο σκέψης και στον τρόπο ζωής των Ελλήνων στην Σουηδία και στην Ελλάδα;



Η ζωή στη Σουηδία είναι οργανωμένη, τακτοποιημένη και πολύ πιο εύκολη και άνετη από ό,τι στην Ελλάδα. Οι σχέσεις των πολιτών με τραπεζικές και εμπορικές υπηρεσίες, καθώς και με κρατικές, όπως σχολεία, κέντρα υγείας, εφορίες κ.λπ. είναι πολύ προηγμένες προς όφελος και προς ευκολία των πολιτών. Έτσι, όταν οι Έλληνες από τη Σουηδία έρχονται στην Ελλάδα, υπάρχει αυτή η μεγάλη αντίθεση, οι διαφορές που εντοπίζουν όσον αφορά τη συμπεριφορά και τη διευκόλυνση των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ελληνικών υπηρεσιών κ.λπ., οι οποίες (ακόμα) λειτουργούν ως αρχές με παλαιά νοοτροπία και όχι ως διαμεσολαβητές προς διευκόλυνση των πολιτών. Οι νεότεροι μετανάστες, επίσης, αντιμετωπίζουν προβλήματα, με σημαντικότερη πρόκληση/θέμα κοινωνικής ζωής, που ταυτίζεται περισσότερο ή λιγότερο με τις καιρικές συνθήκες στη Σουηδία.

Τι θα θέλατε να αλλάξετε στην Ελλάδα, αν σας δινόταν η δυνατότητα;

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με πολλές φυσικές ομορφιές και με μια μοναδική, ελεύθερη κοινωνική κουλτούρα και ιστορία. Αν οι νέες γενιές κατορθώσουν να φέρουν τις ακόλουθες βασικές αλλαγές, πιστεύω ότι η Ελλάδα θα

εκουγχρονισθεί σταδιακά και θα γίνει μια αξιολύγυτη χώρα.

– Οι πολιτικοί θεσμοί και η διοίκηση του κράτους πρέπει να είναι ξεχωριστές, ώστε να μην υπάρχει πελατειακό κράτος.

– Οι δημοτικές και κρατικές υπηρεσίες (εφορίες κ.λπ.) πρέπει να αποκτήσουν νοοτροπία εξυπηρέτησης των πολιτών και να καταργηθεί η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων (οι οποίοι σημειωτέον πληρώνονται από τους φόρους των πολιτών), ώστε αν δεν είναι αποδοτικοί και «ωστοί» στη δουλειά τους να απομακρύνονται.

– Οι πολίτες θα πρέπει να εξυπηρετούνται κυρίως μέσω ηλεκτρονικής επικοινωνίας, ώστε να μην αναγκάζονται να απουσιάσουν από την εργασία τους για τις συναλλαγές τους.

– Να περικοπούν τα «φακελάκια» και τα «ρουσφέτια» γενικά και κυρίως στα Ιατρικά επαγγέλματα, όχι με λόγια αλλά με έργα.

Οι Έλληνες του εξωτερικού αναζητούν πάντοτε τους ομοεθνείς τους στον τόπο όπου μεταναστεύουν. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτή η ανάγκη των Ελλήνων να επιδιώκουν τόσο έντονα την σύναψη σχέσεων με τους συμπατριώτες τους;

Είναι φυσικό να αναζητούν τον πολιτισμό τους και τα έθιμα που εκφράζουν συναισθήματα



Η ζωή στη Σουηδία είναι οργανωμένη, τακτοποιημένη και πολύ πιο εύκολη και άνετη από ό,τι στην Ελλάδα. Οι σχέσεις των πολιτών με τραπεζικές και εμπορικές υπηρεσίες, καθώς και με κρατικές, όπως σχολεία, κέντρα υγείας, εφορίες κ.λπ. είναι πολύ προηγμένες προς ευκολία των πολιτών.

μέσω της μητρικής τους γλώσσας. Η νοσταλγία είναι έντονη για κάθε Έλληνα του εξωτερικού και η συνύπαρξη με τους συμπατριώτες του και τους ομοεθνείς του την καλύπτει σε ένα βαθμό.

Οι Ομογενείς μας πάντοτε διατηρούν τα έθιμα και τις ελληνικές παραδόσεις πολλές φορές πιο συνειδητά και από τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα. Τελευταία έχει αναζωπυρωθεί και η επιθυμία τους να μαθαίνουν τα παιδιά τους πέρα από τα έθιμα και την ελληνική γλώσσα. Πού αποδίδετε αυτό το έντονο ενδιαφέρον;

Αυτό δεν ισχύει τόσο για τους Έλληνες στη Σουηδία, όσο για τους Έλληνες σε μακρινές χώρες, όπως η Αυστραλία, η Αμερική, ο Καναδάς κ.λπ. Η Σουηδία απέχει μόλις 3 ώρες (με αεροπλάνο), οπότε επισκέπτονται τακτικά την Ελλάδα. Ωστόσο, πιστεύω ότι η επιθυμία τους να μάθουν τα παιδιά τους ελληνικά δεν σχετίζεται τόσο με τα ήθη και τα έθιμα, αλλά με το να δώσουν στα παιδιά τους τις καλύτερες συνθήκες εργασίας. Και αν χρειαστεί να επιστρέψουν στην Ελλάδα, η γλώσσα είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Η εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας είναι επίσης ένας τρόπος να νοιώθουν κοντά με την χώρα των γονιών τους, την κουλτούρα και τον πολιτισμό της Ελλάδος.

Τι λείπει περισσότερο στους Έλληνες μετανάστες πρώτης γενιάς στην Σουηδία από την ζωή Ελλάδα;

Περισσότερη κοινωνική ζωή και η Ελληνική γλώσσα.

Τι ελληνικό κρατούν οι Έλληνες Ομογενείς που τους συντροφεύει στην ζωή τους;

Η πολυειδής μουσική και τα τραγούδια, που είναι πολλά: ηπειρώτικα, κρητικά, ποντιακά κλπ.

Ποιες πέντε λέξεις σας έρχονται στο νου, όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα;

Ακρόπολη, Ηρακλής, η θάλασσα, τα παϊδάκια και το κρασί.

Ευχαριστούμε πολύ!

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΔΑ

Το Παρελθόν και η Σύγχρονη Ταυτότητα

ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΤΕΜΗ ΧΑΤΖΗΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ, Β7
ΚΑΙ ΜΑΡΙΑ ΨΑΡΡΑΚΗ, Β7

Είναι γεγονός ότι από την αρχαιότητα η ελληνικότητα είχε αποκτήσει οικουμενικό χαρακτήρα. Κατά τον δεύτερο αποικισμό η περιοχή της Κάτω Ιταλίας υπήρξε τόπος εγκατάστασης πολυάριθμων ελληνικών μεταναστευτικών κυμάτων, γεγονός που άφησε ανεξίτηλη την επίδραση του ελληνικού στοιχείου στις περιοχές αυτές. Στο πλαίσιο αυτό αξίζει να ερευνησουμε τα πολιτισμικά στοιχεία που κληροδότησε στην ευρύτερη περιοχή του νότου της Ιταλικής χερσονήσου, με την δημιουργία της λεγόμενης Μεγάλης Ελλάδας και τον σχηματισμό της κοινότητας των Γραικάνων, των σημερινών Ιταλών του Νότου.

Η γενετική έρευνα που διεξήχθη από τους επιστήμονες του Πανεπιστημίου της Μπολόνια απέδειξε την άρρηκτη σύνδεση μεταξύ των κατοίκων της κάτω Ιταλίας με τους κατοίκους της σημερινής Ελλάδας. Η Ν. Ιταλία αποτέλεσε στην αρχαιότητα τόπο εγκατάστασης Ελλήνων αποίκων. Τον 8ο αιώνα π.Χ. κύματα Ελλήνων προερχόμενα από την Εύβοια επέλεξαν την Ν. Ιταλία ως τόπο διαβίωσης. Βασικό κριτήριο επιλογής και αξιολόγησης του τόπου εγκατάστασής τους υπήρξε η καλύτερη ποιότητα ζωής που θα τους προσέφερε σε συνδυασμό με τα πολλά οικονομικά προνόμια. Ο όγκος των αποικιών, ο μεγάλος αριθμός των αποίκων, καθώς και η αγάπη και ο θαυμασμός των ιθαγενών με τον οποίο περιέβαλλαν την Ελλάδα οδήγησαν τους Ρωμαίους να ονομάσουν τον νέο τόπο κατοικίας των αρχαίων Ελλήνων στην ιταλική χερσόνησο «Magna Graecia», όρος που στην συνέχεια μεταφράστηκε ως Μεγάλη Ελλάδα.

Στην περίοδο της οθωμανικής κατοχής παρατηρήθηκαν αυξημένα ποσοστά Ελλήνων μεταναστών στις περιοχές της Κάτω Ιταλίας, προκαλώντας τις αντιδράσεις των Οθω-



μανών. Τον 20° αιώνα, η πολιτική του στρατηγού Μουσολίνι είχε ως αποτέλεσμα να διακοπεί η σύνδεσή τους με τη μητροπολιτική Ελλάδα. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτελέσματα οι Γραικάνοι να ξεχάσουν την διάλεκτό τους.

Πολλοί κάτοικοι έδωσαν έναν σπουδαίο αγώνα για την αναζωπύρωση του ελληνικού στοιχείου μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι κάτοικοι της Μεγάλης Ελλάδας αναγνωρίζουν την ανεκτίμητη αξία των ηθών, των εθίμων

και των μακροχρόνιων παραδόσεών τους. Το 1857 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες απόπειρες των κατοίκων της Μεγάλης Ελλάδας να αποκαταστήσουν και να επαναφέρουν στην μνήμη των συμπολιτών τους την συνάφεια του πολιτισμού τους με τον ελληνικό. Το 1999 αναγνωρίστηκε από την κυβέρνηση της Ιταλίας



Με ιστορία που εκτείνεται πάνω από δύο αιώνες, η ελληνική επιρροή της στη νότια Ιταλία (Magna Graecia) και τη Σικελία είναι γνωστή, αλλά δεν υπάρχει πουθενά πιο έντονη από τη La Grecia Salentina (Ελλάδα του Σαλεντίνου), μια συλλογή εννέα χωριών που αποτελεί κόμβο για την τοπική ελληνική διάλεκτο γνωστή ως Γκρίκο.

Πρόσφατα, η Πρόεδρος της Ελλάδας Κατερίνα Σακελλαροπούλου επισκέφθηκε την περιοχή και έτυχε θερμής υποδοχής από τον ντόπιο πληθυσμό.

Σύμφωνα με σύγχρονες μελέτες, περίπου 80.000 άτομα επισημαίνουν την σύνδεσή τους με τον Ελληνισμό και διατηρούν τα ελληνικά τους έθιμα.





Ναός της Αθηνάς στο Paestum, Καμπανία, Ιταλία. Ο δωρικός ναός αφιερωμένος στην Αθηνά χτίστηκε γύρω στο 500 π.Χ. στην αρχαία ελληνική αποικία της Ποσειδωνίας στη Μεγάλη Ελλάδα.

η ελληνική εθνική και γλωσσική μειονότητα του Σαλέντο και της Καλαβρίας, που αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την εδραίωση του ελληνικού πολιτισμού στην μεγάλη Ελλάδα.

Η σημερινή πραγματικότητα που διαμορφώνεται στα εδάφη της Κάτω Ιταλίας αντικατοπτρίζει την σημαντική επιρροή που επέφεραν οι ελληνικές αποικίες στον τοπικό πολιτισμό, υπογραμμίζοντας την έντονη ελληνική κληρονομιά και το αίσθημα της περηφάνιας που υπάρχει στις καρδιές των κατοίκων. Σύμφωνα με σύγχρονες μελέτες, περίπου 80.000 άτομα επισημαίνουν την σύνδεσή τους με τον Ελληνισμό και διατηρούν τα ελληνικά τους έθιμα. Συγκινητικός είναι ο αγώνας των Γραικάνων στη σύγχρονη εποχή

να διατηρήσουν τη γλώσσα τους, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητάς τους. Τα πολιτιστικά φορτία που μεταλαμπάδευσε η Ελλάδα στην Μεγάλη Ελλάδα εξακολουθούν να είναι εμφανή στην αρχιτεκτονική, την τέχνη και τη γλώσσα. Οι επιρροές από την αρχαία ελληνική τέχνη παραμένουν ζωντανές, ενώ η διάλεκτος της Σικελίας διαφυλάττει στοιχεία της αρχαίας ελληνικής. Εκτός από την πολιτιστική σύνδεση, η συνεργασία σε κάθε επίπεδο συνεισφέρει στην ενίσχυση μιας ισχυρής συναισθηματικής και πολιτιστικής σύνδεσης. Αυτή η σύνδεση είναι ζωτική για τη διατήρηση της πολυποικιλίας

κληρονομιάς και της ελληνικής ταυτότητας στην περιοχή.

Εύλογα λοιπόν προκύπτει το συμπέρασμα ότι στην Νότια Ιταλία, γνωστή και ως Μεγάλη Ελλάδα, η ελληνική κληρονομιά παραμένει ζωντανή και προβάλλεται σε διάφορες πτυχές της καθημερινότητας των κατοίκων των περιοχών αυτών. Η σπουδαιότητα της διατήρησης του ελληνικού πολιτισμού αποτυπώνεται στις προσπάθειες των κατοίκων να αναδείξουν τους δεσμούς τους με τον ελληνικό πολιτισμό στην διαχρονία του.



Στην είσοδο του χωριού Calimera



Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΕΙΜΑΡΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΟΔΩΡΑ-ΙΩΑΝΝΑ ΚΟΝΙΔΑΡΗ, Α4

Η παρουσία του ελληνικού στοιχείου στην περιοχή του σημερινού κράτους της Αλβανίας χρονολογείται ήδη από τον 7^ο αιώνα π.Χ. Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας η σημερινή Αλβανία αποτελούσε επαρχία του Βυζαντίου, στην οποία κατοικούσαν Αλβανοί, Έλληνες, Σέρβοι και διάφορα σλαβικά φύλα. Το 1913, μετά το τέλος της οθωμανικής κυριαρχίας της περιοχής, ιδρύθηκε το αλβανικό κράτος, στο οποίο παραχωρήθηκε το βόρειο τμήμα της ιστορικής περιοχής της Ηπείρου που κατοικούνταν κυρίως από Έλληνες με κυριότερες πόλεις τους Αγίους Σάραντα, το Αργυρόκαστρο και την Χειμάρρα.



Οι περισσότερες δυτικές πηγές εκτιμούν τον αριθμό μελών της ελληνικής μειονότητας σε 200.000 έως 300.000 μέλη, ενώ η εκτίμηση των αλβανικών αρχών είναι ότι η μειονότητα αριθμεί μόλις 60.000 μέλη. Η ελληνική μειονότητα είναι αναγνωρισμένη από το αλβανικό κράτος και απολαμβάνει, πλέον, μετά από αρκετές δυσκολίες και παλινωδίες, τα βασικά ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, όπως η θρησκευτική και η εκπαιδευτική ελευθερία.

Η Ελληνική Ομογένεια της Αλβανίας μιλά κυρίως νότιες ελληνικές διαλέκτους, όπως η Χειμαρριώτικη και η Δροπολίτικη που κατατάσσονται στις πιο καθαρές εκτός της ελληνικής επικράτειας, όπως είναι και η διάλεκτος της νότιας Ιταλίας. Η μουσική που ακούν οι Έλληνες της Αλβανίας είναι η ηπειρώτικη και τα τραγούδια τους έχουν κυρίως ως θέμα την ξενιτιά, όπως και τα τραγούδια της Ηπείρου.

Μία από τις πιο σημαντικές εστίες του Ελληνισμού της Αλβανίας αλλά και της Ευρώπης είναι η πόλη και η περιοχή της Χειμάρρας, στην οποία κατοικούν περίπου 11.500 κάτοικοι, οι περισσότεροι από τους οποίους ανήκουν στην ελληνική μειονότητα της χώρας, παρά το γεγονός ότι αυτό αμφισβητείται από την αλβανική πλευρά. Η περιοχή της Χειμάρρας είναι μία

**Η Χειμάρρα ή Χιμάρα
(αλβανικά: Himarë ή Himara)
είναι παραθαλάσσια πόλη
στη νότια Αλβανία με σημαντική
παρουσία της ελληνικής μειονότητας
της Βορείου Ηπείρου.**

λωρίδα μήκους 20 χιλιομέτρων και πλάτους 5 περίπου χιλιομέτρων με ωραίες παραλίες και λόφους κατάφυτους με ελαιόδεντρα και οπωροφόρα δέντρα.

Κατά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο οι κάτοικοι της πόλης εξεγέρθηκαν υπό τον ταγματάρχη Σπύρο Σπυρομήλιο και εξεδίωξαν τους Οθωμανούς με σκοπό την ένωση με την Ελλάδα. Η πόλη παρέμεινε υπό τον έλεγχο των Ελλήνων μέχρι το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων. Τον Δεκέμβριο του 1940, κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου, ο ελληνικός στρατός μπήκε στην Χειμάρρα μετά τη νίκη κατά των φασιστικών ιταλι-



εθνικές εντάσεις και η καταπίεση του ελληνικού στοιχείου παραμένουν έντονες στην περιοχή της Χειμάρρας, με σειρά επεισοδίων που περιλαμβάνουν συλλήψεις μελών της ελληνικής μειονότητας, αυθαίρετες κατεδαφίσεις σπιτιών που ανήκουν σε μέλη της ελληνικής μειονότητας, άρνηση παραχώρησης τίτλων ιδιοκτησίας σε ακίνητα που ανήκουν σε ομογενείς κλπ.

Η Ελληνική Ομογένεια της Χειμάρρας αποτελεί έναν πολύτιμο θύλακα του Ελληνισμού, η οποία κατάφερε μέσα από πολλές αντιξοότητες να παραμείνει σταθερή, διακριτή και ενωμένη με τα κοινά χαρακτηριστικά της φυλής, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιστορίας και του πολιτισμού. Τα βήματα προόδου που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια με στόχο την προστασία της ελληνικής μειονό-

τητας είναι σημαντικά, ωστόσο, τα δικαιώματα των ομογενών μας, όπως το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και της ελεύθερης πολιτικής εκπροσώπησης δεν διασφαλίζονται πλήρως. Στο πλαίσιο αυτό χρειάζεται η επαγρύπνηση της ελληνικής πολιτείας με διαβήματα προς τους διεθνείς οργανισμούς όπως είναι ο ΟΗΕ, η ΕΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης προκειμένου η εύρωστη ελληνική ομογένεια της Χειμάρρας και γενικότερα της Αλβανίας να αντιμετωπίζεται με όρους πλήρους ισότητας και δικαιοσύνης.



κών δυνάμεων και η Χειμάρρα παρέμεινε υπό ελληνική κατοχή μέχρι την γερμανική εισβολή του 1941. Μετά την ίδρυση του Αλβανικού κράτους ενώ αρχικά η περιοχή αναγνωριζόταν ως ελληνική μειονοτική ζώνη, το 1945 εξαιρέθηκε από αυτήν, με αποτέλεσμα να κλείσουν τα ελληνικά σχολεία. Σήμερα στην πόλη λειτουργούν πολλές ελληνορθόδοξες εκκλησίες, ενώ από το 2006 λειτουργεί, μετά από πολλά χρόνια ανικανοποίητων αιτημάτων, ελληνόγλωσσο σχολείο που χρηματοδοτείται εν μέρει από την ελληνική κυβέρνηση.

Παρά το γεγονός ότι η κατάσταση της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία έχει γενικώς βελτιωθεί, οι

**Εορτασμός της
28ης Οκτωβρίου
1940
στη Χειμάρρα.**

Πηγές:

<https://www.capital.gr/epikairota/3731046/diethnopoieitai-i-upothesi-mpeleri/>
<https://www.protothema.gr/stories/article/1370353/i-istoria-tis-heimarras-os-to-1940/>
<https://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/8696>
<https://www.ekirikas.com/o-ellinismos-tis-voreiou-ipeirou-ta-di/>
https://www.hllr.gr/wp-content/uploads/2016/12/albanoi_orthodoxoi_ellines_albanias.pdf
<http://ikee.lib.auth.gr/record/127006/files/GRI-2011-7052.pdf>
<https://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados/albania/morphotikes-politistikikes-sxeseis-kai-apodimos-ellinismos.html>
<https://greekreporter.com/2014/08/01/albania-edi-rama-acknowledges-greeks-of-himara/>
<https://www.kathimerini.gr/society/562443226/arthro-toy-a-syrigoy-stin-k-ti-symvainei-sti-cheimarra/>



Μαθήτριες και μαθητές του ιστορικού εκπαιδευτηρίου «Όμηρος» που ίδρυσε ο Ισαπόστολος Κοσμάς ο Αιτωλός, το 1870.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΡΑΛΛΗ, Β5

➔ Η Ουκρανία αποτελεί χώρα-σταθμό για τον Ελληνισμό του εξωτερικού. Η γεωγραφική περιοχή της σημερινής Ουκρανίας ανέκαθεν υπήρξε τόπος εγκατάστασης πολλών Ελλήνων, οι οποίοι δημιούργησαν σταδιακά έναν ιστορικό Ελληνισμό, ο οποίος σήμερα κινδυνεύει.

Τα πρώτα μεγάλα κύματα εγκατάστασης Ελλήνων στην περιοχή ξεκίνησαν κυρίως τον 6ο αιώνα π.Χ. Κινητήρια δύναμη αυτού του αποικισμού αποτέλεσε η τεχνονομία και ο πολιτισμός που ήδη είχε καλλιεργηθεί στους Έλληνες. Οι Έλληνες άποικοι την περίοδο εκείνη συνέβαλαν στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού στους γηγενείς πληθυσμούς, θέτοντας έτσι τα θεμέλια της ανάπτυξης του ελληνικού στοιχείου.

Η επόμενη περίοδος της ελληνικής μετανάστευσης στην Ουκρανία τοποθετείται τον 9ο αιώνα μ.Χ. και διαρκεί έως και τον 11ο αιώνα μ.Χ. Η εν λόγω περίοδος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις απόπειρες εκχριστιανισμού των σλαβικών φύλων από το Βυζαντινό Κράτος, του οποί-



ου επίσημη κρατική γλώσσα ήταν τα ελληνικά. Τότε δημιουργήθηκε και η Μητρόπολη του Κιέβου που από τους 23 μητροπολίτες της οι 21 ήταν Έλληνες.

Ωστόσο, η πιο πρόσφατη και σημαντική παρουσία Ελλήνων στην Ουκρανία ανάγεται στον 18ο και τον 19ο αιώνα. Κατά τη διάρκεια του 18ου αιώνα, πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν στην



Η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησό της Ουκρανίας από τον Εμμανουήλ Ξάνθο, τον Νικόλαο Σκουφά και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ.

Ουκρανία για εμπορικούς λόγους και εγκαταστάθηκαν κυρίως σε περιοχές της Χερσονήσου της Κριμαίας. Η ελληνική κοινότητα της περιοχής ήταν ενεργή, διατηρώντας τη γλώσσα, τα ήθη και τις παραδόσεις της. Παράλληλα, μεγάλος αριθμός Ελλήνων ήταν συγκεντρωμένοι και στη Μαριούπολη, η οποία αποτέλεσε μία από τις μεγαλύτερες πόλη-λιμάνι, με τους Έλληνες να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της πόλης. Τις βαθιές ρίζες του ελληνικού πολιτισμού αποδεικνύει επίσης και η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας στην Οδησό από τον Νικόλαο Σκουφά, τον Εμμανουήλ Ξάνθο και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ, η οποία και έπαιξε καθοριστικό ρόλο για την έκβαση της ελληνικής επανάστασης, αφού συνέβαλε στην κινητοποίηση πολλών Ελλήνων για τον αγώνα προς την ελευθερία.

Με την πάροδο του χρόνου, όμως, ο Ελληνισμός της Ουκρανίας κλήθηκε να αντιμετωπίσει ποικίλα προβλήματα. Παράδειγμα αποτελεί ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, κατά τη διάρκεια του οποίου οι Έλληνες της Ουκρανίας είχαν ενεργή συμμετοχή, η



οποία και τιμήθηκε με αρκετά βραβεία και παράσημα. Παρόλα αυτά, η συμβολή τους αυτή οδήγησε 15.000 Έλληνες της Κριμαίας σε εξορία, με πολλούς από αυτούς να μην επιστρέψουν ποτέ.

Δυστυχώς όμως, τα προβλήματα αυτά, αντί να ελαττώνονται, πολλαπλασιάζονται, κάνοντας τη ζωή των Ελλήνων της Ουκρανίας ακόμα πιο δύσκολη. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, το 2022 έπληξε δραματικά τους Έλληνες της περιοχής. Πολλά χωριά, στα οποία κατοικούσαν ανέκαθεν πληθυσμοί ελληνικής καταγωγής βομβαρδίστηκαν και καταστράφηκαν με το ελληνικό στοιχείο να συρρικνώνεται ακόμα περισσότερο. Επιπλέον, οι συνεχείς βομβαρδισμοί είναι άμεσα συνδεδεμένοι και με την καταστροφή οικοδομημάτων με ελληνικό χαρακτήρα, τα οποία και αποτελούν απόδειξη του βαθιά ριζωμένου ελληνικού πολιτισμού στην Ουκρανία. Παραδείγματα τέτοιων κτηρίων που βομβαρδίστηκαν κατά τη διάρκεια ρωσικών επιθέσεων είναι η Έδρα της Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στη Μαριούπολη, το Ελληνικό Ιατρικό Κέντρο και το ιστορικό μουσείο της Μαριούπολης. Σοβαρές ζημιές έχουν επίσης υποστεί και τα ελληνικά πολιτιστικά κέντρα, τα οποία φιλοξενούσαν σημαντικό αρχαιολογικό υλικό.

Ο πόλεμος αυτός έχει οδηγήσει πολλούς Έλληνες της Ουκρανίας να εγκαταλείψουν τη χώρα, μεταναστεύοντας στην Πολωνία και στη Γερμανία ή ακόμα και επιστρέφοντας στην Ελλάδα, αφού οι αντίστοιχες συνθήκες διαβίωσης στην Ουκρανία δεν διασφαλίζουν τα βασικά τους δικαιώματα. Επομένως, ο Ελληνισμός της Ουκρανίας βιώνει τις παράπλευρες απώλειες του πολέμου μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας,



▼
Σύμφωνα με την Ουκρανική απογραφή του 2001 στην Ουκρανία κατοικούν 91.548 Έλληνες, οι οποίοι αποτελούν το 0,2% του πληθυσμού της χώρας

αφού έχει προκαλέσει τον διασκορπισμό των Ελλήνων της χώρας σε γύρω περιοχές στην προσπάθειά τους να ζήσουν σε ένα ειρηνικό περιβάλλον.

Εν κατακλείδι, όσο διαρκεί ο συγκεκριμένος πόλεμος, το ελληνικό στοιχείο σταδιακά σβήνει από την Ουκρανία, με την ελληνική ταυτότητα να αλλοιώνεται ως αποτέλεσμα της φυγής των Ελλήνων από τη χώρα. Ζητούμενο λοιπόν είναι η κατάπαυση του πυρός. Μόνο το τέλος του σκληρού αυτού πολέμου μπορεί να διαμορφώσει και πάλι τις κατάλληλες συνθήκες για την

Ειρήνη και ταυτόχρονα για την ανάπτυξη του ιστορικού Ελληνισμού της Ουκρανίας.

Πηγές:

<https://www.liberal.gr/diethni-themata/enahronos-polemoy-stin-oykrania-o-istorikos-ellinismos-tis-oykranias-aimorragei> (πληροφορίες)

<https://www.kathimerini.gr/society/752928/o-ellines-tis-oykranias/> (πληροφορίες + 2 πρώτες φωτογραφίες)

<https://tvxs.gr/istoria/taksidia-sto-xrono/ellinismos-oykranias-xilieties-sta-tetelesmena-tis-istorias/> (πληροφορίες + τελευταία φωτογραφία)

<https://slpress.gr/ethnika/ellines-tis-oykranias-to-kratos-enantion-toy-ethnoys/> (πληροφορίες)



Ελληνικό Φεστιβάλ στην Μαριούπολη.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΚΡΗ, Γ4

➤ Η κατανομή του απόδημου Ελληνισμού στην Λατινική Αμερική χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανομοιογένεια. Η μετανάστευση εκεί παρουσιάζει διαφοροποιήσεις ανάλογα με την περιοχή, αλλά και τις ιστορικές περιόδους. Πόλοι έλξεις μέσα στα χρόνια αναδείχτηκαν κατά κύριο λόγο οι νοτιότερες χώρες, η Αργεντινή, η Βραζιλία και δευτερευόντως η Χιλή και η Ουρουγουάη, ενώ τα εντονότερα κύματα μετανάστευσης σχετίστηκαν με τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα για την Ελλάδα: τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, την Μικρασιατική Καταστροφή, την Κατοχή, τον Εμφύλιο και την Δικτατορία των Συνταγματαρχών. Η πλειονότητα των Ελλήνων στην Λατινική Αμερική προέρχονταν από τα νησιά του βόρειου και ανατολικού Αιγαίου (Χίο, Λέσβο, Σάμο), τη Θεσσαλονίκη, την Αθήνα και τον Πειραιά.

Οι πρώτοι Έλληνες θεωρείται πως έφτασαν στην Λατινική Αμερική την εποχή των μεγάλων εξερευνήσεων. Πρόκειται για Έλληνες, κυρίως από νησιά που βρίσκονταν υπό την κυριαρχία των Βενετών και των Γενοואτών, που συμμετείχαν στις εξερευνητικές αποστολές των Ισπανών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Γεώργιος Κρητικός (de Candia) ο οποίος υπήρξε, μαζί με άλλους Έλληνες, μέλος της αποστολής Cabeza de Baca στην Παραγουάη το 1544.

Επίσης, ο Κορνάρος Γραϊκός υπηρέτησε στο πλήρωμα του Μαγγελάνου το 1520. Τους επόμενους αιώνες αρκετοί Έλληνες έφταναν στην Λατινική Αμερική ως ναυτικά πλήρωματα και αποφάσισαν να εγκατασταθούν εκεί.

Το κύριο μεταναστευτικό ρεύμα στις χώρες της Λατινικής Αμερικής εμφανίστηκε την περίοδο 1880-1890. Οι εν λόγω χώρες εφαρμόζαν την μεταναστευτική πολιτική των «ανοιχτών θυρών». Η ανάγκη εποικισμού τους είχε διαμορφώσει την αντίληψη ότι



Άγαλμα του Σωκράτη στην Ουρουγουάη

ο Ευρωπαίος μετανάστης ήταν «φορέας πολιτισμού», ενώ μάλιστα αναπτύχθηκε και ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών αυτών όσον αφορά την προσέλκυση των μεταναστών. Την συγκεκριμένη κατάσταση αποτυπώνει και η δημιουργία Γραφείων Πληροφόρησης και Προπαγάνδας σε πολλές χώρες της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης και η δωρεάν προσφορά εισιτηρίων για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Την δεκαετία του 1920 οι χώρες της Νότιας Αμερικής λειτούργησαν ως εναλλακτικός μεταναστευτικός προορισμός, όταν η πρόσβαση στις ΗΠΑ ήταν ακόμα δύσκολη. Στην πενταετία 1922-



Στη Βραζιλία

1926 καταγράφηκε στην Αργεντινή η προσέλευση 2.894 Ελλήνων, πολλοί ερχόμενοι από την Μικρά Ασία. Ωστόσο, ο πραγματικός αριθμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας πρέπει να ήταν σημαντικά μεγαλύτερος, αν αναλογιστούμε πως πολλοί από αυτούς εισέρχονταν στην χώρα ως Οθωμανοί ή Τούρκοι υπήκοοι.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1940 η οικονομική κρίση που αντιμετώπισε η Ευρώπη με την λήξη του Πολέμου, σε συνδυασμό με την βιομηχανική ανάπτυξη της Αργεντινής και της Βραζιλίας, κατέστησαν τις χώρες αυτές έναν επιθυμητό μεταναστευτικό προορισμό. Οι μεταναστευτικές συμφωνίες που υπεγράφησαν την ίδια περίοδο αύξησαν την έλευση εξειδικευμένων εργατών και τεχνητών. Η επιδείνωση όμως των οικο-

Τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού για την Λατινική Αμερική κάνουν λόγο για ένα σύνολο 52.290 Ελλήνων τις δεκαετίες 1980 και 1990.



Εορτασμός της 25ης Μαρτίου από την Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Βελζουέλας

Μαθητές σε ελληνικό σχολείο της Αργεντινής

νομικών συνθηκών και η χαλάρωση των μεταναστευτικών πολιτικών από την πλευρά των ΗΠΑ, το 1964, έστρεψαν το ενδιαφέρον των Ελλήνων μεταναστών σε άλλες χώρες.

Τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Απόδημου Ελληνισμού για την Λατινική Αμερική κάνουν λόγο για ένα σύνολο 52.290 Ελλήνων τις δεκαετίες 1980 και 1990. 25.000 Έλληνες στην Βραζιλία, 20.000 στην Αργεντινή, 1.000 στην Ουρουγουάη, τη Χιλή, το Μεξικό και τον Παναμά, 300 στις Μπαχάμες, 80 στην Κόστα Ρίκα, 30 στην Κούβα και μόλις 20 στην Γουατεμάλα. Οι Έλληνες μετανάστες ασχολήθηκαν κυρίως με το εμπόριο, δημιουργώντας επιχειρήσεις μικρής και μεσαίας κλίμακας. Οι περισσότεροι από αυτούς πάντως πριν από την δημιουργία εμπορικών καταστημάτων χρειάστηκε να εργαστούν ως εργάτες σε δημόσια έργα και βιομηχανικές μονάδες. Σήμερα, η ελληνική κοινότητα αποτελείται κατά βάση από μετανάστες 3ης και 4ης γενιάς, αποτυπώνοντας το υψηλό ποσοστό κοινωνικής ενσωμάτωσης. Είναι αξιοσημείωτο πως ακόμη και οι μετανάστες 1ης γενιάς δεν δυσκολεύτηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις να ενσωματωθούν. Οι κοινωνίες υποδοχής ήταν ανοιχτές, το κλίμα απέναντι στους Ευρωπαίους, και ιδιαίτερα τους Έλληνες, φιλικό. Μάλιστα, οι Λατινοαμερικανοί επηρεασμένοι από την αρχαία ελληνική ιστορία που διδάσκονται στο σχολείο συχνά δίνουν αρχαία ελληνικά ονόματα στα παιδιά τους.

Όσον αφορά την κοινοτική οργάνωση των Ελλήνων στην Λατινική Αμερική ο αριθμός των συλλόγων που διαμορφώθηκαν είναι δυσανάλογα μεγάλος του μεγέθους των κοινοτήτων, αν και εφήμερου χαρακτήρα. Η πρώτη ελληνική κοινότητα στην Λατινική Αμερική οργανώθηκε το 1916 στο Μοντεβιδέο της Ουρουγουάης. Έκτοτε, έχουν ξε-



χωρίσει οι «Αλληλοβοηθητικοί» σύλλογοι, με βασικό τους μέλη-



Στο Μπουένος Άιρες

μα την οικονομική στήριξη των μελών, την ιατρική περίθαλψη και την βοήθεια προσαρμογής στις χώρες υποδοχής. Εκκλησιαστικά, όλες αυτές οι χώρες υπάγονται στην αρχιεπισκοπή του Μπουένος Άιρες. Τέλος, σχετικά με την ελληνική εκπαίδευση, στις περισσότερες χώρες της Λατινικής Αμερικής διεξάγονται απογευματινά μαθήματα από

τις κοινότητες, ενώ από το 1984 στο Μπουένος Άιρες λειτουργεί ελληνοαργεντινό ημερήσιο Δημοτικό σχολείο με κληροδότημα του Ιδρύματος Ωνάση. Το συγκεκριμένο σχολείο επιχορηγείται από το Υπουργείο Παιδείας της Αργεντινής, ενώ το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας αποστέλλει εκπαιδευτικό προσωπικό. Παρά την περιορισμένη έκτασή τους, οι ελληνικές κοινότητες στις χώρες της Λατινικής Αμερικής είναι ιδιαίτερα ενεργές, καθιστώντας αισθητή την παρουσία τους στις τοπικές κοινωνίες.



Στη Βολιβία

Πηγές:

<https://www.hellenicparliament.gr/onlinepublishing/apd/254-300.pdf>
https://www.academia.edu/25793721/%CE%9F%CE%B9_%CE%88%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7_%CE%9B%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%91%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE
<https://www.pontosnews.gr/files/2023/01/argentini-mathites-750x482.jpg>
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.maxmag.gr%2Fpolitismos%2Fi-oyroygoyai-latris-toy-ellinikoy-politismoy%2F&psig=A0vVaw3vdo3oNtaYLUWuBFRkn04qJ&ust=1700477583398000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBEQJRxqFwoTCLjGs-Tyz4IDFQAAAAAdAAAAABAT>
https://www.maxmag.gr/wp-content/uploads/2021/04/Greek_Orthodox_Church_Montevideo-696x522-1

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΠΥΡΟΥ, Γ10

➤ Η διασταύρωση της ελληνικής κουλτούρας και της κινεζικής κοινωνίας αντιπροσωπεύει έναν μοναδικό συγκερασμό με πολύ εντυπωσιακές πτυχές. Ο Ελληνισμός στην Κίνα πρεσβεύει έναν μοναδικό συνδυασμό δύο αρχαίων πολιτισμών που απλώνεται από τους αρχαίους χρόνους μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Η αρχή αυτού του ξεχωριστού δεσμού έδωσε ώθηση στην μεγάλη ανάπτυξη του εμπορίου και των εμπορικών δρόμων. Έλληνες έμποροι ήρθαν σε επαφή με τους Κινέζους ομολόγους τους λόγω των αμοιβαίων συμφερόντων τους. Το γεγονός αυτό έθεσε τα θεμέλια για μια πολιτιστική ανταλλαγή που θα διατηρηθεί στο πέρασμα των αιώνων. Οι σχέσεις αυτές, ωστόσο, δεν βασίστηκαν αποκλειστικά και μόνο στο εμπόριο. Η θρησκεία ήταν ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας για τον οποίο οι δυο αυτοί πολιτισμοί ήρθαν σε επαφή. Έλληνες ιεραπόστολοι διδάσκοντας τον Χριστιανισμό στην Άπω Ανατολή κατάφεραν να δημιουργήσουν μια πολιτιστική γέφυρα μεταξύ των δύο αυτών πολιτισμών.

Σήμερα, οι Έλληνες της Κίνας, παρά τον μικρό αριθμό της κοινότητάς τους, αποτελούν μια αξιοθαύμαστη και ενεργή κοινότητα που συμβάλλει στην εκδήλωση και την εδραίωση των πτυχών του ελληνικού πολιτισμού. Οι Έλληνες της Κίνας προωθούν και μοιράζονται την πλούσια κληρονομιά της Ελλάδος με τους πολίτες της χώρας. Ένα από τα βασικότερα παραδείγματα είναι η εκπαίδευση. Η ελληνική διασπορά συμμετέχει ενεργά σε εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, διδάσκοντας την ελληνική γλώσσα και προωθώντας ακαδημαϊκές ανταλλαγές. Τα τελευταία χρόνια τα μαθήματα ελληνικών αποτελούν ένα πολύ δημοφιλές και περιζήτητο μάθημα μεταξύ των κινέζων πολιτών. Τα κέντρα ελληνικού πολιτισμού προωθούν την ελληνική

κή τέχνη, την ιστορία καθώς και την λογοτεχνία, δημιουργώντας μια γέφυρα πολιτιστικής κατανόησης και ώσμωσης. Και στις οικονομικές σχέσεις έχουν πραγματοποιηθεί πολλές σημαντικές συνεργασίες. Πάνω από το 50% του πληθυσμού των Ελλήνων της Κίνας είναι Έλληνες επιχειρηματίες. Αξιοποιώντας τις πολλές ευκαιρίες που προσφέρει η αγορά της Κίνας, οι Έλληνες επιχειρηματίες ιδρύουν επιχειρήσεις που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της Κίνας αλλά και ενισχύουν τις διμερείς σχέσεις των δύο χωρών.

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι Έλληνες της Κίνας λειτουργούν ως δίαυλος επικοινωνίας των δυο κυβερνήσεων και ηγούνται της προσπάθειας για ένα λαμπρό μέλλον μεταξύ των δυο χωρών. Η ελληνική κοινότητα στην Κίνα



❖

Οι Έλληνες της Κίνας λειτουργούν ως δίαυλος επικοινωνίας των δυο κυβερνήσεων και ηγούνται της προσπάθειας για ένα λαμπρό μέλλον μεταξύ των δυο χωρών.

είναι ένα λαμπρό δείγμα πολιτισμού που ο χρόνος και η ιστορία διατήρησαν μέχρι σήμερα. Με την συνεισφορά της στην εκπαίδευση, τη γλώσσα, την τέχνη, την επιχειρηματικότητα και τη διατήρηση της παράδοσης, η ελληνική κοινότητα συνεχίζει να ευδοκίμει στην Κίνα και να πρωταγωνιστεί στην προσπάθεια για την συνύπαρξη και την συνεργασία μεταξύ των δύο λαών.

Πηγές:

Yu*, Chenzhen. "Κίνα Και Ελλάδα, Μια Σχέση Χιλιετιών." *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 16 Oct. 2021, www.kathimerini.gr/society/561542050/kina-kai-ellada-mia-schesi-chilietion/.

"Το Κοινό 'Μονοπάτι' Ελλάδας-Κίνας." *Το Κοινό "Μονοπάτι" Ελλάδας-Κίνας | Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών*, www.aueb.gr/el/opanews/koino-monopati-elladas-kinas. Accessed 21 Nov. 2023.

2014, *η Ελληνική Χρονιά της Κίνας Και η Κινέζικη Χρονιά της Ελλάδας*, gr.china-embassy.gov.cn/gr/zt/2015zxhyhzn/201508/t20150826_3413025.htm. Accessed 21 Nov. 2023.

Newsroom. "Κίνα: Η Πήλινη Στρατιά Με Την Ελληνική Υπογραφή." *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 26 Mar. 2022, www.kathimerini.gr/world/561780322/kina-i-pilini-stratia-me-tin-elliniki-ypografi/.

"Έλληνες Πρωθυπουργοί Που Βρέθηκαν Στο Δρόμο Του Μεταξίου." *Newsbeast*, 8 Nov. 2019, www.newsbeast.gr/politiki/arthro/5614863/ellines-prothyypoyrgoi-poy-vrethikan-sto-dromo-toy-metaxiou.

Newsroom. "Στο Πεκίνο Αναβαθμίζονται Οι Σχέσεις Ελλάδας - Κίνας." *Economistas*. Gr, www.economistas.gr/oikonomia/12761_sto-pekino-anabathmizontai-oi-sheseis-elladas-kinas. Accessed 21 Nov. 2023.

ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Μία μικρή Ελλάδα στην χώρα του Πάγου και της Φωτιάς

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΑΪΤΟΥΡΙΔΗ, Α9

➤ Πριν από κάποια χρόνια «επισκέφθηκα» την Ισλανδία, μέσα από ένα βιβλίο, το *Ταξίδι στο κέντρο της Γης*, του Ιουλίου Βερν. Γνώρισα τον Χανς, τον οδηγό του πρωταγωνιστή, φαντάστηκα το Reykjavík και κατέβηκα στο κέντρο της Γης μέσα από τον κρατήρα του ισλανδικού ηφαιστείου Σνέφελς (Snæfellsjökull). Αυτό ήταν η αφορμή να θέλω να επισκεφθώ αυτή την χώρα, που είναι κοντά και μακριά ταυτόχρονα.

Η Ισλανδία¹ είναι μία νησιωτική χώρα της Βόρειας Ευρώπης, μία από τις πλουσιότερες χώρες στον κόσμο, με περίπου 400.000 κατοίκους. Διαθέτει ένα πολύ εκτεταμένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και εκπαίδευσης και έχει οικονομική, κοινωνική και πολιτική σταθερότητα. Το 10% του νησιού είναι καλυμμένο από παγετώνες αλλά το Ρεύμα του Κόλπου κάνει το κλίμα ήπιο. Διαθέτει περισσότερα από 220 ηφαιστειακά και πολλές θερμές πηγές ενώ κύρια πηγή θερμότητας είναι η γεωθερμική ενέργεια. Η μετανάστευση προς την Ισλανδία ήταν περιορισμένη για πολλούς αιώνες λόγω της απομόνωσής της. Παρόλα αυτά καταγράφεται ήδη από τον 4^ο αιώνα πΧ η επίσκεψη ενός Έλληνα εμπόρου, εξερευνητή και γεωγράφου, του Πυθέα², που έκανε αυτό το ιδιαίτερα επικίνδυνο για την εποχή του ταξίδι. Ονόμασε το νησί Θούλη και το περιγράφει ως μία γεωργική χώρα, της οποίας οι κάτοικοι τρέφονταν με φρούτα και παρασκεύαζαν ένα ποτό από σι-

τάρι και μέλι. Στις μέρες μας, που η κοινωνία έχει γίνει πολυσυλλεκτική, η ελληνική παρουσία αποτελεί μία πραγματικότητα.

Ο Ελληνικός Σύλλογος

➤ Από το 1985 υπήρχε στην Ισλανδία Ελληνοϊσλανδικός Πολιτιστικός Σύλλογος με σκοπό την ενίσχυση των πολιτιστικών δεσμών ανάμεσα στις δύο χώρες. Το 2006 στα ισλανδικά μητρώα ήταν καταχωρημένοι επτά Έλληνες και ο Σύλλογος είχε περίπου 200 μέλη, στην συντριπτική τους πλειοψηφία Ισλανδοί³. Σήμερα, η Ελληνική Κοινότητα της Ισλανδίας έχει ως έδρα το Reykjavík και ως σκοπό να συνενώσει τους Έλληνες που ζουν στην Ισλανδία και τους οικείους τους και να προωθήσει την γνώση και την φιλία ανάμεσα στους δύο λαούς. Διατηρούν ιστοσελίδα (www.greeksiniceland.com) και έχουν παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Εκεί ανακοινώνονται και οι εκδηλώσεις που διοργανώνουν, καθώς και οι δραστηριότητές τους, που έχουν σκοπό να διατηρήσουν το ελληνικό πνεύμα μεταξύ των Ελλήνων της Ισλανδίας αλλά και των αυτοχθόνων. Η κοινότητα χρηματοδοτείται από δωρεές, ετήσιες συνδρομές ή λαχειοφόρους αγορές

3, "Οι Έλληνες στη Διασπορά: 15ος – 21ος αιώνας", Έκδοση της Βουλής των Ελλήνων

Σήμερα, η Ελληνική Κοινότητα της Ισλανδίας, έχει ως έδρα το Reykjavík και ως σκοπό να συνενώσει τους Έλληνες που ζουν στην Ισλανδία και τους οικείους τους και να προωθήσει την γνώση και την φιλία ανάμεσα στους δύο λαούς. Διατηρούν ιστοσελίδα (www.greeksiniceland.com)

και με τα χρήματα αυτά νοικιάζει χώρους συναντήσεων και αγοράζει τις απαραίτητες πρώτες ύλες για την οργάνωση αυτών των συναντήσεων αλλά και για την συντήρηση της ιστοσελίδας.

Μία με δύο φορές τον μήνα διοργανώνονται συναντήσεις στον χώρο του Συλλόγου. Σε αυτές τις συναντήσεις τα μέλη έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν ελληνικά και να ανταλλάξουν απόψεις για μελλοντικές δράσεις της κοινότητας. Στα σχέδια του Συλλόγου είναι να δημιουργήσουν έναν ελληνικό κινηματογράφο. Σχεδιάζουν, επίσης, την δημιουργία ενός παιδικού εργαστηρίου τέχνης για τα νεαρά μέλη της κοινότητας. Με αυτόν τον τρόπο τα ελληνοπούλα θα έρχονται σε επαφή και θα μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα την καλλιτεχνική τους φύση.

Αυτό που είναι πάρα πολύ σημαντικό όμως, είναι η συμβολή του Συλλόγου στην ενημέρωση και την διευκόλυνση άλλων Ελλήνων που θέλουν να μεταναστεύσουν εκεί. Στην ιστοσελίδα αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρέχονται γενικές και εξειδικευμένες πληροφορίες για την ζωή στην Ισλανδία. Περιγράφονται με λεπτομέρεια οι παροχές στην υγεία, στην εκπαίδευση, οι διαδικασίες για να βρει κανείς σπίτι ή εργασία, πρακτικά ζητήματα, όπως οι μεταφορές, καθώς και στοιχεία της ισλανδικής κουλτούρας. Τα μέλη του Συλλόγου αλλά και όλοι οι Έλληνες που ζουν στην Ισλανδία είναι πάντα πρόθυμοι να διευκολύνουν όποιον ενδιαφέρεται να μετοικήσει αλλά και να επισκεφθεί τη χώρα τους ως τουρίστας. Τον

1, Wikimedia Foundation. (2023, October 7). Ισλανδία. Wikipedia. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CF%83%CE%BB%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CE%AF%CE%B1>

2, Garlinghouse, Thomas S. "Περί Ωκεανού: Το Περίφημο Ταξίδι Του Πυθέα." Εγκυκλοπαίδεια Παγκόσμιας Ιστορίας, <https://www.worldhistory.org/organization>, 17 Nov. 2023, www.worldhistory.org/trans/el/2-1078/.



Απρίλιο του 2019 ιδρύθηκε στο Reykjavík η ελληνορθόδοξη Ενορία του Αγίου Βαρθολομαίου, η οποία υπάγεται στην Μητρόπολη Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας.

Ιστορίες Ελλήνων

Κάθε Έλληνας στην Ισλανδία έχει μία πολύ ενδιαφέρουσα ιστορία να πει είτε προσωπική του είτε την οικογένειάς του.

Ο **Βαγγέλης Τσαγκούρος** πήγε στην Ισλανδία πριν από 14 χρόνια, του άρεσαν τα βουνά, η φύση και οι δραστηριότητες και αποφάσισε να μείνει και να φτιάξει την ζωή του εκεί. Θεωρεί ότι τα πάντα είναι διαφορετικά στην χώρα αυτή: η φύση, με τους υπέροχους παγετώνες, οι άνθρωποι...! Το πιο κουραστικό είναι το σκοτάδι τον χειμώνα, όταν φτάνει κάποιες μέρες να ξημερώνει στις 11 π.μ. και να δύει από τις 2 μ.μ. Είναι πολύ ενδιαφέρων ο τρόπος που έμαθε ισλανδικά. Για κάποιο καιρό δούλευε με Ισλανδούς μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι του επεσήμαναν ότι έπρεπε να μάθει την γλώσσα και είχαν την υπομονή να τον υποστηρίξουν. Ο ίδιος ασχολείται με τον τουρισμό και οργανώνει εκδρομές στους παγετώνες. Επίσης απασχολείται στον τομέα των μηχανημάτων επεξεργασίας ψαριών, που μαζί με τον τουρισμό είναι άλλος ένας

σημαντικός τομέας της οικονομίας της χώρας. Οι Ισλανδοί, υποστηρίζει, είναι πολύ επιφυλακτικοί με τους μετανάστες που δεν γνωρίζουν την γλώσσα και την κουλτούρα τους και η σχέση μαζί τους αλλάζει πολύ αν προσπαθεί κάποιος να μιλάει την γλώσσα τους. Είναι πολύ σημαντικό για εκείνους να θέλει κάποιος να καταλάβει την κουλτούρα τους και τον τρόπο ζωής τους.

Ο καθηγητής ιστορίας στο πανεπιστήμιο του Reykjavík, **Atli Hardarson**, μπορεί να θεωρηθεί φιλέλληνας χωρίς καμία αμφιβολία. Έχει μάθει ελληνικά μέσα από τα βιβλία, όπως ο ίδιος αναφέρει, έχει μεταφράσει στα ισλανδικά σπουδαίους Έλληνες ποιητές (Σοφοκλή, Βαλαωρίτη, Σεφέρη, Ελύτη, Εγγονόπουλο κ.ά.) και με εργαλείο τις μεταφράσεις του, προσπαθεί να ενώσει τις δύο διαφορετικές κουλτούρες. Αγαπάει την ισλανδική μυθολογία και πιστεύει ότι οι μυθολογίες της Σκανδιναβίας και της Ελλάδας έχουν πολλά κοινά στοιχεία.

Η **Σεμίνα Δρακοπούλου**, είναι Σύμβουλος Τουρισμού και Ανάπτυ-



Οι σχέσεις των ανθρώπων στην ισλανδική κοινωνία είναι πολύ απλές, δεν υπάρχει καν πληθυντικός ευγενείας, οι άνθρωποι κάθε ηλικίας αλληλοπροσφωνούνται με το μικρό τους όνομα, ανεξάρτητα από την σχέση τους.

ξης. Γεννήθηκε στα Κύθηρα και σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Wageningen. Από εκεί, μέσα από ένα ερευνητικό πρόγραμμα στο πανεπιστήμιο του Reykjavík βρέθηκε στην Ισλανδία, όπου εργάζεται στον τομέα της προστασίας των φαλαινών. Βρίσκεται εκεί ήδη τέσσερα χρόνια και ασχολείται με την κοινότητα γιατί την θεωρεί σημείο προσέγγισης μεταξύ των Ελλήνων. Η καθημερινότητά της προσαρμόζεται ανάλογα με την εποχή. Τους χειμερινούς μήνες έχει 3 με 4 ώρες φως, οι ρυθμοί ζωής πέφτουν και οι άνθρωποι είναι πιο χαλαροί και ήρεμοι. Αρχικά της ήταν πολύ δύσκολο να έχει κοινωνικές σχέσεις με τους Ισλανδούς συναδέλφους της, γιατί είναι κλειστοί και επιφυλακτικοί. Όταν όμως τους γνωρίσει κανείς καλύτερα, γίνονται πιο εξωστρεφείς και γενικά είναι άνθρωποι ειλικρινείς και καλλιεργημένοι. Η ζωή είναι απλή, αυθεντική και μοιάζει πολύ με την ζωή στην ελληνική επαρχία, όπου οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους έχουν μεγάλη σημασία.

Η **Ελένη Ποδαρά** σπούδασε αρχιτεκτονική και έκανε μεταπτυχιακό στην σκηνογραφία. Πριν από δέκα χρόνια βρέθηκε στην Ισλανδία για δουλειά με το αρχικό σχέδιο να μείνει για έναν μήνα. Η μία δουλειά διαδέχτηκε την άλλη και στην συνέχεια έφτιαξε την ζωή της εκεί. Δεν ήταν απόφαση συνειδητή να μετοικήσει εκεί. Βρίσκεται στην Ισλανδία ήδη δέκα χρόνια και έχει ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα. Το πρώτο πράγμα που της έκανε εντύπωση, όταν βρέθηκε στο Reykjavík, ήταν η διαφορετική κλίμακα της πόλης σε σχέση με την Αθήνα. Το παιδί της μιλάει ελληνικά. Ήταν πολύ συνειδητή απόφαση για εκείνη να αφιερώσει χρόνο και ενέργεια να μάθει στο παιδί της ελληνικά, γιατί ήθελε να μην αποκοπεί από την οικογένειά του και από τους φίλους τους στην Ελλάδα.

Οι σχέσεις των ανθρώπων στην ισλανδική κοινωνία είναι πολύ απλές, δεν υπάρχει καν πληθυντικός ευγενείας, οι άνθρωποι κάθε ηλικίας αλληλοπροσφωνούνται με το μικρό τους όνομα, ανεξάρτητα από την σχέση τους. Ως προς την ένταξη της θεωρεί τον εαυτό της τυχερό, γιατί το προσωπικό της βίωμα είναι πολύ θετικό. Αυτό το αποδίδει κυρίως στον καλλιτεχνικό χώρο στον οποίο κινείται, όπου οι άνθρωποι είναι πιο ανοιχτοί στην διαφορετικότητα, τους ενδιαφέρει να γνωρίσουν ξένους ανθρώπους, τους ενδιαφέρει να βοηθήσουν, να στηρίξουν τους άλλους. Υπάρχει η έννοια της φιλοξενίας που, κατ'εκείνη, είναι χαρακτηριστικό των νησιωτικών λαών. Η αυτάρκεια, η εμπιστοσύνη στην κοινότητα, η αλληλεγγύη είναι βαθιά ριζωμένες στην ισλανδική κουλτούρα, και απαραίτητες προϋποθέσεις για να επιβιώσει κανείς σε ένα νησί στην μέση του αρκτικού κύκλου.

↑ Προκειμένου να γνωρίσουμε καλύτερα τους Έλληνες της Ισλανδίας επικοινωνήσαμε με το Σύλλογο Ελλήνων Ισλανδίας και οι εκπρόσωποί του, απάντησαν με μεγάλη προθυμία στις ερωτήσεις:

Πότε δημιουργήθηκε ο Σύλλογος και πόσα μέλη έχει ο Σύλλογος και γενικά η ελληνική κοινότητα εκεί; Τι ανάγκες ήθελε να καλύψει;

Υπήρξαν κατά καιρούς προσπάθειες να δημιουργηθεί κάποιος Σύλλογος, έστω και από τους πολύ λίγους Έλληνες που υπήρχαν τότε στη χώρα. Ο Σύλλογος (ή η Κοινότητα, όπως προτιμάμε να την λέμε) των Ελλήνων της Ισλανδίας με την σημερινή του μορφή δημιουργήθηκε το 2018, περιορίστηκε η λειτουργία του για κάποιο διάστημα εξαιτίας



↑
Έλληνες της Ισλανδίας με τον Μητροπολίτη Σουηδίας κατά την επίσκεψή του στη χώρα

▼
Γνωρίζουμε ότι 690 Έλληνες έχουν αποκτήσει ισλανδικό δελτίο ταυτότητας,

της πανδημίας και πήρε ξανά ζωή μέσα στο 2022. Έχει 32 εγγεγραμμένα μέλη και μια ομάδα στο Facebook με 88 μέλη. Γνωρίζουμε ότι 690 Έλληνες έχουν αποκτήσει ισλανδικό δελτίο ταυτότητας, πολλοί από αυτούς όμως δεν βρίσκονται πια στην Ισλανδία. Είχαν έρθει για μερικούς μήνες (ή χρόνια) για δουλειά και έχουν επιστρέψει στην Ελλάδα.

Η αφορμή για την δημιουργία της Κοινότητας ήταν η γνωριμία μεταξύ μας και η ανάγκη να μιλάμε τη γλώσσα μας: όταν μιλάς συνέχεια αγγλικά ή και ισλανδικά, σε μερικές περιπτώσεις χρειάζεται κάποιες στιγμές ξεκούρασης, που δεν θα προσπαθήσεις να εκφραστείς αλλά οι λέξεις θα έρχονται αβίαστα. Ένα πολύ βασικό κίνητρο για την δημιουργία του Συλλόγου είναι η επιθυμία μας να προσπαθήσουμε για την αλληλεγγύη μεταξύ μας, καθώς είμαστε πολύ λίγοι, σε ένα

αρχικά άγνωστο μέρος. Δουλεύουμε για να δώσουμε μορφή και πνοή στην κοινότητά μας και επιδιώκουμε να έχει επίσης και πολιτιστικό χαρακτήρα, να λειτουργεί και ως μια βάση για την συζήτηση δημιουργικών ιδεών και την υλοποίησή τους.

Τι προσφέρει ο Σύλλογος στα μέλη του; Πώς συμβάλλει στην διατήρηση των επαφών ανάμεσά τους και πώς ενισχύεται το ελληνικό στοιχείο;

Ο Σύλλογος μας είναι πολύ νέος και αυτό που προσφέρει προς το παρόν είναι η συντροφιά μεταξύ των μελών του. Καλύπτει την ανάγκη των Ελλήνων για συζήτηση στη γλώσσα τους. Σιγά σιγά δημιουργούνται δεσμοί μεταξύ των μελών του που μέχρι χθες δεν γνωρίζονταν και αρχίζουν να δημιουργούνται φιλίες. Βρισκόμαστε μια με δυο φορές το μήνα σε έναν σταθερό χώρο που έχουμε βρει, φέρνουμε φαγητά ή γλυκά από τα σπίτια μας και έτσι γνωριζόμαστε μεταξύ μας, ανταλλάσσουμε ιδέες και απόψεις. Επίσης, διοργανώνουμε εκδηλώσεις, ακούμε και παίζουμε ελληνική μουσική, τραγουδάμε, χορεύουμε, είναι πολύ όμορφα!



Ο Σύλλογος έχει θέσει ως μελλοντικό στόχο του την δημιουργία κατάλληλων δραστηριοτήτων για παιδιά με ελληνική καταγωγή, με σκοπό την διατήρηση της επαφής τους με τον πολιτισμό και τη γλώσσα. Η δημιουργία παιδικής χορωδίας και ο σχεδιασμός δημιουργικών δραστηριοτήτων (θεατρικό παιχνίδι, ανάγνωση παιδικών βιβλίων, καλλιτεχνικές κατασκευές) είναι στα άμεσα σχέδιά μας.

Τι θα ήθελαν οι Έλληνες της Ισλανδίας από την ελληνική Πολιτεία;

Θα θέλαμε να μας στηρίξει: για παράδειγμα θα μας βοηθούσε να μας στήριζε, για να ενοικιάσουμε ένα χώρο για τις δράσεις μας, να διοργανώσουμε το φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου που έχουμε ήδη στα μελλοντικά σχέδιά μας, κλπ. Επίσης, θα θέλαμε να έχουμε τη δυνατότητα να ψηφίζουμε και να ανανεώνουμε έγγραφα (π.χ. διαβατήριο) χωρίς να χρειάζεται να πάμε στο Όσλο.

Από πότε υπάρχουν Έλληνες στην Ισλανδία και κυρίως σε ποιες πόλεις κατοικούν;

Η Ισλανδία δεν έχει πολλές πόλεις, και στην ευρύτερη περιοχή του Ρέικιαβικ κατοικεί πάνω από το 50% του πληθυσμού της χώρας. Το Ρέικιαβικ και τα περίχωρα έχουν περίπου 248.000 κατοίκους, το 398.000 περίπου το σύνολο κατοίκων της χώρας. Οι περισσότεροι Έλληνες λοιπόν ζουν στο Ρέικιαβικ και στους γειτονικούς δήμους. Υπάρχουν επίσης μερικά χωριά με τουριστική κίνηση και αλιεία, όπως το Βικ (όπου κατοικούν περίπου/κάτα μέσο όρο 30 Έλληνες όλο το χρόνο), το Ακουρέϊρι και το Σίγλουφιρδουρ, στα οποία υπάρχει δυνατή ελληνική κοινότητα.

Ποια είναι τα πιο συνηθισμένα επαγγέλματα που ασκούν οι Έλληνες εκεί;

Οι περισσότεροι εργάζονται στον τουρισμό αλλά υπάρχουν Έλληνες σχεδόν σε κάθε είδους επάγγελμα (γιατροί, υδραυλικοί, νηπιαγωγοί, κλπ).

Υπάρχει κύμα μετανάστευσης Ελλήνων προς την Ισλανδία τα τελευταία χρόνια;

Υπάρχει γενικά ένα μεγάλο κύμα μετανάστευσης ανθρώπων από διάφορες χώρες προς την Ισλανδία τα τελευταία χρόνια κι αυτό οφείλεται στην μεγάλη αύξηση της τουριστικής κίνησης, η οποία δημιούργησε θέσεις εργασίας. Έλληνες άρχισαν να έρχονται στην Ισλανδία πριν από δέκα περίπου χρόνια. Ο ρυθμός αυξήθηκε την τελευταία διετία και συνεχίζει να αυξάνεται. Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία της Ισλανδίας, το 2019 ήταν 272 οι επίσημα εγγεγραμμένοι Έλληνες, το 2020 ήταν 303, το 2021 ήταν 394, το 2022 ήταν 552 και για το 2023 είναι 693. Άρα μέσα σε 4 χρόνια αυξήθηκε πάνω από 2,5 φορές ο αριθμός των Ελλήνων στην Ισλανδία.

Υπάρχει η δυνατότητα σε όσα παιδιά θέλουν να μάθουν ελληνικά;

Αν εννοείτε την ύπαρξη σχολείου, όχι. Δεν υπάρχει καν Πρεσβεία της Ελλάδος στην Ισλανδία-η αρμόδια Πρεσβεία που μας εξυπηρετεί είναι στο Όσλο της Νορβηγίας. Η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας, για τους ενήλικους αλλά κυρίως για τα παιδιά που γεννιούνται εδώ, είναι ένας από τους κύριους στόχους του Συλλόγου μας.



Η αφορμή για την δημιουργία της Κοινότητας ήταν η γνωριμία μεταξύ μας και η ανάγκη να μιλάμε τη γλώσσα μας: όταν μιλάς συνέχεια αγγλικά ή και ισλανδικά, σε μερικές περιπτώσεις χρειάζεσαι κάποιες στιγμές ξεκούρασης, που δεν θα προσπαθήσεις να



εκφραστείς αλλά οι λέξεις θα έρχονται αβίαστα. Ένα πολύ βασικό κίνητρο για την δημιουργία του Συλλόγου είναι η επιθυμία μας να προσπαθήσουμε για την αλληλεγγύη μεταξύ μας, καθώς είμαστε πολύ λίγοι, σε ένα αρχικά άγνωστο μέρος.

Η Ισλανδία είναι μία χώρα πολύ διαφορετική από την Ελλάδα. Τι θαυμάζετε σε αυτή την χώρα; Ποια είναι τα θετικά στοιχεία της ζωής εκεί; Τι σας λείπει από την Ελλάδα;

Είναι πολλά τα αξιοθαύμαστα σε αυτή τη χώρα. Αρχικά θα έλεγα ότι όποιος έρχεται εντυπωσιάζεται από το πώς έχουν μάθει οι λίγοι κάτοικοι αυτής της χώρας να επιβιώνουν σε δύσκολες καταστάσεις-από τον συνεχώς μεταβαλλόμενο και συνηθώς «κακό» καιρό, μέχρι τη διάφορα ακραία φαινόμενα, όπως οι σεισμοί, τα ηφαίστεια, οι χιονοστιβάδες κ.ά. Επίσης, οι συναλλαγές με υπηρεσίες-όπως για παράδειγμα τα θέματα που σχετίζονται με την εφορία, το ληξιαρχείο, τις σπουδές-γίνονται με εύκολο τρόπο και γενικά δεν υπάρχει μεγάλη γραφειοκρατία. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα εργασιακά δικαιώματα διασφαλίζονται επί της ουσίας. Στη χώρα υπάρχουν σωματεία εργαζομένων σε κάθε κλάδο που διεκδικούν καλύτερες συνθήκες εργασίας, όπως μείωση ωραρί-

ου, καλύτερες μισθολογικές απολαβές, επιδόματα και νομική υποστήριξη.

Η ποιότητα ζωής είναι γενικά διαφορετική. Ο φρέσκος αέρας σε συνδυασμό με το πεντακάθαρο νερό, οι

ήρεμοι ρυθμοί ζωής, η ασφάλεια που παρέχει η χώρα είναι κάποια από τα πολλά πλεονεκτήματα της ζωής στην Ισλανδία. Ωστόσο, για τους Έλληνες οι καιρικές συνθήκες μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο για μόνιμη παραμονή στη χώρα. Όσοι Έλληνες αποφασίζουν να παραμείνουν στη χώρα, αναζητούν την Ελλάδα μέσα από τους ομοεθνείς τους, που αποτελούν μέλη της ελληνικής κοινότητας της χώρας.

A SINGULAR SCHOOL
A COLLECTIVE EFFORT

Στηρίξτε
το **Πρόγραμμα
Υποτροφιών**
με τη δωρεά σας!

Η συλλογική συμμετοχή
είναι η δύναμή μας!



Στηρίξτε εδώ

www.athenscollege.edu.gr/give/givenow



1925

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνο-Αμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Νηπιαγωγείο • Δημοτικό • Γυμνάσιο • Λύκειο

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΑΘΗΝΩΝ • ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΨΥΧΙΚΟΥ • ΜΕΤΑΓΡΕΦΕΣ (M. KAPPE)

